COLECȚIA SFINX 71

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA

DAN MIHĂESCU

Fereastra dinspre... adevăr

EDITURA MILITARĂ

Capitolul 1
A murit strada Fortuna!

Eram acasă într-o duminică „civilă”. Aşa le spun eu zilelor în care mă pot preface că uit profesia mea, lipsită de... timp liber. Doream să fac atâtea lucruri în ziua aceea care îmi aparţinea întreagă, încât nu ştiam de ce să mă apuc mai întâi. M-a scos din încurcătură soneria telefonului. O voce de bărbat m-a informat cu tristeţe:

— Radule, moare, mă, strada Fortuna!

La telefon era prietenul meu Gică Sfoară, poreclit aşa, pentru că era slab şi pricăjit ca un an întreg de foame.

Strada Fortuna însemna strada copilăriei noastre. Gică se tânguia în receptor.

— Vino, mă, şi tu, că bântui singur pe aicea şi nu-i normal...

I-am spus că vin, să mă aştepte. M-am aruncat în haine şi am plecat.

După ce m-am întâlnit cu Gică Sfoară, am pornit să parcurgem strada, de la casa lui Gheţu, tinichigiul, până în capătul celălalt. Ce se întâmpla era un lucru obişnuit, banal. Se demolau cocioabele de pe strada veche, o fundătură, de fapt, urmând ca şi pe locul acela

să se ridice blocuri, ca peste tot în cartier. Sigur că pe plan sentimental lucrurile stăteau ceva mai complicat. Prefăcându-se casele vechi în moloz, avea să se îngroape în el şi o parte din viaţa noastră.

Strada Fortuna a fost (iată, zic: „a fost”) un loc în care au trăit oameni cu bucurii puţine şi vise multe, înghesuite în case de paiantă, acoperite cu carton asfaltat, în curţile acestor case abia dacă încăpeau o cişmea şi cinci rânduri de regina nopţii.

Acum, coşmeliile acestea, fără oameni în ele, arătau mai triste ca niciodată. Sporeau senzaţia de tristeţe, de jalnic, obiectele inutile abandonate ici şi colo. Pe un prag, un pieptene galben de os, cu un singur dinte, o jumătate de godin de tuci, o uşă culcată la pământ (încotro se putea apuca pe o asemenea uşă?), lângă ea o lampă „Globus”, pe care se afla un ibric fără coadă.

Pe un petic de pământ, dintr-o altă curte, erau zgâriate nişte pătrate şi între ele era înfipt un cuţit ruginit. Pesemne nişte copii jucaseră „ţările”.

M-a uimit că multe dintre aceste case condamnate la moarte erau împodobite vesel, cu ghirlande de hârtie colorată, lampioane din bostani, crengi cu frunze arămii, bolnave de toamnă, afişe vesele, coifuri din staniol, măşti de carnaval.

Pe un afiş mare şi oval, de carton (fiecare literă de altă culoare): „DANS CU ACORDEONISTUL MIELU JAZZ BAND”.

Gică Sfoară m-a lămurit că în seara precedentă o ceată de tineri a luat în stăpânire strada părăsită şi au dat acolo un bal.

La un moment dat, Gică a făcut un gest frumos. A cules de pe jos o cană din tablă, cu smalţul făcut zob, a umplut-o cu apă şi a pus în ea câteva tufănele pierdute pe stradă. Cana cu flori a lăsat-o în poarta Cameliei, prima lui dragoste. Dacă ar fi ştiut, Cameluţa (pe unde o mai fi ea acum?) s-ar fi bucurat.

După vreun ceas m-am făcut că plec împreună cu Gică Sfoară. L-am condus până la tramvai şi m-am întors singur pe strada Fortuna, simţeam nevoia să mă încarc de amintiri, care, apoi, mai mult ca sigur o să-mi înteţească focul alb al insomniilor.

Pe strada asta a trecut copilul care am fost, au trecut părinţii mei blestemând, sau luminaţi, arareori, de-un zâmbet, s-au trecut pe acolo vieţi de oameni, s-au consumat întâmplări mari şi mici, ca pretutindeni, în lume.

Ce altceva e o stradă dacă nu o lume? O stradă care a devenit acum, marea mea casetă cu amintiri.

Am păşit sfios în curticica de odinioară ce a simbolizat pentru mine, ani şi ani, cuvântul „acasă” şi m-am aşezat de-a dreptul pe pământ,

rezemat de oţetarul pipernicit, căruia i-am spus o mulţime de poveşti, la vârsta când şi mie mi le spuneau alţii.

În dreptul casei cu numărul 41 o revăd cu ochii minţii pe Maria, copiliţa care mi-a înmulţit – întâia oară în viaţă – bătăile inimii.

În serile de primăvară behăiam pe la poarta ei, până răguşeam, un cântecel la modă atunci: „Să-mi dai surâsul, Maria, surâsul tău drag, Maria…”

Tot de Maria se leagă şi amintirea primei mele întâlniri sentimentale. Locul ales a fost colţul străzii, în dreptul sifonăriei lui Solo Wittner. Tocmai citisem un roman captivant în care o contesă întârzia mereu la supeuri din pricina unor migrene îngrozitoare. Nu ştiam se însemna cuvântul „migrenă”, dar îmi plăcea grozav. La fel de mult îmi plăcea şi „Guadelupa”. Sunt cuvinte din astea, gustoase, pe care le plimbi prin cerul gurii ca pe un bob de strugure tămâios.

M-am pregătit cu grijă pentru întâlnirea cu Maria, mergând până acolo încât am împrumutat de la un băiat mai mare o cravată cu zgârci şi am hotărât să întârzii intenţionat sfertul academic, ca să pot spune că întârzierea se datorează unei „migrene îngrozitoare”. După părerea mea, la auzul acestor vorbe, Maria ar fi trebuit să rămână mută de admiraţie.

Şi ea a acordat acestei întâlniri atenţia

cuvenită. Şi-a împletit cozi pe care le-a legat cu funde mov şi şi-a desenat cu noroi pe picioare ciorapi trei sferturi, profitând că plouase în ziua cu pricina pe strada Fortuna.

De când o ştiam umbla desculţă, din primăvară până-n toamnă, copil de oameni necăjiţi.

Ajuns la locul întâlnirii n-am apucat să-i explic de ce am întârziat, fiindcă s-a repezit la mine şi m-a tras cu putere de cravată, întinzându-i zgârcitul la maximum.

Când i-a dat drumul, cravata m-a plesnit peste omuşor şi, înecându-mă, n-am reuşit să-i spun că am întârziat din pricina migrenei aceleia îngrozitoare.

Maria a scos limba şi mi-a întors spatele. Eu am făcut ceva nedemn pentru un bărbat adevărat: am început să plâng.

Solo Wittner se zgâia pe geamul sifonăriei sale şi se strâmba de râs. Doamne ce l-am urât în clipa aia. Dar, după câţiva ani, când Solo a fost ucis, am suferit sincer. Un vecin, legionar şef de cuib, Carapancea, împreună cu trei camarazi de-ai lui au zis că vor să se joace cu Solo „de-a sifonul”. L-au ţinut cu gura la dispozitivul de umplere, până când bietul om şi-a dat duhul, cu un şuierat înfricoşător.

Până la urmă, cu Maria n-a ieşit nimic. Am rămas prieteni buni, până când s-a măritat. Am fost cavaler de onoare la nunta ei. O nuntă

ratată din cauza unei prostii. Maria era îmbrăcată cu o rochie de mireasă închiriata de la magazinul „Bella”, din Piaţa Sf. Gheorghe, pe care din greşeală a ars-o cu lumânarea. Maică-sa, care plătise chiria şi n-avea alţi bani să achite rochia distrusă, a chemat-o pe mireasă în bucătărie şi a păruit-o, stricându-i de tot şi cununa de lămâiţă.

De la Maria am învăţat eu cum se bea apă de lună. Pui un pahar de apă proaspătă pe pervazul ferestrei, într-o seară cu lună plină, şi când luna se oglindeşte în apa din pahar o bei pe nerăsuflate. Are un gust nemaipomenit.

Din locul unde stăteam se vedea un calcan pe care mai rezistau literele unei firme scrise vertical: „La milogu’”. Aici a fost birtul lui Sferică Novac. Avea o fată Sferică, pe Lala. Maică-sa, răutatea lumii, n-o lăsa să stea de vorbă cu niciun băiat şi nici să vină acasă mai târziu de ora şase, după-amiază. Aşa a ferit-o până când fetei a ajuns să-i zică lumea, în loc de Lala Novac, „Baba Novac”.

Firma de la birtul lui Sterică a fost scrisă de Lică Şuteu, un pictor de firme, cel mai curajos tânăr de pe strada noastră.

Prin ’42 a lipit, într-o noapte, pe un perete al ambasadei germane, din Calea Victoriei, un desen care îl înfăţişa pe Hitler în chip de Cupidon. În loc de săgeată avea în arc o rachetă V1.

Lică a fost împuşcat şi n-are mormânt.

Uite, a mai rămas în picioare şi hardughia în care dregea pantofi Sile Cocoşatul. Sile ăsta, când era în bani – rar de tot de altfel –, se îmbăta straşnic şi îşi bătea nevasta care nu reuşise să înveţe să-i cânte la mandolină „Tabachere de argint, amândoi ne-am potrivit”. Pe noi, copiii străzii, ne umpleţi de porumb copt, sau de halva.

Eu aveam cu el şi alte relaţii, mai strânse. Mă trimitea cu pantofii reparaţi acasă la clienţi şi ci mă tratau cu turte de mălai de mătură sau chiar cu cornuleţe cu magiun. În funcţie de nivelul material al fiecăruia.

Cea mai importantă clientă a lui Sile era duduia Meropi, o grecoaică frumoasă ca o duminică. Frumoasă şi rea de muscă. Dar avea damblaua să nu se încurce decât cu bărbaţi năpăstuiţi în dragoste. Cum era unul mai părăsit, mai în suferinţă, mai izgonit de fosta iubită, grecoaica îl lua în tratament, îi repara moralul distrus, îi refăcea optimismul, îi reda credinţa că femeile sunt cele mai minunate daruri ale existenţei pământene şi când „bolnavul” era complet vindecat, îl îmbrâncea, din nou, în viitoarea vieţii.

Pe bărbaţii veseli, realizaţi, cu succese în amor, nu putea să-i sufere.

Sile glumea pe seama ei. Susţinea mucalit că el are atelier de reparat ghete şi grecoaica

atelier de reparat bărbaţi.

Dintre amintiri răsare şi chipul lui Mitu Bălănică, zeţar pe la ziarul „Universul[1]”, un om doldora de cărţi şi de lecturi. M-am îmbogăţit de la el cu o sumedenie de lucruri frumoase.

Îmi plăceau la nebunie călătoriile făcute împreună cu dânsul prin lume, pe scala aparatului de radio „Emerson”, pe care îl cumpărase în rate.

Poposeam în marile capitale ale lumii şi la fiecare popas Sile îmi spunea o poveste, legată de viaţa oamenilor din acele locuri.

Mitu, tipograful, îl venera pe Hugo, poate nu mai puţin ca acei contemporani de la Guernesay, ai marelui scriitor care marcau cu o lovitură de tun ora 12 pentru a pune capăt lucrului maestrului, iar la 9 seara, cu o altă lovitură de tun îl trimiteau la culcare.

În timp, Mitu Bălănică a evoluat oarecum neaşteptat. Din zeţar a ajuns telegrafist de bord pe aeronavele româneşti de pasageri.

În albumul meu cu… oameni, un loc aparte îl ocupa şi nea Tănase Gorun, bătrânul mecanic de la garajele „Leonida”.

Trăia singur într-o odaie afumată ca o pipă

[1] Universul a fost unul dintre primele cotidiene de informaţie româneşti, care apărea la Bucureşti. A fost fondat la 20 august 1884 de către Luigi Cazzavillan, un jurnalist italian venit în Vechiul Regat al României din anul 1877, în calitate de corespondent de război. Ziarul a apărut în două etape, cu o pauză în Primul Război Mondial, şi anume 20 august 1884–5 noiembrie 1916 şi 31 noiembrie 1918–20 iulie 1953.

veche. Adică nu tocmai singur, dacă îl punem la socoteală şi pe Gulie, un dulău absolut fioros, dar care se zbenguia şi se gudura toată ziua, ca un căţelandru neserios.

Gulie mai făcea două lucruri uimitoare: lătra subţire, ca un pechinez de-o lună şi zilnic îi aducea lui nea Tănase Gorun ziarul acasă. Acest al doilea lucru era cel mai uimitor, fiindcă nea Tănase nu era abonat la niciun ziar.

În zilele războiului nea Tănase avea o vorbă care pe mine mă minuna. Fie că se adresa unei femei sau unui bărbat, el zicea:

— Mă, băieţi, dacă nu murim o să fie şi mai rău...

Acestui bătrân îi datoram primul meu serviciu. S-a zbătut să mă angajeze ucenic la el la garaj şi după ce mi-am luat carnet de şofer tot el m-a rostuit pe o maşină de pâine a fabricii „Herdan”.

Am primit această slujbă într-o toamnă rece, mizerabilă şi nimic nu mi se părea mai formidabil decât să conduc un hârb de dubiţă, puţind a benzină proastă, dar şi aromind a pâine caldă.

Pe dubiţa mea scria cu litere albastre: „Indiscutabil pâinea Herdan este cea mai bună”.

Pe maşinile fabricii concurente scria acelaşi lucru, cu un simplu adaos:

„Indiscutabil pâinea Herdan este cea mai

bună, după a lui Otto Gagel.

Regret că nu am reuşit să mă revanşez cum se cuvine pentru tot ce-i datoram lui nea Tănase. O singură dată mi-a dat prilejul să-i fac un mic serviciu. La o lună şi ceva după evenimentele de la 23 August 1944, m-a rugat să-l duc, împreună cu un grup de muncitori din echipa lui, la stadionul A.N.E.F., la o mare întrunire, unde venea să vorbească Lucreţiu Pătrăşcanu[2]. Am stat şi eu la întrunire şi n-am să uit niciodată patetismul cu care acest comunist a spus mulţimii: „România stă într-adevăr la răscruce de drumuri. Dacă România vrea să trăiască, România trebuie să devină un stat cu adevărat democratic.”

S-au spus multe lucruri importante la acea întrunire, pe care, mai apoi, mi le-a desluşit cu de-amănuntul nea Tănase. Dar despre Tănase Gorun am să mai povestesc.

Pornind de la slujba mea pe maşina fabricii de pâine „Herdan”, mi-am amintit că într-o vreme, singurul de pe strada noastră care mânca franzelă era doctorul Săftoiu. De altfel avea şi casa cea mai arătoasă. Singura cu etaj şi încălzită cu calorifer.

Prin curte erau răspândiţi, în jurul unei

---

[2] Lucreţiu Pătrăşcanu (n. 4 noiembrie 1900, Bacău – d. 17 aprilie 1954, Închisoarea Jilava, Bucureşti) a fost un om politic român, membru al conducerii Partidului Comunist Român, ministru, avocat, sociolog şi economist. Pentru o perioadă de timp a fost şi profesor la Universitatea Bucureşti.

arteziene, pitici din ipsos care ţineau în mâini globuri de oglindă.

Doctorului îi apăreau reclame în ziarul „Tempo”: „Dr. Iordan Săftoiu, cel mai renumit mamoş – sexolog – ginecolog. Tratamente ieftine, durabile şi garantate”.

Petruţa, slujnica lui cu ochi albaştri, trecea pe stradă, în fiecare dimineaţă, cu franzele şi cornuri proaspete, şi din cauza asta într-o zi m-am hotărât să nu mai spun niciodată „Tatăl nostru”. Nu mă dumiream de ce „pâinea noastră cea de toate zilele” era pentru unii albă, caldă, pufoasă şi rumenită, iar pentru alţii... deloc!

Am întrebat-o pe mama şi m-a repezit, îndemnându-mă să mă mulţumesc cu puţin. Biata mama nu făcea diferenţa între a te mulţumi cu puţin şi între a te mulţumi cu nimic.

Odată au circulat printre oameni nişte vorbe despre doctorul Săftoiu. Cică într-o seară a intrat la el în casă o studentă frumoasă de-ngheţa puţul şi de atunci nu s-a mai ştiut nimic de ea. A căutat-o disperată o mătuşă a ei (se pare că n-avea părinţi), dar nu i-a dat de urmă. Ţaţele cleveteau pe la cişmele că doctorul o iubeşte ca un nebun, că a ascuns-o la ţară şi că n-o mai aduce la oraş deoarece a făcut gemeni cu ea.

Vorbe spuse anapoda. Până şi poliţia a făcut cercetări – mi-a spus Gică Sfoară – şi s-a aflat

de la un student, iubitul ei adevărat, că fata ar fi murit pe Calea Griviţei, la un bombardament. Ba chiar s-a găsit printre dărâmături mâna ei stângă, cu ceasul „Anker” şi inelul de argint aurit.

Personal nu aveam nicio simpatie pentru doctorul Săftoiu, fiindcă le fura copiilor bascurile de pe cap, explicându-le, mieros, că „viaţa este o luptă”.

Copiii de pe strada mea... Nişte fericiţi! Jucau „cinci pietre”, „ţările”, „gioale”, fotbal cu nasturi; se agăţau de tramvaie şi de camioane eu cai, strângeau peniţe „Klaps”, răbdau de foame şi săreau gardul în grădină la „Florida” ca să vadă începutul câte unui film cu Tom Mix. Erau descoperită la iuţeală de Gogu Dâlgă, starostele trupei de revistă, care îi dădea afară în brânci. Nu-mi explicam cum putea fi atât de rău un artist atât de mare ca Gogu Dâlgă, de la care zeci de spectatori învăţaseră cupletul:

„Nu-i untură, nu-i verdeaţă,
Cântă megafonu-n piaţă...”

M-am gândit, în ultima seară a străzii Fortuna, şi la un băieţel tuberculos, Barbu I. Căţui, care se juca tot timpul de-a tramvaiul. Îl auzeam din casă imitând clopotul vagonului şi şuieratul frânelor cu aer comprimat. Ieşeam în goană, mă rânduiam în spatele lui, mă

prefăceam că scot bilet, de la un taxator imaginar, şi porneam amândoi mai departe, oprindu-ne în „staţii”, pe la porţile caselor cu prieteni, ca să se „urce şi ei”. Un joc care nu costa nimic, nici măcar pingele, că umblam desculţi, iar cei mai „răsăriţi” dintre noi aveau galenţi[3] de lemn.

Îi regăseam în amintiri pe toţi. Pe ei, pe nea Fane zis Ostreaţă, poştaşul şchiop, care arunca scrisorile prin curţi după ce mai întâi bătea cu bastonul în poartă. O dată, dacă era carte poştală, de două ori dacă era scrisoare în plic şi de trei ori pentru telegrame.

Şi o mai ţin minte pe tanti Niculina, care vindea borş şi levănţică pentru foame, pe Trică iaurgiul, pe Iliuţă gunoierul (care se fălea că a fost casier la fabrica de oţet „Cocoş” şi a pierdut banii firmei la cazinoul din Sinaia, pe Sandu, tâmplarul – care ne făcea sfârleze, cu ţintă în vârf şi bătacuri[4] pentru ţurcă[5], pe Mioara, ţigăncuşa frumoasă, care umbla toată vara îmbrăcată în alb şi cu umbreluţă roşie. Părea un mac înflorit, cu tulpina subţire, lângă care îţi venea să te culci. Despre ea Mitu Bălănică zicea că seamănă cu doamna brună din sonetele lui Shakespeare. Nu pricepea nimeni la ce se referă. Mioara asta avea

[3] Papuci cu talpă de lemn.
[4] Lemn cu care se bate ţăruşul pentru priponirea vitelor la păşune.
[5] Beţişor ascuţit la ambele capete, cu care se joacă copiii, încercând să-l arunce cât mai departe cu ajutorul altui băţ mai lung.

păcatul că se lăuda cu tot felul de aventură scârboase şi ţipa în gura mare că ea o să ajungă prostituată oficială, cu condicuţă, prima-lux.

M-ai târziu a fost, trimisă într-o colonie la muncă, la Plătăreşti, şi acolo, la examenul medical, s-a aflat că e fecioară. I-au dat drumul. Se zicea că, de mirare, medicul examinator a rămas cu un tic nervos la ochiul drept.

M-a prins noaptea, aşezat în ţărână, în curtea copilăriei mele, de pe strada Fortuna. Singur, aproape bătrân şi bolnav de trecut.

M-am ridicat şi am pornit-o pe strada cu case pustii. O adiere de vânt îmi ridica în faţă mici vârtejuri de confeti, bilete de tombolă, hârtii rămase de la bal. Când s-o cotesc pe Mihai Bravu, să ies la lumină, mi-a apărut în faţă o mătuşă gârbovită, târând după ea, anevoie, o taşcă[6] mare de piele. Ne-am apropiat şi când o rază piezişă de lună i-a luminat obrazul am recunoscut-o. Era coana Anicuţa, femeia lui nea Fane Ostreaţă, factorul poştal. Am spus cuviincios: „Sărut mâna, coană mare”.

— Bună seara, maică, a răspuns ea, mijindu-şi ochii. Tu eşti Radu al lu’ Florica, hai?

N-avea nevoie de confirmare, mă ştia şi a vorbit tot dânsa:

— Auzii că mâine vin ăia cu dărâmatul şi am

[6] Geantă de piele, de pânză etc., care se poartă în mână, atârnată pe umăr sau prinsă la brâu.

trecut să mai arunc un ochi la trenţele lăsate în coşmelia mea. Că am lăsat o grămadă. Unde, Doamne iartă-mă, să încapă toate la bloc?... Şi bine făcui că venii, maică. Iote ce găsii!

Mi-a arătat taşca de piele şi m-a lămurit.

— Geanta cu scrisori a lui răposatu'... Aflaşi că Fănel al meu muri?

Aflasem, îl lovise o schijă când s-au bombardat Halele Obor.

— Ştii unde găsii geanta asta? mă încercă bătrâna.

Nu ştiam şi mi-a spus ea.

— În coteţul lui Lăbuş. De când o zăcea acolo, că pe Lăbuş mi l-au luat hingherii încă înainte să răposeze Fănel?

— Şi ce-i în geantă, coană Anicuţo, am întrebat-o eu, de florile mărului.

— E burduşită cu scrisori... Pesemne rămase din ziua când a plecat nemernicul de Fănel să se îmbete la hale. Şi, ca să crez eu că e dus cu corespondenţa, a ascuns-o acolo. Nu mai apucă s-o scoată, că-l doborî şrapnelul. Nu l-ar mai răbda pământul de beţiv, că pân' la urmă fu un om bun, săracu'...

— Să-i fie ţărâna uşoară, am zis eu, ca să nu tac din gură.

— Dumnezeu să-l ierte maică, da' acu' ce fac eu cu maldărul ăsta de scrisori, că el îşi puse palma în fund şi plecă?... Nu vrei să le iei tu, că eşti bărbat şi poate le duci la poştă să nu-i vie

lui Fănel vreo imputaţie. Vrei, maică, hai?...

Fără să mă gândesc ce am să fac cu tolba poştaşului, am luat-o, i-am sărutat mina coanei Anicuţa şi mi-am continuat drumul.

Era întuneric, mi s-a făcut deodată frig şi am avut senzaţia că mă urmăreşte cineva. N-am întors capul, de teamă să nu fie anii mei.

Capitolul 2
O afacere clasată

Ajuns acasă, am avut chef să dau pe gât un strop de alcool. Am cotrobăit prin toate rafturile şi am găsit sticla cu ţuică, din care îl omeneam uneori pe administratorul blocului, un bătrân glumeţ care, după ce lua câteva înghiţituri bune, se scutura ca un câine plouat şi murmura icnit: „Ah, ce ţuică tare şi meschină!” Asta era vorba lui.

Am luat şi eu o gură de ţuică şi am zis la fel ca bătrânul administrator. Apoi, înainte de a mă culca, am deşertat taşca pe pat. Plicuri, adrese, nume de oameni, mai toate cunoscute mie, adică cele ale oamenilor cărora le erau adresate. Mi-am propus ca a doua zi să i le pun în braţe lui Gică Sfoară, că el ştia, cât de cât, pe unde s-au împrăştiat foştii noştri vecini. Să-i caute şi să le ducă scrisorile, aşa vechi. Un gest de om cumsecade. Restul să le dea la poştă, dacă poşta va mai avea ce face cu ele după

atâţia ani. Oricum, toată povestea asta cu scrisorile întârziate mi s-a părut romantică.

Am adormit târziu, tulburat de amintirile lăsate pe strada Fortuna.

Dimineaţa l-am sunat la telefon pe Gică Sfoară, să-l chem la mine spre seară. Mi-a confirmat somnoros că vine.

Într-adevăr, a venit o dată cu clipa în care am aprins lumina în casă. Ne-am uitat împreună la plicuri. Între ele era şi o înştiinţare a unei „unităţi militare către numita Tinca Savu”, care ar fi trebuit să afle că sergentul Tudor Savu, fiul ei, a căzut eroic, la datorie, în luptele din munţii Tatra.

Gică Sfoară mi-a explicat:

— Mama Tinca a murit înainte de a afla ce e cu băiatul ei. Biata femeie nu ştia să scrie şi după încheierea armistiţiului m-a rugat pe mine să-i compun o scrisoare către Tudor, în care să-i spun şi lui că s-a făcut pace, să vină imediat acasă că ea, mama lui bună, îl aşteaptă să-l hrănească omeneşte şi să-l primenească. Ca şi cum Tudor ar fi hălăduit bezmetic pe front, neluând pacea în seamă. După ce i-am făcut scrisoarea, mă pisa zilnic bătrâna că de ce nu vine Tudor. Ca s-o liniştesc i-am spus într-o zi, scorneli de-ale mele, că aş fi aflat de la un invalid cum că Tudor s-a însurat la Berlin cu o poloneză şi că vine acasă numai după ce strânge bani cu care să-şi cumpere motor de

tăiat lemne. Mama Tinca a murit de inimă rea. Într-o seară a căzut, ca secerată, pe podele. Inima! Pândea de după perdele poarta prin care trebuia să intre Tudor. Şi poarta scârţâia a singurătate, clătinată de vânt.

Gică a încheiat povestea rupând în bucăţele, minuţios, înştiinţarea tipărită pe un carton verzui.

A pus bucăţelele de carton într-o scrumieră şi le-a dat foc, urmărind cum se iveşte cenuşa. S-a apucat să pritocească un alt maldăr de plicuri şi iar s-a oprit la unul dintre ele.

A stat pe gânduri o vreme, în timp ce eu îi priveam fruntea încreţită. Când mi-a întâlnit privirea a început să vorbească grăbit, parcă din deschizătura unei uşi care urma să fie închisă cu repeziciune.

— Chintilică! Stai, că ştiu cine e Chintilică ăsta. Tiberiu Chintilică. Este, adică a fost, iubitul studentei. Moarta! Pentru care a fost anchetat de poliţie doctorul Săftoiu. Şi el, Chintilică, a fost cercetat de comisarul Vasiliu. Să vezi şi să nu crezi: el era în corespondenţă cu doctorul...

— Ce-ai, măi? am încercat eu să-l domolesc. Şi tu poţi fi în corespondenţă cu doctorul Săftoiu, fără ca pentru asta cineva să intre la idei.

— S-a întors lumea cu dosul în sus! s-a minunat Gică. Tu eşti poliţist, nu eu! Pe tine ar

trebui să te intereseze orice amănunt legat de moartea suspectă a cuiva. Ei, drăcie!

Se înfuriase şi atunci i-am vorbit calm:

— Gică, sunt lucruri care s-au întâmplat tare demult în plus, tu vorbeşti de moarte suspectă sub influenţa unor vechi clevetiri ale oamenilor de pe stradă.

— Eu o ţin pe a mea, s-a ambiţionat Gică. În locul tău l-aş căuta pe fostul comisar, dacă ştii cum să-l mai găseşti. Să vezi ce mai ţine el minte. Săftoiu nu era om cinstit. Între timp a fost închis pentru cocoşei, pe urmă pentru speculă cu medicamente străine şi încă o dată pentru nişte raclaje[7] ilegale. Poftim, ia-l...

Gică mi-a aruncat plicul pentru care ne-am înfruntat.

— Ce-ţi trece prin cap? am vrut eu să ştiu.

— Domne', doctoraşul nostru a fost amestecat în tot felul de chestii, cu draci, cu laci... Lămureşte-te cum a murit fata aia şi de ce iubitul ei îi scrie lui Săftoiu! Dacă n-ai curaj să te uiţi în plic dă-i încoace să-l desfac eu. De, malale eşti autoritate...

Am trecut peste ironia cuprinsă în ultimele lui cuvinte şi l-am asigurat:

— Uite, Gică, îţi promit că am să-l întreb pe Vasiliu ce îşi aminteşte în legătură cu acest caz.

---

[7] Intervenţie chirurgicală prin care se îndepărtează, cu ajutorul chiuretei, o formaţie patologică (polip, vegetaţie etc.) de pe un organ intern.

Eşti mulţumit?... Oricum îl întrebam...

— E bine, băieţaş!

Gică a plecat la el acasă, bosumflat şi din cauză că n-am vrut să-l însoţesc la o bere. A luat cu sine scrisorile, în afară de cea expediată de un anume Tiberiu Chintilică.

Fostul comisar din poliţia judiciară. Sorin Vasiliu, nu era greu de găsit. Pensionat medical, el continua să vină aproape zilnic la arhiva miliţiei ca să frunzărească dosarele cu care a avut de-a face în trecut. Era oricând gata să-ţi dea un sfat eficace, să-ţi pună la dispoziţie, generos, o experienţă solidă, adunată în anii cinci numele îi era admirat de colegi şi temut de clienţii obişnuiţi ai organelor judiciare. Şefii noştri i-au propus să devină un fel de consultant permanent. Era mai mult decât atât: un prieten înţelept, necesar, cu uimitoare cunoştinţe privind metodele de lucru ale elementelor antisociale cu care ne înfruntam.

Faptul că avea clasificat în memorie un număr atât de mare de infractori, cu toate isprăvile lor, i-au adus porecla (afectuoasă) de „Bătrânul computer”.

În rest, Sorin Vasiliu era un om nefericit, cu o poveste tragică, pe care am s-o spun, poate, în următoarele capitole ale acestor însemnări.

Mergând să-i arăt scrisoarea adresată

doctorului Săftoiu, Vasiliu m-a întâmpinat cu obişnuitul „Salve, urâtule”!

Nu ştiu dacă sunt un bărbat prea frumos, dar până la Vasiliu nimeni nu m-a făcut „urât” cu atâta convingere. Mă consolam, slabă consolare, cu gândul că nu eram singurul căruia i se adresa aşa.

„Bătrânul computer” (personal, nu gustam această poreclă şi îi ziceam, în gând, „Moş Povaţă”) tocmai se chinuia să aprindă un rest de ţigară, cu o brichetă care refuza să-l asculte. A observat că mă amuz şi m-a informat, maliţios, că bricheta a fost inventată tocmai ca să sublinieze importanţa chibritului.

L-am lăsat să se lupte, în continuare, cu bricheta şi-am privit pe fereastra camerei lui de la subsol. Nu se vedea decât o felie de stradă, pe care circulau în toate sensurile oameni. Adică, numai picioarele lor, atât se vedea de aici, de jos. Pe mine imaginea mă crispa de fiecare dată. Mi se părea că privesc în mers o lume decapitată. De acolo, de la subsol, nu puteai să observi oamenii decât după pantofi, asemenea unui lustragiu.

Un joc anapoda, să încerci să-ţi formulezi impresii despre oameni după încălţămintea pe care o poartă şi după călcătură. De la fereastra asta aflat de sosirea unui alt anotimp, tot după încălţăminte. Natura era şi ea decapitată. O natură şi nişte oameni de pe o planetă fără cer.

O dată cu succesiunea anotimpurilor vedeai pe asfaltul străzii stropi de ploaie, fulgi de nea, frunze moarte, funigei sau flori răzleţe de salcâm.

Evident, acesta era doar un punct de vedere personal, cam rudimentar după părerea lui Vasiliu. Într-o zi când am stat cu el la taclale, s-a străduit să mă sensibilizeze susţinând că paşii trecătorilor alcătuiesc o geometrie fascinantă, care, dacă vrei, poate deschide larg ferestrele imaginaţiei. După mersul unui om, după paşi, susţinea Moş Povaţă, poţi intui stările psihologice sau micile evenimente din existenţa lui. Paşii oamenilor se îndreaptă uneori către bucurii apropiate, alteori pot sugera tristeţi. Vârstele oamenilor pot fi şi ele deosebite după felul în care ei păşesc. Paşii unui om care se grăbeşte arată fie nerăbdare, fie o stare de exuberanţă sau, poate, de panică. Paşii şovăielnici pot fi semnul unei incertitudini sau al unei hotărâri grave care se cristalizează treptat.

Pe toate cărările lumii oamenii vin sau se duc, se întâmpină, se însoţesc, se caută, se urmăresc, se feresc sau se despart. Reluând eu vorbele fostului comisar mă simt vinovat. La el toate aveau alt sens, altă rezonanţă, altă semnificaţie. La mine au ieşit simplist şi mai puţin profund. Deci, aproape… prost!

M-am întrebat mai târziu, după discuţie, cât i-

a fost de greu lui Vasiliu să se gândească la toate acestea, el care nu mai avea picioare, care era un infirm.

Peste întrebările mele, vorbele lui Vasiliu se roteau ca nişte păsări pe un cer înalt, într-un zbor nesigur. Şi eu păream spectator.

— Nu vrei să revii pe pământ, urâtule?

L-am privit, dezmeticindu-mă. M-a întrebat cu un interes disimulat:

— Cu ce veste-poveste pe la mine?

— Şefu', i-am zis eu ca pe vremuri, un oarecare doctor Săftoiu mai figurează pe vreo fişă din computerul dumitale?...

Am arătat cu degetul la tâmplă. Vasiliu mi-a răspuns prompt:

— Săftoiu?... Dacă e ăla de pe strada Fortuna, îl ştiu...

— El e!

— Ce ai cu el?

— Nimic. Am aflat că l-ai anchetat, cu mulţi ani în urmă, pentru dispariţia unei tinere studente.

— Oho, acum un secol şi ceva, afacerea a fost clasată, fiindcă cercetările de atunci n-au dus nicăieri. L-am bănuit de o întrerupere de sarcină cu consecinţe mortale. O bănuială fără dovezi care s-o susţină. O poveste cam macabră. Un braţ al fetei dispărute a fost descoperit în ruinele unei clădiri bombardate de pe Calea Griviţei, atunci, în '44...

— Atât, un braţ?

— Da! Ruinele acelei clădiri, un cinematograf, au îngropat mai mulţi oameni, din trupurile cărora nu s-a mai găsit mare lucru... Ştii ce m-am uitat eu nici acum? Că mâna aceea nu părea smulsă, cum se întâmplă când se prăbuşeşte un zid, o grindă, când te ucide suflul unei bombe. Părea desprinsă din umăr, cum să-ţi spun eu? Oarecum, profesional, parcă secţionată, detaşată cu intenţie. Păreri... Ca să nu mai vorbim că, după mine; mâna a fost „fardată”.

— Cum „fardată”?

— Molozul de pe mână nu pătrunsese în epidermă, părea presărat. O mână a unui om ucis într-o asemenea catastrofă are pe ea lovituri, echimoze, traumatisme. Mâna fetei însă era aproape curată.

L-am întrerupt.

— Uite, ce nu înţeleg eu, şefu’... De unde naiba s-a ştiut că o mână găsită în nişte ruine undeva pe Griviţa este mâna fetei respective.

— Un bob zăbavă, urâtule. Fata avea un prieten cu care a prins-o bombardamentul la un cinematograf de pe Calea Griviţei. El a scăpat cu viaţă. Când au început lucrările de salvare, tânărul a stat prin preajmă şi, când s-a descoperit braţul, l-a recunoscut după un ceas şi o brăţară. Sau nu. După un ceas şi un inel. Nu mai sunt sigur.

— Se putea ca mâna aceea să nu aparţină

victimei noastre, ci doar obiectele care o împodobeau.

— Se putea şi nu se putea... Vezi tu, chiar dacă ea a făcut o întrerupere de sarcină la doctorul Săftoiu, de acolo a plecat vie şi a mai trăit câtva timp. Nimeni n-a confirmat ipoteza avortului provocat. Nici prietenul ei, nimeni. Mătuşa ei chiar a primit o scrisoare de la fată la multe zile după data când eu am bănuit că a murit în urma avortului. E clar?

— Nu!

— Ce nu e clar?

— Cu tot respectul pe care îl am pentru memoria dumitale, mi se pare nefiresc ca după aproape douăzeci de ani să ţii minte atâtea amănunte ale unui caz oarecare, dintre sutele pe care le-ai anchetat.

— Nu le ţin minte după douăzeci de ani, le ţin minte de ieri.

— Cum de ieri.

— Păi, ieri dimineaţă m-am pomenit acasă cu un bărbat care s-a lăudat că e prieten cu tine, mi-a vorbit ceva de o scrisoare şi altceva cu care m-a făcut curios.

— Ce altceva?

— Că doctorul Săftoiu a devenit între timp infractor recidivist etc., etc.

— Fereşte-mă doamne de prieteni, am zis, înjurându-l în gând pe Gică Sfoară. Mai e ceva de făcut?

— Nici măcar să dezgropăm morţii, că nu-i avem. Nu poţi bănui existenţa unei crime fără să ai victima, nu-i aşa?

— Ba-i aşa!

— Sigur că cercetările de atunci n-au fost complete. Era război. Bombardamente, refugiaţi, haos în evidenţa şi controlul populaţiei. Alt context, greu de înţeles acum!

— Scrisoarea iubitului fetii e la mine.

— Ştiu.

— Poale ne luminează cât de cât...

— Târziu, foarte târziu. Chiar dacă s-ar fi comis o crimă, peste foarte puţin timp operează termenul de prescripţie a răspunderii penale. Dar noi n-avem nicio crimă. Pari nervos...

— Nu par, sunt! M-a deranjat că prietenul meu m-a „reclamat” la dumneata.

— Înseamnă că a obţinut ce-a vrut.

— Ce?

— Să te enerveze. Asta mi-a şi spus: „Dacă Radu află că am fost la dumneavoastră ia foc. Şi atunci merge cu cazul ăsta până în pânzele albe.”

— Stupid!

— Ştie că te pasionează cazurile disperate.

— Un măgar! Se bagă unde nu-i fierbe oala.

— E prietenul tău...

— Ce fac, mă înham la treaba asta?

— Tu vrei?

— Nu e pe vrute!

— Întreabă-l pe colonelul Amza, şeful tău.

Când m-am despărţit de Moş Povaţă şi i-am strâns mâna l-am auzit bolborosind ceva despre căutarea a nişte cai verzi pe nu ştiu care pereţi.

Am cerut încuviinţarea procurorului să desfac plicul. Am primit-o, fiind vorba de un înscris abandonat cu mulţi ani în urmă. Scrisoarea lui Tiberiu Chintilică, adresată doctorului Săftoiu, nu simplifica lucrurile şi mirosea a şantaj. Iată un fragment:

„...la telefon mi se spune că nu sunteţi acasă (niciodată) şi când v-am căutat personal femeia mi-a spus acelaşi lucru. Nu aşa ne-a fost vorba şi ştiţi cât de rău stau cu finanţele. Mai aştept numai zece zile şi dacă nu primesc banii, aşa cum ne-am înţeles, s-ar putea să fac ceva de care să ne pară rău la amândoi. Vedeţi că banii au valoare provizorie şi orice întârziere mă păgubeşte.

Ştiţi cum să mă găsiţi. Eu nu vă mai caut...”

Nu s-ar putea spune că era o misivă prea cordială. Ca să mă prezint şefilor mei cât mai înarmat cu argumente, am cerut, mai întâi, aprobarea să aflu dacă domnul Chintilică există încă, pe unde există el şi cum se descurcă în viaţa cea de toate zilele. Acum trebuia să fie un bărbat în jur de 45 de ani.

Pe plic era vechea lui adresă. Trebuia deci să încep cu această adresă.

S-a nimerit ca dimineaţa aceea să fie atât de

gri şi de posomorâtă, încât păsările din copacul care îmi acoperă o bucată din fereastră s-au culcat la loc. Eu m-am trezit cu un picior amorţit, cu degetele mâinilor la fel şi cu o durere ascuţită, sâcâitoare în umăr. Mi-am amintit o vorbă de-a mamei, că după o anumită vârstă dacă te scoli dimineaţa şi nu te doare nimic înseamnă c-ai murit.

M-am foit, mai puţin ca de obicei, dar, ca la începutul fiecărei zile, m-am întors şi mi-am potrivit cu aceeaşi conştiinciozitate cele douăsprezece ceasuri pe care le ţin în casă. Nu am neapărat, pentru ceasuri, o pasiune de colecţionar. Am, poate, o nevoie să le aud, pentru a nu uita vorbele domnului Hugo: „Cu fiecare bătaie a ceasului timpul îşi ia rămas-bun de la noi.”

Am ieşit din casă hotărât să ajung cât mai repede în strada Trifoiului. La fosta adresă a omului care l-a şantajat cândva pe doctorul Săftoiu. Ştiam, cu aproximaţie, că strada se află, pe undeva, pe lângă podul Constanţa. M-am îndreptat într-acolo.

Începuse să burniţeze şi mi-era frig. Pentru că nu ştiam prea bine cum să ajung la locul dorit, m-am adresat unor oameni ai cartierului.

Întrebarea mea a fost simplu formulată:

— Cum pot să ajung, vă rog, în strada Trifoiului?

Un ins mătăhălos, roşu în obraji, ca un

halterofil în plin efort, m-a făcut atent că, dacă sunt cu maşina, pe strada Zugravului e sens interzis.

— Nu ştiu unde e strada Zugravului, m-am scuzat eu, şi sunt pe jos.

Un unchiaş, cu o pereche de mustăţi falnice, ca nişte coarne de tăuraş, a cerut să i se facă loc şi a venit lângă mine.

— Nepoate, te lămuresc eu, ciuleşte urechea la mine. Iei mata tramvaiul până la capăt, la Chitila, şi de acolo întrebi, că e la doi paşi. Ăsta e drumul cel mai sigur şi faci şi mişcare...

— Şi cât baţi drumul ăsta, ai timp să mănânci şi trei pâini intermediare! a intervenit, mucalită, o bătrânică cu o sacoşă mare în mână, pe care scria „Los Paraguayos[8]”.

M-a povăţuit ca pe un rătăcit ce eram:

— Ia un autobuz, maică, până la găzărie. De acolo şi-un copil nimereşte. Aşa e cel mai scurt.

— Zăpăciţi omul de cap, i-a mustrat, blajin, un paznic de întreprindere, cu uniformă. Nene, mi-a zis el, mata mă asculţi pe mine. Vezi intersecţia aia mare, acolo, drept în faţă? Ei, o ţii aşa drept până la intersecţie, coteşti la stânga, pe strada cu piatră cubică. Laşi în spate linia de tramvai, treci pe lângă un bufet cu

[8] Los Paraguayos este un grup de muzică format din muzicieni din Paraguay. De la înfiinţarea sa în anii ’50, grupul a prezentat mulţi cântăreţi şi muzicieni, cântând chitare, tobe bongo şi o harpă paraguayană, printre care Luis Alberto del Paraná, Reynaldo Meza, Angel” Pato „Garcia şi Carlos Espinoza.

grătarul de mici pe trotuar, dai de piaţă, o iei pe Zambilelor, laşi în dreapta o cramă cu un afiş mare pe geam: „Avem vinul casei” – minciuni! Şi mergi, şi mergi...

— Până ajungi la Piteşti, s-a amestecat în vorbă o gospodină tinerică. Tovarăşe, dacă vrei să ajungi drept în mijlocul străzii Trifoiului, fii atent. Te urci în autobuzul care are staţie aici. În spate. Mergi până la staţia Avântului, cobori, o iei în dreapta pe lângă Coafor, ajungi; la o prăvălie cu poşete, traversezi printre chioşcurile cu artizanat şi bluze de pânză topită şi pe prima la stânga ieşi în Trifoiului.

— Pe lângă bodega „Voie bună”, a precizat paznicul.

— Ho! a ţipat indignat unchiaşul. Îl trimiteţi la dracu’ cu cărţi. De ce să n-o ia dânsul pe lângă Alimentara, intrarea Prislopului şi...

— Care Prislop? l-a întrerupt mătăhălosul.

— Pe lângă Farmacie, a explicat unchiaşul.

— Nu e bine! m-a avertizat bătrânica cu sacoşă. Du-te până la Policlinică.

— Dânsul nu vrea la Policlinică, a răbufnit gospodina tinerică. Mai are timp până intră în reparaţie.

— Mătăluţă, să vorbeşti după ce-ţi lungeşti fusta, i-a atras atenţia bătrânica.

— Şi dumneata să faci morală nepoţilor dumneatale, coană mare, a sărit, cavaler, paznicul.

— În loc să fii mojic, mai bine du-te la serviciu, că am citit eu în ziare cum ies hoţii cu bare de cositor din întreprinderi şi voi, paznicii, ori dormiţi în post, ori luaţi peşcheş.

— Te rog, până aici! a explodat paznicul. Să nu te iei de cinstea mea că muşc.

— Lăsaţi-o, oameni buni, i-a luat tinerica apărarea, cu ipocrizie. Dânsa se crede pe vremea lui Pazvante.

— Alo! s-a supărat mătăhălosul. Ia lăsaţi-o mai moale cu bâlciul ăsta, că mă doare capul de ale mele.

— La durerea de cap prişniţa[9] cu spirt e sfântă! l-a sfătuit, cunoscător, unchiaşul. Îţi ia durerea cu mâna.

— A vorbit şi nea Ion, că şi el e om! a punctat mătăhălosul. De unde eşti, nene? m-a întrebat el pe mine, fără să-l mai bage în seamă pe unchiaş.

Nu m-am retras la timp din acest grup, pentru că. Pur şi simplu, îmi erau dragi bucureştenii mei săritori; guralivi şi plini de haz. Mă amuzau şi, tot ca să mă amuz, i-am răspuns mătăhălosului că sunt din Focşani.

— Din Focşani? s-a mirat el, de parcă i-aş fi spus că sunt din Tanganica. Păi, din Focşani e Nataliţa, nevastă-mea. De fată o chema Pandele, trebuie s-o ştii! O ştii?

— Nu! am recunoscut jenat.

---

[9] Compresă.

— Cum să n-o ştii? Tat-su a avut, înainte de război, depozit de lemne în Focşani, „La Pandele”.

Paznicul a mormăit nemulţumit.

— Na-ţi-o frântă, că ţi-am dres-o!

— Maică, la Focşani se găsesc fermoare? s-a interesat bătrânica.

N-am apucat să-i răspund, fiindcă m-a luat în primire omul cu uniforma de paznic.

— Tot aşa vin bun se face la Focşani, vărule? Păi, o scrumbie la grătar, stropită cu vin de Focşani, e nebunie curată. Scrumbii are şi la bodega aia din colţ. Pe responsabil îl cheamă Sică. Spui că te-am trimis eu, Matache, şi îţi face o scrumbie de te lingi pe degete.

— Spui că vii din partea lui Matache şi pleci cu buza umflată în aceeaşi parte, a făcut batjocoritor unchiaşul mustăcios.

— Vorbe de ale lui neica Nimeni, a ricanat paznicul.

Bătrânica a vorbit după ce a oftat întristată:

— Aşa îşi distrug bărbaţii vezica, maică. Beau cu nemiluita şi la bătrâneţe nu-i mai dregi cu niciun fel de ceaiuri.

— Dânsa dacă nu dă cuiva un bobârnac nu e mulţumită, a prins momentul gospodina tinerică.

— Poate îţi fac sacoşa asta scufiţă! s-a înfuriat bătrânica.

— S-au găsit tusea cu junghiul! s-a bucurat

unchiaşul. Paznicului-a păstrat condiţia de cavaler.

— Faptul că mata ţi-ai trăit traiul, ţi-ai mâncat mălaiul nu te scuteşte să nu respecţi femeia, moşulică.

— Moşulică e tac-tu! n-a răbdat unchiaşul.

Eu am început să fiu stăpânit de-un sentiment de vinovăţie şi am observat fericit că pe lângă bordura trotuarului se apropie un taximetru liber. M-am urcat repede şi am cerut să fiu dus în strada Trifoiului. Şoferul, mirat de larma pe care o făceau oamenii din mijlocul cărora abia m-am desprins, m-a întrebat curios:

— Ce-i acolo, din ce s-au luat?

— Pentru binele meu! am răspuns, şi omul de la volan m-a privit o clipă lung, suspicios, apoi m-a întrebat nepăsător:

— Spuneţi-mi, unde vine strada asta, Trifoiului?

M-am străduit să-mi păstrez calmul, amintindu-mi că atacurile de inimă sunt fulgerătoare.

Până la urmă am întrebat un copil, murdar de gem la gură, şi el ne-a îndrumat exact.

După ce am dat drumul taxiului am făcut câţiva paşi pe jos şi la numărul căutat mi-am oprit privirea pe o căsoaie dărăpănată, cu pretenţii de vilă. Pe fronton, literele de ipsos, mâncate de timp, lăsau să se citească „Vila Sofica”.

Am bătut la o uşă şubredă şi dintr-o fereastră un motan gras s-a stropşit la mine, agresiv. Uşa mi-a fost deschisă de o femeie masivă, informă, ca o statuie nedezvelită.

Am întrebat-o dacă ea e stăpâna casei şi a încuviinţat cu un zâmbet înconjurat de multe zgârcituri şi scuturându-şi colăceii de păr vopsit roşu spre mov. M-a invitat în casă cu nerăbdarea omului însingurat, căruia rar cineva îi trece pragul.

M-a condus într-o sufragerie care mirosea a mucegai, a mosc şi a pipi de mâţă. Fără să mă întrebe cine sunt şi de ce am venit, femeia a pus mâna pe un clondir cu un lichid maroniu în el şi a început să-mi laude zgomotos un lichior, mai delicios ca benedictina[10] (zicea ea), pe care îl prepara personal, după reţeta nu ştiu cărui marchiz. M-a invitat să gust din el cu o insistenţă necruţătoare. Mi-am muiat buzele în păhăruţul care mi s-a oferit şi băutura era atât de dulce, încât am crezut că o să rămân cu dinţii lipiţi şi cu gura încleştată tot restul zilelor mele.

M-a surprins ce bine se aseamănă casa cu stăpâna. Amândouă la fel de devastate de timp.

Gazda mea, foşnindu-şi capotul cu flori mari vişinii, imprimate pe fond de satin negru, a luat de pe măsuţă o jumătate de ţigară (tăiată cu

[10] Băutură spirtoasă, fină, de culoare galbenă, cu gust dulce (preparată la început de benedictini).

lama), a înfipt-o într-un ţigaret lung de chihlimbar şi a aprins-o. Mâna cu care a stins chibritul mi-a întins-o apoi s-o sărut, prezentându-se:

— Eu sunt doamna Sofia avocat Păsculescu.

I-am sărutat mâna, gândindu-mă că piatra de la inel părea la fel de falsă cum era în realitate.

I-am spus cine sunt şi ce instituţie reprezint. Nu i-am făcut nicio impresie. Am încercat s-o lămuresc ce vreau de la ea. M-a întrerupt, interesându-se dacă se mai comit crime din gelozie, ca altă dată, că circulă rar prin oraş şi n-are când să afle. Şi-a exprimat regretul că în ziare nu mai apar cronici amănunţite despre felul în care soţul încornorat i-a surprins pe trădători, cum l-a împuşcat, sau cum l-a ciopârţit cu toporul pe amant şi cum a iertat-o, pentru ultima oară, pe soţia infidelă.

— Ştiţi poezia aceea a lui Minulescu[11]? m-a întrebat femeia cu un aer foarte important. A început să recite răcnit şi versurile se potriveau în gura ei ca nişte rubine într-o râşniţă de cafea:

„În cinstea ta,
Cea mai frumoasă din toate fetele ce mint,

[11] Ion Minulescu (n. 6 ianuarie 1881, Bucureşti – d. 11 aprilie 1944, Bucureşti) a fost un poet şi prozator român, reprezentant important al simbolismului românesc. Ion Minulescu este numit director general al artelor în 1922.

Am ars miresme otrăvitoare în trepieduri de argint...”

Când doamna Sofica a făcut o mică pauză, ca să mai. Tragă din ţigară, ca şi cum n-aş fi auzit ce a debitat piuă atunci, am adus vorba de Tiberiu Chintilică.

— Tibi! a exclamat ea, extaziată. Un tip eminamente ravisant[12]. Singurul bărbat care mi-a spus la ziua mea: „Doamnă Sofica, vă mulţumesc că v-aţi născut!” Nu e superb?... Îl cunoaşteţi pe Tibi?

Am mărturisit că nu-l cunosc, dar că mă interesez de el. A urmat o inflaţie de cuvinte, catastrofală. Un talmeş-balmeş întreg despre acest Tibi, care a fost cândva chiriaşul ei. Aprecieri, critici, amintiri, reproşuri, într-un monolog interminabil. Mitraliat astfel, am încercat să mă apăr, uitându-mă fix, la o colivie în care dormita un papagal, ce putea fi confundat cu o lămâie necoaptă.

Femeia şi-a dat seama că n-ascult cu atenţia cuvenită şi a vrut să ştie:

— Îl admiraţi pe Kikiriki?

— E un papagal frumos!

— Aş! Nici nu e natural...

— Cum nu e natural? E împăiat?

— Nici! E de pâslă. Da’ juri că-i viu? Da’ şi eu am fost hoaţă că i-am pus în colivie seminţe şi o

[12] Deosebit de frumos, de încântător.

ceşcuţă cu apă, ca să măresc impresia.

În loc să-mi muşc limba, am şoptit un „drăguţ”.

A luat-o de la capăt cu fermecătorul Tibi, pe care ba îl ridica în slăvi, ba îl îngropa în pământ şi îl acoperea cu resturi menajere.

Ezitam între un căscat prelung şi o criză de nervi. Mi-am rotit privirea prin odaie. Într-o oglindă ciobită se juca o rază de lumină, îmbâcsită de praf. O rază de lumină murdară.

Am mişcat capul şi m-am văzut în oglindă. De sub nişte sprâncene negre, stufoase, ochii-mi străluceau. Părul era gri, iar fruntea marcată de riduri adânci. Păream un câine obosit, un câine de vânătoare care adulmecă o urmă incertă.

Şi femeia turuia fără oprire. Ba, nu! La un moment dat a făcut o pauză ca să fragă aer în piept, săltându-şi sânii impozanţi, construiţi ca un voluminos balcon pe faţada unei case de epocă.

Câteva încercări de-ale mele, timide, de a strecura vreo întrebare au fost reprimate ferm şi a urmat alt şuvoi de amănunte, care puteau face un astenic depresiv din cel mai calm fachir.

A fost o adevărată binecuvântare când am reuşit să evadez din casa aceea. Ajuns în stradă, mi s-a părut că plutesc prin oceanul de linişte din întâia zi a lumii.

Din cantitatea insuportabilă de informaţii cu care m-a potopit doamna Sofica avocat Păsculescu a trebuit să fac, mental, o operaţie temerară. Să aleg minimul care îmi era necesar.

Aflasem că Tiberiu Chintilică abandonase studiile imediat după război, că, una peste alta, s-a purtat „mauvais” cu gazda sa afectuoasă, că, în general, el a avut noroc în dragoste, dar nu şi în profesie, în sensul că, neavând niciuna, a încercat de toate. A fost, în decursul timpului, cantaragiu la un depozit de lemne, vânzător la o tonetă cu îngheţată pe băţ, remizier[13] la un centru de gheaţă, vânzător de sirop cu sifon, şi, în sfârşit, agent de asigurări.

Deşi, la început, a ţinut să ştiu că nu află absolut nimic din ce se întâmplă dincolo de zidurile casei sale, binevoitoarea doamnă Sofica m-a informat că Tiberiu Chintilică este pe punctul de a se căsători cu o blondă, Cornelia, femeie cultă, o lăuda madam Sofica; şi garderobieră la restaurantul de lux „Stejărel”.

Prea multe nu ştiam despre Chintilică şi, atunci, o discuţie despre el cu viitoarea lui soţie ar fi contribuit la completarea bagajului meu de informaţii. Mai mult ca sigur, o să-l. Prevină despre discuţia cu mine, dar nu riscam nimic. Oricum, următoarea mişcare trebuia să mi-l

[13] Lucrător din comerţ plătit prin remiză.

aducă în faţă pe acest domn.

Am mers în aceeaşi seară la restaurantul „Stejărel”, mi-am făcut de lucru prin hol şi am observat-o pe garderobieră.

Era o femeie până-n 35 de ani, cu o înfăţişare deloc modestă. Părul lung, blond îi cădea pe spate. Avea o pieptănătură cu breton. O femeiuşcă, plăcută, dar cam strident machiată. Pomeţii erau daţi cu prea mult fard roşu. Avea ochii negri, vioi şi o gură frumos conturată, o butonieră pe care parcă îţi venea să o închizi cu o floare de cireş.

Îmbrăcată cu un taior bleumarin, la care asortase un pulover alb, pe gât, încălţată cu nişte pantofi cu tocuri foarte înalte (era mică de statură), părea, mai curând, o doamnă care aştepta la garderobă un bărbat elegant, care să-i ofere braţul şi s-o conducă în local. Fuma, absorbind fumul cu lăcomie şi suflându-l apoi, în şiruri lungi, prin buzele întredeschise, care lăsau să se vadă o dantură impecabilă.

Ea a observat că stau cam de mult şi cam fără rost în hol şi atunci am abordat-o cu un zâmbet, pe care am încercat să-l fac cât mai prietenos.

— Aveţi, cumva, un pachet de ţigări bune şi pentru mine?

M-a măsurat cu o sclipire a ochilor, de felină la pândă, a ezitat o fracţiune de secundă şi mi-a răspuns cu un zâmbet fals:

— Numai „Virginia” roşii!

Simţeam în nări fumul ţigării pe care o fuma ea şi aroma era de tutun american. Am mărturisit:

— Aveţi dreptate să vă par suspect. Sunt miliţian. Dar. Doresc cu adevărat, să fumez o ţigara mai deosebită.

A scos de după tejghea un pachet de „Pall Mall”, desfăcut, şi mi l-a întins:

— Poftiţi, tovarăşe miliţian!

— Mulţumesc! Am luat o ţigară, am adulmecat-o şi am păstrat-o între degete.

— Nu o fumez acum, i-am spus. O păstrez pentru când vom sta de vorbă. Am însoţit aceste cuvinte cu un gest de prezentare a legitimaţiei de serviciu. A privit-o în treacăt.

— Putem sta de vorbă oricând, n-am nimic de ascuns.

— Nu ştiu dacă e momentul, dacă e locul potrivit?

— Până la închiderea localului e destul timp şi, cu puţine excepţii, clienţii noştri pleacă la ora închiderii. Până atunci...

— Doamnă...

— Cornelia Bindea, m-a completat ea, scoţând din buzunar un carton pe care era lipită o fotografie, legitimaţia ei de salariată.

— Sunt obligat, doamnă Bindea, să mă interesez de o persoană foarte apropiată dumneavoastră, domnul Tiberiu Chintilică.

— În ce sens să vă interesaţi?

Chiar, m-am gândit eu, deconcertat, în ce sens mă interesez? Ce îmi putea spune femeia asta drăguţă? Eu vizam întâmplări petrecute cu prea mulţi ani în urmă în viaţa viitorului ei soţ. Dar nu mai puteam da înapoi.

— Cum să vă spun? am încercat eu o clarificare. Nu fac, propriu-zis, o investigaţie. Suntem sesizaţi despre un anume fapt şi, înainte de a vorbi cu domnul Chintilică, încerc să-l cunosc indirect.

(Explicaţia mi s-a părut derizorie. Ce dracu' căutam la restaurant?).

— Nu sunteţi obligată să-mi spuneţi nimic care nu vă convine, am precizat.

— Nu am ce ascunde. În general şi în special, despre Tibi nu ştiu mai nimic.

— Păi, am înţeles că urmează să vă căsătoriţi...

— Da! Şi faptul că m-a cerut de soţie mi s-a părut o dovadă de seriozitate.

— Da, am acceptat maşinal.

— Am 36 de ani, tovarăşe, şi la vârsta asta bărbaţii nu se prea înghesuie să te ia de nevastă.

— N-aţi mai fost căsătorită... am zis, ca să nu tac.

— Am mai fost, de două ori. Am şi un copil, dacă tot vreţi să ştiţi.

Convins că iritarea ei mi se datorează, am întrebat, numai miere:

— Cu ce v-am supărat, ce nu vă convine?

— Nu-mi convine că nici n-am apucat să mă mărit şi vine miliţia să mă întrebe despre omul care m-a ales. El m-a cerut! Alţii, vreo duzină, m-au dorit şi m-au avut, numai însoţitoare pe distanţe variabile. I-am părăsit când am simţit că vor şi ei să mă părăsească.

Cam brutală în exprimare, dar nu vorbea rău. Aşa că m-am trezit spunând altceva decât gândeam:

— Putem opri discuţia aici!

— Nu, de ce? N-am aşa multe de spus.

Femeia s-a încruntat şi-a încreţit buzele şi a întrebat tăios:

— Ce-a făcut Tibi? Nu mă menajaţi, nu mă afectează, nu-l iubesc. Dacă o să fie închis e mai bine să ştiu acum.

— V-am spus eu aşa ceva?

— Dumneavoastră nu spuneţi, întrebaţi... Sau, poate, întrebaţi de Tibi ca să aflaţi de mine. Ce ne tot dăm pe după vişin?

— Doamnă, nu v-am nimerit în dispoziţia dumneavoastră cea mai bună.

Nu m-a luat în seamă. A urmat un fel de spovedanie, spontană, destul de confuză, pe care eu n-am cerut-o.

— Eu sunt din Piatra Neamţ, un oraş de provincie, cu toate plictiselile de rigoare. Am absolvit Institutul Pedagogic, la Iaşi. Da, sunt profesoară, şi am avut ghinionul să mă

repartizeze acasă.

— Pentru unii asta înseamnă un adevărat noroc, am strecurat eu.

— Pentru unii! Eu eram sătulă de „acasă”. Părinţii, cu aceleaşi „unde te duci”, „de unde vii?”, aceiaşi prieteni, tâmp-binevoitori, previzibili în toate, aceleaşi bârfe, un film, o plimbare, seara... Mizerie n-am dus. Părinţii mei au o casă încăpătoare, câştigă mulţumitor, sunt respectaţi în oraş etc., etc... şi uite aşa... nu mai ai nicio surpriză.

Poate în mod greşit am atins, cu întrebările mele, un alt resort. Am vrut s-o abat în altă direcţie, dar nu ştiam cum.

— Aţi spus că aţi fost căsătorită de două ori, m-am pomenit zicând.

— Am fost, am şi copil, e la părinţii mei... Şi?

— Probabil că acum veţi lua copilul aici.

— S-ar putea să-l ia taică-su la el. Să-l ia, mai vedem, acum sunt sătulă de toate. Aveam nevoie, mare nevoie, de un alt spaţiu, mai puţin limitat. Un oraş mare, cu o altă existenţă, care o face şi pe a ta mai interesantă. Îmi plac oraşele mari, oameni mereu noi, sau poate asta e o crimă?

— Nu e! am consimţit în grabă.

Am tăcut, gândindu-mă că oraşul Piatra Neamţ şi împrejurimile sale nu reprezintă totuşi un spaţiu în care să te omoare urâtul.

Cornelia Bindea a tăcut şi ea, ocupată să

arunce pardesiul unui tânăr ameţit, care i-a întins fisa, învelită într-o hârtie de zece lei. Tânărul şi-a îmbrăcat pardesiul şi a plecat, făcându-i cu ochiul şi rânjind imbecil.

Cornelia s-a mai destins.

— De fapt nu mi-aţi cerut să justific de ce îmi place să trăiesc în altă parte decât acasă...

— Nu, am admis eu, cu un surâs.

— Să ne întoarcem la Tibi.

— Să ne întoarcem.

— L-am cunoscut la o petrecere, la Piatra. Îmi plăcea şi nu-mi plăcea. I-am lăsat adresa, s-a oferit să-mi scrie. Nu mi-a scris. După aproape patru ani, m-am pomenit cu un tip, prieten cu el, care mi-a adus din partea lui Tibi ciorapi străini, parfum şi ţigări „Camei”. M-a invitat la restaurant, m-a invitat la hotel, m-a întrebat cum o duc, i-am zis că „prost” şi mi-a transmis că, dacă vreau buletin de Capitală, Tibi mă ia de nevastă. Şi am venit. Cu copilul o să văd ce-am să fac. Nu pot să-l mut acum de la şcoală, o să-l văd în vacanţă, deşi ador litoralul, nu muntele. Sunt îndrăgostită de soare!

Am fost tentat să gândesc că, una peste alta, e cam nebună. Vorbea de copilul ei ca despre... un timbru, să zicem. Îi auzeam cuvintele sunând ascuţit ca nişte cuburi de gheaţă, care se rostogolesc într-un pahar de sticlă gol.

A citit o schimbare pe faţa mea şi a încercat să se controleze. A vorbit însă tot cu un soi de

duşmănie:

— Mă sufocă provincia şi provincialismul nostru în general. Eu am o diplomă, ştiu o limbă străină, am alt orizont, vreau să mi se întâmple ceva nou. Noul este că Tibi m-a cerut de soţie, că schimb locul. Tibi e generos, câştigă şi îi place să cheltuiască cu mine. Ştiu de la el că e economist. Ştiu de la altcineva – ca să nu mă întrebaţi de la cine, vă spun singură: ştiu de la doamna Mariana, soţia şefului nostru de local – că Tibi este ofiţer de miliţie. Ea mi-a spus că este precis, mie în sută. De fapt, Tibi mi-a găsit de lucru aici, prin doamna Mariana. În discuţiile cu el n-am insistat să-l descos. Dacă ne căsătorim o să aflu, totuna mi-e. Ce să vă mai spun despre Tibi? Are o garsonieră obişnuită, nu ştiu precis unde lucrează, nu ştiu dacă mă iubeşte, nu ştiu de ce mă vrea, şi nici nu mă interesează. Încolo, tace, vorbeşte, doarme, mănâncă, trăieşte. Nu l-am desluşit încă şi nici nu simt nevoia s-o fac. M-a chemat – am venit. N-o să-mi convină ceva la el, mai sunt bărbaţi.

— V-aţi supărat pe mine? am divagat eu.

— Nu! Şi nu mă supăr nici dacă mă întrebaţi de viza de flotant. Am! Şi vizã, şi domiciliu, şi serviciu.

— Nu vă mai întreb decât de adresa şi eventual de telefonul la care îl pot găsi pe domnul Chintilică.

A scris adresa pe o hârtiuţă şi mi-a dat-o, informându-mă că n-are telefon acasă. I-am mulţumit, precizând că n-are obligaţia să păstreze vreun secret asupra întâlnirii noastre.

— Oricum îi spuneam, a ţinut ea să mă avertizeze.

Mi-am luat rămas bun şi am plecat cu senzaţia că această persoană, Cornelia Bindea, avea nevoie să se certe cu cineva şi mă găsise pe mine. Am vrut să aprind ţigara oferită de ea, dar n-am găsit-o, probabil o uitasem pe tejghea.

În drum spre casă m-am gândit la dialogul nostru, de fapt un monolog, că eu am rostit doar câteva fraze neînsemnate. Bizară fiinţă. Un om în aparenţă echilibrat, la o vârstă matură, cu o înfăţişare atrăgătoare, cu şcoală, care îşi administrează propria-i viaţă într-un mod ciudat, iresponsabil, de fapt.

O aventurieră?... O curvuliţă banală, cu ifose?... Sau să fie comportarea ei urmarea unui sindrom depresiv? Sau urmarea unui sentiment de ratare? Realizează ratarea? S-a ratat ca soţie, ca mamă, în profesie, ca femeie. N-a ratat-o provincia. Mai degrabă un egoism atroce, o inconştienţă care, la ea, a spulberat exploziv, crud, incalificabil, afecţiunea pe care oamenii le-o poartă celor care le-au dat viaţă, celor pe care, la rândul lor, i-au adus ei pe lume, celorlalţi...

S-ar putea să fiu eu un sentimental, sau să nu

stăpânesc deplin toate conexiunile din acest mecanism uman care se numeşte Cornelia Bindea.

Niciun preţ nu i se pare prea mare pentru obţinerea unei ştampile care s-o înscrie printre cetăţenii cu domiciliul stabil în Capitală.

Am vrut să merg pe jos şi, fiindcă n-aveam ceva mai bun de făcut, continuam să mă gândesc la femeiuşcă de care abia mă despărţisem. Ea semăna, într-un fel, cu cineva urât din viaţa mea şi poate, din cauza asta nu mi-am scos-o imediat din minte.

Această Cornelia Bindea era, mai mult ca sigur, genul înfricoşător de om-accident biologic, care nu iubeşte nimic şi pe nimeni. Nu-i bate inima, are doar puls, ritmat leneş, egal, monoton. Ea nici măcar nu este imorală. Ca să fii imoral trebuie să calci o morală. Dânsa n-are niciuna. Nu i-am cerut să-mi facă nicio confidenţă, s-a pornit să vorbească singură, poate să braveze, poate din nevoia să audă încă o dată cuvintele cu care şi-a motivat o hotărâre penibilă. Copleşitor de săracă pe dinăuntru, fără idealuri sau, m-ar fi tentat să spun, cu idealuri meschine, dacă nu m-aş fi temut că al doilea cuvânt l-ar pângări pe primul.

Mă montasem, ceea ce nu mi se întâmpla pentru prima oară şi, ca să-mi revin, am zis: „Ducă-se dracului cu toată mizeria ei!”

Această mizerie m-a provocat şi pe mine să

fac o filosofie de doi bani. Este poate numai o părere că orice om care-şi strică viaţa lui o prejudiciază şi pe a ta.

Pe mine mă interesa viitorul ei soţ, care avea bani, îi cheltuia cu drag, era ba economist, ba ofiţer de miliţie şi mai era amestecat într-o afacere judiciară veche, clasată.

(M-am convins că pe Cornelia Bindea am intuit-o oarecum exact mai târziu, când l-am cercetat pe Tiberiu Chintilică şi ea, de durere, s-a cuibărit în apartamentul unui coafor cu clientelă numeroasă).

Nu m-am dus direct acasă în seara aceea. Am trecut pe la sediul nostru, să-mi revăd şi celelalte lucrări care îmi erau repartizate.

Aveam adresa lui Chintilică şi am lăsat ofiţerului de serviciu o notă prin care îi rugam pe colegii de la evidenţa populaţiei să-mi dea datele de stare civilă complete şi apoi, individul, să fie căutat la cazier.

Convins fiind că drăgălaşa Cornelia îl va alerta în chiar seara aceea pe Tibi. Am cerut aprobarea ca a doua zi dimineaţă, devreme, să le supraveghez locuinţa, să văd în ce direcţie se vor deplasa şi cu cine vor lua legătura. Era o încercare, o manevră de rutină.

De la birou, am cerut la Informaţii, numărul de telefon al lui Tiberiu Chintilică şi mi s-a răspuns că nu figurează în lista de abonaţi. Se pare că nu mă minţise garderobiera.

A doua zi era duminică şi nu mă uream de plăcere să mă scol cu noaptea în cap şi să-mi pierd timpul pe stradă, fără să ştiu dacă obţin vreun rezultat care să merite efortul.

În clipa când am ieşit pe poarta miliţiei şi ofiţerul de serviciu mi-a urat „noapte bună”, mi-am adus aminte că n-am mâncat şi că n-am acasă nimic de mâncare. Am intrat într-unul din restaurantele din centru. Aşteptând să mi se ia comanda priveam în jur. Un local spaţios, cu tavanul sprijinit pe înalte coloane albe, ce se voiau dorice. Pe tavan stucaturi, mâzgălite, din păcate, cu bronz auriu-vernil. Pe coloanele imaculate, erau agăţate, nepotrivit, oglinzi ovale, cu rame din fier forjat. Un policandru[14] masiv. De cristal, cu multe, multe bile rotunde, ar fi putut fi frumos dacă n-ar fi avut becurile acoperite cu pălărioare din carton cerat pe care erau pictate corăbii, înfruntând valuri înspumate.

Clientelă pestriţă, terorizată de vocea solistei de pe estradă, după vârstă, o femeie cu copil în pragul bacalaureatului. Se tânguia, acompaniată de ghitară, că a fost părăsită de un iubit, pe care îl ameninţa apoi, prin ţipete scurte, sincronizate cu sunetele tobei: „De nu te-ntorci la mine, mereu voi lăcrima”. Ca să dea multă greutate acestor cuvinte, ţopăia pe loc, cu efort, ca pusă în ghips.

---

[14] Candelabru cu mai multe braţe, atârnat de tavan.

Ascultând-o, mi-am zis că şi eu, în locul acelui iubit care a părăsit-o, aş fi procedat la fel. Nu m-aş mai fi întors, cu riscul s-o ştiu lăcrimând toată viaţa.

Rochia lungă, roşie, despicată în părţi, plină de paiete mărea tragicul situaţiei.

Mi s-a părut că oamenii aflaţi în local nu se prea distrau şi nu mi-am schimbat părerea nici după ce am mâncat.

Am ieşit fără grabă în noapte, cu pas de plimbare, fiindcă nu mi-era somn. Am trecut pe lângă doi măturători cu tomberoane. L-am auzit pe unul dintre ei vorbind: „Asta e, Antonică! Cine poate oase roade. Pe el, că are *spate* l-a dat pe o străduţă cu sens unic, şi pe noi, în ditamai bulevardul...”

Mi-a venit să râd. Vasăzică şi la ei...?

După jumătate de ceas de preumblare, m-am pomenit într-o piaţetă de unde nu mai era mult de mers până la adresa lui Chintilică. M-am dus să văd casa. Era un bloc vechi cu trei etaje. În faţa lui, pe trotuarul de vizavi, se afla un chioşc de ziare. Aici, în spatele lui. M-am instalat a doua zi, o dată cu zorile. Strada dormea şi avea să doarmă până mai târziu, ca în zi de sărbătoare.

Şi totuşi pe la şapte am avut prima surpriză. Un taxi, un Moskvici mic, a oprit în faţa blocului, din care a ieşit un bărbat înalt, bine

făcut, cu mustăcioară şi alură à la Clark Gable[15]. Târa o valiză mare, pântecoasă, bine burduşită, cu care s-a urcat în maşină. Imediat maşina a pornit, dispărând după primul colţ.

Să fi fost bărbatul acela Tiberiu Chintilică?... Cum a sosit taxiul? El n-avea telefon!... Poate a sunat de la un vecin?... Sau poate a avut înţelegere cu şoferul să vină să-l ia la ora şapte...?

Cea mai frecventă înfruntare din profesia mea este aceea cu semnele de întrebare, uneori am senzaţia stranie că mă culc pe semne de întrebare, că mă învelesc cu ele şi, că dimineaţa, când mă scol, mă îmbrac tot cu ele. O singură întrebare naşte altele şi altele, proliferându-se sufocant, până când mi se pare că aceste semne se transformă în braţe de caracatiţă care mă înconjoară pentru o îmbrăţişare funestă.

După o scurtă ezitare am intrat în blocul pe care l-a părăsit bărbatul înalt, hotărât să sun la uşa lui Tiberiu Chintilică. Mă uitam la cutiile de corespondenţă pentru a-i afla apartamentul, când am auzit în spatele meu un fâşâit. Am întors capul şi am văzut o bătrână care mătura

[15] William Clark Gable (n. 1 februarie 1901 – d. 16 noiembrie 1960) a fost unul din marii actori americani de film, cunoscut şi ca The King of Hollywood (Regele Hollywood-ului) sau simplu The King (Regele). Gable şi-a început cariera ca actor la teatru şi a apărut în filme mute între 1924 şi 1926 şi a progresat cu roluri mai importante în câteva filme în 1931. În anul în care a urmat a primit primul sau rol principal.

pardoseala cu mişcări largi, încete, ca un cosaş ostenit M-a observat şi ea şi m-a întrebat:

— Pe cine căutaţi?

Trăgând cu ochiul la etichetele de pe cutiile de scrisori, am pretins că îl caut pe doctorul Bărbulescu.

— Dar mi se pare că tocmai a plecat, am spus mai departe. L-am văzut urcându-se într-o maşină şi n-am mai apucat să-l strig.

Bătrâna m-a corectat:

— Nu dom' doctor a plecat. Ala era dom' Tibi de la doi. Dom' doctor e de gardă.

— A, de gardă, am îngăimat eu, imprimând vocii o notă de regret.

— Este că a venit verişorul doamnei la ei. Eu după asta ştiu când e dom'doctor de gardă.

— Care verişor? am întrebat eu, mecanic.

— Sportivul... sportivul cu părul ondulat.

I-am mulţumit bătrânei şi am şters-o scurt, fără să ştiu în ce parte s-o apuc.

Sigur că ar fi fost bine să-l urmăresc pe tipul cu valiza, dar cum? În romanele şi în filmele poliţiste detectivul opreşte, la moment, un alt taxi şi îi cere şoferului să urmărească maşina din faţă, sau se urcă la volanul super-limuzinei sale şi începe urmărirea de unul singur. Asta în romane şi în filme, pentru că pe strada Zăvoaie, unde mă aflam eu, n-a mai trecut în acea dimineaţă de duminică nici măcar un copil cu trotineta; cât despre super-limuzina mea nu era

cazul să vorbim.

Am sunat de la un telefon public centrala taximetrelor şi m-am interesat care este cea mai apropiată staţie de strada Zăvoaie. Mi s-a indicat, laconic: „Virgiliu”.

Am pornit spre strada Virgiliu. Aici aştepta un singur şofer, plictisit ca o statuie iarna, când nu sunt păsări în parcuri.

I-am lipit legitimaţia de geamul lateral, după care m-am urcat pe locul din dreapta lui.

L-am întrebat dacă cineva a solicitat în ultima jumătate de oră, vreun taxi din acea staţie.

Mi-a arătat un telefon instalat pe un stâlp din apropiere şi a catadicsit să-mi spună că a sunat cineva, cerând o maşină şi că a plecat Lungu, care era la rând.

Am vrut să ştiu dacă Lungu se va întoarce tot aici în staţie şi mi s-a răspuns că da, se întoarce, dacă nu angajează vreo altă cursă pe drum.

Foarte aproape, la câţiva metri, tocmai se deschidea o cofetărie. L-am rugat pe şoferul plictisit să mă cheme de acolo dacă se întoarce Lungu. A făcut semn din cap că este de acord.

După altă jumătate de oră, în care timp băusem un ceai cu gust de cafea, s-a proţăpit în faţa mea un ins mic de statură, cu voce piţigăiată.

Eram singurul client din cofetărie. Mititelul m-a interpelat aţos:

— Mata m-ai căutat? Eu sunt Lungu!

— Stai jos, nea Lungule. Vrei o cafea sau un ceai?

— Nu, că plec la gară, vine Bacăul. Care-i baiul?

— Vreau să te rog să-mi spui unde l-ai dus pe clientul cu valiza?

— În Taica Lazăr! La un telal[16], a patra, a cincea prăvălie, numărând din capul străzii.

— A rămas acolo?

— Nţţţ! L-am aşteptat până a lăsat geamantanul şi l-am întors de un' l-am luat.

— Îl cunoşti mai demult? De client vorbesc...

— De unde? M-a chemat cu telefonul... Altceva, că pierd timpul pe banii mei.

— Mulţumesc, multe mulţumiri, nea Lungule...

Taica Lazăr era o străduţă îngustă, lungă de vreo sută de metri, care pornea din Bărăţiei. Pe partea dreaptă se aflau nişte gherete încăpătoare cam cât un ascensor normal, în care ţineau magazine, după război, nişte negustori de haine vechi, săraci ca şi clienţii lor, care primăvara, de nevoie, îşi vindeau paltoanele.

Ajuns pe strada Lazăr, am constatat că era deschisă o singură dugheană. Un bătrân, cu ochelari de sârmă şi cu o cipilică[17] neagră pe

[16] Negustor ambulant de haine vechi.

[17] Căciuliţă, basc mic care se poartă pe creştetul capului.

cap, fuma aşezat direct pe prag.

I-am spus bătrânelului cine sunt şi că vreau să ştiu la ţine a fost adusă o valiză mare, de către un bărbat înalt, venit cu taxiul.

— Nu ştiu, n-am văzut, a fost răspunsul primit.

Mă aşteptam. Am insistat.

— Nu faci un bine nimănui. Dacă cineva a cumpărat lucruri de furat e bine să ştie cât mai din timp. Scapă de o mie de buclucuri... La dumneata e valiza?

— Nici vorbă.

— Cine a mai avut deschis azi? Ăsta nu-i secret.

— Marcel, dar n-am văzut taxi, n-am văzut valiză. De ce să le fi văzut eu?...

— Şi unde e Marcel?

— O fi la „Talcioc”!

Prin deschizătura uşii am privit în dugheană. Umeraşe cu haine înşirate pe o bară lungă se pierdeau în semiîntuneric. Mai la lumină era doar o haină neagră de smoking, îmbrăcată pe un manechin strâmb, pe gâtul căruia, în loc de cap stătea un felinar ca de căruţă. Pe satinul unui rever se observa o dâră subţire, lăsată de nu ştiu ce lichid. Pe acolo s-a prelins cândva, poate o lacrimă, poate şampanie. (Contemplând vechiturile din dugheană, m-am gândit la natura care în fiecare an îşi schimbă frunzele, fructele, florile, despărţindu-se definitiv de

amintirile anotimpurilor trecute.).

Văzând că tac, bătrânul de pe prag nu m-a mai luat în seamă. I-am mulţumit pentru informaţii şi i-am urat „vânzare bună”. Mi-a replicat spontan:

— Aşa vânzare să aibă duşmanii mei...

Vorbele au sunat trist şi eu mi-am ordonat în gând: „Direcţia Talcioc, înainte marş!”

Îl cunoşteam pe Marcel, telalul la care adusese, probabil, valiza Chintilică. Era un „negustor cinstit”, în sensul că se ferea să cumpere lucruri de furat.

Oare era Chintilică amestecat în niscaiva furturi sau numai mijloceşte vânzarea unor obiecte provenite din furturi? Ciudat! De unde am plecat, cu cazul lui, şi unde am ajuns...

Trebuia să-l caut şi să dau de Marcel în furnicarul de lume care mişuna de obicei în piaţa de vechituri. Marcel, zis „Ficat de lup”, poreclă pe care i-au dat-o nişte beţivani, în faţa cărora băuse pe nerăsuflate un kil de secărică[18], fără să aibă nici pe dracu.

Noroc că de data aceasta am ajuns în „Talcioc” pe la spartul târgului şi îmbulzeala se mai domolise. Pe mine întotdeauna m-a fascinat babilonia din acest târg insolit. Oameni cu înfăţişări surprinzătoare, veniţi din lumi contradictorii, portrete umane expresive, o circulaţie înceată, greoaie, ca în spatele carelor

[18] Rachiu preparat din secară.

funebre, o alăturare halucinantă de obiecte. O lume care exercita asupra mea un fel de magie, o mică lume cu minuni, din care nu lipsea nici „tunelul groazei” şi nici „sala oglinzilor deformante”.

Ca de fiecare dată, şi acum m-a frapat harababura de pe tarabe. Imaginile se înlănţuiau, sfidând orice criteriu estetic şi chiar orice logică. La piciorul unui crucifix înalt zăcea o colecţie de reviste „Realitatea ilustrată” cu Sonya Henie pe prima copertă, executând o piruetă pe patine, îmbrăcate foarte sumar: un „boa”, făcut din pene albe de struţ care păreau bulgări pufoşi de zăpadă, era încolăcit în jurul unui deşteptător CFR ruginit: o pereche de bocanci scâlciaţi se învecinau cu o sticlă de colonie „Fra-Diavolo”; în cupa unei lămpi „Galle” putea fi văzut un aparat de radio cu căşti: ceaune de tuci, scrumiere de Limoges, cârlige de rufe şi râşniţă de cafea, mături de nuiele şi servicii de masă „Rosenthal”, o statuetă de Tanagra, rezemată de o lampă „Petromax”, chei inutile, robinete defecte, clanţe, pahare desperecheate, haine, bricege, gulere, nasturi, mănuşi, cazmale şi în sfârşit o copie Modigliani, o femeie oferită pe o imensă tipsie de aramă.

Toate aceste imagini le-am înregistrat din mers. Nu venisem acolo într-o vizită contemplativă. Aruncându-mi ochii spre toţi cei

care expuneau marfă, m-am împiedicat de cineva. M-am întors să mă scuz şi l-am văzut pe Jenică Parpală, cunoscut hoţ de buzunare, cum se apleacă, ridică un portofel din ţarină şi-l dă unui bărbat foarte gras, căruia-i atrage atenţia că şi-a pierdut portofelul.

Grasul n-a apucat să-i mulţumească, Jenică a plecat demn, ronţăind seminţe. S-a prefăcut că mă vede din întâmplare şi m-a salutat reverenţios, cu şapca lui jerpelită. Din spatele lui Jenică mi-a zâmbit un subofiţer de la circumscripţia de cartier, îmbrăcat civil.

După câteva minute de preumblare, l-am zărit pe Marcel oferind unei femei, care-l privea duşmănos, o nurcă. Am aşteptat să plece femeia şi m-am apropiat. Marcel m-a întâmpinat cu un „să trăiţi dom' şef" strigat atât de tare, încât să-i facă atenţi pe toţi vecinii de tarabă.

— Mă bucur că vă văd, a adăugat apoi cu o octavă mai jos.

— Marcele, tu ori minţi, ori nu eşti sincer, am glumit eu. Mi-a răspuns vesel:

— Şi una şi alta, dom' şef...

— Marcele, am venit să-ţi aduc o veste proastă. Ce vrei, o nenorocire nu vine niciodată singură.

— Dom' şef, dacă nu mănânci usturoi...

— Cunosc! Dar tu ai mâncat dis de dimineaţă. Cine îmi spunea mie că tu cumperi numai

marfă curată?...

— Eu! Prezent!

— Ai încurcat-o, Marcele...

— Să mor dacă am vreo grijă. Jur! Aşa că am pompieri pe casă...

— Ce-ai cumpărat azi dimineaţă?

— Nimic! Ba nu, un covrig...

— Un covrig, într-o valiză mare, mare...

— Ce era în valiză n-am cumpărat. Mi s-a dat să vând.

— Ce?

— Lista completă: o vulpe argintie, una albastră, două nurci, un astrahan cu căciulă şi manşon şi un magnetofon „Nipru”, rusesc.

— Ştii de unde provin?

— Pentru mine provin de la cine le-am luat.

— Şi de la cine le-ai luat, Marcelică?

— De la o persoană...

— Necunoscută!

— Nu! Cu nume, cu adresă. Marcel cumpără numai de la oameni cu buletinul în mână.

— Şi ce scria pe buletinul omului de azi-dimineaţă.

— Ce scria şi prima oară când l-am ajutat să vândă nişte marfă.

— Deci nu eşti la prima faptă?

— Vedeţi? Omul cinstit e prost.

— Nu-mi spui cine e persoana?

— Unu’ Chintilică! Am adresă, tot.

— Nu te-ai întrebat de unde are atâtea lucruri

scumpe?

— M-am gândit. Cred că el le ia la mâna întâi şi eu sunt mina a doua. Lumea bună vinde pe rupte. Sau de ce să nu fie ale lui, ale neamurilor...?

— Nu ştiu de ce, dar am impresia că azi ai vândut în pagubă.

— Nu există! Nu i-am dat niciun aconto. Vând ceva, îi dau bănuţu' şi aşa mai departe.

— Tu tocmai voiai să pleci de aici. Este?

— Voiam să plec, la un moment dat, dar să vedem unde mă duc...

— Mergem la mine, la birou, să scriem o declaraţie.

— Mergem, dom'şef, că nu-i după mine...

Foarte curios! Tiberiu Chintilică a vândut numai prin Marcel, obiecte de câteva zeci de mii de lei. I-a propus spre vânzare lui Marcel şi bijuterii, dar acesta nu s-a băgat. Mă frământau şi alte întrebări. Cucoana bătrână cate i-a fost gazdă lui Tiberiu Chintilică îl ştia agent de asigurări, Cornelia Bindea – economist, soţia responsabilului de la restaurantul „Stejărel" – ofiţer de miliţie. În ce împrejurări o fi luat fiecare „cunoştinţă" de funcţia respectivă? De ce şi-o fi atribuit sau îi fusese atribuită calitatea de ofiţer de miliţie?

Pe fişa lui de cazier, care tocmai mi-a fost adusă, erau înscrise două condamnări penale.

Una pentru bigamie şi alta pentru înşelăciune. Nu m-am declarat mulţumit cu atât. M-am dus la Tribunal şi am verificat dosarele proceselor. Interesant era cel cu înşelăciunea. Împreună cu un complice, Manole Gonţea (pe atunci infractor primar), vânduse un număr impresionant de hărţi, la şcoli din Capitală şi din provincie. Până aici nimic rău. Numai că cei doi se prezentau cu acte false, ca delegaţi ai Ministerului învăţământului, şi aproape că obligau şcolile să cumpere hărţile, pe care ei le achiziţionau din librării, cu cinci lei şi le revindeau cu zece.

Mi-am notat în carnet să Stau de vorbă şi cu Manole Gonţea, care de atunci nu mai apăruse în faţa organelor judiciare. Trebuia să trec la acţiune şi, ca de fiecare dată în clipele de dinainte, simţeam în mine o febră, o nelinişte, despre care Jules Renard ar zice: „Aşteptaţi! Am aruncat o undiţă în mine şi simt că a început să mişte pluta...”

După o discuţie de aproape două ceasuri, Mariana Siminică, cea care o informase pe Cornelia Bindea despre calitatea de ofiţer de miliţie a viitorului ei soţ, n-a recunoscut că ar fi afirmat vreodată aşa ceva şi a „gratulat-o” pe Cornelia cu tot felul de epitete: intrigantă, neurastenică, venetică, etc.

Manole Gonţea, fostul complice la înşelăciune al lui Chintilică, m-a lămurit. Poate fără să vrea

sau poate fără să ştie ce mă interesează în mod deosebit. L-am întrebat când se văzuse ultima oară cu Chintilică? Se întâlnise cu el în urmă cu două-trei săptămâni.

Ca din senin i-am mai cerut să-mi spună în ce împrejurare el şi Chintilică s-au prezentat drept ofiţeri de miliţie. Scrumul de la ţigara lui s-a scuturat singur din cauza unui tremur uşor al mâinii şi i s-a umezit fruntea.

Mi-a explicat că el a făcut o singură prostie în viaţa lui, aceea cu hărţile, că n-a mai fost cercetat de atunci, că munceşte, că s-a însurat, că are un copil, că este un om în rândul lumii care vine acasă cu capul sus, pe mijlocul străzii. Dă mâna cu vecinii şi deschide uşa casei oricui, fără spaime. Că el nu l-a căutat niciodată pe Tiberiu Chintilică, acesta îi ieşea în cale şi, într-adevăr, odată, i-a făcut o propunere ca amândoi să pregătească o afacere foarte bănoasă şi foarte puţin riscantă. El, Manole Gonţea, a refuzat fără echivoc şi l-a avertizat pe Chintilică să nu-i mai iasă în cale. Altfel, anunţă miliţia. Şi, uite acum, miliţia îl întreabă ce escrocherie a învârtit ca fals ofiţer de miliţie? Dacă-i aşa, el ştia care era planul lui Chintilică şi-l spune că n-are ce pierde. Şi l-a spus...

La ora când povestesc toate astea, din cauza efectului de distanţare creat de timp, dimensiunile întâmplărilor de atunci mi se par

mult micşorate, ca privite printr-un ochean întors.

Primul interogatoriu luat lui Tiberiu Chintilică mi-a dezvăluit un om care se voia dur, deştept foc şi cu farmec personal nelimitat. Eliberat de povara sentimentelor de orice fel şi prin aceasta greu de emoţionat, un om care pretindea că n-a cunoscut frica nici măcar în serile cu umbre ale îndepărtatei sale copilării. Toate acestea erau, până la urmă, numai o faţadă, ea la casele vopsite pe dinafară, în culori puternice, nu din dorinţa de frumos, ci pentru a şoca, încă de la colţul străzii, ochiul privitorului.

Fireşte, nu era un om obişnuit. Devenise antisocial prin comiterea de delicte. În rest, individ cinic, brutal, impertinent, sigur de sine, dacă vreţi, o ilustrare a zicalei: „Prostul nu e prost destul, dacă nu e şi fudul”.

Mă scotea din sărite felul lui de a vorbi râzând. La orice afirmaţie, la orice platitudine exprimată, simţea nevoia să sloboadă, din gâtlej, un nechezat, ca şi cum tot ce-i ieşea pe gură era de un haz irezistibil.

Mă privea ca pe un biet umanoid, sărac cu duhul, naiv, limitat şi prevăzut cu un creier cât o biluţă, cu care să se joace el, în momentele când eram obligaţi să consumăm acelaşi aer. Nu m-am complăcut într-o expectativă vicleană, care să-i dea impresia că m-a intuit. Am fost

ofensiv, am făcut totul ca să înţeleagă că s-a înşelat grav.

Până să stăm faţă în faţă, într-un timp scurt, lucrând repede, fără odihnă, am demontat mecanismul infracţiunilor comise de el. Mă refer la înşelăciunile pe care m-am apucat să le cercetez pornind de la declaraţia lui Manole Gonţea.

Domnul Chintilică proceda relativ simplu. Inspecta vitrinele unor restaurante cu dever mare şi-şi nota adresa şi numărul de telefon al responsabilului, care erau scrise pe o plăcuţă pusă la vedere. După aceea se deplasa la un telefon public, din apropierea locuinţei respectivului responsabil, alegând ca timp de acţiune orele 11–12, când era sigur că omul se află la locul de muncă. Îi răspundea de obicei la telefon, o mamă, o soacră, sau o nevastă fără ocupaţie.

El, Chintilică, juca teatru la telefon. Vorbea precipitat, şoptit, complice, prezentându-se drept „Gigi barmanul”. De la capătul firului era întrebat mai întotdeauna: „Cine?... Care Gigi?”, etc. Răspundea că asta n-are nicio importanţă. Voia numai să-i facă un serviciu prietenesc lui nea... (urma numele şefului de local) şi să-l prevină că de la el de acasă, de la Gigi, tocmai a plecat miliţia, care i-a făcut o percheziţie foarte amănunţită. Una peste alta a ieşit bine, urmând să mai dea o declaraţie pentru nişte

bani, un inel şi o blană. N-are cine ştie ce probleme, nu-i e frică, dar (aici e aici) a văzut, din neglijenţa unui miliţian care participa la percheziţie, o listă cu cei la care era posibil să meargă echipa miliţiei în continuare. Printre ei figura şi numele omului căruia tocmai îi telefonase. Încercase la local, nu îl prinsese şi atunci, uite, ca un bun coleg, sunase acasă. A sunat doar aşa, ca un semnal de alarmă. S-ar putea ca miliţia, să pice şi acolo, din clipă în clipă şi să dea de nişte obiecte care să ridice semne de întrebare. Având experienţă în astfel de situaţii, el, binevoitorul de la telefon, sugera ca imediat, lucrurile ce nu trebuiau văzute la un control inopinat să fie puse într-o valiză şi transportate la un vecin, sau la o rudă, până ce trece furtuna. Poate n-o să fie nicio furtună, dar se ştie că oala acoperită ş.a.m.d.

De multe ori în urma unui asemenea apel telefonic, se trântea receptorul. Alteori a fost tratat ca un glumeţ, ba a fost şi în jurat.

Nu toţi cei aleşi de escroc trăiau necinstit sau aveau ceva de ascuns. Dar (pe acest „dar” miza şi Chintilică) nimerea şi la câte o familie căreia nu i-ar fi căzut prea bine un control legal. Şi atunci femeia găsită la telefon îndesa repede într-o valiză obiectele mai de preţ, a căror prezenţă ar fi putut crea dubii sau ar fi fost dificil de justificat şi ieşea pe uşă în mare grabă. Pe scări, aştepta Chintilică. Flutura o

oarecare legitimaţie (profitând de complexul de culpabilitate al persoanei acostate), zicea că este de la miliţie şi începea o întreagă discuţie, din care nu lipseau ameninţările şi care se termina, mai întotdeauna.

cu însuşirea valizei cu bunuri, cu promisiunea că lucrurile se vor opri aici, cu mulţumirile gemute ale persoanei proaspăt deposedate de valiză.

Victimele acestor înşelăciuni s-au ferit să reclame. Aici intuiţia lui Chintilică a funcţionat bine. Cei în cauză aveau motive să accepte paguba, pentru ca miliţia să nu întrebe de unde proveneau obiectele cu care a dispărut escrocul, să nu întrebe de ce păgubaşii nu au sesizat prompt autorităţile?

De aici, pentru mine decurgea o situaţie bizară. Să am în mână vinovatul şi să nu existe victima. Cu ce reclamant şi cu ce capete de acuzare să-l trimit pe vinovat în faţa instanţei de judecată?

Continuând cercetările, am descoperit o greşeală pe care totuşi a făcut-o Tiberiu Chintilică. Pentru a se lăuda sau poate pentru a fi mai convingător, în privinţa riscurilor minime, atunci când a încercat să-l ademenească pe Manole Gonţea, i-a povestit despre o bătrână căreia, pe lângă geamantanul cu obiecte de valoare, i-a luat şi zece mii de lei pe care i-au scos împreună de la C.E.C. Bătrâna

era atât de speriată, încât Chintilică a profitat şi i-a promis că el vă încerca să muşamalizeze totul, dar este băgat pe fir un „procuror” rău, greu de cumpărat. Bătrâna a spus că are bani la C.E.C. Şi că este dispusă să-i sacrifice pentru îmblânzirea acelui „procuror”.

Altădată, a povestit tot Chintilică, a întâlnit-o pe nevasta şefului de restaurant la care telefonase, când cobora din lift, având lângă ea nelipsita valiză. Când el a început să peroreze că este ofiţer de miliţie şi celelalte, femeia îngrozită a susţinut că nu ştie a cui e valiza, că a văzut-o şi ea în lift, habar n-avea ce e în ea şi că n-o interesa deloc soarta acestei valize, abandonată de cine ştie cine.

Chintilică a lăsat-o pe femeie să plece şi, bineînţeles, că a înşfăcat valiza.

În timpul cercetărilor am convins-o pe bătrâna care a scos bani de la C.E.C. să facă o declaraţie oglindind adevărul.

A avut importanţă şi declaraţia lui Marcel („Ficat de lup”) care îl ajuta la vânzarea lucrurilor şi faţă de care Chintilică nu se ferise să-şi dezvăluie identitatea, convins că nu va avea reclamaţii.

Bun! Până aici treaba a mers. Paginile dosarului s-au completat, s-au întregit, ca la un joc de cuburi.

Pe mine însă mă interesa mai mult, dacă pot spune aşa, moartea suspectă a studentei,

moarte în care îl bănuiam amestecat şi pe doctorul Săftoiu. E de la sine înţeles că în această privinţă n-am stat cu mâinile în sân. Am răsfoit dosare vechi, am scotocit în trecut; trebuia să-l înfrunt pe Chintilică şi pe un alt teren, mai nesigur pentru mine decât pentru el.

Ce reuşisem să aflu, să reconstitui?

Că fata se numea Simina Măgureanu. A fost uşor de identificat în arhiva miliţiei judiciare, cu ajutorul fostului comisar Vasiliu, „Moş Povaţă”. După aceea, am pritocit o mulţime de hârtii la secretariatul Facultăţii de Litere, unde, în 1944. Simina era studentă.

Datele despre familia fetei impresionau. Tatăl, mecanic de întreţinere la o centrală telefonică dintr-un târg de provincie, fusese dat dispărut pe front, iar mama, centralistă la telefoane, în urma unui şoc puternic, fusese internată, pe viaţă, într-un sanatoriu de boli nervoase. De Simina se ocupase sora mamei sale, o modestă profesoară stabilită în Bucureşti.

Aveam şi o fotografie a fetei, o fotografie cinci pe cinci centimetri, din care mă privea mirată o fetişcană cu breton. Cu un zâmbet sincer, deschis, luminos, ca o speranţă că pe lume bucuriile pot fi fără număr.

Îi căutam cu încăpăţânare colegele de an şi dintre ele voiam s-o descopăr pe aceea care i-a fost cea mai bună prietenă. O prietenă pe care

s-o determin să-şi amintească împrejurările dispariţiei Siminei, în amănunt. Trebuia să existe. Trebuia s-o întâlnesc.

Niciodată nu mi s-a părut mai actual, mai concret proverbul despre căutarea acului în carul cu fân ca în perioada despre care povestesc.

Aceste căutări au avut totuşi partea lor bună, adică m-au condus la Luminiţa Stoian, prietena cea mai apropiată din studenţie a Siminei Măgureanu.

Eram nerăbdător s-o văd de aproape şi să stau de vorbă cu ea. Luminiţa era o actriţă foarte cunoscută, pe care o admirasem nu o dată pe scenă.

După ce i-am cerut permisiunea s-o vizitez şi ea a acceptat, înaintea „întâlnirii”, m-am pomenit cumpărându-mi o sticluţă de colonie „4711”.

La ora stabilită m-am înfăţişat la domiciliul actriţei, parfumat mai mult decât trebuia. Aduceam cu mine şi câteva fire delicate de frezia, ca un admirator bine crescut.

M-a întâmpinat în uşă o femeie frumoasă, cu mulţi zulufi blonzi şi cu nişte ochi imenşi, albaştri bătând în violet, culoarea cerului de vară la ora când amurgul vine să-l ia în stăpânire. Micuţă, fragilă şi austeră în rochia ei gris-perle cu guler alb, apretat.

Intrând, m-au surprins podoabele din

vestibul. Pe un perete înalt era fixată o pereche de coarne de cerb, impozante, şi o colecţie de cuţite de vânătoare, cu multe, multe piese. Cine vâna?... Ştiam că este necăsătorită şi că stă singură.

M-a invitat într-un living, păşind înaintea mea uşor, ca pe aer. Mergea cu faţa spre o fereastră foarte mare, invadată de o lumină aurie, generoasă. O clipă m-am temut să n-o absoarbă această lumină şi eu să nu rămân singur, cu tot frigul cuţitelor de vânătoare din spatele meu.

Dar nu! Silueta ei a devenit din nou clară şi am fost invitat să mă aşez într-un fotoliu. M-a lăsat câteva minute singur... spunându-mi că făcuse cafeaua şi că mai trebuia doar s-o toarne în ceşti.

Am avut răgaz să mă uit prin apartament. Mobile simple, elegante, rafinat puse în relaţie, fără dezordinea aceea boemă (şi, paradoxal, agreabilă) pe care o întâlneşti în multe case de artişti.

Priveam un interior aranjat cu personalitate, pe care cu greu ţi-l puteai imagina altfel. Totul cald, cu o simetrie lină a obiectelor. Covoarele şi perdelele, în culori pastelate, care, parcă, se dizolvau în alb. Vaze albe, înalte, tablouri cu peisaje hibernale alb-albăstrui. Flori – destule, puse în vase aşezate pe mobile sau pe jos, mici explozii vegetale, marcând, colorat divers, toate punctele cardinale.

Mi-au atras atenţia şi un suport cu pipe şi o cutie cu tutun „Troost”. Lângă un samovar de aramă aştepta o pereche de ochelari, mari, bărbăteşti.

Pipele şi ochelarii mi s-au părut, neîntemeiat, absurd, prezenţe dureroase, ca şi cum un bărbat le-ar fi lăsat în casa doamnei gândurilor mele.

Numărul cărţilor aşezate pe rafturi era neaşteptat de mare pentru locuinţa unei femei. După titlurile cărţilor era greu să-ţi faci o imagine unitară despre lecturile preferate ale posesoarei lor. *Beatrix* a lui Balzac[19], lângă *Demonii* lui Dostoievski[20]. Poezii de Labiş[21], de

---

[19] Honoré de Balzac (n. 20 mai 1799, Tours, Franţa – d. 18 august 1850, Paris, Franţa) a fost un romancier, critic literar, eseist, jurnalist şi scriitor francez.

[20] Fiodor Dostoievski (în rusă Фёдор Михáйлович Достоéвский, transliterat: Fiodor Mihailovici Dostoievski; n. 30 octombrie/11 noiembrie 1821, Moscova, Imperiul Rus – d. 28 ianuarie/9 februarie 1881, Sankt Petersburg, Imperiul Rus) a fost unul din cei mai importanţi scriitori ruşi, operele sale având un efect profund şi de durată asupra literaturii, filosofiei, psihologiei şi teologiei secolului al XX-lea. Cele mai cunoscute creaţii ale sale sunt cele patru mari romane, Crimă şi pedeapsă, Idiotul, Fraţii Karamazov şi Demonii, precum şi nuvela Însemnări din subterană.

[21] Nicolae Labiş (n. 2 decembrie 1935, Poiana Mărului, Mălini, Suceava, România – d. 22 decembrie 1956, Bucureşti, Republica Populară Română) a fost un poet român. Criticul Eugen Simion l-a supranumit, metaforic, „buzduganul unei generaţii”.

Whitman[22]. *Arcul de triumf* al lui Remarque[23], Kipling[24], Proust[25], Arghezi[26], Poe[27], Rebreanu[28], istorii ale filmului, ale teatrului, Shakespeare[29] – teatru şi sonete. Memorate de mine în fugă şi pe sărite.

Timpul de contemplare mi s-a terminat odată

---

[22] Walter Whitman (n. 31 mai 1819, West Hills, SUA – d. 26 martie 1892, Camden, SUA) a fost un poet, eseist, jurnalist şi umanist american. Considerat „cel mai mare poet american" de către mulţi pe când trecuseră doar patru ani de la moartea sa, Whitman este văzut ca primul poet urban. El a fost unul dintre reprezentanţii tranziţiei de la transcendentalism la realism, opera sa arătându-se influenţată de ambele curente.

[23] Erich Maria Remarque (pseudonimul literar al lui Erich Paul Remark; n. 22 iunie 1898, Osnabrück, Germania – d. 25 septembrie 1970, Locarno, Elveţia) este unul dintre cei mai cunoscuţi şi populari autori de literatură germană din secolul al XX-lea. Multe din operele sale au fost ecranizate de-a lungul timpului.

[24] Joseph Rudyard Kipling (n. 30 decembrie 1865, Mumbai, India Britanică – d. 18 ianuarie 1936, Londra, Regatul Unit) a fost un poet şi prozator britanic, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în anul 1907. Este celebru prin povestirea sa pentru copii „Cartea Junglei" (1894), romanul indian de spionaj „Kim" (1901), poemele „Gunga Din" (1892) şi „If" (1895), numeroase schiţe şi nuvele. În 1934 i s-a acordat, alături de William Butler Yeats, Premiul Gothenburg pentru Poezie. În timpul vieţii a fost considerat un remarcabil poet şi i s-a oferit un titlu nobiliar şi postul de poet laureat – ambele refuzate de Kipling.

[25] Valentin Louis Georges Eugène Marcel Proust (10 iulie 1871–18 noiembrie 1922) a fost un romancier, eseist şi critic francez, cunoscut mai ales datorită romanului În căutarea timpului pierdut (în limba franceză À la recherche du temps perdu), operă monumentală de ficţiune a secolului XX, publicată de Gallimard în şapte volume, redactate vreme de mai bine de 14 ani. Această colaborare cu Gallimard nu a fost lipsită de peripeţii, autorul a propus volumul editurii, care în epocă purta titulatura de Nouveau Revue Francais, dar marele scriitor André Gide a respins manuscrisul, astfel încât autorul a publicat prima parte a romanului pe speze proprii la editura Grasset. Ulterior Gaston Gallimard însuşi a cumpărat drepturile de publicare pentru editura pe care o patrona şi care

cu venirea actriţei, care a adus cafelele. Mai târziu, sorbind din cafea, nu m-am putut abţine să nu-mi mai arunc ochii către suportul de pipe. Intuind ceva, sau poate din întâmplare, Luminiţa a divagat despre primejdia monotoniei în aranjarea şi împodobirea unei

---

deţine şi azi copy-right-ul operei proustiene.

[26] Tudor Arghezi (pseudonimul lui Ion Nae Theodorescu, n. 21 mai 1880, Bucureşti – d. 14 iulie 1967) a fost un scriitor român, cunoscut pentru contribuţia sa la dezvoltarea liricii româneşti sub influenţa baudelairianismului. Opera sa poetică, de o originalitate exemplară, reprezintă o altă vârstă marcantă a literaturii române. A scris, între altele, teatru, proză (notabile fiind romanele Cimitirul Buna Vestire şi Ochii Maicii Domnului), pamflete, precum şi literatură pentru copii. A fost printre autorii cei mai contestaţi din întreaga literatură română. Pseudonimul Arghezi provine, explică însuşi scriitorul, din Argesis – vechiul nume al Argeşului. Ovid S. Crohmălniceanu propunea în studiul consacrat operei poetului din Istoria literaturii române între cele două războaie mondiale o altă explicaţie, pseudonimul ar proveni din unirea numelor a doi celebri eretici, Arie şi Geza. Arghezi este unul dintre autorii canonici din literatura română. După o altă ipoteză, numele poate veni de la numele bonei (Ergézi Rozália) care de fapt ar fi adevărata mamă.

[27] Edgar Allan Poe (n. 19 ianuarie 1809, Boston, Massachusetts, SUA – d. 7 octombrie 1849, Baltimore, Maryland, SUA) a fost un poet, romancier, nuvelist şi critic literar american, creator al genului de scurte povestiri şi precursor al literaturii moderne de ficţiune ştiinţifico-fantastică. A dus o viaţă de boem şi a sfârşit tragic în mizerie, opium şi alcoolism, dar tocmai din acest infern al existenţei sale s-au născut multe dintre creaţiile ce aveau să impună literaturii universale norme de evaluare estetică necunoscute până atunci. În cei patruzeci de ani ai unei vieţi halucinante, scriitorul a izbutit să publice multe volume de versuri, de proză, estetică şi teorie literară, făcând dovada unei forţe de creaţie extraordinare.

[28] Liviu Rebreanu (n. 27 noiembrie 1885, Târlişua, Târlişua, Bistriţa-Năsăud, Romania – d. 1 septembrie 1944, Valea Mare, Priboieni, Muscel, Regatul României) a fost un prozator şi dramaturg român, membru titular al Academiei Române.

[29] William Shakespeare (n. Aprilie 1564, Stratford-upon-Avon, Regatul Angliei – d. 23 aprilie/3 mai 1616, Stratford-upon-Avon,

locuinţe, micul univers al fiecăruia dintre noi. Cuţitele de vânătoare, pipele le alesese singură, tocmai pentru a sparge monotonia dintr-un interior dominat de prea multă feminitate. În locul acestora, care, în ultimă instanţă, sunt nişte teribilisme, ar fi preferat un aparat de bărbierit şi încă o periuţă de dinţi pe policioara din baie. Statornic aşezate acolo şi nu doar cu funcţie decorativă.

Nu cocheta, vorbele ţâşniseră ca dintr-o armă de foc şi am avut impresia că au trecut în zbor deasupra mea, mai sus de locul până unde aş fi putut ridica mâinile.

A revenit la tonul normal şi i-a dat dreptate lui Gide[30], care a spus undeva că uneori femeile au nevoie de un bărbat ca de un cuier în care să-şi agaţe sentimentele.

O ascultam şi cred că aveam o privire de elev repetent la sfârşitul anului şcolar. Eram stângaci şi împiedicat în exprimare şi m-am hotărât, deodată, să păşesc pe un teren mai sigur, adică să trec la expunerea motivelor care justificau vizita mea acolo.

Regatul Angliei) a fost un dramaturg şi poet englez, considerat cel mai mare scriitor al literaturii de limba engleză şi supranumit „Poetul din Avon” (în engleză „Bard of Avon”) sau „Lebăda de pe Avon” („The Swan of Avon”). Din vasta sa operă – parte realizată în colaborare – s-au păstrat aproape 38 de piese de teatru, 154 de sonete, 2 lungi poeme narative, precum şi alte multe poezii traduse în aproape fiecare limbă vorbită.

[30] André (Paul Guillame) Gide (n. 22 noiembrie 1869, Paris – d. 19 februarie 1951, Paris) a fost un scriitor, umanist şi eseist francez, laureat al premiului Nobel pentru literatură în anul 1947.

M-a scrutat cu interes şi cu un ton grav m-a întrebat din ce raţiuni mai tulbur eu apele, după atâţia ani, în legătură cu moartea Siminei Măgureanu?

Am încercat s-o fac să înţeleagă că nu era o toană a mea, ca în instituţia pe care o reprezint, ocrotirea vieţii cetăţenilor nu înseamnă doar nişte vorbe cu o anume uzură, din cauza unei prea mari întrebuinţări.

Mă mai gândeam, fără să fac auzite aceste gânduri, ca să nu sune vetust, că viaţa unui om este unică, miracol fără seamăn, atât de preţioasă, încât nimeni, nici măcar deţinătorul ei temporar, n-are dreptul s-o curme.

Am vorbit mai departe şi, încet, pe nesimţite, am construit amândoi cadrul în care să discutăm responsabil despre Simina Măgureanu, despre omul care a fost, faţă de care suntem obligaţi să revedem, oricât de târziu, motivele adevărate ale călătoriei ei tragice şi premature în nefiinţă.

N-am tratat-o pe Luminiţa Stoian ca pe un martor căruia îi ceri să relateze tot ce ştie. Am condus-o atent, ca pe un prieten, la clipa de destăinuire, când întâmplările povestite reverberează în tine, invitând la o nouă înţelegere a lor.

Simina venea dintr-un orăşel uitat (pe care îl ocoleai şi pe hartă), aducând cu sine o voinţă de învăţătură pe care numai copiii de oameni

sărmani o au. Nu se gândea la o diplomă universitară ca la o treaptă obligatorie de ascensiune în societate. Nu se dorea, cu orice preţ, absolventă a oricărei facultăţi. A vrut numai la „litere”, fiindcă iubea, cu toate iubirile de care era în stare, graiul în care se înţelegea neamul său. Simina credea, din toată inima, că vocaţia ei era limba română.

— Dacă aţi fi auzit-o recitind vreuna din acele poezii frumoase ale românilor, mi-a spus Luminiţa Stoian –, aţi fi avut senzaţia că ei i-au fost dedicate versurile, pentru ca poetul să încerce o deplină mulţumire ascultându-le rostite, cu atâta înţelegere. Îl diviniza pe Eminescu şi credea despre el că a fost singurul ales să înlocuiască pe cer stelele care au obosit. Iubită, preţuită şi admirată de colegi, Simina făcea parte dintre oamenii care, pe unde trec, fac să se nască prieteniile.

Într-o agendă a inimii, în care Simina îşi păstra prietenii a scris-o, pe prima filă, rândul de sus, şi pe Luminiţa Stoian.

În toamna lui ’44, Luminiţa a observat că în jurul Siminei începe să apară, tot mai des, un student întârziat (care repeta anul) pe nume Tiberiu Chintilică. Arătos, cam necioplit, tenace când îşi propunea să obţină ceva

S-a insinuat încetişor, cu multă răbdare, în viaţa Siminei, adoptând un fel de tactică a tăcerii. Nu întreba nimic, nu-i cerea nimic, n-

avea idei sau păreri proprii, era mulţumit să fie doar prezent. O prezenţă, dacă nu întotdeauna dorită, oricum uşor tolerabilă, datorită tăcerii.

Devenise umbra ei şi se păstra în muţenie, ca toate umbrele.

Au curtat-o mai mulţi tineri pe Simina, dar niciunul atât de ciudat. Simina a fost preocupată să găsească semnificaţia acestor tăceri şi a sfârşit prin a le pune pe seama unei timidităţi native, a unei discreţii şi a unor reţineri de bărbat mândru, toate acestea drapând, de fapt, afecţiunea cu care el se legase de ea.

Sensibilă, credulă, generoasă. Învestindu-l pe Tiberiu cu calităţi ipotetice, poate fără suport real, Simina s-a îndrăgostit – era de părere Luminiţa Stoian – mai mult ca un răspuns fair-play la dragostea lui. Învăluită, copleşită de ea.

Luminiţa l-a categorisit pe Tiberiu ca fiind un tip primitiv, care o cultiva din vanitate pe Simina, plăcându-i, hrănindu-l invidia colegilor. Încercând o voluptate de animal care mănâncă, la gândul că în el şi-a tezaurizat sentimentele una dintre cele mai reuşite studente din seria lor.

După un revelion sărac, dar cu speranţe de pace pentru toţi oamenii pământului, Luminiţa a aflat că prietena ei Simina este însărcinată şi vrea să aducă pe lume copilul. Simina dorea copilul în pofida tuturor mizeriilor războiului şi

a condiţiei ei. Ca şi a viitorului tată, de studenţi, săraci lipiţi, cu un viitor tare incert.

Tiberiu, tăcea şi de data aceasta, poate laş, poate concesiv, lăsând-o pe ea să hotărască. Şi după ce a cunoscut hotărârea iubitei lui s-a învoit şi a început s-o ocrotească, căutând şi găsind un doctor care să se ocupe de ea din timp în timp. Acest doctor (eu ştiam că a fost Săftoiu), după ce a examinat-o. A stabilit, că sarcina Siminei evoluează periculos, atât pentru mamă, cât şi pentru copil, şi a recomandat avortul. Simina ar fi fost dispusă să riște, dar Tiberiu a rămas neînduplecat.

Înspăimântată de doctor cu consecinţele posibile ale riscului ei nesăbuit şi inutil (era foarte tânără, avea timp, slavă domnului, să mai aibă copii), a consimţit să se supună intervenţiei chirurgicale necesare, sfâşiată de regrete şi de remuşcări.

Se întâmpla pe la jumătatea lunii martie, în pragul primăverii.

Nu i-a spus Luminiţei unde şi ce medic se va ocupa de ea. Oricum, medicul respectiv constatase că are un organism foarte puţin rezistent şi-i recomandase ca, imediat după întreruperea cursului sarcinii, să plece undeva la munte, pentru cel puţin două săptămâni.

Tiberiu aranjase cu un văr de-al lui din Sinaia s-o găzduiască până la începutul lui aprilie. Luminiţa n-a mai văzut-o de atunci, dar a primit

de la Sinaia o vedere în care Simina scria ceva despre dragoste şi despre primăvară. Actriţa nu mai avea ilustrata, dar îşi amintea precis de ea. A primit-o la sfârşitul lui martie. După nicio săptămână, a aflat că Simina a murit la 4 aprilie 1944, într-o sală de cinematograf de pe Calea Griviţei, unde se afin împreună cu Tiberiu. El a scăpat, deoarece n-au găsit decât un loc pe scaun, pe care a aşezat-o pe Simina. Aşa că el a fost nevoit să rămână în picioare, lângă o uşă laterală de evacuare. În momentul exploziei uşa s-a deschis şi a fost proiectat într-o curte interioara. Aşa povestise Tiberiu.

La înmormântarea Siminei s-a băgat în groapa un sicriu cu nişte rămăşiţe simbolice.

S-a mirat şi se miră încă şi acum Luminiţa Stoian de ce Simina, când s-a întors în Bucureşti, n-a căutat-o? Aştepta s-o întâlnească şi să-i ceară amănunte asupra momentului greu prin care a trecut. N-a mai întâlnit-o.

În anul acela. 1944, cu atât de multe şi de mari evenimente, a dispărut din facultate şi Tiberiu Chintilică. Mulţi au apreciat această dispariţie ca urmare a unui şoc grav suferit de Tiberiu la moartea iubitei lui.

Cam asta am reţinut din povestea actriţei despre Simina Măgureanu. La sfârşitul discuţiei am simţit că nu reuşisem s-o conving pe Luminiţa Stoian cui mai folosea o întoarcere atât de mare în timp, pe urma unor întâmplări

ireversibile.

M-a condus la uşă. Tăcută, tulburată de amintiri. Când a închis-o în urma mea, am avut senzaţia stranie că rămân singur pe un peron de gară, de unde numai speranţele mele iau trenul. Am înţeles că n-am să uit uşor întâlnirea cu celebra actriţă. Se imprimase în mine imaginea ei, altfel n-aş fi visat-o chiar în noaptea aceea. Am visat-o cu foarte multe chipuri. Se făcea că am rămas singur, noaptea, într-un muzeu, când tablourile nu mai au privitori şi parcă se admiră reciproc la lumina lunei, filtrată prin ferestrele cu vitralii. Ca să nu rup vraja, eu vegheam tablourile de după o coloană înaltă, stăpânindu-mi până şi răsuflarea. În toate tablourile muzeului era pictat chipul actriţei. Ea pozase lui Leonardo[31] pentru „Gioconda”, ea era şi „Frumoasa grădinăreasă” a lui Rafael[32], tot ea era o

[31] Leonardo di ser Piero da Vinci (n. 15 aprilie 1452, Vinci – d. 2 mai 1519, Amboise), cunoscut sub numele de Leonardo da Vinci, a fost cel mai de seamă reprezentant al Renaşterii italiene din perioada de apogeu a acesteia. Spirit universalist: pictor, sculptor, arhitect, muzician, inginer, inventator, anatomist, geolog, cartograf, botanist şi scriitor. Leonardo da Vinci este considerat adesea cel mai de seamă geniu din întreaga istorie a omenirii. Geniul său creator şi spiritul său inventiv şi-au pus amprenta asupra epocii, fiind considerat arhetipul omului renascentist, un spirit animat de o curiozitate nemaiîntâlnită până atunci, animat de o imaginaţie fără precedent în istorie. Este considerat unul din marii inovatori ai picturii şi unul din cei mai mari pictori din istorie.

[32] Rafael Sanzio, cunoscut şi ca Rafael sau Raffaello (n. 28 martie sau 6 aprilie 1483, Urbino – d. 6 aprilie 1520, Roma) a fost un pictor şi arhitect de seamă al Renaşterii italiene, unul din cei mai mari artişti ai tuturor timpurilor, iar moartea sa prematură a pus capăt unei

tahitiană a lui Gauguin[33]. „Adolescentele la pian” ale lui Renoir[34] aveau chipul ei. Într-un alt tablou era „Helene şi cei doi copii ai ei”, pictată de Rubens[35]. Mi-a apărut şi sub înfăţişarea unei balerine a lui Degas[36].

Absurdul visului meu nu se oprea aici. Fiecare chip murmura ca pe o litanie, auzită

---

cariere excepţionale.

[33] Eugène Henri Paul Gauguin (n. 7 iunie 1848, Paris, Franţa – d. 9 mai 1903, Atuona, Franţa) a fost un pictor postimpresionist francez. Aventurier şi geniu, Paul Gauguin a ştiut să prevadă viitorul, pregătind calea picturii moderne, influenţându-i pe fauvişti şi pe artiştii din gruparea Nabis. Între mizerie şi epuizare, călătorii şi disperare, a ajuns să creeze opere extraordinare, în care redă cu intensitate viziunea sa senzuală asupra vieţii.

[34] Pierre-Auguste Renoir (n. 25 februarie 1841, Limoges, Franţa – d. 3 decembrie 1919, Cagnes-sur-Mer, Franţa) a fost unul din cei mai celebri pictori francezi, creator – împreună cu Claude Monet, Alfred Sisley, Paul Cézanne – al curentului impresionist. Dragostea lui pentru desen, artă figurativă şi portretele l-au îndepărtat mai târziu de impresionism. Sub influenţa lui Ingres, începând din anul 1883, universul său coloristic devine mai blând, pictează trupuri feminine strălucitoare. Denumit pe drept „pictorul bucuriilor vieţii”, Renoir pictează cu pasiune până în ultima clipă a existenţei sale.

[35] Peter Paul Rubens (n. 28 iunie 1577, Siegen/Westfalia – d. 30 mai 1640, Antwerpen), a fost cel mai renumit pictor flamand. Viaţa lui Rubens pare să fi fost guvernată de o inepuizabilă energie. În decurs de patruzeci de ani, artistul pictează cca 1.400 de tablouri şi execută sute de desene. Este primit cu căldură atât în cercurile celor mai de seamă artişti din Europa, cât şi la curţile princiare.

[36] Edgar Germain Hilaire Degas (n. 19 iulie 1834, Paris, Franţa – d. 27 septembrie 1917, Paris, Franţa) a fost un pictor francez din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. A început cu academismul clasic, însă după câtva timp revine la tematica realistă, pentru care şi-a căutat idei în teatrele pariziene, în lumea fascinantă a balerinelor, atelierele modistelor, la cursele de cai sau în studierea corpului omenesc. S-a distins cu talentul excepţional de desenator şi cu pasiunea pentru obiectele efemere în mişcare. Împreună cu Claude Monet, Auguste Renoir, Camille Pissarro este unul din întemeietorii impresionismului.

numai de mine, un sonet de Shakespeare:

„Când stau şi ascult cum bate-n turn un ornic[37]
Şi văd cum noaptea-neacă dalba zi,
Şi flori se trec şi timpul nestatornic
În plete ninge fire argintii...”

Pe ultimele cuvinte balerina lui Degas a făcut o piruetă. Pianul adolescentelor lui Renoir a prins să susure un crâmpei de melodie pe care o auzeam întâia oară. „Adolescentele” recitau pe rând:

„Când văd golaşi copacii de frunzişul
Sub care vara se-adumbreau cireşi
Şi-n holde văd cum cară secerişul
Pe târgi, bărboşi snopi ţepeni ce-au fost verzi...”

A preluat Mona-Lisa, încetând să zâmbească:

„La frumuseţea ta mă duce gândul,
Căci treci şi tu, cum toate-n timp sfârşesc
Şi cele dulci amarelor las rândul
Şi mor cu-acelaşi zor cu care cresc.”

Cinci ecoul ultimului vers s-a stins, raza de lună s-a retras, lăsând loc soarelui să aducă

[37] Ceas de perete.

dimineaţa. La lumina crudă a zilei am văzut toate ramele tablourilor goale, oarbe.

Mi-a luat ceva timp să aflu din datele personale ale lui Chintilică cam cine ar putea fi vărul din Sinaia. Am stabilit că acest văr a fost crupier la Cazinoul din localitate. L-am identificat şi am obţinut de la el o declaraţie în care a afirmat clar că niciodată n-a găzduit vreo tânără trimisă de Chintilică. Nici în martie, 1944, nici altădată.

„Mişcarea" următoare şi cea mai importantă a constat într-o lungă discuţie (pentru că n-a semănat a interogatoriu) cu Petruţa Cristea, fosta femeie de serviciu a doctorului Săftoiu. Mă cunoştea de copil, de pe strada Fortuna, şi-ar fi fost stupid să-mi dau aere de anchetator intransigent.

Datorită declaraţiei ei – din prima clipă sinceră – s-a deschis larg o fereastră către adevăr.

A fost atât de neobişnuit şi de impresionant pentru ea ce s-a întâmplat atunci încât multe nopţi de nesomn i-au fost populate cu amintirile acelea de la graniţa coşmarului.

De fapt declaraţia ei n-aducea amănunte noi, de senzaţie, dar a fost pentru mine liantul cu care am obţinut întregul.

Îşi amintea de Simina Măgureanu, fata frumoasă pe care a adus-o la dom'doctor

Săftoiu tânărul acela, Tiberiu. Doctorul provoca avorturi în mod curent şi fata pentru aşa ceva fusese adusă. Petruţa îşi aminteşte o anume seară de martie, ca şi cum timpul n-ar fi curs.

Fata era pierită şi Tiberiu, omul ei, o încuraja tot timpul. Când studenta a intrat în cabinet, el a rămas în sala de aşteptare. Părea calm, fuma şi fluiera încetişor.

A fost un timp de linişte, apoi un ţipăt, încă unul şi, ultimul, prelung, ascuţit. Pe urmă, iar linişte, o linişte mai înfricoşătoare decât ţipetele.

Tânărul a alergat la uşa cabinetului, pe care aproape că a smuls-o din ţâţâni. A intrat acolo şi a rămas înăuntru preţ de o jumătate de ceas.

Ea, Petruţa, în acele clipe, îşi acoperea urechile pentru a goni din auz ţipetele care se întorceau tot timpul, ca ecoul.

Când doctorul a venit după ea în bucătărie era stropit cu sânge pe halat. A povăţuit-o să se ducă să se culce, că fata o să rămână acolo peste noapte, i-a făcut o injecţie şi o să doarmă.

Petruţa nici gând să poată închide ochii. A auzit zgomote toată noaptea şi ele s-au localizat, la un moment dat, în subsol, unde se afla cazanul de încălzire. Arzătorul a mers în plin toată noaptea, se făcuse nefiresc de cald în casă.

Dimineaţa, când a început ea să trebăluiască, doctorul dormea şi cei doi, fata şi iubitul ei,

plecaseră. Dinspre subsol, venea însă un miros greu, înăbuşitor, de cârpă arsă, şi, de necrezut, de carne arsă.

Petruţei i-a fost frică să coboare la cazan. N-a vrut să afle nimic, n-a vrut să i se adeverească o bănuială cumplită.

Ţinea minte că, ieşind în curte, să-l hrănească pe Bilă, câinele ciobănesc al doctorului, acesta scormonise tot pământul din jurul coteţului, lătra şi urla ca niciodată. N-a tăcut nici când a văzut-o cu mâncarea, nu s-a bucurat, n-a vrut să pună gura pe nimic. Se învârtea ca turbat şi lanţul se încolăcise în jurul lui. I-a fost teamă să se apropie, să-l desfacă.

A plecat în piaţă şi a întârziat cu bună ştiinţă pe la tarabe. Nu-i venea să se întoarcă acasă. Când s-a întors totuşi, Bilă, câinele, stătea blegit şi scheuna încetişor. Din subsol venea un miros puternic de creolină[38].

După un timp, vreo zece zile, sau chiar două săptămâni, doctorul i-a arătat Petruţei o ilustrată şi i-a spus că este de la fata aceea cu raclajul, care se simţea perfect şi-i mulţumea că a salvat-o.

A mai trecut ceva vreme şi s-au mai întâmplat şi altele. A început să-l viziteze, pe doctor, Tiberiu. Odată s-au certat rău. Ea l-a auzit pe tânăr strigând:

---

[38] Amestec lichid de săpun şi ulei greu, obţinut din distilarea cărbunilor de pământ şi folosit, în special, ca dezinfectant.

— N-are decât să vină poliţia! Dumneata ai jucat rolul principal, eu am făcut figuraţie.

După această ceartă, doctorul i-a spus ei, Petruţei, că ori de câte ori o să-l mai caute, la telefon sau personal, Tiberiu, nu este acasă. Nu mai este acasă pentru Tiberiu. Niciodată.

A venit şi poliţia, un comisar. Manea, de la circumscripţia de cartier. Comisarul se cunoştea cu doctorul, nu se aveau râu. A fost anchetată mai mult Petruţa decât doctorul. Femeia a spus tot ce ştia şi comisarul s-a lacul foc. A zbierat la ea, cică să-i intre în cap că poliţia a cercetat pe toate feţele şi a stabilit că Simina Măgureanu a plecat de la doctor sănătoasă. I s-a făcut doar un consult. Mai târziu a murit ea, la un bombardament, că n-a avut zile. Dumnezeu s-o odihnească şi păcat de tinereţea ei!

După ce comisarul i-a băgat minţile în cap, doctorul Săftoiu a dat-o pe Petruţa afară din slujbă.

Nu după mult timp, femeia a mai fost căutată de un alt comisar, Vasiliu, de la poliţia Capitalei. Acestuia nu i-a mai spus nimic, se învăţase minte.

Aflând toate acestea de la Petruţa, m-am simţit ca un soldat din linia întâi, care înaintează prin salturi. Făcusem un mare salt înainte.

Am început să-l caut, de îndată, pe fostul

comisar Manea. N-am reuşit să-l găsesc, murise. Am găsit, în schimb, un simulacru de dosar, întocmit la vremea respectiva. În care se constata moartea Siminei Măgureanu.

Exista în dosar un proces-verbal, semnat de un procuror, de un medic legist, de mătuşa victimei şi de Tiberiu, prin care se identifica mâna stângă a Siminei Măgureanu, constatându-se că a fost omorâtă la bombardamentul din, 4 aprilie, într-un cinematograf de pe Calea Griviţei, unde a fost la film cu logodnicul ei. Curios cum pentru aceasta identificare nu s-a făcut nici măcar un examen al grupei sanguine.

Identificarea s-a făcut cu ajutorul declaraţiilor celor apropiaţi, şi prin recunoaşterea unui ceas şi a unui inel care se aflau pe mâna stângă şi care aparţineau victimei. Astfel s-a constatat decesul şi s-a clasat dosarul deschis pentru moarte suspectă. (Cu destulă uşurinţă după opinia mea!).

Doctorul Săftoiu nu era amintit deloc în această poveste cusută eu aţă albă, iar piesa lămuritoare, cea mai importantă, privind dispariţia Siminei Măgureanu rămânea declaraţia lui Tiberiu Chintilică.

Venise timpul să mă ocup de doctorul Săftoiu. Descurajantă acţiune. Urma să mă măsor cu un bătrân bolnav, internat într-o clinică şi aflat în stadiul final al unei boli incurabile.

În acele zile am trecut printr-o criză, să-i zicem depresivă, dominată de neliniştea că alerg într-o cursă cu obstacole şi ajung la potou[39] epuizat, desfigurat de efort, cu mişcări dezarticulate, după ce au ieşit din joc ceilalţi concurenţi, lăsându-mă singur pe pistă, cu un public şi cu nişte arbitri care mi-au întors spatele, nemainteresându-i finalul.

De ce toată încăpăţânarea asta a mea, să trimit în faţa judecăţii nişte oameni pe care legiuitorul singur, peste câteva luni, i-ar fi iertat, datorită termenului de prescripţie a răspunderii penale?

Un gând mă neliniştea. Mă înăbuşeam în propriile mele întrebări şi îndoieli. Douăzeci de ani. Iată o limită-baraj. Câteva luni, săptămâni, zile înainte de acest reper şi nişte indivizi pot fi socotiţi criminali. După aceea nu mai sunt făcuţi răspunzători de crimele lor. Cum adică?... E bine? E rău?... Legea e dreaptă, poate ambiţia mea era subiectivă. Poate sufeream o deformare profesională, periculoasă pentru un om a cărui datorie este să ajute ca balanţa justiţiei să stea într-un echilibru perfect.

Mi-am făcut drum pe la arhivă şi mi-am mărturisit fostului comisar Sorin Vasiliu, dragul meu „Moş Povaţă”, îndoielile. A făcut cu mine un joc parşiv. Şi-a îmbrăcat cuvintele tari.

[39] Punct de plecare şi de sosire la alergările de cai.

Dure. În vată, ca să ajungă la mine eu zgomot puţin, dar cu forţa întreagă. În cele ce mi-a spus, chipurile, nu se referea la mine. A păstrat datele problemei şi şi-a luat el rolul principal.

— Eu, se împăuna Vasiliu, aş preda un criminal justiţiei şi cu cinci minute înainte de operarea termenului de prescripţie. Întotdeauna mi s-a părut, în prostia mea, că cel mai tulburător fenomen este viaţa unui om şi cel mai abject, cel mai monstruos gest este să curmi o viaţă omenească. Eu, în locul tău, Radule, m-aş gândi obligatoriu şi la profilul moral al învinuiţilor. Cine sunt ei?... Complici fără voie la un accident tragic? După crimă, şi doctorul, şi licheaua aia de Chintilică au continuat să săvârşească infracţiuni. Deci ei au reprezentat în continuare pentru semenii lor un pericol social care nu poate fi neglijat. Nu mă privi aşa, e un adevăr banal, dar un adevăr. Au acţionat cu sânge rece, au făcut totul ca să şteargă urmele teribilei lor fapte, n-au avut niciun scrupul, nicio remuşcare... Şi pe urmă, dragul meu vechi prieten, eu. Ca poliţist, sunt obligat să supun judecătorilor omul şi fapta, cu obiectivitate în evidenţierea circumstanţelor care apără şi acuză. Judecătorii să cântărească, să stabilească răspunderile. Tot ei se vor gândi, de bună seamă, şi la efectul educativ al pedepsei şi la timpul care a trecut de la crimă şi care pe tine te face să eziţi. Nu mă poţi acuza

că am păreri prea originale, dar ele sunt forma orală a unor convingeri intime, de neclintit.

De fapt convingerile lui Vasiliu se conjugau cu ale mele. Şi am făcut, fără nici o altă ezitare, pasul următor. Am cerut încuviinţarea medicilor pentru o discuţie cu Săftoiu, discuţie la care l-am invitat pe procurorul Filip, cu care lucrez la acest caz, să mă însoţească.

În rezerva lui, care în altă situaţie putea fi asemănată cu un mic imperiu alb, Săftoiu părea un muribund, un om în anticamera morţii. Descărnat, cu smocuri rare de păr putred pe cap, cu ochii stinşi, înfundaţi în orbite vineţii, cu o culoare gri-verzuie a pielii, care te înfiora. Prin deschizătura pijamalei se vedea pe piele o cicatrice lungă, cu linii subţiri, transversale (de la nişte cusături), ca un schelet de peşte.

Îşi păstrase luciditatea intactă, vorbea fluent şi părea a nu-l fi tulburat prea tare vizita noastră. N-a arătat, stăpânindu-se, sau chiar nimic nu-l mai putea sensibiliza.

N-au fost preludii, n-am apelat la subterfugii, n-a fost nevoie de un interogatoriu în slalom, construit cu abilităţi.

Apatic, indiferent, cinic chiar, el ne-a relatat cum s-a stins din viaţă Simina Măgureanu. A fost un accident stupid, aprecia el, care se putea întâmpla oricărui medic. Logodnicul ei, domnul Chintilică i-a plătit un preţ dublu ca s-o convingă pe fată să se chiureteze. A convins-o,

a urcat-o pe masă, sub o anestezie uşoară, a început să facă cele necesare şi pentru că fata s-a mişcat violent s-a produs o perforaţie şi s-a declanşat o hemoragie puternică. În condiţiile unui cabinet modest nu putea fi vorba de o rapidă restabilire hemolitică. A încercat, i-a făcut injecţii coagulante, dar fără efect. Ce să-i faci? Oamenii mai şi mor! Ce-ar fi să-i socotim criminali pe toţi medicii cărora le moare un pacient? Fiecare organism are reacţii imprevizibile, fata a murit din vina ei. Şi chiar de n-ar fi tocmai aşa, după atâţia ani cine să mai judece? El, Săftoiu, oricum şi-a încheiat socotelile pe planetă, a făcut primii paşi în marea călătorie fără întoarcere.

A suferit atunci, a fost răscolit, a fost îngrozit, disperat, dar a învins instinctul de conservare. La iniţiativa şi cu ajutorul logodnicului ei au incinerat-o în noaptea aceea de martie, cu arzătorul cazanului de încălzire al vilei. Oasele mari, craniul le-au îngropat în curte, sub coteţul câinelui de pază. Mai mult ca sigur că sunt tot acolo.

Domnul Chintilică s-a dovedit mai organizat, mai priceput, mai perspicace în a şterge urmele cu un admirabil sânge rece. El a iniţiat şi a realizat toate celelalte acţiuni, ca să nu poată fi făcut nimeni răspunzător de moartea fetei.

Întâi, ideea cu ilustratele. Avea mai multe ilustrate cu scrisul iubitei. S-au jucat într-o zi

frumoasă. Ea cumpărase mai multe ilustrate cu flori şi pe fiecare îi scrisese versuri de primăvară, culese din cărţi de poezie. Mici mesaje sentimentale pentru iubitul ei.

Tiberiu a avut ideea să le pună adrese (imitând scrisul fetei) şi să le expedieze cu poşta celor care s-ar fi putut agita în legătură cu dispariţia Siminei. Unei prietene bune din facultate, mătuşii ei şi lui. Doctorului, ca să aibă dovada că fata plecase de la el validă. Are ilustrata acasă, într-o casetă în care ţine acte şi C.E.C.uri, şi tot felul de hârţoage personale.

După bombardamentul de la 4 aprilie 1944, tot tânărul a născocit înscenarea cu procurarea unui cadavru mutilat, care să treacă drept al logodnicei sale. A inventat povestea cu cinematograful, pentru că, într-adevăr, un cinematograf de pe Calea Griviţei plin de spectatori a fost făcut zob de o bombă.

N-au găsit cadavrul, au găsit, plătind un autopsier de la morgă, numai o mână de femeie tânără.

Săftoiu a refuzat să indice numele autopsierului, nu era vinovat. A acceptat să-i servească, nu atât pentru bani, ci mai mult ca bun creştin, explicându-i-se că face un act de bine pentru familia unei tinere, care, măcar simbolic, vrea să aibă un mormânt al fetei.

Pe mâna aceea s-au pus ceasul şi inelul Siminei, lucruri pe care Tiberiu le-a scos în

noaptea crimei, în cabinetul lui Săftoiu. Ar fi fost bună şi o mânecă de la bluza Siminei, dar s-au gândit târziu, hainele fuseseră arse odată cu cadavrul.

A mituit Săftoiu şi un comisar de poliţie, Manea, ca să facă o anchetă prin care să se constate un deces legal. Erau vremuri tulburi. Cu bani mulţi se putea muşamaliza orice.

Tiberiu Chintilică a fost dirijorul, un om tare, fără nimic sfânt. Deşi se scufundau cu aceeaşi barca, nu s-a dat înapoi să-l şantajeze pe Săftoiu. Un timp i-a dat diferite sume de bani, până într-o zi când s-au înfruntat. Doctorul a refuzat să mai plătească şi Tiberiu, mai de voie, mai de nevoie, după alte câteva încercări penibile, a renunţat.

Pe Săftoiu, efortul făcut să vorbească aproape un ceas l-a epuizat. Curgea apa pe el. Se împuţinase parcă şi mai mult, arăta scheletic, spectral, părea înmuiat într-un lichid murdar. Nici albul din jur, din pricina înserării, nu mai părea alb.

Am consemnat mărturisirea lui Săftoiu, a semnat procesul-verbal şi la plecare a şoptit, patetic:

— Sper că n-am omis nimic din ce vă interesa. Nu cred că o să mai avem timp pentru completări. Pe mine vă rog să mă scuzaţi, va trebui să mor...

Cumplite vorbe, dar mi s-au părut făcute, cu

efect căutat, false. Aşa mi s-au părut.

Ce trebuia făcut mai departe erau treburi de rutină. Cercetând curtea casei lui Săftoiu, făcându-se săpături, s-au găsit oseminte. La cererea noastră, specialiştii au reuşit o reconstituire a capului victimei. Măsurătorile antropometrice au contribuit, de asemenea, la identificare. Examenul danturii nu ne-a fost de niciun ajutor. Simina Măgureanu n-a pus niciodată piciorul într-un cabinet dentar. N-a avut nevoie.

La percheziţia domiciliară am găsit cartea poştală ilustrată pe care o primise doctorul Săftoiu, ca o probă cum că fata a plecat vie de la el.

Era scris pe ea, de mâna Siminei, un fragment din „Primăvara” lui Macedonski[40]:

„Sub flori de măr
Ce mi se scutură în păr
Se umple sufletul de soare...”

Expertiza grafologică a stabilit că pe această

[40] Alexandru A. Macedonski (n. 14 martie 1854, Bucureşti, Ţara Românească – d. 24 noiembrie 1920, Bucureşti, România) a fost un poet, prozator, dramaturg şi publicist român. Supranumit poetul rondelurilor, inspirându-se din literatura franceză, este primul reprezentant al simbolismului în literatura română. Iniţiatorul cenaclului şi revistei literare Literatorul, a susţinut modernizarea poeziei româneşti, fiind într-o continuă polemică cu junimiştii. Aceste polemici i-au afectat serios cariera literară şi viaţa şi au rămas notabile polemicile sale cu Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu şi Ion Luca Caragiale.

ilustrată, adresa destinatarului era scrisă de Chintilică, imitând scrisul Siminei.

Au fost necesare o mulţime de alte acţiuni de cercetare şi acte procedurale mărunte, pentru ca instanţele judecătoreşti să dispună de toate clementele. În vederea unei exacte aprecieri a situaţiei.

În tot timpul interogatoriilor, lungi şi obositoare, privind crima, Tiberiu Chintilică s-a comportat lamentabil. Întâi a susţinut varianta unui stop cardiac, făcut de Simina imediat după anestezie. Înainte ca doctorul Săftoiu să pună măcar mâna pe instrumentele chirurgicale.

O altă variantă, abjectă, a fost că fata nu rămăsese însărcinată cu el. Vinovat fără vină, înşelat, trădat, a trecut peste toate şi a încercat s-o ajute, să scape de un copil nelegitim şi nedorit.

În altă versiune el a dus-o pe Simina la doctorul Săftoiu pentru un consult oarecare.’ a lăsat-o acolo, având şi alte treburi în ziua aceea, şi când s-a întors n-a mai găsit-o, plecase singură.

A prezentat în apărare o ilustrată primită şi de el din Sinaia de la Simina, la sfârşitul lunii martie 1944. A recunoscut mult mai târziu, încolţit, că el a falsificat şi a expediat ilustratele din Sinaia.

În ultima parte a anchetei a jucat grotesc toate rolurile posibile: al cetăţeanului corect,

ultragiat de o acuzaţie nedreaptă, al omului nevinovat care, obosit de hăituiala unui anchetator inflexibil, ia asupra sa o vină care nu-i aparţine, rolul victimei unui abuz de putere incredibil, pentru care o să mă reclame până-n pânzele albe, al omului sfârşit, prins în plasa absurdă a unor coincidenţe misterioase, căruia nu-i rămâne decât sinuciderea, etc., etc.

A recunoscut, încet, greu, icnit, cu dese reveniri şi corective intenţionat derutante, ca să poată spune în instanţă că s-au exercitat presiuni asupra lui.

Cu toate acestea, în final a existat o declaraţie cât de cât completă, atât asupra uciderii din culpă a Siminei Măgureanu, cât şi în legătură cu celelalte infracţiuni pentru care am deschis împotriva lui acţiunea penală. Venise timpul să se facă dreptate. Eu asta am vrut.

Un profesor al meu de la facultate spunea, citindu-l pe Leibniz[41], că „Dreptatea nu este altceva decât iubirea de aproape a înţeleptului”. Complicată afirmaţie.

Când am ataşat la dosar şi fotografia Siminei

[41] Gottfried Wilhelm Freiherr von Leibniz (n. 1 iulie 1646, Leipzig, d. 14 noiembrie 1716, Hanovra) a fost un filosof şi matematician german, unul din cei mai importanţi filosofi de la sfârşitul secolului al XVII-lea şi începutul celui de al XVIII-lea, unul din întemeietorii iluminismului german. În matematică, Leibniz a introdus termenul de „funcţie” (1694), pe care l-a folosit pentru a descrie o cantitate dependentă de o curbă. Alături de Newton, Leibniz este considerat fondatorul analizei matematice moderne.

Măgureanu am privit-o îndelung. Aş fi dat orice ca s-o am pe fata asta în faţa ochilor vie şi s-o aud murmurând voioasă sau îngândurată:

„Sub flori de măr
Ce mi se scutură în păr
Se umple sufletul de soare,
Pe orice frunţi suferitoare,
Oh! ningeţi albe flori de măr.”

Capitolul 3
De n-ar fi amintirile...

La câteva zile după ce am predat dosarul cazului Chintilică, m-am dus la arhivă, să-l întâlnesc pe Moş Povaţă şi să-i spun cum s-a încheiat toată povestea. I-am spus ce era de spus, m-a ascultat cu multă răbdare, tăcut, şi m-a rugat să-l scot la aer, să mergem într-un parc. Era soare în dimineaţa aceea, apoi a plouat şi după-amiază a început să fulguiască. O zi în care au încăput trei anotimpuri.

N-am luat în seamă vremea capricioasă şi ne-am dus în parcul Ioanid. Eram singurii oameni din parc. Eu, aşezat pe o bancă, el, în căruciorul lui de infirm.

Am tăcut amândoi o bună bucată de vreme, până când Vasiliu m-a îndemnat rugător:

— Zi şi tu ceva...

— Ce să zic, şefu’?

— Povesteşte ceva, povesteşte despre noi doi. Ce hoţi am prins noi, la ce acţiuni grozave te-am luat cu mine, cum i-a atras Amza în cursă pe hoţii de la muzeu...Sau, ţi-aduci aminte, urâtule, când i-am dat eu lui Serafim Pârvu palma aia de i-a sunat apa în cap şi a scăpat pistolul cu care te ochea pe tine?

— Mi-aduc aminte, am zis, că dacă apuca să tragă acum nu mai aveai pe cine întreba. Să ştii, şefu', că şi eu, de multe ori. Mai scot din tărtăcuţă tot felul de istorii vechi cu noi doi. Eram tineri şi mata nu aveai treabă cu...

— Taci! mi-a cerut Vasiliu. Am greşit eu că te-am rugat să povesteşti... Tu, de câte ori umbli printre amintirile noastre, începi să mă lauzi fără nicio jenă. Mă mir că şeful tău, colonelul Amza, n-a observat că eşti linguşitor. N-a observat? Pesemne de el ţi-e frică.

— Linguşesc şi eu pe cine se lasă...

— Asta e, că nici eu nu mă las... Hai, gata, cară-te acasă. Ajunge cât te-am ţinut după coada mea.

— Nu vreau să plec! Ce e parcul dumitale?

— Hopa! Vorbeşti în front?

— Te duc până acasă şi mai Vedem.

— Să le conduci acasă pe iubitele dumitale, nu pe mine.

— Până-mi găsesc o iubită, conduc pe cine vreau eu.

— Tot singur, Radule?

— Aşa şi aşa...

— A, faci pe mutu'... Am tras eu de limbă şmecheri mai mari ca tine... Vezi că vine o vreme când singurătatea îţi face cărări de gheaţă în suflet.

— Aşa e, bunicule!

— Du-te, mă, de-a dura... Auzi, m-am tot ţinut să te întreb şi-am uitat. Ai stat de vorbă cu Luminiţa Stoian, actriţa. Cum mai arată? Tot aşa frumoasă e?

— O minune!

— Măi, băiatule, când a venit Luminiţa la „Naţional", încoace, după război, era aşa de frumoasă că se oprea circulaţia când ieşea pe stradă. Dacă aş fi avut mai multă minte aş fi deschis atunci un atelier de îndreptat capul la bărbaţi. Toţi îşi întorceau capul după ea. Eram milionar acum. Nu-i vorbă că a fost serioasă, la locul ei.

— Ca să vezi! Faimosul comisar Vasiliu a avut şi eşecuri.

— Fost-ai, lele, cât ai fost... Vreau acasă, urâtule... Mă duc singur, doar sunt motorizat...

— Bine, şefu', te las, dar îmi notez că m-ai gonit. Ştii că sunt ranchiunos...

Ne-am despărţit şi când am ajuns acasă la mine, m-am urcat pe un scaun şi am dat jos de pe şifonier un morman de ziare vechi. Doream să revăd o fotografie a lui Vasiliu de pe vremea când era cotat drept cel mai arătos comisar al

poliţiei bucureştene.

Am găsit un ziar, *Momentul.* Pe prima pagină era o fotografie mare. Câţiva gardieni urcau în *breakul* Prefecturii nişte tâlhari, cu cătuşe la mâini, şi Vasiliu supraveghea scena cu mâinile în buzunare şi cu ţigara în colţul gurii.

Deasupra fotografiei era un titlu tipărit cu litere groase: „Comisarul Vasiliu din nou în acţiune”.

Fotografia, prost imprimată, lăsa totuşi să se vadă silueta atletică a unui bărbat înalt, eu chipul săpat în piatră dură. Vasiliu n-a fost un frumos, în genul actorilor cu poze pe afişele cinematografice.

El era bărbatul puternic, alături de care înfruntarea unei primejdii ţi se părea o bagatelă, bărbatul pentru care multe femei ar fi vrut să devină ţărmul de ancoră.

După gustul meu, i-ar fi stat bine îmbrăcat mai neglijent, oarecum sportiv, cu pulovere din lână aspră, cu cămăşi din pânză groasă, croite simplu, cu încălţări solide, care să miroasă iute, a piele tăbăcită proaspăt.

Sorin Vasiliu nu se îmbrăca aşa. Arăta întotdeauna ca un diplomat pregătit să între, de îndată. În sala unor tratative internaţionale.

Avea o pasiune de colecţionar pentru cravate şi se plângea mereu, cu o revoltă demnă de o cauză mai buna, că nu se produc cravate în culori uni, afirmând că asta este o porcărie

intolerabilă.

Sorin Vasiliu făcea o impresie deosebită. Era dintre oamenii pe care, dacă i-ai cunoscut, nu-i puteai şterge, prea uşor, din memorie.

Ştiu că şi eu am fost impresionat când l-am cunoscut.

Toată povestea a început de la nea Tănase Gorun. În dimineaţa aceea venisem devreme la garaj (eram şofer pe dubiţa fabricii de pâine „Herdan”), fiindcă, din cauza gerului, maşinile porneau greu. Trebuia turnată apă clocotită în radiatoare.

Ici şi colo, începuse să zumzăie câte un motor şi un ucenic, unul Ifrim, pregătise o oală mare cu ceai fierbinte. În garajul improvizat din scânduri era la fel de frig ca afară.

Încet-încet, au pornit mai toate motoarele. Se scuturau pereţii din scânduri, zăngăneau geamurile şi, ca să ne înţelegem între noi, zbieram ca apucaţii.

Magazia mare, căreia îi ziceam noi garaj, era plasată pe un maidan din Colentina. Spoită cu var pe dinafară, iarna părea un nămete uriaş.

În dimineaţa despre care povestesc, tocmai primisem din mâna lui Ifrim o cănuţă de aluminiu, plină ochi cu ceai – mai mult o apă sălcie – şi desfăcusem pacheţelul cu mâncare, pregătit de mama. Două felii groase de pâine neagră, nisipoasă, unse cu marmeladă acră.

N-am apucat să muşc din pâine, că Ifrim mi-a

strigat în ureche: „Du-te afară, nene, că te caută un guşter.”

Am ieşit şi-am dat cu ochii de nea Tănase. M-a luat pe după umeri şi-am făcut câţiva paşi în jurul garajului. A început să-mi vorbească pripit:

— Puştiule, eu te-am băgat aici, eu te scot. Te-am recomandat în altă parte, tot şofer. Deocamdată. Mai târziu o să facem şcoli pentru ai noştri, pentru muncitori, o să primenim aparatul de stat, dar, pentru moment, asta ştii să faci, să tragi la şaibă... Te duci la poliţie şi întrebi de comisarul Sorin Vasiliu. Ştie că vii...

— La poliţie? l-am întrebat cu ochii cât cepele.

— La poliţie! Şofer! Deocamdată! Asta ştii, asta faci...

— Glumeşti, nea Tănase. Mă vezi pe mine gabor?

— Mă, mucosule, eu ţi-am pus volanu-n mână şi să nu ieşi din vorba mea că te ia mama dracului, aici, pe loc! Vasiliu ăsta e un prieten de-al meu şi au nevoie de-un şofer bun. N-o să-ţi fie cald, n-avea grijă. Nu te trimit să stai pe roze. M-a întrebat omul dacă nu ştiu un şofer a-ntâia, tânăr, curajos şi cinstit. De-aia m-am gândit la tine. Ca să nu mai vorbim că scapi de droaga aia a ta şi treci pe maşină mică... Azi, când ieşi din cursă, te duci drept la poliţie. Diseară te aştept la mine, să-mi spui ce-ai

făcut. Să nu vii cu mâna-n sân. S-aduci o sticluţă de ceva, să ne cinstim pentru noua slujbă.

Nea Tănase a plecat şi eu am rămas năuc, în uşa garajului.

N-am mai mâncat pâinea cu magiun. Discuţia cu nea Tănase mi-a creat o stare curioasă. Aveam aceeaşi senzaţie ca atunci când am intrat pentru prima oară în derapaj cu maşina, pe polei. Se amestecau panica cu dorinţa să sar din maşină, neputinţa cu umilinţa de a fi zgâlţâit ca o marionetă, fără să pot reacţiona în vreun fel.

Am încercat să-mi amintesc toate vorbele pe care mi le-a spus nea Tănase. N-am reuşit. Parcă nea Tănase a vorbit la gura unui tub lung şi, la capătul unde trebuia să fie urechea mea, tubul fusese astupat.

Orice mi-ar fi trecut prin cap, chiar să mă însor cu Ginger Rogers[42], dar în niciun caz să ajung şofer la poliţie.

Rămăsesem singur în garaj şi Ifrim mi-a spus, obraznic, că până ajung eu să iau pâinea de la fabrică, trece baba cu colaci.

Am plecat în drumurile mele obişnuite şi hodoroaga de dubiţă mi-a fost mai dragă ca niciodată. Nu voiam să mă despart de ea şi-mi

[42] Ginger Rogers (născută Virginia Katherine Memath, n. 16 iulie 1911, Independence, Missouri, SUA [10] – d. 25 aprilie 1995, Rancho Mirage, SUA) a fost o cântăreaţă, dansatoare şi actriţă americană de teatru şi film, laureată a premiului Oscar (1941).

venea s-o mingii ca pe ceva viu.

Când m-am întors din cursă (plecasem ultimul, mă întorsesem ultimul), în garaj nu mai era decât Aurica, fata care făcea curăţenie.

O fărâmă de fată, cuminte şi bună, la care ţineam ca la o soră mai mică.

Ca fiecare om, avea şi Aurica povestea ei. Lucra la garaj de câteva luni şi abia împlinise şaisprezece ani.

O adusese la garaj, într-o dimineaţă, un şofer bătrân, Nicu Ioniţă.

Omul făcuse un drum într-o comună, la Budeşti, ca să aducă nişte saci cu grâu. Noaptea parcase camionul în curtea unei cârciumi, unde oprise să mănânce. A mâncat, a aţipit un ceas în cabină şi, la drum.

Când a ajuns dimineaţa la destinaţie şi a dat jos oblonul din spate, bătrânul şofer mai-mai să moară de inimă. Printre sacii din remorcă se cuibărea o arătare, îmbrăcată cu o ruptură de cojoc, numai petice, cu o biată cârpă în chip de fustă, şi desculţă.

Părul, încâlcit ca un ghem de ciulini, era acoperit cu un basc, fără culoare şi numai găuri.

Amărâta aia de fetiţă, slabă vargă, se uita la şofer cu nişte ochi de sălbăticiune şi ronţăia din pumn boabe de grâu.

Ioniţă, şoferul, om de suflet, n-a alungat-o. A descusut-o cu tot felul de întrebări şi a aflat că

nefericita creatură argăţise[43] la cârciumarul din Budeşti şi se săturase de mizerie. Ajunsese la marginea răbdării, când îţi vine să-ţi iei lumea în cap, să te duci unde vezi cu ochii. Aşa şi făcuse. N-avea pe nimeni pe lume, era copil găsit. Totuna îi era unde-şi face cuib.

Bătrânul şofer ne-a adus-o plocon la garaj. A fost angajată la curăţenie şi a devenit copilul tuturor.

În starea în care am revenit la garaj, aş fi avut nevoie să mă sfătuiesc cu cineva, să întorc pe faţă şi pe dos propunerea care mi s-a făcut, să cer o părere, dar Aurica nu era omul care îmi trebuia mie. Ce să înţeleagă ea?

I-am spus doar că las maşina şi mă duc la poliţie.

— Tălică te-ai ciocnit cu careva, a tras ea concluzia. Dacă te închide, vorbim unul cu altul, îţi trimitem primeneli[44] şi costiţă afumată.

Vorbind i s-a ivit şi o lacrimă în colţul pleoapelor. Am liniştit-o.

— Nu mă închide, Aurico. Mă face mare şi tare acolo la ei.

— Măiculiţa mea! s-a speriat fata. Te faci jăndar[45]?

— Văd eu ce mă fac. Am zis şi am plecat, lăsând-o pe Aurica să creadă ce vrea.

---

[43] A sluji din greu şi aproape pe degeaba în folosul cuiva.
[44] Rufe, albituri de schimb.
[45] Jandarm.

În drum spre Prefectura poliţiei Capitalei am încercat să-mi fac curaj că îmi vor da să conduc un „Lincoln”, de opt cilindri, cu perne mari şi moi, cu tot felul de luminiţe la, bord, cu calorifer şi cu ventilator, cu amortizoare care te leagănă ca un landou de copil. Să apar cu minunea asta la mine, pe strada Fortuna, să zăpăcesc tot cartierul. S-o duc pe mama cu „Lincolnul” până-n poartă la madam Filofteia, cu care nu se are ea bine şi care a azvârlit cu apă clocotită după mine când m-a prins scriind cu cretă pe garduri „Votaţi Soarele”.

Mă îmbătăm cu apă rece. La biroul de informaţii al Prefecturii, un gardian căruia i-am spus la cine vreau să merg s-a răstit la mine, că n-am fason să mă înfăţişez şefului în persoană.

Am bâiguit că şeful ştie de venirea mea, că dumnealui m-a chemat şi dacă nu vrea să mă primească, să fie sănătos. Mă duc de unde am venit. Gardianul a dat un telefon undeva, mi-a zis că am „tupeu obraznic” şi m-a expediat la etajul întâi, camera şapte.

Pe culoarul unde se afla camera şapte, am întâlnit un malac ras în cap, cu lanţuri la picioare, dus de la spate de un gardian.

Când a ajuns în dreptul meu, puşcăriaşul mi-a aruncat: „Fă-te cu o ţigară, neamule!”

I-am răspuns, politicos, că nu fumez şi m-a scuipat. M-am şters, destul de furios şi am ciocănit la uşa camerei şapte, pe care am

deschis-o fără să mai aştept vreo invitaţie.

În birou, un birou elegant, cu mobilă neagră şi cu nişte covoare pluşate, roşii, se aflau doi oameni. Un bărbat înalt pus la patru ace, chipeş de-ţi venea să spui „Halal de mama care l-a făcut”, stătea călare pe un scaun în faţa unui ostaş năduşit, cu uniforma ponosită.

Civilul, bărbatul bine, m-a întrebat calm:

— Cine eşti tu?

— Radu Cosma, am răspuns.

— Ăla cu furtul de la „Vulturul de mare”?

— Nu, domnule! M-a trimis tovarăşul Tănase Gorun.

— Aha!... Ştiu ce-i cu tine. Eu sunt Vasiliu. Ia şi tu un scaun şi auzi cum mă minte de la obraz, domnul Stelică Dum-Dum!

Am zis: „mulţumesc” şi am rămas în picioare. Vasiliu nu s-a mai ocupat de mine şi s-a adresat soldatului.

— Ia zi, Stelică, să audă şi să se crucească şi băiatul, ăsta cum mă minţi tu pe mine.

— Domnule comisar, s-a avântat ostaşul, raportez că sunt caporalul Silvestru Iftode, de la unitatea...

— Mă, tu eşti nebun! l-a oprit Vasiliu. Cum să fii tu caporal? Tu eşti Stelică Dum-Dum, tâlhar îmbrăcat în haine militare, care prăduieşte lumea pe Podul Grant, cu automatul în mână. Recidivist periculos, bine cunoscut în branşă. Cum te porţi, mă, aşa de ordinar cu mine? Nici

găinarii care fură izmene de pe frânghie nu se comportă aşa tâmpit. Eu te-am întrebat de unde ai „cumpărat” efectele militare şi arma? Mie asta să-mi spui. Dacă vrei. Eu corp delict am, reclamant am, tu eşti aici şi îţi dau cuvântul meu că te trimit la ocnă. Cum necinsteşti tu, mă, haina militară? Te-ai înţolit aşa, ca să nu se sperie fraierul prea devreme. Când îl opreşte un militar, omul are încredere. Începe şi pentru noi deruta în momentul reclamaţiei. Victima pretinde: „M-a jefuit un militar”. Caută militarul... Stelică te-ai băgat în cea mai urâtă tâlhărie din viaţa ta. La Aiud te trimit, iepuraş. Când o veni la mine factorul cu pensia, ieşi şi tu din puşcărie. Durează cam treizeci de ani. Vezi că am săltat-o şi pe Nuţa, iubiţica ta, la care am găsit lucruri furate. Atât am avut de spus. Tu să nu mai scoţi o vorbă, m-am săturat de tine Nu mă interesează recunoaşterea ta. Am terminat!

Vasiliu s-a ridicat, a deschis uşa şi a strigat pe cineva de pe culoar: „Marine, vino şi ia-l pe ăsta de-aici, că mi-e scârbă de el.”

A venit un civil şi l-a luat pe falsul ostaş, Vasiliu a deschis fereastra şi a respirat adânc. Îl urmăream cu coada ochiului. S-a întors la mine şi mi-a zis cu glas potolit:

— Nu-mi place întotdeauna ce învârt pe aici. Abia aştept să curăţăm oraşul de hoţi şi mă fac funcţionar la cadastru. Am, aşa, o ambiţie să

văd pe străzi numai îndrăgostiţi, copii veseli, bătrâni surâzători, oameni care nu se tem... Hai, c-am luat-o razna... Radu, ai zis că te cheamă, nu?... Să-ţi spun ce te interesează pe tine. Aici e judiciarul. Eu conduc o echipă de poliţişti, şi buni, şi răi. Ne ocupăm cu de toate. Tu ai să lucrezi pe maşină Ne-au dat un „Fiat”, o tinichea „1100”, pe care, dacă tu o faci să meargă, te propun la „decorare”... Ia hârtia asta şi mâine te duci, scrie aici unde, şi-ţi faci formele de angajare. Am vorbit eu acolo. O să mă zbat să obţin aprobare să porţi pistol. Mai încolo. Uneori ne luăm de beregată cu infractori înarmaţi... Maşina e jos, pe platou. Vino încoace!...

M-am dus lângă fereastră şi mi-a arătat o maşină, vişinie.

— Uite, ăla-i hârbul. Mâine meştereşti la ea. Să meargă ceas şi să fie curată bec! Nu mă interesează când îţi ies formele de angajare. Mâine seară avem o descindere şi mergem cu maşina condusă de tine. Dacă maşina are hibe prea mari o duci la garaj, la Tănase Gorun. Te ajută el s-o pui la punct. Clar, Radule?... Să nu-mi vii cu vreo justificare, că nu înghit. Pe mine mă găseşti mâine toată ziua aici.

Am tăcut, ce să răspund acestui torent de vorbe? M-am apropiat de uşă, cu un „să trăiţi!” pe buze, Vasiliu şi-a pus pălăria pe cap, m-a luat de braţ şi m-a scos pe culoar. Mergea cu

paşi mari, aproape că mă târa după el.

— Mergi cu mine, m-a anunţat. Mâncăm la „Modern”, eşti invitatul meu...

„Modern” era un restaurant scump, aflat în vecinătatea Cercului Militar, în care eu nu pusesem piciorul nici în vis.

Când am intrat în restaurant cu Vasiliu, înainte de a ne aşeza la o masă, el i-a strecurat unui chelner, din mers: „Două cotlete, salată verde şi bere.”

A ales o masă, ne-am aşezat şi chelnerul a sosit cu comanda. Incredibil! Citindu-mi uimirea pe faţă, Vasiliu mi-a explicat.

— Ăştia mă ştiu grăbit, de aia mă servesc aşa. O să vezi tu ce muncă uşoară avem şi cât timp să ne lăfăim prin cârciumi...

N-a continuat. Mi-a urat „poftă bună” şi s-a apucat să-şi taie friptura. Când a băgat în gură prima bucăţică de cotlet a ridicat capul şi şi-a pironit privirea pe o pereche aşezată la o masă, în dreapta noastră. Un bărbat şi o femeie. Bărbatul, brunet, cu o mustaţă neagră, lucioasă, cam la 30 de ani, femeia mult mai tânără, frumoasă şi elegantă, ca o nevastă de director general de la Societatea „Astra[46]”.

[46] Astra Română a fost fondată ca o modestă fabrică de petrol aflată în suburbia Ploieşti-ului. Mai târziu, în anul 1908, ca urmare a unor vânzări succesive, rafinăria apare în documente ca făcând parte din Societatea de extracţie” ASTRA”, societate care la rândul ei, după mai multe fuziuni se constituie în anul 1910 ca Societatea ”ASTRA ROMANA”. În perioada anilor 1911–1947 Rafinăria ”ASTRA ROMANA” a aparţinut trustului ”ROYAL DUTCH SHELL” şi de-a

Brunetul a luat de pe masă un pahar înalt, cu picior şi a început să toarne în el vin negru, dintr-o sticlă învelită într-un strat de ceară. Apoi a făcut mai multe mişcări cu mâna, deasupra paharului, ca un scamator şi l-a întins femeii.

Vasiliu s-a grăbit să-mi. Spună, cu gura plină:

— Asta-i Nina, o fufă de lux. Îi simte pe speculanţii cu bani mai sigur ca noi. Îi mai uşurează ea de finanţe, tot câştigă băieţii atât de uşor... Ai văzut? Tipul i-a scăpat ceva în pahar. Te pomeneşti că e rău de pagubă şi vrea s-o pedepsească. Hai cu mine...

L-am urmat la masa celor doi. Vasiliu a atacat cu aplomb:

— Sărut mâna, coniţă Nina, am onoarea, domnule!... Sunt un prieten de familie al doamnei... El e Radu, vărul meu, student la arhitectură.

Doamna Nina a făcut feţe-feţe şi a îngăimat ceva, care semăna cu o invitaţie să luăm loc. Domnul zâmbea strepezit...

Ne-am strâns mâinile, murmurând fiecare un

---

lungul acestor 36 ani, dar şi a anilor care au urmat, S.C. Rafinăria ”ASTRA ROMANA „S.A. S-a extins şi a fost dotata cu cele mai moderne utilaje şi instalaţii pentru tehnica momentului în domeniul petrolier. Astfel, la sfârşitul anilor ’30 capacitatea de prelucrare ajunsese la peste 1,6 milioane tone ţiţei/an. Deşi puternic avariata în Primul Război Mondial, dar mai ales în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, după naţionalizarea din 1947, instalaţiile au fost reconstruite, funcţionând în anii ce au urmat la o capacitate de 900.000 t. ţiţei/an.

nume neinteligibil. Eu am sărutat mâna doamnei, care mirosea a primăvară şi a soare.

— Ce mai faceţi, doamnă Nina? a întrebat-o Vasiliu voios şi cu o curiozitate simulată.

— Până acum câteva minute aş fi spus bine! a ripostat frumoasa doamnă. A surâs mulţumită, ca şi cum i-ar fi făcut lui Vasiliu un compliment. Ne-a invitat să bem un pahar de vin. Însoţitorul Ninei a turnat, de îndată, vin negru în pahare. Ca din greşeală, comisarul a vrut să ia paharul femeii, dar cu un gest precis prietenul ei i-a pus în faţă un alt pahar, ridicându-l pe al său în semn de închinare.

Înainte ca Nina să-şi moaie buzele în vin, Vasiliu a intervenit.

— Nu beţi, doamnă! E un gunoi, sau o bucată de dop în pahar. Daţi-l să-l vărsăm în frapieră.

Prietenul Ninei s-a întunecat şi i-a reproşat indispus comisarului.

— Mi-aţi stricat surpriza, stimate domn. Nu e niciun gunoi în pahar. Nu-l vărsa Ninette. E un cadou, un micuţ obiect de aur. Cum să vă spun?... Mă obligaţi la confidenţe. Ştiţi, eu am un obicei romantic. Atunci când beau întâia oară vin roşu cu o doamnă mult iubită, îi pun în pahar o surpriză drăguţă, o mică bijuterie, un inel, un medalion, nişte clipsuri, ceva...

Nina a bătut fericită din palme, ca un copil la care a venit Moş Crăciun. A băgat o linguriţă în pahar şi-a scos de acolo un ceas micuţ de aur.

L-a şters cu un şerveţel, alintându-se:

— Vai ce mumos e! Pentru fiecare oră de pe cadranul lui, Ninette îi dă lui Toni al ei câte un pupic. O duzină de pupici...

Cu obiceiul meu de a despica firul în patru, m-am întrebat în gând, dacă la plural se spune „pupicuri” sau „pupici”?

Comisarul a întins mâna după ceas şi Nina i l-a pus în palmă. El l-a studiat câteva clipe şi l-a lăudat pe Toni:

— Foarte frumos ceas. Şi elegant. Sunteţi un om de gust, domnule. Este exact podoaba de care avea nevoie mâna delicată a doamnei Nina. E nou-nouţ şi desigur „water prof” dacă aţi avut curajul să-l scufundaţi în vin.

— E ultimul model al elveţienilor.

— Aţi avut noroc că l-aţi găsit la noi, a plasat Vasiliu.

— Unul singur era la „Consignaţia” şi n-am stat pe gânduri, s-a împăunat Toni.

Comisarul mi s-a adresat mie, de parcă eu aş fi fost directorul Consignaţiilor:

— De când se vinde aur la Consignaţii, Radule?

M-a luat prin surprindere, şi n-am apucat decât să murmur un: „păi”...

Nina m-a scos din încurcătură. L-a certat, în glumă, pe Vasiliu.

— Nici aici nu puteţi uita că lucraţi unde... lucraţi?

— Nu uit niciodată, a replicat comisarul, cu o severitate rău prevestitoare. Sunt comisarul de poliţie Sorin Vasiliu şi, ca o răsplată a sincerităţii mele, vă rog şi pe dumneavoastră, domnule Toni, să vă spuneţi numele întreg.

— Mă cheamă Anton Mircioiu, s-a conformat omul, neplăcut impresionat.

— Unde locuiţi în Bucureşti, domnule Mircioiu, că din câte ştiu, aveţi domiciliul stabil în Arad?

— Locuiesc, provizoriu, la viitoarea mea soţie. În curând vom face toate formele legale.

— Staţi la Nina?

— Nu! La doamna Silvia Tripon. Ninette este o bună prietenă a noastră.

— Şi atunci cum se explică, iertaţi-mi insinuarea, ritualul vinului roşu băut cu doamna mult iubită?

— E o problemă personală şi... tot ce-mi doresc acum e să termin masa numai în compania prietenei mele...

Mircioiu făcea pe ofensatul.

Vasiliu s-a înfipt în el.

— De curând ne-a fost semnalat un anume Anton Mircioiu, complice al unor contrabandişti care introduc în ţară, pe la Curtici, ceasuri, ciorapi de nailon, metraje de blană sintetică şi alte bazaconii... Deci ceasul dăruit doamnei cu atâta graţie n-avea cum să ajungă în ţară decât prin contrabandă.

S-a întors către femeie.

— Nina, este urât că i l-ai suflat pe generosul Toni prietenei tale Silvia. Să vezi ce tărăboi îţi face când am să-i spun.

— Domnule comisar, viaţa mea personală mă priveşte, s-a formalizat Nina.

— Dacă e să vorbim despre viaţa ta personală, ar trebui să-mi iau concediu cel puţin două luni. Poate o s-o facem cândva. Deocamdată, pentru că îmi sunteţi simpatici, mergem împreună la doamna Silvia, ca să mă uit un pic prin bagajele amicului tău.

Mircioiu n-a depus armele.

— Cu ce drept, domnule?

— Existenţa acestui cesuleţ seamănă a flagrant delict. Ca să nu mai vorbim că dumneavoastră nu vă opuneţi, domnule Mircioiu. Nu-i aşa?

Vasiliu a strigat după un chelner. Am plătit şi noi, şi ei. Pe mine m-a trimis să aduc un taxi, să tragă în faţă şi să vin să-l anunţ. Aşa am făcut.

Comisarul a luat femeia şi bărbatul de braţ şi a ieşit cu ei din local. Păreau un grup de prieteni care se simt bine împreună şi care sunt foarte mulţumiţi de felul în care şi-au petrecut ziua.

Eu am fost urcat în faţă, lângă şofer, ceilalţi au stat în spate. Vasiliu i-a cerut şoferului să ne ducă în Piaţa Rosetti.

Silvia Tripon locuia într-o vilă de pe o

străduţă din apropierea Pieţei Rosetti. Mai bine zis, ea ocupa, cum am văzut mai târziu, podul unei viluţe, înconjurate de o palmă de grădină, cu gard înalt din fier forjat.

Am aflat că vila aparţinea bunicilor ei, că Silvia putea sta într-un apartament normal, avea loc în casă, dar dintr-un capriciu îşi amenajase locuinţa în pod. Ducea o viaţă mai liberă şi aşa îi era mai uşor să-şi primească şi să-şi găzduiască prietenii.

Avea acces la pod pe o scară de serviciu, ferită de privirea bunicilor, care o cicăleau de câte ori aveau ocazia pentru felul în care trăieşte.

Astea toate şi altele le-am aflat de la Vasiliu, mai pe urmă.

Ajunşi în faţa vilei, comisarul a împărţit sarcinile. Mie mi-a spus să rămân jos, să supraveghez curtea şi ieşi rile, să nu se arunce niscaiva obiecte jos, ceva ce nu trebuia găsit de noi şi să nu încerce cineva să dispară. Dacă încearcă, să-l somez cu arma. Mai rămânea să-mi spună cu ce armă!

Pe Nina a trimis-o singură pe scări s-o anunţe pe gazdă c-o vizitează poliţia, s-o povăţuiască să consimtă la un control domiciliar, fiind în interesul ei.

El a rămas cu Mircioiu pe care l-a rezemat de un perete şi l-a căutat de armă. Superficial, mai mult ca măsură de intimidare. Aşa mi s-a părut

mie.

N-am înţeles jocul lui Vasiliu. De ce a trimis-o pe Nina singură sus s-o prevină pe Silvia? Avea să mă lămurească la plecare, pe stradă.

Am rămas în curte pândind să nu iasă cineva. Dacă ar fi ieşit n-aveam nicio idee cum să-l opresc.

N-a ieşit nimeni. Mi-am plimbat privirile pe zidul clădirii, până la acoperiş. Undeva, sub acoperiş s-a închis o fereastră. După câteva minute s-a deschis o alta, prin care a scos capul comisarul şi a strigat la mine: „Radule, vino sus!”

Scara de serviciu m-a dus până la o uşă pe care am deschis-o.

Vasiliu răsturnase o valiză cu lucruri bărbăteşti, pe pat şi îl pusese pe Mircioiu să ia la mână şi să scuture fiecare obiect. Nina şedea pe un scaun, iar în picioare, sprijinită de un stâlp, o altă femeie, îmbrăcată într-un pulover şi într-o fustă albă.

M-au frapat mai multe lucruri. Primul, ţinuta lui Mircioiu. Era în cămaşă, cu cravată, încălţat cu pantofi maron cu alb, deasupra cărora se ridicau ciorapii, prinşi sub genunchi cu jartiere. Arăta caraghios, cu aerul lui de demnitate ultragiată.

Doamna de lângă stâlp, cam de 27–28 de ani, putea juca oricând – era convingerea mea – rolul Cleopatrei, în orice film cu pretenţii.

Înaltă, suplă, cu picioarele perfecte şi cu un bust pentru care merita să te apuci de sculptură.

Faţa ei albă, ovală, era încununată de un păr negru-antracit, lung şi cu firul gros ca sârma de liţă. Sub o frunte înaltă, netedă, străluceau doi ochi albaştri, aproape transparenţi. Gura părea făcută pentru poveştile Şeherezadei[47].

(Este o descriere subiectivă, eu am obiceiul să exagerez când cineva îmi place foarte tare. Adică, mai pun şi de la mine.).

Locuinţa era foarte original mobilată: nu mai văzusem aşa ceva. Podul mare, de aproape o sută de metri pătraţi, avea grinzi de lemn, cu stâlpi de susţinere tot din lemn, cu ferestre mici laterale, rotunde, ca hublourile de vapor, peste care se prelungea marginea acoperişului înclinat.

Tot spaţiul era deschis; cu excepţia unei singure uşi, care închidea baia. Într-un colţ, un cotlon, o bucătărie mică, închisă de formă, cu două uşi groase, zăbrelite, batante, ca de

[47] Şeherezada (persană شهرازاد Šahrāzād) este povestitoarea din O mie şi una de nopţi şi o ipotetică regină persană. Regele persan Shahryar, în urma descoperirii că soţia sa, pe care o iubea, l-a înşelat, se înfurie şi porunceşte să fie omorâtă. Convins că toate femeile sfârşesc prin a deveni infidele, ordonă apoi marelui său vizir să-i aducă în fiecare zi câte o fecioară, cu care se căsătoreşte şi petrece câte o noapte, decapitând-o a doua zi. După trei ani, marele vizir, nemaigăsind fecioare pentru regele său, îi împărtăşeşte problema frumoasei şi inteligentei sale fiice, Şeherezada. Aceasta se oferă să devină următoarea soţie a regelui. Tatăl său se opune iniţial, dar în urma hotărârii ei, până la urmă acceptă resemnat.

saloon, montate între doi stâlpi. Mobilele din bucătărie aminteau tot de Vestul american.

Pe podeaua din scânduri groase de stejar erau aruncate blănuri.

Fiecare colţ – şi erau o mulţime acolo, în podul Silviei – fusese mobilat altfel, dând senzaţia unei case cu multe încăperi pentru pitici şi cu destinaţii foarte diverse. Măsuţe joase, perne de blană, sofale acoperite cu cergi, taburete de piele, orientale, jilţuri scunde din stejar natur, lucrate simplu, fără ornamente. Un zar mare, tot din piele, punctat cu ţinte de aramă, pe care era aşezat un vas sferic de porţelan alb, din care izbucneau lalele mov, o culoare rară. Luminat din spate, vasul părea ireal. Îl credeai pictat acolo, pe un fundal de abur.

În stâlpi, stâlpii de pe lângă pereţi, erau bătute nişte ţepuşe de fier la înălţimea unui om. De ele erau agăţate rochii, taioare, blănuri cochete, în culori delicate şi datorită lor puteai crede că stăpâna abia a venit sau că se pregăteşte să plece într-o călătorie. În faţa unei perdele cu falduri bogate era pus un havuz mare din gresie, cu volume rigide. Părea brumat şi mi-am închipuit că în el se pot păstra proviziile de aer rece. Pe fiecare perete era câte o oglindă, care te surprindea din toate unghiurile şi nu te lăsa să te desparţi de tine.

Din starea mea de dulce admiraţie m-a scos

brutal, Vasiliu, care mi-a cerut să scotocesc fiecare colţişor, centimetru cu centimetru, şi să-i semnalez orice obiect a cărui provenienţă mi se pare suspectă.

Nu ştiam cum să procedez şi mi se părea o impietate să răvăşesc toate jucăriile din casa aceea de poveste, ca un barbar.

Vasiliu n-avea reticenţele mele. El controla peste tot, repede, metodic, organizat. Nici el, nici eu, n-am găsit nimic.

Silvia Tripon fuma ţigară de la ţigară şi zâmbea ironic. Anton Mircioiu îşi trăsese pantalonii, pe care comisarul îi pipăise la fiecare cusătură, şi cu gesturi nervoase îşi netezea reverele hainei, care suferise acelaşi tratament.

Năduşea în continuare şi se ştergea cu o batistă mare de mătase.

Nina nu se mişca de pe scaunul ei şi nu ridica ochii din podea.

În pofida insuccesului nostru. Vasiliu nu părea afectat sau brava. A fixat cu privirea mâna cu care Silvia ducea ţigara la buze. Pe încheietura mâinii sclipea stins o brăţară din platină spuzită cu granate mărunte. Comisarul a întrebat-o amical:

— Ce-ai făcut înainte să ai brăţara asta superbă, Silvia.

— Am râvnit s-o am! a răspuns femeia şi în podul ei de basm s-a iscat, parcă, o pală de vânt

îngheţat.

Vasiliu a intrat în baie, s-a uitat şi pe acolo, cu uşa deschisă, apoi s-a spălat pe mâini.

Camera de baie era placată cu ceramică bej, plină de oglinzi şi de lumini. Cada, lavoarul, toate celelalte vase erau cafenii. Pe marginea căzii, am văzut aruncată o cămaşă de noapte albă, transparentă, punctată ici şi colo cu câte o mică floare de nu-mă-uita[48].

Comisarul a ieşit din baie cu o expresie maliţioasă pe chip.

— Fetelor, vă cer scuze pentru deranj şi vă promit că nu mă las, până nu vă bag ori în serviciu, ori în puşcărie. Depinde de voi.

S-a uitat la Mircioiu.

— Nu scapi nici mata de mine, domnule Toni. Ştiu ce învârteşti şi mi-ar face mare plăcere să te iau cu mine, dar n-am temei. Zero la unu. Pentru... mine! Şi acum, pe noi vă rog să ne scuzaţi, trebuie să plecăm. S-a făcut târziu. Aţi fost o companie agreabilă. La revedere!

— Domnule comisar, l-a oprit Silvia, arătând înspre Nina. Vă rog s-o luaţi şi pe această creatură cu dumneavoastră. Să plece imediat din casa mea.

— Vezi, Nina? a căinat-o Vasiliu pe Nina. Ţi-am spus că Silvia se face foc dacă află că l-ai

[48] Nu-mă-uita (Myosotis) o plantă ce aparţine familiei Boraginaceae, ce conţine peste 50 de specii erbacee, anuale, bienale sau perene. Este întâlnită din Noua Zeelandă, până în Europa, Asia şi America de Nord. Creşte atât în stare spontană, cât şi cultivată.

vrăjit pe fantele ei scump şi doldora de „money”. Vino cu noi, ca să nu te coafeze.

Nina s-a ridicat şi s-a îndreptat spre uşă. Am ieşit toţi trei şi, înainte de a închide uşa, Vasiliu le-a urat celor rămaşi: „Petrecere bună în continuare!”

Pe stradă, în faţa porţii, a sfătuit-o pe Nina:

— Eu, în locul tău, m-aş pune bine cu fiara de Vasiliu. I-aş gânguri la urechiuşă ce a ascuns Silvia când a auzit că poliţia e pe scări.

— Sictir! a replicat Nina şi ne-a întors spatele.

A pornit în josul străzii, bâţâindu-şi şoldurile, pe tocurile ei înalte.

Vasiliu mi-a spus destul de tare ca să mai audă şi femeia:

— Să ştii de la mine, Radule, că singurele cocote manierate sunt în Place Madelaine[49], la Paris.

După ce Nina s-a îndepărtat, Vasiliu a schimbat tonul:

— Să-ţi spun eu cu ce schepsis am trimis-o pe Nina singură la Silvia, înaintea noastră. Când cineva îţi năvăleşte în casă, ca să te anunţe că poliţia e la uşă şi tu te simţi cu musca pe căciulă, te ia cu frisoane şi încerci să ascunzi ce e de ascuns. Dacă ai timp, dacă nu eşti

[49] Proiectată în jurul bisericii care i-a dat numele, Place de la Madeleine este unul dintre locurile de top din Paris pentru cumpărături. Restaurante istorice şi magazine elegante sunt adunate aici, concurente pentru a arăta cea mai frumoasă fereastră.

surprins. Uneori raţionamentul ăsta a avut rezultate bune... Tu cât ai stat în curte, ai observat ceva?

— Nimic, doar că s-a închis, sus, o fereastră, l-am informat eu.

— Care fereastră?

— Aceea... A doua din stânga, acolo sub acoperiş.

Vasiliu s-a uitat atent şi s-a arătat dezamăgit:

— S-ar fi putut ca sub fereastră să fie montată o lădiţa pentru flori, ceva, în care să se ascundă un pachet, dar nu e...

A ridicat încă o dată capul, spre fereastra indicată de mine. Sub impulsul nu ştiu cărei idei, m-a luat de un cot şi m-a tras după el. Hai să mergem înapoi!

Sus, la capătul scării, a deschis uşa năvalnic şi nu s-a oprit decât în mijlocul podului. Am observat că Silvia plângea. Mircioiu era furios.

Vasiliu s-a dus glonţ la fereastra cu pricina, a deschis-o şi a încălecat pe ramă. A început să pipăie cu o mână scobitura streaşinii, în porţiunea de deasupra ferestrei. Cei doi îl priveau ca hipnotizaţi. Eu, cu interes. Mircioiu a avut o mişcare, o intenţie să se repeadă la fereastră. Comisarul stătea într-un echilibru instabil.

Am făcut un pas înainte, m-am uitat ţintă la Mircioiu şi am băgat rapid o mână în buzunar. În buzunarul în care n-aveam decât o batistă

mototolită.

Vasiliu a descălecat fereastra şi a sărit în încăpere, ţinând de un capăt un sul, gros ca un salam şi negru la culoare. Lung de vreo jumătate de metru. Nu înţelegeam nimic. Sulul era, în realitate, o bucată de cameră de bicicletă, umplută cu ceva şi legată cu o sfoară la capete ca un caltaboş.

— Dragi copii, s-a maimuţărit Vasiliu. Vreţi să mai chemăm un martor sau ajunge dumnealui? (M-a arătat pe mine.) Acum pot să vă spun că nu e poliţist, e civil. Dar dacă ţineţi morţiş o chemăm pe bunicuţa Silviei.

— Nu e nevoie, domnule comisar, a protestat moale Silvia.

— Cum doriţi. Mai târziu n-o să puteţi mârâi, pentru că vom găsi precis amprente pe tubul ăsta şi pe jucăriile cu care a fost îndopat... Desfacem surpriza?

N-a aşteptat vreo încuviinţare şi a dezlegat sfoara de la un capăt. A scuturat, pe pat, conţinutul tubului. Au curs din el o mulţime de ceasuri micuţe aurii, mai multe stilouri „Parker”, ace de cravată, butoni de manşetă, tot aurii, şi ciorapi de nailon, în plicuri făcute sul.

Vasiliu le-a atras atenţia că au... împopistrat-o.

Mircioiu a tuşit, încurcat, şi l-a rugat pe comisar să mă trimită până afară doar câteva

minute. Comisarul a vrut să ştie cu ce scop:

— Vrei să le facem pe din două, sau să mi le dai mie pe toate? Nu ţine, Mircioiule!

— Nu le-aţi găsit la mine, nu le-am văzut în viaţa mea, a mai încercat domnul Toni.

— Ce vrei să spui? a sărit ca o tigroaică Silvia.

— Aveţi-vă ca fraţii, a fost de părere Vasiliu. Deocamdată trebuie să trecem totul într-un proces-verbal. Silvico, scoate tu nişte hârtie. Stilou am eu...

Femeia s-a dus să caute într-un scrin şi Mircioiu şi-a lărgit nodul de la cravată. Respira greu.

— Să nu mai pui cravată cu romburi, la costum în dungi, l-a sfătuit Vasiliu. Mergea una, obligatoriu, uni.

Mircioiu a început să amenințe.

— Să ştiţi că unchiul meu este...

— Ştiu! A fost subsecretar de stat şi de mâine o să inunde cu memorii Ministerul de Interne despre înscenarea odioasă a unui pretins comisar comunist. Mă lasă rece. Până una alta pe tine te arestez, o luăm şi pe Silvia cu noi şi la noapte au să mai fie arestaţi atât omul care ţi-a dat marfa, cât şi conductorul de pe trenul internaţional care a băgat-o în ţară. Colegii mei de la Arad cunoşteau toată schema, dar n-aveau corpul delict. Ţi-au semnalat venirea în Capitală, cu scopul de a plasa un transport. Nu

eu trebuia să mă ocup de tine, a fost o întâmplare că ne-am întâlnit. Nina ţi-a purtat ghinion, nu-i aşa, Silvia?

Silvia a tăcut.

— Deci, domnule Mircioiu, nimeni nu ţi-a făcut vreo înscenare. Eu sunt doar un poliţist nevandabil, ca să zic aşa. Şi acum să fie linişte, că am de scris. Silvia, ascultă sfatul meu, că mă pricep. Să te piepteni cu cărare pe mijloc, ţi-ai sta mult mai bine…

După ce Vasiliu a terminat toate formalităţile m-a trimis iarăşi după un taxi.

Când am ajuns la Prefectură m-a luat cu el în birou. A mai completat nişte acte şi le-a dat hârtie celor doi să scrie tot ce ştiu în legătură cu marfa de contrabandă. Mie mi-a şoptit prietenos la un moment dat:

— Dacă mai aştepţi vreo oră, te iau undeva să mâncăm… de prânz.

I-am răspuns, cuviincios, că trebuie să ajung acasă, gândindu-mă, cu îngrijorare, unde ar mai fi fost în stare să mă ducă. Cine ştie cu cine s-ar mai fi întâlnit şi ce nou bucluc începea.

N-a insistat.

— Bine! Atunci, mâine te prezinţi şi îţi faci formele. Iei maşina – vorbesc eu să ţi-o dea în primire, o duci la clinică, la nea Tănase, şi, seara, pe la opt, te înfiinţezi cu ea pe platou. Ai văzut ce rău e fără maşină… Hai, cărel-poteca! Noapte bună!

Am plecat aruncând o ultimă privire Silviei. Avea maxilarele încleştate şi fixa cu ochi tulburi coala de hârtie din faţa ei, pe care nu scrisese niciun cuvânt.

Am ieşit în Calea Victoriei, cu un sac de impresii, şi eram dornic să dau filmul acelei zile înapoi, să revăd totul pe îndelete. Eram prea tânăr, necopt pentru întâmplări atât de neobişnuite.

Mi-am adus aminte că n-am mâncat mai nimic toată ziua şi foamea m-a făcut să iuţesc pasul.

Mama m-a aşteptat cu cartofi copţi. Înainte de culcare i-am spus că s-ar putea să mă angajez şofer la poliţie.

— E bine! a oftat mama. E bine! De ce să nu se distreze toţi vecinii când i-oi fugări tu pe ăia cu seminţe şi cu floricele, prin cartier? De ce să nu zică ei: „Ce putea să iasă dintr-un băiat crescut fără tată?!”

Am sărutat-o lung, apăsat, pe frunte şi m-am vârât în pat. În întuneric, ascuns în plapumă, am început să desfac în felii întâmplările zilei. Înainte de-a adormi am luat o hotărâre!

A doua zi de dimineaţă m-am sculat cu noaptea în cap. Dar nu destul de devreme ca să nu găsesc pe masa din bucătărie un ou fiert, o felie de pâine unsă cu magiun şi o cană de

„Cicoare[50]” fierbinte. Mama nu era în casă, cred că se pornise la piaţă. Sorbind din „Cicoarea” cu gust de paie arse, am reinventariat argumentele care m-au convins să nu mai doresc angajarea mea la poliţie. Nu era pentru mine, n-aveam ce căuta acolo. Eu nu sunt un om tare, sunt sentimental, milos, un căscat, lent în reacţii şi dacă ar fi să mă întrebe zâna bună ce dorinţă, mare şi fierbinte, să-mi îndeplinească, aş ruga-o să mă facă bibliotecar, să pot citi mormane de cărţi. Mai voiam să mă duc la şcoală, să-nvăţ, să înţeleg, să mă bucur de tot ce au descoperit oamenii până la mine, să nu las cartea din mână decât atunci când o bag sub pernă, ca să adorm cu gândul la ea. Şi deodată, hodoronc-tronc, după ce Măria-Sa Viaţa m-a aşezat la volanul unei dubiţe de cărat pâine, acum mă ia şi mă mută pe o maşină a poliţiei! Dacă era de ales între două rele, mi se părea mult mai plăcut să duc pâine caldă la brutării decât să car, de colo-colo, poliţişti şi hoţi. Asta pe de o parte! Pe de altă parte, aici se bătea gândul bun cu gândul rău, pe maşina fabricii de pâine „Herdan” puteam muri de plictiseală sau într-un accident de circulaţie, adormind la volan. Tot de plictiseală! Poliţiştii cu care mi se propunea să mă întovărăşesc,

[50] Plantă erbacee din familia compozeelor, cu flori albastre (mai rar trandafirii sau albe), din rădăcina căreia se prepară un surogat de cafea.

veneau în contact cu o lume interesantă, misterioasă, aveau o viaţă trepidantă, fiecare zi era trăită în miezul unei aventuri, şi care tânăr rezistă la asemenea tentaţii? Dacă tot nu mă puteam întâlni cu zâna bună care să-mi îndeplinească dorinţele, rămânea să aleg singur sau să dau cu banul. Dacă mama mi-ar fi cunoscut îndoielile, mi-ar fi zis să mă hotărăsc „Ori în car, ori în căruţă, ori în teleguţă”.

Amintirea foarte prezentă a comisarului Vasiliu, om care îmi plăcuse grozav, m-a condus spre o soluţie de compromis. Mi-am zis că mă duc la poliţie, stau o lună – luna de probă – şi dacă nu-mi convine: „Adio şi n-am cuvinte”.

Am plecat de acasă şi m-am dus întâi la fabrică, să le spun celor de acolo că vreau să-i las baltă. Nu mi s-a părut că funcţionarul căruia i-am dat vestea a regretat, ca la despărţirea de un fiu prea iubit. M-a avertizat doar că nu-mi dă ultima chenzină şi că nu-mi eliberează niciun act, până nu predau dubiţa în cea mai bună stare. În rest, nu s-a uitat la mine nici cât la mucul de ţigară din care trăgea cu sete. Dar nici eu nu m-am sinchisit prea mult. În final, nea Tănase îmi spusese că este vorba de un transfer şi atunci povestea cu actele mele s-o rezolve funcţionarii între ei. Mi-am întărit această convingere după vreun ceas, în biroul de angajări al poliţiei, unde Vasiliu vorbise despre mine. Un bătrânel cu mânecuţe negre

mi-a cerut atâtea acte, încât le-am numărat în gând şi le-am uitat, cu tot cu numere, când am ieşit pe uşă. O să-i reclam pe toţi comisarului.

Deocamdată aveam o altă treabă, foarte urgentă. Să iau maşina de la poliţie şi să ajung cu ea la garaj, la nea Tănase.

Uşor de zis, greu de făcut. Când am ajuns pe platou şi am început să mă învârt în jurul ei, a apărut un gardian, care m-a întrebat cum mă cheamă? După tonul cu care m-a întrebat, aştepta parcă să rostesc un nume de criminal sângeros. I-am spus cum mă cheamă şi mi-a dat cheile maşinii.

M-am suit la volan şi am dat la automat. După felul cum a oftat motorul, nu erau şanse ca în următoarele două luni să pornească. Am încercat la manivelă. Nici aşa n-a vrut. Am ridicat capota şi ce-am găsit sub ea m-a aruncat pe culmile disperării. Motorul părea acoperit cu bitum, carburatorul era şi el garnisit cu un strat gros de mâzgă, firele de la bujii arătau ca roase de şoareci, bateria n-avea pic de acid în ea. Am tras de clapeta de la pompa de benzină şi garnitura membranei s-a umezit cu un lichid ruginiu.

Am trântit capota, am încuiat portiera şi m-am dus pe jos la garaj, la nea Tănase. Mi-a dat el o camionetă cu ştangă pentru remorcare şi aşa am târât „Fiatul” până la locul de pedeapsă.

Nea Tănase a pus să trebăluiască la maşina mea trei lucrători şi doi ucenici, care, în mai puţin de un ceas, au transformat-o în grămăjoare mici de piese.

La fiecare piesă demontată se auzeau exclamaţii şi un pomelnic de defecţiuni. După sinceritatea înjurăturilor, aceste defecţiuni nu erau dintre cele mai simple.

Pe mine m-a luat nea Tănase într-o gheretă cu pereţi de sticlă şi m-a tratat cu lapte bătut. Nu m-a întrebat ce gândesc despre angajarea mea la poliţie. Pentru el treaba era rezolvată.

Cu gândul că am să fiu tot timpul la mâna lui, cu droaşca[51] mea de „Fiat”, am încercat să-l măgulesc.

— Mare noroc cu dumneata, nea Tănase. Nimeni nu s-ar fi băgat să repare tinicheaua asta. Acum ştiu, de câte ori îmi face necazuri, aici o aduc, la doctor.

— Vezi să nu! a sărit nea Tănase. Eu într-o lună plec ia o şcoală de partid. Ai în faţa ta pe cel mai bătrân şcolar.

— Foarte frumos! Ai carte, ai parte. Eu mai am puţin şi-mi termin liceul, dau examenele în particular şi, uite, am ajuns şofer la poliţie.

— O să termini liceul şi o să te apuci de altă şcoală muceo! Avem nevoie de cadre, ne arde buza. Câştigarea alegerilor, reforma agrară, stabilizarea monetară şi toate celelalte sunt

[51] Vechitură.

numai începutul. E greu tare şi n-o să fie mai uşor nici când puterea are să fie pe deplin în mâna noastră. Puterea e o sabie cu două tăişuri. Lucru foarte complicat să ştii ce să faci cu puterea, când un popor întreg aşteaptă de la tine viaţa aceea mai bună pe care i-ai promis-o. Ehei, ce-aş mai vrea să fiu şi eu tânăr ca tine...

— Ce-ai face?

— Ce n-aş face!

— Te-ai angaja şofer la Vasiliu?

— Mă, ţâcă! Întâi, că tu nu te angajezi şofer la Vasiliu. A început epurarea vechiului aparat de stat. O să dureze. Dăm afară prefecţi, comandanţi, ofiţeri de jandarmi. Chestori, inspectori, comisari, copoi de la siguranţă. Cu cine-i înlocuim? E mare nevoie de oameni. Oameni născuţi din clasa asta care a venit la putere. O să facem şcoli, o să pregătim şi tineri, şi mai puţin tineri. Au şi fost numiţi muncitori prin posturi de conducere. Cinstiţi, devotaţi, de cea mai bună credinţă, dar fără pregătirea potrivită... Ai să vezi tu că n-o să ţină mult teoria cu „şcoala vieţii”. Mai ştiu şi eu ce ştiu. Sunt om în toată firea, am văzut multe la viaţa mea... Auzi? Şi cu Vasiliu ce ai? Află că e un om şi jumătate. Nu e comunist, are o idee fixă, că militarul nu face politică. Politica lui e îndeplinirea datoriei.

— Ştiu că nu e comunist!

— De unde ştii?

— A spus el!

— Ca să vezi! Aţi ajuns la confidenţe?

— Îhî!... Am fost împreună şi la restaurant, am făcut şi o percheziţie, am găsit ceasuri de aur, am arestat un contrabandist şi o vampă de milioane.

— Toate astea într-o singură zi!

— Da! Şi diseară avem nevoie de maşină, pentru alte daraveri[52]. Nu ştiu ce anume, dar e important. Precis!

— Văd că-ţi place al naibii unde te-am băgat.

— Nu ştiu, nea Tănase. Îmi fac curaj. Am şi eu frământările mele.

— Când o să dea pe dinafară, să vii să ne sfătuim... Momentan, mă bucur că-ţi place Vasiliu. Şi mie-mi place. Îl socotesc prietenul meu... Hai să-ţi spun ceva, ce ştiu eu despre el...

Timp de aproape un ceas, nea Tănase mi-a spus câte ceva – numai ce a vrut el – din viaţa comisarului.

Înainte de război, Sorin Vasiliu a fost profesor de gimnastică la un liceu bucureştean. În timpul războiului, a fost ales dintre mai mulţi ofiţeri, într-un serviciu special la contraspionaj.

Nea Tănase m-a lăsat să înţeleg că într-un anume timp Vasiliu n-a fost străin de mijlocirea unor legături între comuniştii întemniţaţi în închisori militare şi tovarăşii lor aflaţi în

[52] Treburi, interese; afaceri comerciale, negustorie.

libertate.

După terminarea războiului, i s-a propus, în vara lui 1945, să lucreze în Ministerul de Interne şi el a acceptat, cu condiţia să fie repartizat la poliţia judiciară.

O ispravă de-a lui, ca ofiţer de informaţii din toamna lui 1944, a făcut vâlvă. În acea toamnă, un serviciu de specialitate al armatei noastre a aflat că hitleriştii au instalat pe teritoriul unei ţări vecine, aproape de hotarele româneşti, o rampă de lansare a cumplitelor bombe zburătoare „V”. De acolo bombele trebuiau trimise să nimicească oraşele noastre, ca represalii pentru întoarcerea armelor.

Ofiţerul român Vasiliu a primit ordinul să distrugă rampa de lansare şi el şi-a îndeplinit strălucit misiunea, pe care a pregătit-o inteligent, migălos şi cu nişte rezolvări de mare efect.

Nea Tănase nu mi-a povestit în detaliu, dar ce mi-a spus mi-a plăcut. Vasiliu, cu un avion „Messerschmidt[53]” (care cu puţin timp înainte fusese capturat de aviaţia noastră de vânătoare), a aterizat chiar în mijlocul militarilor nemţi care asigurau serviciul la rampa de lansare. Românul purta o uniformă

[53] Messerschmitt AG a fost o renumită firmă germană producătoare de avioane, cunoscută mai ales pentru modelele Bf 109 (primul avion de vânătoare modern) şi Me 262 (primul avion cu reacţie) iar Willy Messerschmitt a fost iniţiatorul dezvoltării acestor modele.

de ofiţer superior german (Oberst[54]) şi reprezenta O.K.W.[55]-ul. Un ordin semnat de feldmareşalul Wilhelm Keitel[56] îl împuternicise – pur şi simplu – să organizeze distrugerea tuturor instalaţiilor rampei de lansare (care dispunea şi de unele dispozitive noi, construite în cei mai mare secret), pentru a împiedica astfel o acţiune a britanicilor. Acţiunea ar fi constat în trimite rea unui comando de paraşutişti, cu misiunea să ucidă întregul efectiv al inamicului, să distrugă toate instalaţiile, să demonteze şi să ridice toate dispozitivele noi, apoi să-l răpească pe comandant, un specialist de valoare. Comandantul rampei de lansare şi dispozitivele ultrasecrete urmau să ia drumul Londrei, pe calea aerului.

Iată un amănunt la care Vasiliu s-a gândit pentru a face toată povestea verosimilă. Din buzunarul mantalei lui ieşeau, împăturite pe lungime, nişte ziare, „Völkischer Beobachter[57]”

[54] Colonel.

[55] Oberkommando der Wehrmacht sau OKW a fost instituţia militară germană de nivelul cel mai înalt care se ocupa cu planificarea şi administraţia militară din timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Îşi avea sediul principal în localitatea Wünsdorf şi deţinea o companie de militari la sediul principal al führerului.

[56] Wilhelm Bodewin Johann Gustav Keitel a fost un ofiţer german care a deţinut gradul de feldmareşal al celui de-al Treilea Reich german. În calitate de comandant al comandamentului suprem al armatei, Keitel a fost unul dintre liderii militari importanţi ai Germaniei naziste.

[57] Völkischer Beobachter a fost organul de presă al Partidului Muncitoresc Naţional-Socialist German începând din 1920.

şi „Das Reich[58]”, purtând data zilei respective. Din felul cum erau împăturite, fotografiile führerului atrăgeau atenţia.

Comandantul obiectivului german a cerut să vadă şi el aceste ziare proaspete, pentru că la ei presa ajungea cu întârziere. În ambele ziare, în fotografiile de pe prima pagină, Hitler, cu o figură radioasă, strângea mâinile unui ofiţer superior neamţ. Acest ofiţer era chiar cel aflat în mijlocul lor şi care le aducea ordinul de distrugere a rampei de lansare.

În explicaţia de sub fotografii se spunea că führerul îl felicita pe Oberst Wolfgang Bosch, pentru succesele hotărâtoare obţinute în pregătirea unei operaţiuni cu arme ultrasecrete, cu o putere de distrugere necunoscută până atunci, care urmează să fie declanşată, pentru a schimba rapid şi radical soarta războiului.

Ziarele, ca şi fotografiile de pe primele pagini, erau, bineînţeles, trucate. Dar au avut efectul pe care s-a mizat.

Rampa de lansare a fost aruncată în aer chiar

„Völkischer Beobachter” s-a format prin redenumirea ziarului „Münchener Beobachter”, înfiinţat în 1887 la München, care a fost cumpărat în 1918 de societatea Thule.

[58] Das Reich („Imperiul”) a fost un săptămânal german apărut pentru prima oară la data de 26 mai 1940. A fost înfiinţat de Rolf Rienhardt, şi în fiecare număr al revistei apărea un editorial scris de Joseph Goebbels, ministrul nazist al propagandei, restul publicaţiei fiind în sarcina altor colaboratori ai lui Rolf Rienhardt. Acest instrument de propagandă nazistă era difuzat atât în Germania, cât şi în alte state din Europa.

de păzitorii ei.

Falsul colonel Bosch a mai pretins că are ordin să-l conducă pe comandant la Berlin, unde este aşteptat la raportul generalului Jodl[59], de la care va primi alte însărcinări.

Nu mică a fost surpriza acestui comandant când s-a văzut dezarmat şi făcut inofensiv imediat ce avionul a decolat şi, mai ales, când a constatat că echipajul avionului, inclusiv colonelul Bosch, vorbeşte româneşte. Aeroportul pe care a aterizat „Messerschmidt”-ul la destinaţie, ca şi persoanele care l-au luat în primire, n-au fost nici ele cele mai potrivite pentru a-i întări moralul.

Cam aşa arăta, povestită incomplet şi la repezeală, una din acţiunile de senzaţie, realizată în alt timp, de viitorul meu şef, comisarul Sorin Vasiliu.

Amintindu-mi, după un timp, cum a povestit această întâmplare nea Tănase, vorbele lui, dozajul acţiunii, anumite particularităţi de limbaj (fiecare om vorbeşte altfel, are alte gesturi, alte ticuri verbale), mi-am dat seama că se întâmplă cu mine ceva. Şi asta am observat în mai multe situaţii asemănătoare.

Dacă eu reiau aceeaşi poveste, sau dacă

---

[59] Alfred Josef Ferdinand Jodl a fost un general german, şeful Statului Major al OKW, unul dintre principalii comandanţi militari din timpul celui de-al Doilea Război Mondial. La procesul de la Nürnberg a fost acuzat, condamnat la moarte şi executat pentru crime de război şi crime împotriva umanităţii.

redau un dialog, apar mici modificări şi nu ştiu dacă în bine sau în rău. Schimb, uneori, cronologia faptelor, folosesc alte cuvinte, atenuez unele scene, dau amploare altora. Zăbovesc asupra unor momente, rotunjesc altele, mai strecor unele efecte căutate, sar peste amănuntele care, subiectiv, mi se par că diluează naraţiunea, evidenţiez, poate chiar dichisesc un pic, episodul care m-a încântat pe mine. Nu ştiu dacă dreg sau stric, dar un merit tot am. Nu înfloresc şi nu ţin să mă arăt deşteptul-deştepţilor.

După această lungă explicaţie, este cazul să mai spun că nea Tănase îl aprecia pe Vasiliu, ca pe un om cinstit, incoruptibil, curajos, pasionat de profesia lui, cu o mare putere de muncă şi de dăruire. A menţionat că are şi o mică slăbiciune pentru cele mai reuşite reprezentante ale sexului frumos. Dar că este greu de legat la gard.

Cât am stat de vorbă în ghereta de sticlă „, Fiatul” adus de mine începuse să semene şi chiar putea fi confundat cu un automobil. Un automobil cam mic şi cam prăpădit pentru scopul important căruia i-a fost destinat. Începând să-l iau la mână, am remarcat un comportament lăudabil. Pornea, cupla în toate vitezele, putea fi oprit cu ambele sisteme de frânare, se aprindeau farurile, gâjâia claxonul şi, cu niţică bunăvoinţă, acul kilometrajului

ajungea până la viteze convenabile pentru cardiaci.

I-am mulţumit lui nea Tănase şi i-am promis, hlizindu-mă, că am să dau acatiste pentru sănătatea lui, la biserica Bălăneanu.

A bodogănit că, la cât suntem noi doi de credincioşi, ajută acatistele ca frecţia la un picior de lemn.

De la garaj am trecut pe acasă şi, când am intrat pe strada mea, o ceată de copii s-a luat după mine, ţipând cât îi ţinea gura: „Foaie verde, foi de nuc / Plesni-ţi-ar un cauciuc...” Era urarea pe care o făceau tuturor şoferilor care treceau pe strada noastră, stârnind praful.

Am oprit în faţa casei şi ţâncii s-au cocoţat, la minut, pe scările şi pe barele maşinii. M-am făcut că nu-i observ.

Mi-am îmbrăcat costumul cel mai bun, am luat maşina din poartă, împrăştiindu-i pe copii, şi m-am oprit la frizeria lui Nazone, să mă tundă şi să mă pieptene el cu cărare. Mie îmi stătea părut vâlvoi tot timpul. Nazone îmi uda părut. Îl pieptăna şi îl presa cu un fileu. Toată ziua pieptănătura mea se păstra minunat, ca într-o reclamă pentru uleiul de nucă „Nero”.

Când am coborât din maşină, m-a zărit prin oglindă Sache, un setebist[60]. A aşteptat să intru, făcând să zornăie perdeaua cu ciucuri din bile de lemn, care ţinea loc de uşă, şi i-a spus

[60] Societatea de Tramvaie din Bucureşti.

lui Nazone:

— Uite, frăţioare, cine-i *ober* la bursa neagră are maşină mică...

— Nu-i a mea, Sache, l-am lămurit. Sunt la stăpân.

— La cine, copilu'? a vrut să ştie Nazone. Că, uite, eu sunt milionar şi nu-mi permit să am maşină şi nici şofer cu leafă...

(Zicând: „Uite, eu sunt milionar", mi-a arătat cu mâna în care ţinea briciul, mai multe bancnote de un milion, presate sub cristalul unui dulăpior... După stabilizarea monetară, din aceste bancnote puştii făceau vaporaşe şi avioane de hârtie.).

Le-am spus că sunt şofer la o instituţie, că e prima zi de slujbă şi habar n-am dacă am s-o duc bine sau rău. Dacă n-o să-mi fie bine, am să vin la Nazone şi am să împrumut de la el nişte milioane.

Sache, care ştia întotdeauna, ultimele bancuri, s-a pornit:

— Apropo de bancnote. Cică doi şmecheri care mureau de foame s-au înţeles. Într-o bună zi, să se apuce de falsificat bani. Să facă hârtii de două mii, că pe astea nu le ştie nimeni cum arată, că n-au fost niciodată pe piaţă. O să le spună ei la fraieri că atunci au fost puse în circulaţie. Zis şi făcut. Fac ei prima hârtie de două mii şi, hai să încerce s-o schimbe, să vadă dacă se prinde. Cel mai curajos dintre ei a

intrat cu hârtia în mână într-o băcănie. Celălalt îl aştepta afară. Nevasta băcanului, care stătea la casă, avea o faimă de femeie a dracului. Când era vorba de bani, îi sucea pe toate părţile, îi pipăia, îi mirosea, îi punea la bec, mă rog, o cârcotaşă fără pereche. Şmecherul care a intrat în băcănie cu bancnota se înţelesese cu asociatul să cumpere ceva de doi-trei lei şi să ceară restul. Adică, la marele risc! Cel de afară s-a dat de ceasul morţii până când a ieşit din prăvălie fârtatul lui. Acesta arăta însă ca şi cum câştigase atunci la loterie. S-au tras după colţ şi „fericitul" a deschis palma, în care se afla o bomboană „Negro" şi un purcoi de bani. Imediat a dat drumul la vorbe: „Tată, a mers treaba, unt!"; „Cum?" a vrut să afle prietenul. „Taman cum am vorbit noi. Am intrat, am cerut o bomboană de doi lei şi i-am întins bănuţii. Zgripţuroaica s-a uitat la hârtie ca la un zepelin care i-a căzut în supă. De cinci ori m-a întrebat ce bani sunt ăştia? M-am înfipt în ea: «Cum ce bani? Bani nou-nouţi, de la bancă, nu se vede? Au apărut de alaltăieri!» Nu zici, tinere bavarez, că mi-a dat bomboana şi mi-a numărat restul la leuţ?... Domne, a noastră-i victoria. Ne facem bancheri..."; „Cât ţi-a dat restul?", a ţinut-o pe a lui, „Toma necredinciosul". „O mie, nouă sute, nouăzeci şi opt. Bob numărat: Uite şase bancnote a câte trei sute doi lei şi două de câte nouăzeci şi trei de lei."

De râs, clientului de pe scaunul lui Nazone i-a intrat clăbuc în gură. S-a înecat şi a început să tuşească. Nazone l-a bătut pe spate, râzând şi el.

Am ieşit fercheş din frizerie. Trăsneam a apă de colonie, îndoită cu spirt şi m-am urcat mândru la volan. Am luat-o către Prefectură. În biroul lui Vasiliu mai erau trei bărbaţi. Comisarul m-a arătat cu capul şi m-a prezentat:

— El e Radu, pilotul nostru de vânătoare.

I-a prezentat şi pe ei:

— Dumnealor sunt colegii mei. Comisarul ajutor Dinu Amza, ochelaristul e agentul Paul Aldea şi negriciosul, Dumitru Pascu, tot agent.

Strângându-ne mâinile, i-am privit în fugă pe cei trei. Amza era un bărbat scund, bine legat, cu părul tuns perie. Paul Aldea înalt şi slab, cu ochelari, cu început de chelie şi cu un aer de student timid. Dumitru Pascu, negriciosul, era tot înalt, cu o burticică respectabilă, cu faţa rotundă, cu buze groase şi cu un zâmbet pe figură care părea că nu-l părăseşte niciodată.

Vasiliu m-a întrebat:

— Suntem motorizaţi, Radule? Avem maşină la scară? Mi-am umflat pieptul şi m-am lăudat.

— Avem, domnule comisar!

Vasiliu m-a măsurat, nemulţumit.

— De ce eşti, dragă, îmbrăcat aşa, de doamne-ajută? Vreau să te scot în lume astă-seară. Cum să te duc într-un local de mare lux

cu hanţele astea ale tale?

Cred că m-am făcut stacojiu.

— E costumul meu de gală, domnule comisar!

— Arăţi ca un pomanagiu!

Mi-a aruncat vorbele astea şi a deschis un dulap în care a început să cotrobăie. A scos o cravată de mătase pe care mi-a întins-o.

— Pune, măcar asta la gât! E cadou de la mine.

Am luat cravata, fără să mulţumesc, şi am rămas cu ea în mână. De nervi mi se zbătea o vână la tâmplă.

Vasiliu a intuit starea mea.

— Radule, eu sunt rău de clonţ. Hai să ne împăcăm. Pascule, fă-i un nod à la Hollywood.

Negriciosul, cu acelaşi zâmbet stereotip, mi-a ridicat gulerul cămăşii şi mi-a înnodat cravata.

— Băieţi! a început Vasiliu. Aterizăm „La văduva veselă”. Îi facem o vizită de curtoazie domnului Stavros. Am o presimţire neagră, că astă-seară, în salonul de sus, se joacă pocher pe cocoşei[61] şi pe devize. Vin toţi capii de bursă neagră... Să facem şi noi distribuţia. Pe mine şi pe Amza ne cunoaşte patronul. Dacă intrăm noi doi, se telegrafiază sus şi se sparge gaşca. Facem aşa: Aldea se postează la uşa din spate, care dă în strada Bursei. Uşa se deschide în afară. Radule, tragi maşina în spate şi o lipeşti cu bara de uşă, să nu se poată deschide. O bagi

[61] Monede de aur.

în viteză şi tragi şi frâna de mână. După ce propteşti maşina în uşă, vii şi te ţii de mine, umbra mea. Intru în local, intri după mine. Când vezi că am luat-o pe scări şi pun piciorul în salonul de sus, apari după un minut, pe ceas, şi raportezi: „Domnule comisar, plutonul de gardieni a încins hora în jurul prăvăliei”... Am o schemă în cap, o mai pritocesc şi v-o spun. În orice caz, Amza tu cazi pe patron. Nu-l laşi din mână, să n-aibă timp nici să clipească. Dacă Stavros apucă să facă vreun semn, am buclarisit-o! Am trimis acolo, înainte, o duduiţă frumoasă, cu un domn distins, prietenii mei, care să studieze terenul până la venirea noastră şi când mă zăresc, dacă e cazul, să-mi dea ultimul buletin de ştiri. O să văd cum iau legătura cu ei, pe cel mai mare şest. Deocamdată, cam atât. Vorbă multă sărăcia omului. La maşină, băieţi, că nu vă mai duc pe jos, să transpiraţi şi să-mi răciţi.

După ce am deschis uşa maşinii. Vasiliu s-a urcat lângă mine, iar cei trei, în spate. Motorul a pornit „la sfert” şi Vasiliu a comentat pentru cei din spate:

— Nu ştiu dacă Petrache Lupu a făcut vreo minune, dar Radu al nostru a făcut. Maşinăria asta chiar merge, oameni buni.

Costumul comisarului degaja un discret miros de „Mouson-Lavendel” şi aburul respiraţiei lui păstra aroma de „Savon-dentrifice Kalodont”.

(Acestor produse cosmetice întâi le-am învăţat mirosul şi pe urmă denumirile.).

L-am întrebat pe comisar ce s-a întâmplat cu Anton Mircioiu? Dacă poate să ne spună...

Vasiliu a ţistuit[62] din buze.

— Îl expediez la Arad cu viteză maximă şi cu toate corpurile delicte. Îl aşteaptă poliţia de acolo cu braţele deschise... Nu spun că, la arest, individul şi-a descoperit vocaţia artistică. Modelează căişori din miez de pâine, pe care călăresc femei despletite, cu forme prelungi. Căişorii îi înmoaie în zaţul negru de „Frank-cafea”, ca să se deosebească la culoare de amazoane. Statuetele astea le vinde pe ţigări. S-a acomodat urgent, nu e prima oară când e cazat în beciul poliţiei... Cred că este un tip optimist, adept al devizei: „Viaţa merge înainte”.

— M-am gândit odată, a vorbit Amza, din spate, că e un destin urât şi tragic să rămâi în memoria oamenilor numai prin răul pe care-l faci. Nu ştiu dacă ei, infractorii, îşi dau seama că...

— Amărâţi, dar trăiesc bine! l-a întrerupt Pascu. Nu ca mine, care mă fluieră vântul prin buzunare...

— Lasă, Pascule, l-a consolat Vasiliu. Mai suntem şi noi pe lume şi dacă stăm bine înfipţi pe baricadă n-o să le fie hoţilor moale.

---

[62] A produce un sunet ascuţit şi intens, străbătând aerul.

— O să-i împuţinăm, s-a aliat şi Amza cu Vasiliu. S-au schimbat vremurile, se mai schimbă şi oamenii, şi mai ales condiţia lor socială, economică...

S-a aşternut o clipă de tăcere, după care Vasiliu mi-a cerut să mă îndrept spre „11 Iunie”.

— Nu mergem „La văduva veselă”, şefu’? a întrebat Pascu, nervos.

Vasiliu s-a uitat la ceas.

— E prea devreme şi m-am gândit să dăm mai întâi o raită pe la „Texana”. Am auzit că se adună nişte gealaţi[63] suspecţi pe acolo care nu ştiu ce tot moşmondesc. Mai bine să aflăm din timp, să prevenim, decât să ne doară capul un trimestru după nu ştiu care mare lovitură. E bine să ne vadă, din când în când, prin bârlogul lor, să-i speriem. Pot crede că suntem avertizaţi şi stăm cu ochii pe ei...

Ajungând în locul dorit de Vasiliu, comisarul mi-a arătat un părculeţ, lângă care să opresc. Printre copaci, se zărea o firmă luminoasă pe care scria „Texana”. Deasupra ei era desenat cu becuri colorate conturul unei pălării de *cowboy.*

La intrare, patru găligani în uniforme de şerifi conduceau muşteriii în local şi îi predau şefului de sală.

Cum ne-a văzut pe noi, şeful de sală s-a

[63] Om voinic şi violent.

schimbat la faţă. Vasiliu, numai zâmbet, l-a întrebat dacă e bucuros de oaspeţi?

Omul a dat din cap fâstâcit, şi ne-a arătat o masă. Comisarul l-a asigurat că nu stăm, că suntem numai în trecere. L-a eliberat cu un semn care voia să însemne că se poate ocupa de treburile lui. A făcut semnul pornind spre bar şi noi ne-am luat după el. Ne-am instalat pe scaunele înalte, pivotante şi am clătinat cu toţii din cap când barmanul ne-a oferit de băut.

Restaurantul avea tavanul foarte jos şi era luminat cu becuri gălbui, montate în felinare de căruţă.

O notă veselă dădeau feţele de masă, fiecare de altă culoare. Sala dreptunghiulară părea un plic mare pe care cineva a lipit, jucându-se, timbre colorate.

Serviciile de masă erau compuse din farfurii şi căni din tablă de aluminiu. În loc de cuţite se foloseau bricege, cu lama îndoită. Chelnerii purtau costume de *cowboy.* Femeile şi bărbaţii din local – clientela – purtau pe cap pălării americăneşti, oferite gratuit la garderobă.

Părea că la mese stau fete şi flăcăi din Vestul sălbatic. Totul, ca într-o operetă dubioasă.

Altminteri, lume elegantă, bine dispusă, băuturi fine, şampanie, gârlă, băută în căni de aluminiu şi la preţuri care te îngheţau.

Amza mi-a suflat la ureche:

— Ăştia n-au griji. Ies din cârciumi odată cu

ziarele, căpiaţi de băutură, şi se miră, probabil, când se întâlnesc cu gloata care pleacă la slujbă: „Câtă lume iese de la chiolhanuri în zori!”

De la o masă, o roşcată cu breton i-a zâmbit lui Vasiliu. El a schiţat un semn de salut, a trecut cu privirea peste ea şi a început să-i studieze pe cei din local, om cu om, parcă-i fotografia pe rând.

Atmosfera de „saloon” era stricată de un lăutar pricăjit, care se strecurase cu vioara printre mese şi cânta răguşit: „Sanatoare, sanatoare, multă lume-n tine moare”...

— Băieţi, s-a auzit în surdină vocea lui Vasiliu. Plecăm. Dar mai înainte să lăsăm nişte invitaţii, pentru mâine, la noi, la poliţie. Sunt câţiva indivizi prin sală pe care trebuie să-i mai întrebăm de sănătate, să aflăm, dacă se poate de unde vin miuţele pe care le topesc aici. Îi poftim să ne viziteze pe la ora şapte, să-i văd cu ochişorii cârpiţi de somn. Amza, tu te duci la namila cu părul alb, de la masa de lângă perete. Aldea, tu invită-l pe blondul mustăcios care cumpără acuma flori de la ţigancă. Pascule, tu du-te la beţivii ăia doi care se ţin pe după umeri. Mi-i chemi pe amândoi... Radule, faci şi tu un drum până la tipul care fumează trabuc, a patra masă, acolo, la stânga. Spune-i că mi-e dor de el şi vreau să-l văd mâine de dimineaţă. În linişte băieţi. Eu mă duc să

schimb o vorbă cu patronul şi ne întâlnim la maşină.

M-am îndreptat spre tipul care pufăia din trabuc, i-am spus bună seara şi l-am anunţat că a doua zi, la şapte dimineaţa, îl aşteaptă comisarul Vasiliu, la Prefectură. Dumnealui mi-a suflat fum în ochi şi m-a informat că la ora aceea nu se dă jos din pat decât cu mandat de aducere. N-am ştiut cum să-l conving. Am mai spus: „Vă salut”! şi am plecat.

M-am dus la maşină şi m-am instalat la volan. Au sosit şi ceilalţi. Ultimul a ajuns Vasiliu şi eu m-am grăbit să-l informez de răspunsul impertinent al individului. Fără o vorbă, comisarul s-a întors în local.

După câteva minute a fost în maşină şi mi-a cerut s-o luăm spre „Văduva veselă”, explicându-mi, cu un calm aparent, pe unde ajung mai repede. După care a spus, să auzim toţi:

— Domnul Mogonea, la care l-am trimis pe Radu, e un remizier de bursă. Îi e greu să se scoale dis-de-dimineaţă. Nu poate să vină la şapte. Vine la cinci!...

Vasiliu n-a mai vorbit până aproape de local, când mi-a cerut să trag pe dreapta, să opresc motorul şi să stâng luminile. A mai supt câteva fumuri din ţigară, a aruncat-o şi a recapitulat cu noi planul de acţiune:

— Vasăzică, mai întâi blocăm uşa din spate cu

maşina. Rămâne de pază lângă maşină Aldea. Radule, pe tine nu te cunoaşte nimeni de-ai casei. Intri primul. Prin uşa aia mare, luminată. Dai într-un hol şi, în dreapta, e garderoba. După garderobă, tot în dreapta, se face un culoar. Din culoar, ajungi la o intrare cu arcade. Acolo îşi face veacul Maciste, câinele de pază al patronului. Ai să-l recunoşti uşor. Este mare, cât Palatul Telefoanelor, are o faţă ca de tuci şi ochi albicioşi. E urât ca ceasul rău. Întotdeauna poartă un frac verde. Te uiţi de formă, prin preajmă, ca şi cum ai căuta pe cineva. Când te reperează, te duci la el şi-l întrebi de unde poţi da un telefon. Trebuie neapărat să-l faci să se întoarcă spre tine şi să piardă din ochi, măcar o secundă, culoarul. Să te plasezi între el şi perete – acolo, pe undeva, e o sonerie. E la mintea cocoşului că dacă o atinge ne strică toată combinaţia. N-o să aibă timp, că în secunda când va sta întors spre tine ţâşneşte prin culoar Pascu şi discret îi propteşte ţeava pistolului în burticică.

Tu, Pascule, îl şi scoţi pe Maciste în stradă, îl duci la maşină şi-l predai lui Aldea. Urangutanul nu îndrăzneşte să poarte armă, dar, decât să-ţi dea ăsta o palmă, mai bine te loveşte tramvaiul 16 la oră de aglomeraţie. Trebuie luat scurt. O dată scos din joc Maciste, tu, Radule, intri în restaurant şi traversezi salonul principal, spre scara din fund. Încet, te

faci că te uiţi după o cunoştinţă... Amza, cum l-ai văzut pe Pascu ieşind cu gorila pe uşă, intri. Te duci întins la patron şi-i spui că facem un control poliţienesc. Nu-l slăbeşti din ochi... Eu mă duc, trap săltat, direct spre salonul de sus. Le ştiu *semnalul,* ştiu cum trebuie ciocănit la uşă. Pascule, după ce-l predai pe Maciste lui Aldea, vii şi tu sus. Radu o să fie cu mine. Domnule Amza, te rog controlează, la sânge, casa de bani a pungaşului... Am terminat. Pe cai!...

Au coborât cu toţii şi eu am tras maşina la uşa din spate a localului şi am blocat-o, conform dorinţei lui Vasiliu. Aldea a rămas lângă maşină.

Pe mine şi pe Pascu, Vasiliu ne-a expediat cu o mişcare a mâinii. Am plecat, urmat la doi paşi de Pascu. Îmi cam bătea inima, de ce să mint. O simţeam galopând în coşul pieptului şi mi se uscase gura. Am apăsat clanţa de la uşa de intrare, cu o mână îngheţată.

Am ajuns uşor la culoarul despre care mi s-a vorbit, l-am străbătut şi m-am pomenit în faţa arcadelor, unde veghea Maciste. A avut dreptate Vasiliu. Nu arăta prea simpatic. Ba chiar m-am gândit că maică-sa, când l-a adus pe lume şi a văzut ce-a făcut, trebuie să se fi speriat îngrozitor.

M-am fâţâit un pic pe sub privirile lui curioase, am vrut să-l depăşesc, m-am

răzgândit, m-am întors şi am rămas în spatele lui, aproape lipit de perete. Când s-a răsucit după mine să vadă ce mă tot agit de colo-colo, l-am întrebat, cu o gheară în gât, de unde pot da un telefon. Pe sub braţul pe care l-a ridicat să-mi arate în ce direcţie să caut telefonul, l-am zărit pe Pascu venind în goană. Tropăia ca un armăsar şi Maciste s-a întors rapid. Pascu s-a repezit cu capul înainte, zdrahonul a întins o mână, să-l oprească şi cu cealaltă, căuta ceva pe perete, pe lângă mine. A urmat o busculadă scurtă, am fost strivit de perete, apoi îmbrâncit, am căzut în genunchi şi mai mult am simţit decât am văzut o mână care pipăia peretele, căutând, desigur, soneria aceea de alarmă. Am lovit cu toată puterea şi-am auzit un geamăt de durere. Am reuşit să mă ridic în picioare. Maciste îl zgâlţâia pe Pascu. I-am sărit gorilei în circă. S-a scuturat să mă arunce, dar mi-am încolăcit braţele pe după gâtul lui. În încleştare, Pascu a zbierat la urechea brutei: „Maciste, dacă nu ridici mâinile, număr până la trei în gând şi trag!” Am simţit colosul de sub mine destinzându-se. A început să ridice braţele şi mi-am dat drumul la pământ. Mi-am netezit hainele cu palma, scuturându-le de var. Am tras cu ochiul în jur şi n-am văzut pe nimeni care să fi asistat la încăierare. Pascu îl împingea, uşor, pe Maciste spre ieşire.

Ţinuta mea nu era prea elegantă, dar mi-am

făcut curaj şi am păşit pe sub arcade, am traversat un hol şi m-am pomenit într-un salon imens, luminat cu veioze verzi, aşezate pe mese. Predomina culoarea verde. Covoarele, tapetul de mătase, draperiile grele de pluş, plantele exotice plasate ici şi colo, aveau această culoare. Cât mi-am putut da seama dintr-o privire, la mese serveau fete tinere. Aveau rochiţe din satin verde, foarte scurte şi ciorapi negri prinşi cu jartiere verzi, o împletitură din frunzuliţe de mătase verde, ca nişte cununi de lauri. Pe cap purtau câte o tocă neagră, cu voaletă scurtă, care le umbrea faţa. Vezi doamne, astea erau „văduvele vesele”.

N-am avut prea multă vreme să casc ochii, fiindcă în întâmpinarea mea a venit un domn cărunt, îmbrăcat într-un smoking, tot verde, fără o cută. Parcă era făcut din sticlă netedă şi, dacă îl atingeai, din întâmplare, te-ai fi aşteptat să facă „cling”! În salon nu era zgomot, plutea doar un zumzet, ca de albine, ascultat cu urechea lipită de peretele stupului.

Domnul care mi-a tăiat calea, m-a întrebat cu un surâs onctuos, dacă am masă rezervată? N-am apucat să-i răspund. În spatele lui a apărut Amza, spunându-i: „Vă căutam, domnule Stavros”.

Stavros s-a întors spre Amza şi eu am pornit mai departe spre scara din fund, pe care o ghiceam mascată de nişte mari draperii verzi.

Pe lângă mine a trecut, strecurându-se ca un ţipar, Vasiliu. M-am ţinut după el, am urcat scara în urma lui. În faţa uşii din capătul scării, înaltă, cu două canaturi, s-a oprit şi a bătut în ea de mai multe ori într-un anume fel. Uşa s-a întredeschis, el a împins-o brusc cu piciorul şi a intrat cu revolverul în mână. I-am auzit vocea puternică, tunătoare:

— Poliţia! Toată lumea mâinile pe masă!

Am ajuns şi eu în spatele lui. În salonul ăsta, la o masă lungă, erau aşezaţi nişte domni foarte eleganţi, adunaţi parcă la un consiliu de administraţie al unei mari companii bancare. Erau cam o duzină. Pe masă, cupe de şampanie, ţigări, scrumiere. Bani nu, nici cărţi de joc.

Vasiliu mi-a vorbit peste umăr:

— Închide uşa, ridică-i pe rând în picioare şi percheziţionează-l!...

I-a avertizat, imediat, pe cei din salon:

— Să nu facă cineva o mişcare în plus, că sunt nervos. Trebuie să vă mai spun că toată şandramaua geme de poliţişti!

Abia acum mi-am amintit că mie îmi revenea replica asta. Uitasem, eram emoţionat. Nici percheziţiile pe care mi le poruncise Vasiliu nu ştiam bine cum să le fac. M-am apropiat de un bărbat sfrijit din capul mesei, care s-a ridicat în picioare, şi am început să-i pipăi hainele, cum am văzut că fac, în filme, poliţiştii americani.

Vasiliu m-a oprit.

— Caută-i în buzunare şi pune totul pe masă. Dumnealor nu poartă arme, aici e lume bună, *high life*.

S-a deschis uşa şi în salon a intrat gâfâind Pascu.

Vasiliu l-a pus şi pe el la treabă.

— Percheziţie corporală la toţi! Urgent!

Eu lucram pe o latură a mesei, Pascu pe cealaltă. Mai îndemânatic ca mine, era şi firesc, a sfârşit mai repede cu ai lui şi a venit pe partea mea.

Când am terminat de scotocit hainele ultimului om, pe masa lungă se aflau acte, chei, batiste, stilouri, agende şi portvizite, fără bani în ele.

În timpul acestor percheziţii, Pascu se folosea, cu mare efort, de mâna dreaptă, apoi a încercat să se descurce numai cu stânga. Vasiliu a observat şi a vrut să ştie.

— Eşti rănit, Pascule?... Dacă te-a atacat cineva, arestez pe toată lumea?... Spune!...

— Nu, domnule comisar, a negat Pascu. M-am lovit, e un fleac... De altfel, am terminat. Recolta e pe masă...

Trecând cu o privire ironică peste grămăjoarele de obiecte de pe masă, Vasiliu a comentat:

— Minunea minunilor! O reuniune sobră, de domni distinşi. O cupă de şampanie, o ţigară

fină, o şuetă agreabilă... Nu-i aşa?

Un bărbat îndesat, cu figură de buldog, dinspre un capăt al mesei, a început să-şi bage, calm, în buzunare, obiectele din faţa sa. I s-a adresat tăios lui Vasiliu:

— Gata, comisare! Păstrează-ţi ironiile pentru troglodiţii dumitale. Ajunge! Aţi făcut descindere, aţi dat-o în bară, acum, luaţi-vă tălpăşiţa. Ieşirea e în spatele dumitale...

Vasiliu l-a înfruntat suspect de liniştit:

— Un moment, domnule Boghiu. Poate mă lămureşti dumneata, ca fost eminent inspector de siguranţă, cum se face că niciunul dintre domnii aici de faţă, n-au la ei nicio leţcaie?

— Nu e nimeni obligat să umble cu bani la el. Şi s-ar putea ca lipsa aceasta de mijloace să fie efectul politicii practicate de cei pe care-i slugăreşti dumneata cu atâta abnegaţie.

Boghiu a încheiat cu un: „La revedere, domnilor!”

Vasiliu s-a stăpânit:

— Domnule Boghiu, vom pleca atunci când vom aprecia noi că ne-am încheiat misiunea.

Boghiu s-a apropiat ameninţător de comisar; eu cu Pascu am ridicat capetele, cu o expresie întrebătoare pe figuri. Vasiliu ne-a făcut semn din ochi, să stăm liniştiţi.

Boghiu s-a oprit în faţa comisarului şi l-a apucat de piept.

— V-aţi încheiat misiunea voastră penibilă.

Căraţi-vă, ca să nu vă scot eu în brânci!

Sucindu-l, a încercat să-l întoarcă pe Vasiliu cu spatele şi să-l împingă spre uşă. A greşit. O fracţiune de secundă mi s-a părut că Vasiliu se supune, a făcut o jumătate de piruetă şi când a revenit cu faţa i-a plasat lui Boghiu o lovitură cum n-am văzut nici la Joe Louis[64].

Din forţa loviturii Boghiu a aterizat pe masă, ca un sac de câlţi. Izbindu-se de tăblie, pe lângă sunetul sec al lemnului, s-a auzit un zornăit.

— Zurgălăi! a constatat Vasiliu vesel. Nu mişcă nimeni, că abia m-am încălzit.

Ne-a făcut un semn, mie şi lui Pascu.

— Demontăm masa asta în bucăţi. Luaţi-l jos pe domnul Boghiu şi rezemaţi-l de un perete, să doarmă mai comod.

Comisarul s-a întors spre mine.

— Radule, să vină aici Amza cu patronul.

Am deschis uşa şi am fugit pe scări, întrebând, agitat, o „văduvă” cu voaletă, unde-l găsesc pe patron. Mi-a arătat cu mâna o uşă, încadrată de doi ficuşi.

Prin uşa aceea am pătruns într-o cameră, unde Amza, asistat de un bărbat, de o femeie şi de patron, copia pe o coală de hârtie seria unor bancnote, răvăşite pe o tavă. Tava stătea lângă un ventilator foarte mare, fixat pe un

[64] Joseph Louis Barrow, mai bine cunoscut ca Joe Louis, a fost un boxer profesionist american. A deţinut centura de campion mondial la categoria grea din 1937 până în 1949, şi este considerat a fi unul dintre cei mai mari boxeri la categoria grea din toate timpurile.

postament înalt, masiv. Paletele ventilatorului se mişcau încet, bancnotele de pe masă foşneau şi parcă voiau să se ridice pentru un zbor.

L-am anunţat pe Amza că îl pofteşte domnul comisar în salonul de sus, împreună cu proprietarul restaurantului.

Amza a zis să comunic că vor veni imediat. Am alergat înapoi, pe scări, având pe buze cuvintele: „Vin imediat”, pe care nu ştiu dacă le-am mai rostit.

Ce am văzut reintrând în salon m-a lăsat mut.

Domnii aceia eleganţi stăteau cuminţi pe scaune şi Vasiliu se juca cu un ornament de la rama mesei. Când îl mişca, pe lateral se deschidea în mijlocul mesei un fel de şanţ lung cât masa şi lat de vreo douăzeci de centimetri.

În această deschizătură sclipea un morman de monezi de aur, bancnote româneşti şi străine, pachete desfăcute cu cărţi de joc.

Vasiliu manevra ornamentul, care se dovedise de fapt o manetă pentru acţionarea plăcii longitudinale, care acoperea ascunzătoarea.

Pascu era tot un zâmbet. Văzându-mă cum mă minunez, comisarul s-a răţoit la mine:

— Vine Amza sau nu vine?... Să-i arăt comoara lui Ali-Baba...

— Vine imediat, domnule comisar, l-am asigurat fără să-mi dezlipesc ochii de pe mica avere din pântecul lunguieţ al mesei.

A venit Amza şi l-a adus cu el pe Stavros.

În faţa spectacolului din salon, patronul s-a sprijinit de perete. Amza i-a făcut cu ochiul, ghiduş, comisarului, care nu înceta să se joace cu dispozitivul secret al mesei.

Pascu a fost trimis să aducă martori. Între timp, fostul inspector de siguranţă a început să-şi revină în simţire. L-am ajutat să se aşeze pe un scaun, a întins mâna după o cupă de şampanie şi a luat o gură, strâmbându-se.

A urmat o operaţiune plictisitoare de numărare a banilor, de întocmire a unui lung proces-verbal, în mai multe exemplare, pe care le-am semnat toţi cei prezenţi.

În final, eu am avut cea mai multă treabă. A trebuit să fac vreo şase drumuri până la prefectură şi înapoi. Întâi i-am cărat pe Aldea, pe Maciste şi pe doi dintre jucătorii clandestini. I-am luat apoi pe Pascu şi pe alţi trei clienţi. Ultimii au fost Vasiliu, Amza, patronul şi „marfa”.

La sediu, au fost împrăştiaţi în mai multe birouri şi au fost chemaţi câţiva gardieni să-i păzească, sub supravegherea lui Paul Aldea.

Pe Amza, pe Pascu şi pe mine şeful ne-a chemat în biroul lui.

L-a întrebat cu nerăbdare pe comisarul ajutor:

— Ce-ai găsit în seiful lui Stavros?

— În seif, nimic, a răspuns Amza cu un zâmbet şmecher. Dar am găsit ceva în suportul

ventilatorului de pe biroul lui Stavros. Bani mulţi, bancnote!

— Cum ţi-a dat prin minte să-i demontezi ventilatorul?

— Nu mă ştiţi tipicar? I-aş fi demontat şi maşina de gătit din bucătărie...

— Ceva ţi s-a părut suspect...

— Da! După ce am terminat de controlat seiful, Stavros s-a înviorat. I-am verificat în continuare biroul, obiect cu obiect. Stavros m-a ajutat. Lua fiecare lucru în mână, îl sucea pe toate părţile, mi-l arăta. De un singur obiect nu s-a atins, de ventilator. Am ajuns şi la el. Nu aveam nicio bănuială. L-am pornit, l-am oprit, l-am ridicat şi m-am uitat la capacul postamentului. Şuruburile care îl fixau, aveau nişte zgârieturi de şurubelniţă aproape insesizabile. Stavros tocmai îmi spunea că ventilatorul are patru viteze, culisează pe o traiectorie semicirculară, marfă prima „A.E.G.[65]”, care merge de cinci ani şi o să mai meargă zece, fără probleme.

L-am întrebat dacă nu s-a stricat niciodată. Aici a greşit el, a zis că nu s-a stricat niciodată şi am intrat la idei. Cine a desfăcut şuruburile postamentului şi de ce?

---

[65] Allgemeine Elektrizitäts-Gesellschaft AG a fost un producător german de echipamente electrice fondat ca Deutsche Edison-Gesellschaft für angewandte Elektrizität în 1883 la Berlin de către Emil Rathenau. După al doilea război mondial, sediul său sa mutat la Frankfurt pe Main.

— Tu trebuia să te faci inginer, a glumit Vasiliu.

— M-am gândit ca, la bătrâneţe, să-mi deschid o ceasornicărie, s-a destăinuit Amza, cu un oftat comic... Şefu', dar până atunci trebuie să vă spun că am găsit bani mulţi şi nu văd motivele pentru care Stavros îi ţinea ascunşi. E negustor, poate să aibă bani, putea să ne mintă că nu sunt toţi ai lui, că s-a împrumutat, mă rog, orice alte aiureli. El n-a ascuns banii fiindcă nu-i putea justifica. Este posibil să-i fi pus la învechire pentru un timp. Până când seriile lor n-au să mai fie urmărite. Sau, a doua variantă, sunt bani falşi.

Vasiliu a arătat o îndoială:

— Personal, nu-l văd pe Stavros încurcându-ne cu bani falşi. Făcând trampa[66] cu falsificatorii sau intermediarii lor...!

— Nuia admis şi Amza. De altfel o să fie uşor să stabilim dacă bancnotele sunt false. Însă, păstrând prima ipoteză că banii provin din furt, ei ar fi putut fi cumpăraţi de Stavros mai ieftin. Se cunoaşte metoda, adăugă Amza, întorcându-se, către mine: hoţul pierde nişte procente, dar n-aşteaptă cu nemiluita până să se bucure de ei. Cumpărătorul, dacă are chimirul plin, îşi poate permite să aştepte. Şi, să recunoaştem, Stavros nu este deloc în situaţia să n-aibă din ce trăi. El poate repune banii în circuit şi după

[66] Aranjament, afacere prin intermediari.

un an-doi, când nu se mai interesează nimeni de seriile lor...

— Îmi place cum mă prelucrezi, s-a enervat Vasiliu.

Amza l-a împăcat pe loc:

— Repet ce-am învăţat de la dumneavoastră. Mă gândesc şi la furtul acela mare de la „Creditul Minier”. Mâine putem confrunta seriile. O parte se ştiu...

Comisarul şi-a frecat mâinile, râzând.

— Domnule Amza, s-au întâlnit astă-noapte, aici, cei mai buni poliţişti din Bucureşti, eu şi dumneata.

— Ei, nici aşa, şefu’! a râs şi Amza. Furtul de la „Creditul Minier” a rămas cu autorii neidentificaţi şi poate pornim de la bani pe direcţia făptaşi!

— Aşa o să facem, a promis Vasiliu, dar acum am alt cui...

A venit în dreptul meu.

— Ia zi, Radule, cum s-a întâmplat că Maciste a avut timp să apese pe soneria de alarmă. De sunat a sunat, altfel n-aveau de ce să plaseze jucătorii banii şi cărţile în ascunzătoare. I-am descoperit printr-o întâmplare şi nu-mi plac întâmplările neprevăzute.

— Domnule comisar, am început eu, înghiţind în sec. Eu sunt numai şofer şi...

— Ştiu! m-a oprit nemulţumit comisarul. Am crezut că nu vrei să rămâi toată viaţa şofer.

Altădată am să te las în maşină. Acum, răspunde-mi la ce te-am întrebat.

— Am făcut exact cum m-aţi învăţat... N-am ieşit din cuvântul dumneavoastră. M-am strecurat în spatele lui Maciste şi l-am întrebat de unde pot să dau un telefon. El s-a întors, spre mine, să-mi arate. Atunci, s-a repezit domnul Pascu. Dacă l-a auzit alergând, m-a lăsat baltă pe mine şi s-a răsucit spre domnul agent. Pe mine m-a lipit, cu o mână de perete.

— Eu cred, a intervenit Pascu împăciuitor, că, strivindu-l pe băiat de perete, fără să vrea o fi atins soneria. L-a izbit tare de zid, am văzut şi eu...

Vasiliu a ridicat o mână în sus, cerând linişte.

— Cum adică l-a auzit pe Pascu alergând? Pe culoarul ăla e o mochetă groasă cât bureţii de baie. Ce, Pascu venea călare?...

— L-a auzit, cum l-am auzit şi eu, am răspuns, înfierbântându-mă. Domnul Pascu s-a repezit la urangutan, s-au luptat şi m-am atârnat şi eu de gâtul lui, pe la spate. Îmbrâncindu-se, mi-am pierdut echilibrul şi am căzut în genunchi. Atunci cred că s-a sunat. Am simţit o mână care pipăia peretele, care umbla după sonerie. Am lovit cât am putut eu de tare. Târziu, am văzut degetele mâinii cum se şi desprindeau de pe butonul soneriei. M-am ridicat şi am sărit în ajutorul domnului Pascu. Când l-a ameninţat că-l împuşcă, tipul s-a astâmpărat şi a început

să ridice mâinile. L-a scos afară şi restul ştiţi. Atât m-am priceput, atât am făcut. Eu nu ştiu să mă bat, să...

— Domnule comisar, a intrat Pascu peste mine. Eu când am văzut că...

— Tăceţi, s-a răstit la noi Vasiliu. Cum era mâna pe care ai văzut-o?

Întrebarea era pentru mine. Am răspuns evaziv:

— O mână ca toate mâinile.

— Da, a consimţit comisarul. Numai că mâna lui Maciste e mare de poţi da zăpada cu ea. Şi mâneca lui era verde. Braţul în care ai lovit tu, avea o mânecă verde?

În clipa aceea am simţit ce răspundere îmi asum prin afirmaţia aşteptată de la mine. M-am pierdut şi, de emoţie am uitat, efectiv, cum arăta braţul în care am lovit. Am tăcut. Am realizat că tăcerea mea poate fi interpretată şi am scăpat un „nu ştiu”!

Vasiliu s-a aşezat pe un scaun. Rareori l-am văzut aşa trist. A vorbit fără să se uite la vreunul dintre noi:

— Am citit undeva că după bătălii Vlad Ţepeş poruncea tragerea în ţeapă şi a propriilor oşteni răniţi în spate. Însemna că ei au fost răniţi după ce au întors spatele duşmanului, adică în timp ce fugeau ca nişte laşi. Îi trăgea în ţeapă ca pe tâlhari... Eu ce să-ţi fac ţie?... Ştii, Pascule, când s-a pus problema dacă să

mai rămâi în poliţie, Amza a insistat să te luăm în echipa noastră, că eşti tânăr, că ai fost un sărăntoc, că îţi dai silinţa, că tu n-ai avut când să te dedulceşti la obiceiurile vechilor poliţişti şi dă-i, şi dă-i... Amza te-a judecat după el. Şi acum ce văd? Că tu nu eşti laş, Pascule. Tu eşti trădător. Un trădător mizer, ratat şi în trădare.

Într-adevăr, Pascu arăta jalnic. A început să zică ceva:

— Domnule comisar, vă asigur că eu...

Vasiliu nu l-a lăsat.

— Eu te asigur, Pascule, că dacă te pun să-ţi ridici manşeta, ai încheietura umflată de la lovitura lui Radu... Am să te învăţ ce ai de făcut acum. Iei toc şi hârtie şi scrii tot ce te leagă de Stavros, cine te-a mânjit prima oară, tot, aşa cum se spovedesc infractorii. Să n-ai prea multe omisiuni, ca să nu fie nevoie să cercetez eu. Mâine dimineaţă, cu declaraţia asta în mână, te prezinţi la raportul chestorului. Pe mine să mă eviţi, eu nu mai vreau să te văd niciodată. Noapte bună, Pascule...

S-a ridicat să iasă din birou. Eram în drumul lui, cu ochii ţintiţi în pământ. Mi-a ridicat capul, apucându-mă de bărbie.

— Du-te şi dumneata acasă şi culcă-te. Îţi mulţumesc că, deşi numai şofer, m-ai ajutat la toate. Scuze pentru deranj şi pe mâine!

A ieşit trântind uşa. În urma lui am îngânat un „să trăiţi”, abia auzit. Amza a părăsit şi el

biroul. Am avut impresia că din uşă mi-a zâmbit.

Se făcuse dimineaţă. Un; ceas electric, fixat în perete, înghiţea, spasmodic, bucăţelele de timp.

M-am trezit bolnav de somn a doua zi dimineaţă. Când mi-am făcut un pic de ordine în gânduri, am hotărât ca la sfârşitul zilei de lucru să mă duc până acasă la nea Tănase Gorun. Să-l rog să mă scoată din slujba cu care m-a fericit. Dacă nu, plec de capul meu, eu orice risc. Găsesc eu de lucru, chit că mă angajez şofer pe o maşină de gunoi. Nu-mi trebuiau mie nici poliţie, nici comisari, nici bandiţi, nici „văduve vesele”. Eu îmi doream o viaţă normală, să-mi văd de sărăcia mea şi să trăiesc omeneşte. N-am eu talente să mă iau la trântă cu tot felul de borfaşi, să rămân toată viaţa, în ochii lui Pascu, un turnător, să nu fiu nici şofer, nici poliţist, nici cal. Nici măgar. Nea Tănase îmi făcuse pustiul ăsta de bine, el să mă scoată din nenorocire.

Pe la zece eram la Prefectură. Înainte de-a urca în biroul lui Vasiliu, m-am apucat să şterg parbrizul. Un gardian a venit la mine şi mi-a spus să nu mai las maşina acolo, s-o duc la garaj, sub platou. Se mai găsise unul care să-mi dea ordine. Am tăcut.

Sus, pe culoar, m-am întâlnit, nas în nas, cu Amza. N-am apucat să articulez vreun cuvânt,

m-a luat el în primire:

— Bună dimineaţa. Tocmai întreba şefu' dacă nu cumva te-ai anemiat grav din cauza eforturilor de azi-noapte?

Mamă, cu ce drag l-aş fi înjurat şi pe glumeţul ăsta de Amza. Aici, la poliţie, toţi sunt mari, în afară de mine. Până şi hoţii!

— Ai picat la ţanc, a continuat Amza. Avem de făcut nişte drumuri. Mergem la bancă, la o tipografie, la magazinul „Cehoslovaca" şi mai găsim noi unde... Şefu' ne-a trimis.

Pe drum am fost rezervat, mi-am văzut de volan. La bancă, în momentul în care a coborât din maşină, Amza m-a întrebat: „Ce faci?", în sensul că poate vreau să vin cu el.

Am fost oficial.

— Vă aştept aici, domnule comisar ajutor!

Când a revenit, mi-a dat adresa tipografiei unde avea treabă. Şi-a început să turuie:

— Până o să se ştie rezultatul confruntării seriilor banilor găsiţi în seiful lui Stavros cu cele ale banilor furaţi de la „Creditul Minier" am cerut experţilor băncii să verifice şi ipoteza falsului. Tot pentru a verifica autenticitatea lor, mai mergem la un specialist. Am oprit la mine câteva bancnote. Omul căruia vreau să i le arăt a fost cel mai bun zincograf pe care l-a avut tiparul românesc. A lucrat, cândva, chiar la secţia de clişee pentru tipărirea de bancnote, se pricepe ca nimeni altul. Ce spune el e sfânt...

Acu’ e ştab. Conduce întreaga tipografie, e directorul ei. Te iau şi pe tine la el, să vezi cum se ghiceşte o bancnotă falsă. Dacă va fi cazul... Stai uşor. Radule, că am ajuns. Opreşte colo, în dreptul clădirii cu firma roşie.

Am oprit şi mi-am exprimat dorinţa să-l aştept în maşină.

— Vino, Radule, dacă-ţi spun, m-a împins el, doar nu eşti birjar să-ţi aştepţi clientul în poartă.

L-am însoţit cam fără chef. Aveam o zi proastă. Amza a vorbit ceva cu portarul şi omul ne-a îndrumat către biroul directorului.

În anticameră, un tânăr linia o coală mare de hârtie şi Amza l-a rugat pe el să ne anunţe la şef.

— Eu am altă treabă aici, s-a arătat ofensat tânărul. Dar nu trebuie să vă anunţe nimeni. La dânsul se intră de voie. Dacă aveţi ceva serios, bine, dacă nu, vă dă afară. Vă spun asta, aşa, aviz amatorilor...

Am intrat şi, la salutul nostru, n-a răspuns nimeni. Directorul acela, Nistor, lucra într-o încăpere care numai cabinet directorial nu se putea numi. Camera era mare, pătrată, avea în mijloc o masă, ca de ping-pong, deasupra mesei spânzura un cablu electric lung, la capătul căruia ardea un bec, protejat cu o pălărie de tablă emailată. Exista un singur scaun, pe care stătea telefonul. Ferestrele n-aveau perdele.

Pe masă, vrafuri de şpalturi[67], coperte de cărţi, ştraifuri[68] cu tot felul de titluri, probe de clişee, o lume întreagă de hârtie.

În jurul mesei stăteau trei bărbaţi în salopete, care făceau nişte calcule, aplecaţi deasupra unui afiş colorat.

Mi-am închipuit că, ori am greşit biroul, ori directorul nu este acolo.

Unul dintre cei trei a ridicat capul şi ne-a descoperit pe Amza şi pe mine. A schiţat un semn de salut şi a revenit la treburile lui.

Bărbatul acesta era însemnat, avea pe frunte o cicatrice ciudată. O porţiune de piele era neagră, cu multe încreţituri, ca o fâşie mototolită de pergament scrumit[69].

Când, după un timp, au plecat doi dintre cei prezenţi, am rămas doar cu omul cu fruntea arsă. El l-a îmbrăţişat pe Amza şi mie mi-a întins mâna.

Amza m-a recomandat:

— Un coleg mai tânăr, Radu Cosma!

— Nu mult mai tânăr, a apreciat bărbatul acela şi mi-a strâns mâna, rostindu-şi numele: Nistor!

Discuţia a demarat cu o frază glumeaţă a lui:

---

[67] Text cules cu litere de plumb şi aşezat în rânduri şi în forme de dimensiunile paginilor, gata pentru tipărit, pe copia căruia se fac corecturile tipografice înainte de punerea în pagină.

[68] Fâşie îngustă dintr-un material textil, folosită la legat, întărit sau la împodobit.

[69] Acoperit de scrum.

— Ziceţi, pe scurt, ce vă doare, tovarăşi poliţişti pe puncte!

Amza a izbucnit în râs.

— Ce vorbeşti, meştere?... Matale eşti director ereditar?... Cine m-a băgat în belea?...

Nistor a recunoscut:

— Ei! E nevoie şi de noi un timp. Învăţăm rosturile din mers şi tot din mers pregătim schimbul de mâine. Au să vină după noi alţii, care trebuie să facă totul mai bine, mai temeinic. Viaţa voastră este înainte, a mea în urmă. Voi trebuie să ştiţi mai bine ca mine cum o să fie viitorul... Aveţi cuvântul!...

Amza a deviat discuţia:

— Am o întrebare din... prezent! Ce mai e pe la matale, pe acasă?

— Trăim! Ai mei chiar m-au întrebat de ce nu mai treci pe la noi? Sau poate nu-ţi mai ajunge nimeni cu prăjina la nas?

— Îmi iau angajamentul că vin într-o seară, cu o autocritică scrisă şi bătută la maşină.

— Bine, demagogule[70]! Spune cum te-a lovit dorul de mine?

— Meştere, ţi-am adus ceva la care să te uiţi şi să ne dai verdictul. Uite, banii ăştia. Sunt buni?...

Nistor a luat o singură bancnotă, a privit-o în zare, apoi sub becul aprins. Le-a luat din mâna

[70] Persoană care încearcă să-şi creeze o popularitate prin discursuri bombastice, prin promisiuni mincinoase, prin laude nemeritate, etc.

lui Amza şi pe celelalte şi le-a cercetat cu toată atenţia. Ne-a spus:

— Măi, băieţi, hârtia este filigranată, hârtie de bancnote, cum are numai banca. Cerneala este originală, zincul perfect. Vedeţi voi, dantelăria asta din chenar este foarte greu de obţinut. Culoarea în care sunt tipărite seriile, o culoare cu un amestec special, este şi ea fără cusur. Mai vorbiţi şi cu experţii băncii, dar, după mine, sunt bani adevăraţi.

Amza a luat bancnotele şi le-a băgat în buzunar. A dat mâna cu directorul.

— Mulţumesc, meştere, şi pe cuvântul meu de om că mă bucur de câte ori te văd...

— Hai, hai, l-a frânat Nistor, întinzându-mi şi mie mâna... Să mai treci pe la noi, altminteri te croieşte nevastă-mea cu făcăleţul, cât eşti tu de copoi... Sărută-i pe toţi ai tăi din partea mea!

Am plecat şi pentru că era ora prânzului, Amza m-a oprit la o băcănie să ia ceva de mâncare. A cumpărat nişte ţâri[71] uscaţi, câteva măsline, o pâine neagră, tare, şi două sticle cu o limonadă roz.

Am mâncat în maşină, adică am făcut – vorba comisarului ajutor – o mică haltă de ajustare.

După această masă boierească, am vrut să muiem sărătura băgată în noi, cu o gură de limonadă. Era acră şi mirosea a pastă de dinţi.

---

[71] Scrumbie mică de mare, care se pescuieşte primăvara şi se consumă mai ales sărată şi uscată.

Amza a scos un pachet de ţigări „Select” şi mi-a oferit şi mie. Am stat de vorbă. Am început eu:

— V-am crezut mai vechi în poliţie, profesionist, ca să zic aşa.

— Ei, acum îţi par detectiv amator? a făcut el. Am fost muncitor, lucrător tipograf. Poate ai înţeles că Nistor a fost maistrul meu. Eu am avut noroc de dascăli buni. În fabrică, – nea Nistor, acum – Vasiliu... Oameni, în primul rând!

— Nu ştiu dacă fac vreo gafă, dar urâtă cicatrice are pe frunte domnul director Nistor.

— Domnul director, e... tovarăşul Nistor. Şi nici eu nu mă supăr dacă nu mă mai domneşti întruna...

— Tovarăşul Nistor are cicatricea de pe front?

— De pe alt front... Un coleg al lui Boghiu, fostul inspector de siguranţă, pe care l-ai cunoscut „La văduva veselă”, avea, aşa, un obicei, să le facă un semn, pe viaţă, la toţi comuniştii pe care-i ancheta el. Să-i recunoască şi altă dată, le spunea: „De la mine pleci cu cazieru-n frunte.”

— Sinistru! Cu ce-i putea arde în halul ăsta?

— N-ai să crezi. Cu un letcon electric, pe care îl ţinea pe birou...

— O bestie!

— Este pus la popreală[72], o să plătească, numai că tot răul pe care l-a făcut el nu încape pe niciun cântar.

— Pare un om tare fostul dumneavoastră maistru, tovarăşul Nistor.

— Este un om tare. O singură dată, de când îl ştiu, l-am văzut încovoiat. Nu înfrânt. Oamenii ca el pot fi loviţi grav, dar nu înfrânţi. Atunci însă l-am văzut cu genunchiul la podea. Ca un boxer pe care-l numără – care arbitru? – îl numără viaţa. Poţi auzi şi tu, că e o poveste frumoasă şi o spune şi el, fără să se sfiască... Prin ’38, Nistor a fost condamnat, pentru tipărirea unor materiale de propagandă comunistă, la 15 ani muncă silnică. A lăsat acasă o nevastă şi un copil în pragul şcolii. Îi iubea, topit era după ei. Spunea că închisoarea este totuşi o faţă a lumii, fără soare, dar că nu-şi poate imagina niciun fel de lume fără Mioara şi fără Andrei al lui. Sărim peste anii de temniţă şi ajungem în seara de august ’44, când a fost eliberat. În prima lui seară de libertate a colindat pe străzi, ceasuri în şir, să se amestece cu ceilalţi oameni liberi, să-şi umple plămânii cu miresmele de vară-toamnă ale oraşului. N-a vrut să se ducă drept acasă, trenţăros[73], murdar, slab, piele şi os. Cu o barbă numai ţepi

---

[72] Reţinerea cuiva de către o autoritate legală pe timpul unei cercetări penale; închisoare, arest (la domiciliu).

[73] Zdrenţăros.

şi cu arsura din frunte. După miezul nopţii ne-am pomenit cu el la uşa casei noastre, era prieten bun cu tata. Am sărit din pat, buimaci de somn. Întâi nu l-am recunoscut. Apoi, ne-am bucurat din tot sufletul. Mama şi râdea, şi plângea. Tata s-a chinuit să glumească: „Iacă, dragii nenii, a apărut Nistor, într-o ediţie revăzută şi adăugită de Siguranţa statului!” Îl strângea la piept. L-a bătut cu palmele pe spate, până ce Nistor a început să tuşească. Ne tot întreba tata, dacă îl vedem pe Nistor, prietenul lui, ca şi cum noi am fi avut orbul găinilor. Eu ţopăiam cu o şapcă mare pe cap, aruncată de Nistor când a intrat în casă.

Când ne-am mai potolit, tata l-a întrebat: „Cum e?” Nistor s-a căznit să zâmbească. „. Cum să fie? Văzut de pe partea asta, cerul n-are zăbrele. Şi voi sunteţi frumoşi!...” După alte vorbe, tata l-a descusut, cum de nu s-a dus întâi acasă. „Aşa?! s-a mirat Nistor. Să-i îmbolnăvesc pe ai mei? Am vrut să fac o probă eu voi întâi...”

Tata a vrut să-i dea veşti despre ai lui, dar Nistor s-a rugat să fie adunate toate veştile într-un singur cuvânt: „bine” sau „rău”! Tata s-a supus. „Bine, una peste alta, bine...” S-a bucurat Nistor. „Asta am vrut să aud!... Restul scot eu de la ei. Îi lipesc de mine şi-i strâng, şi-i strâng, până îmi simt inima-n gât. Asta m-a fript cel mai tare, să-i văd şi să-i aud...” Ca să

nu ne cuprindă şi pe noi emoţia lui, s-a furişat pe o punte de cuvinte, ajungând la: „Cum o mai duceţi voi, ce lucraţi, din ce trăiţi, pe cine înjuraţi dimineaţa şi seara?” Tata i-a spus că face ce a învăţat. Zeţar a fost, zeţar a rămas... Şi-a luat şi Roţotoc (eu eram Roţotoc) carnet de lucrător. Tot zeţar, să avem acelaşi viitor, cu plămânii în batistă”, a completat tata. Nea Nistor m-a mângâiat pe frunte şi a promis că, dacă se întoarce în vreo tipografie, mă ia sub aripa lui şi mă face zincograf artist...

După un scurt răgaz Amza a continuat:

— Îţi dai seama, Radule, au vorbit de toate, de una de alta, pe sărite, încâlcit, cum se întâmplă când fiecare trebuie să spună prea multe. Ba. De mai multe ori, tata şi Nistor vorbeau deodată. Noroc cu măicuţa mea. Care a umplut o albie cu apă fierbinte şi l-a trimis pe Nistor să se spele, să se bărbierească şi i-a pus la îndemână nişte ţoale mai acătării. I-a făcut şi o desagă cu de-ale gurii. Săraca! Un borcan de magiun, nişte slănină, subţire ca o curea, ceva biscuiţi, o fărâmă de brânză. Un şip de rachiu de corcoduşe şi nu mai ştiu ce. Să nu se întoarcă la matcă, după toţi anii aceia, cu mâna goală. Ai mei l-au povăţuit să rămână la noi până dimineaţa, să se ducă acasă la el pe lumină. Însă nici gând să-i asculte, nu mai avea răbdare, nu se mai putea stăpâni. A hotărât să plece. Chiar dacă nu va intra în casă, va moţăi

pe prag, să le simtă răsuflarea alor săi, să le păzească somnul. Şi, odată cu ziua, va deschide uşa. Noaptea aia s-a dovedit rea pentru Nistor. În zori, a fost înapoi, la uşa casei noastre. S-a închis cu tata în bucătărie şi au sporovăit preţ de vreun ceas. Când au ieşit, nea Nistor se gârbovise, era negru la faţă. Părea că are toată faţa arsă, la fel ca semnul de pe frunte. S-a dus fără să mai schimbe vreun cuvânt cu ceilalţi din casă. L-am urmărit prin fereastră. Mergea ca un câine bătrân şi bolnav, spre un loc ascuns, în care să moară. Când am plecat la fabrică l-am sâcâit tot timpul pe bătrânul meu să-mi spună ce s-a întâmplat? S-a tot ferit, dar eram şi eu bărbat în toată firea, care putea să ţină un secret, şi şi-a călcat pe inimă... Nistor venise să-i spună că a mers până acasă păşind ca pe nori. În curte s-a ţinut de piept să nu-i sară inima în pietriş. A îmbrăţişat cu ochii dărăpănătura lui de locuinţă, s-a apropiat şi a privit prin geamul de la tindă. O rază piezişă de lună a limpezit geamul. A recunoscut, deasupra uşii ce dădea în prima odaie, blidarul pe care-l câştigase el, demult, la „Roata norocului”. În dreapta uşii, cuierul cu agăţători din os de corn. În cuier era agăţată scurta veche de postav, a nevestii, pe care o purta prin curte în zilele reci. Lângă scurtă, lipită de ea, un veston soldăţesc. Sub cuier, două perechi de încălţări. În dreptul vestonului, o pereche de bocanci

scorojiţi şi, în dreptul scurtei de postav, nişte papuci femeieşti, cu ciucuri. Lui Nistor i s-a oprit răsuflarea, a închis ochii şi a aşteptat să moară. S-a depărtat de uşa tindei ca de o nălucă, mergând cu spatele. S-a oprit lângă cişmea, a lăsat să curgă un şuvoi şi a băut apă cu pumnii. Apă cu gust de rugină, de cocleală. Îngenuncheat, a scris pe un petec de hârtie câteva rânduri pentru băiat: „Andrei, băiatul tatii, o să ai veşti de la mine prin nen'tu Gheorghe Amza. Cu adresa mea cu tot. Tu să-mi scrii şi facem noi ceva să te văd, cât de curând. Nici nu ştii cum aştept să te văd. Să scrii, puiule, ce vrei să-ţi aducă tata. Orice vrei tu! Te sărută tata. Mult, mult." A prins biletul cu un ac de siguranţă, de săculeţul de merinde şi săculeţul l-a aşezat pe prag. S-a întunat drept la noi şi a vorbit cu tata, în bucătărie. După-amiază, ne-am trezit cu Mioara, femeia lui, într-un hal fără de hal. Flutura biletul lui Nistor şi ne implora să-i spunem ce-i cu omul ei. Tata a luat-o cu blândeţe. I-a zis cum a venit Nistor la noi, de ce a venit întâi la noi, cum a plecat acasă şi... mai departe nu se ştie. Nu i-a vorbit totuşi de a doua venire, nu era căderea lui să se bage, nici să judece pe cineva. Cum s-o judece el pe femeia lui Nistor, când acesta se arătase pe deplin înţelegător, cu toată durerea din el. Lipsise de acasă ani în şir. Mioara nu ştia câţi ani va sta, cu totul, după gratii. Cu ce

drept să osândeşti la sihăstrie pe viaţă o femeie întreagă, în putere? A plecat din uşă Nistor, fiindcă nu mai era acolo casa lui, să nu-i strice, încă o dată, ei, viaţa, acum doar avea alt bărbat. Şi atunci tata a tăcut. A căutat s-o liniştească, la primul semn de la Nistor o vesteşte, fără doar şi poate... Veştile au venit după nicio săptămână. Nistor se dusese la un frate. Îl dădăcea pe tata în scrisoare cum să facă cu adresa. Să i-o dea numai lui Andrei, – numai de la el vrea scrisoare. Mioara să nu-l caute, ce să-i spună? Sunt împrejurări în viaţa omului când vorbele mai mult strică. Tata m-a trimis s-o aduc totuşi pe Mioara la noi, fără băiat. I-a dat scrisoarea s-o citească. Femeia a parcurs-o de două ori şi i-a căzut din mână, ca o pasăre moartă. A început să plângă, fără suspine, fără văicăreli. Un obraz împietrit pe care se prelingeau lacrimi. N-a vorbit cu noi, ci singură, avea nevoie să judece cu glas tare: „Eu nu ştiu ce e cu omul ăsta şi ce vrea el? S-o fi scrântit la puşcărie... O să pun băiatul să-i scrie, sigur că Andrei are să-i scrie... Da', cu mine ce-are, păcatele mele?... Am să văz eu ce-am să fac, aşa nu-l las..." A plecat de la noi înverşunată... Acuma, ne apropiem de sfârşit. Duminica următoare, a aterizat la noi meşterul Nistor. Vesel şi senin, de parcă-i aruncase cineva în faţă o căldare de lumină. A pus pe masă un plic şi două kile de vin. S-a înfipt în

tata: „Gheorghe, leagă-te la cap, cu un prosop ud, că ne îmbătăm grav...” Eu cu mama ne-am dus în odaia mea. De dincolo nu se auzea nimic. Târziu, după lung timp, musafirul se pornise să cânte: „Cine iubeşte şi lasă”... După cântec, s-a pornit să strănute din ce în ce mai des şi mai zgomotos. Tata zice: „Ai răcit!”; „Am răcit... criţă”, a recunoscut nea Nistor. Ei vorbeau tare, eu cu mama tăceam şi înţelegeam vorbă cu vorbă. „Hai, mă, ce faci pe nebunu”, l-a contrazis tata. „Plec, Gheorghe”, a decis Nistor pe loc şi l-am auzit împingând scaunul. „Unde să te duci?” nu l-a lăsat tata. „Mă duc de unde-am venit. La mine acasă. La nevastă şi la copil... Nu căsca ochii ăştia! Îţi las un plic, să te dumireşti... Nu mi-l rătăceşti, mi-l dai înapoi că fac moarte de om.” I-am auzit paşii până la uşa odăii în care stăteam cu mama. A dat uşa de perete. Ne-a declarat că ne iubeşte. A mai vrut ceva: „Să fiţi fericiţi, dragilor. Dacă n-aveţi alte motive, vă rog s-o faceţi pentru mine, vă cer eu serviciul ăsta...” A plecat drept, cu pasul sigur. Mama S-a apucat să deretice pe masă şi tata a venit cu plicul la mine. A citit el scrisoarea din plic, pe urmă mi-a întins-o mie. Pe o foaie de caiet, de aritmetică, era scris caligrafic:

„Dragă tată,

Am crezut, cu tot sufletul, că n-ai să rămâi doar tăticul meu din fotografie şi-o să fiu, într-o

zi, şi cu dumneata, cel adevărat.

A venit ziua aceea, fără dumneata. De ce mai trebuie să te ascunzi, tăticule, şi de ce n-ai bătut în geamul nostru, să te vedem? Sau n-ai fost dumneata la uşă?

Eu îţi scriu aceste mici rânduri din partea mea. Mămica a zis că fiecare cu scrisoarea lui.

Cu câte am să-ţi spun aş umple cinci maculatoare, tăticule.

Mă întrebi ce vreau eu să-mi aduci. Ce vreau eu cel mai tare şi mai tare e să mi te-aduci pe dumneata. După ce-ai să vii acasă o să ne cumperi de toate, ştiu eu. O să-mi iei de pe Lipscani o scurtă căptuşită cu vatelină[74] şi pantofi cu talpă de gumă. M-au botezat copiii «soldatul Neaţă», aşa cum umblu eu, cu veston cazon, lung cât un anteriu, şi în bocanci cu cocoloaşe de jurnal, de mari ce-mi sunt. Mama e săracă, n-a putut să-mi ia. Când vii dumneata, urcăm sărăcia-n pod. Să vii cât poţi de repede.

Sărut mâna, tăticul meu. Andrei.”

Am citit, am răscitit, şi tata mi-a luat plicul din mână uşor, ca pe o floare plăpândă. Am adormit greu în noaptea aceea şi tata s-a îmbătat singur în bucătărie. Asta a fost, ţi-am spus toată povestea...

După ce Amza a tăcut, între noi s-a aşezat o

[74] Material textil din bumbac scămoşat, care se introduce între stofa şi căptuşeala unei haine, pentru a face haina mai călduroasă.

linişte grea, densă, şi noi parcă ne-am rezemat de ea.

Când Amza a vorbit din nou, mi-a amintit că trebuie să ajungă şi la magazinul „Cehoslovaca”. Acolo mi-a cerut să-l însoţesc înăuntru şi m-a plimbat pe lângă suporturile cu costume.

— Dacă ar fi să alegi un costum, pe gustul tău, pe care l-ai alege? m-a încercat el.

Am pus mâna pe unul în carouri.

— Nu! s-a arătat el împotrivă. Tu ai nevoie de un costum care să meargă toată ziua şi în mai multe anotimpuri...

— Un trening adică! Şi nu înţeleg de ce îmi trebuie mie?

— Păi, se vede cu ochiul liber că îţi trebuie.

— Am impresia că...

M-a oprit.

— Stai blând! Eu cu Vasiliu, mai corect spus, Vasiliu şi cu mine, ne-am înţeles să-ţi cumpărăm un costum cu care să faci faţă... Nu sări în sus, că nu ne facem pomană cu tine. Îţi avansăm banii şi după ce-ncepi să iei leafa, ni-i dai înapoi.

— Vă mulţumesc, e foarte frumos ce vreţi să faceţi pentru mine, dar mă simt bine în hainele mele. Nevoie de altele mai bune n-o să am. Nu prea am să mai ies cu dumneavoastră în... lume. Chiar astăzi vreau să-i spun domnului comisar Vasiliu că eu îmi caut alt stăpân. M-am

lămurit cum e la poliţie, nu-mi place şi n-am făcut nicio pungăşie, ca să mă puteţi ţine cu forţa...

Amza a fost mai puţin surprins decât mă aşteptam.

— Aşa să faci! Deocamdată însă iei costumul ăsta maron, uite ăsta, te duci în cabină, îl îmbraci şi mă chemi să văd cum îţi stă. Pe urmă, când ai să te spovedeşti lui Vasiliu, să nu uiţi să-l întrebi şi ce cravată merge la costum. E cel mai mare specialist în viaţă... Hai, copăcel...

Într-o stare de umilinţă, cu lehamite, am luat costumul ăla nenorocit şi m-am dus în cabină, Amza m-a aşteptat după perdea. Am ieşit şi m-am învârtit ca un mane chin pe sub ochii lui. Am vrut să fiu ironic. Nu mi-a reuşit decât să mă simt ridicol.

Amza m-a examinat cu atenţie şi a decis că merge. Mai trebuiau lungiţi puţin pantalonii, mânecile, iar haina, îngustată în talie. Am lăsat acolo costumul, după ce un meşter a făcut nişte semne cu creta pe el.

Amza a plătit, şi chitanţa a rămas la mine. Am mototolit-o ţâfnos şi am îndesat-o neglijent într-un buzunar.

În maşină, a urmat săpuneala pe care o presimţeam.

— Domnu’ Cosma, a început Amza, tărăgănat. Dumneata cum crezi aşa faci. Dacă îţi miroase munca asta a noastră, e mai bine, e mai cinstit,

să pleci de la început. N-are rost să te iau cu lozinci, cu utemeul[75], să duc muncă de lămurire. Credeam că ţi-a spus tovarăşul Gorun că n-ai fost trimis la noi ca să mori şofer. Se fac schimbări mari în ţară, pe toate planurile. Dar, în fond, dumneata ai dreptate, domnule Cosma. Noi n-avem chiar o meserie plăcută, mai degrabă e periculoasă. Nu vreau să te sperii, văd că eşti gata speriat, dar, dintre noi, unii mai şi mor. Nu suntem deloc nişte muşchetari, puşi să-şi încrucişeze graţios floretele cu nobili de-ai lui Dumas. Ţi-ai dat seama, pari un băiat deştept, că n-avem noapte, n-avem zi, avantaje ioc, şi riscuri cu duiumul. Ce loc de muncă mai e şi ăsta?!... Decât, dacă vrei să fii descurcăreţ ca Pascu... Dumneata însă eşti corect, ne spui de la obraz că nu ne vrei. Ca dovadă că te admir, îţi vând o idee. Fă-te şofer pe un dric. Nu glumesc, n-ai riscuri de accidente, că mergi la pas, nu pierzi nopţile, te alegi cu un bănuţ de la rudele răposatului, mai un colăcel, mai o felie de colivă...

Cred că mă înroşisem ca un miez de harbuz răscopt.

— Domnule Amza...

— Te rog, să mergem la Prefectură. Cred că Vasiliu face spume...

Pe platou, la Prefectură, am vrut să mă prefac

[75] Uniunea Tineretului Muncitor (fosta denumire a UTC între 1949–1965).

că am ceva de meşterit la maşină. Voiam să rămân, măcar câteva minute, singur, cu gândurile mele. Nu m-a lăsat Amza:

— Vino sus, la şef, să-i spui că te-ai spetit zilele astea şi că vrei transfer, sau mai bine... direct la pensie.

L-am însoţit ca un câine plouat. Când am deschis uşa biroului lui Vasiliu, acesta a explodat:

— Ce faceţi, dragă? Aţi fost la cinema?... Tocmai mă pregăteam să vă comunic semnalmentele la biroul de dispăruţi... Amza, să-ţi dau ultimul buletin de ştiri. Stavros mi-a recunoscut de unde are banii găsiţi de tine în piciorul ventilatorului. Cum am bănuit noi, i-a luat mai ieftin, deci provenienţă dubioasă, clar! îi are de la Mogonea remizierul de la bursă, ăla care se scoală greu dimineaţa şi l-am adus eu de la ora cinci. Culmea! Eu l-am chemat doar să fac „bau!” la el, ştiind că nu se dă înapoi de la niciun matrapazlâc. Însă cu câte am avut azi pe cap, n-am avut timp să ne conversăm, şi ăsta a fost norocul meu. Stavros, de care am tras toată dimineaţa, jurându-mă că-i închid locanta[76] „pour toujours”, mi l-a servit pe Mogonea. Unde dai şi unde crapă... L-am adus în birou pe Mogonea, exact când Aldea îl scotea pe Stavros. Deşi cu spatele, l-a recunoscut. Asta am şi urmărit. Mogonea să-l vadă pe

[76] Local în care se servesc băuturi, ospătărie, birt.

Stavros, dar nu şi invers. Remizierul e fricosul-fricoşilor şi când a văzut că-i fac direct formele de arestare a cotcodăcit ca o găină când vede cuţitul. El a fost numai intermediar între vânzător şi cumpărător. Cine credeţi voi că a avut banii de vânzare?... Lambru, urâţilor!... Grigoraş Lambru, cel mai harnic vânzător de ponturi pentru spărgători de case de bani. O minte, brici...

— Lambru?... îl ştiu, şefu', a tresărit Amza.

— L-am şi localizat. În doi timpi şi trei mişcări. Păi, ce facem aici? Poliţie sau pâslari de casă? E meritul lui Aldea. El a făcut un drum la nişte ţuţări din Plumbuita şi a mirosit că Lambru înnoptează la o metresă, Irina, o croitoreasă de pe strada Duzilor. La noapte e numai bine de cules...

— Şefu', lăsaţi-mi-l mie, s-a rugat Amza.

— Amzulică, tu n-ai de unde să ştii, dar Lambru, a fost condamnat de două ori pentru port ilegal de armă şi tot el l-a împuşcat în umăr pe comisarul Maximilian, când a vrut să-l aresteze în tren. Lambru a scos pistolul. Într-un vagon plin cu călători. N-are mamă, n-are tată, şi trage binişor...

— Cu atât mai mult, să prind şi eu un peşte mare, a insistat Amza.

— Îl prinzi tu! Uite, faci planul, conduci acţiunea, tu eşti şeful. Eu cu Radu suntem simpli asistenţi. E bine aşa?

— E aproape bine... Numai că Radu vrea să vă spună ceva.

Parcă mi-a căzut o cărămidă-n cap. Eram fericit că Amza a uitat de discuţia cu mine, sub torentul de veşti proaspete servite de comisar.

M-au trecut toate apele, simţind privirea întrebătoare a lui Vasiliu, aţintită asupra mea. Am început să mă bâlbâi:

— Da... Vreau să vă... mulţu... mulţumesc pentru cos... costumul, ştiţi... O să arăt ca... scos din cu-cutie...

Vasiliu mi-a urat să-l port sănătos şi a sărit la altceva:

— Amza, treci până diseară şi vezi casa Irinei, da' fără să te simtă nici vântul, nici pământul. Du-te cu Radu, poate e mai bine să studiaţi locul din maşină. Peste trei ore vreau planul de bătaie. Pe cai!...

Am plecat cu Amza spre strada Duzilor. Aşteptam să mă întrebe de ce nu i-am comunicat comisarului că vreau să-mi iau câmpii.

N-aş fi ştiut ce să-i răspund. Oamenii aceia de lângă mine aveau de rezolvat treburi prea importante, ca să-i stingheresc cu văicărelile mele. Parcă-l auzeam pe comisar: „Ţara arde şi baba se piaptănă."

Simţeam că m-am pripit. Era prea devreme să iau o hotărâre. Poate că era de vină tinereţea mea, deşi Amza nu era cu mult mai bătrân ca

mine. A fost făcut pesemne dintr-un material mai trainic şi înzestrat cu plusul de înţelepciune care îmi lipsea mie.

Am tras spre el cu coada ochiului. Se gândea la ale lui, liniştit. Mi-a venit să-l rog să-mi dea un pumn în nas. Nici asta n-am avut curaj, să nu mă creadă nebun.

A tăcut tot drumul. Afară amurgise, de pe copaci alunecau, obosite, culorile. Oamenii se întorceau la casele lor. Păreau senini şi împăcaţi cu ziua care se stingea. N-avea cum să fie şi Lambru printre ei, ar fi fost nedrept.

La adresa pe care ne-a dat-o Vasiliu am găsit casa Irinei. O casă mică, ultima, la capătul străzii. Gard cu portiţă în faţă şi o alee de câţiva metri până la uşa de intrare. În spatele casei – o curte lungă, care se pierdea într-un maidan cu bălării.

Am dat ocol casei şi am găsit fundătura în care dădea maidanul.

Amza a coborât şi pe mine m-a trimis să parchez mai departe, după nişte magazii înalte.

A făcut şi o recunoaştere, pe jos, amestecându-se cu ceilalţi trecători. S-a întors la maşină pe altă parte.

Reveniţi la sediu, Amza i-a prezentat comisarului planul de acţiune. I-a descris casa concubinei lui Lambru. La faţă, se afla uşa, încadrată de două ferestre. Pe fiecare perete lateral, existau tot câte două ferestre. În spate,

deasupra zidului, în acoperişul înclinat, se deschidea un chepeng, prin care se ieşea, probabil, din pod, pe casă. Acolo era rezemată o scară. În spatele casei, începea maidanul, care ieşea într-o fundătură. Fundătura dădea în strada Caporal Conţeanu.

Amza a propus ca timp de acţiune ora două dimineaţa, pentru care se obliga să obţină el aprobarea Parchetului.

Urma să luăm cu noi patru lanterne puternice, pe care să le plasăm câte una sub fiecare geam lateral. Trebuiau aprinse pe rând, repede. Farurile maşinii mele aveau să inunde cu lumină faţada.

Se dădea astfel impresia celor din casă că sunt înconjuraţi de forţe foarte puternice.

Comisarul Vasiliu era rugat să se ascundă într-un tufiş de pe maidanul din spatele casei. Pentru cazul că Lambru ar reuşi să se retragă pe acolo.

Eu cu Amza o să deschidem uşile din faţă ale maşinii şi o să ne postăm după ele, ca după nişte scuturi. (Asta, după ce Vasiliu şi Amza au s-aprindă lanternele dinspre ferestrele laterale şi or să le lase pe jos, rezemate de ceva.).

Aprinzând eu faza mare, Amza are să someze, cerându-i lui Lambru să iasă afară.

După toate probabilităţile o să se supună, conştient că nu se poate măsura cu adversari atât de numeroşi.

Dacă încerca să fugă prin spate, acolo era Vasiliu şi i se putea deplasa imediat în ajutor Amza.

Eu rămâneam în maşină şi acţionam în funcţie de situaţia din teren.

Vasiliu nu s-a abţinut să nu-l tachineze pe Amza:

— Ai conceput un plan, de parcă mergem să-l încălţăm pe Dillinger[77]... O să lucrăm cum vrei tu. Totul e să nu sculăm tot cartierul în picioare... Acu', dau o fugă pân-acasă, fac un duş şi mă întorc. Voi ce faceţi?...

— Stăm aici! a hotărât Amza şi pentru mine.

— Să vedem, poate vă aduc câte un sandviş şi un termos cu cafea.

— Vă duc eu cu maşina, m-am oferit.

— Nu, Radule, mai fac şi eu câţiva paşi pe jos. Până la mine, în Romană, nu-i departe. Să fiţi cuminţi! a mai spus comisarul şi a ieşit din birou.

S-a aşternut un timp de linişte. Nu ştiam cum să înfirip o discuţie. M-am pomenit întrebându-l pe Amza dacă e însurat?

Amza a confirmat:

— Sunt, Radule. De curând. Am cea mai bună şi mai frumoasă nevastă din lume. N-ai văzut aşa frumuseţe. De aia am şi luat-o cu 26 de

---

[77] John Herbert Dillinger, Jr. (n. 22 iunie 1903, Indianapolis, Indiana, SUA – d. 22 iulie 1934, Chicago, SUA) a fost un jefuitor de bănci în Marea criză din Statele Unite ale Americii.

copii... Stai, nu sări pe geam. Nu sunt ai ei. E învăţătoare şi ea se laudă la toată lumea: „Am 26 de copii.” Tot ea mai are o glumă, spune că datorită ei sunt cumnat cu Dumnezeu.

— Cum aşa?

— Uite-aşa! maică-sa a avut două fete. Pe una am luat-o eu şi pe una – Dumnezeu...

— Are simţul umorului.

— De la mine-l are. Şi-n general, eu sunt deşteptul familiei, sper că nu te îndoieşti?

— Nu!

— Ai vorbit serios?

— Da!

— Vezi!? Asta înseamnă că n-ai simţul umorului.

— Nu e chiar aşa... Spuneţi-mi, dacă nu îndrăznesc prea mult, nu vă mai face câte un tărăboi, cu programul ăsta, al dumneavoastră?

— Încă nu! E sita nouă, ne-am luat din dragoste, suntem topiţi unul după altul. Suntem îmbrăţişaţi prea strâns ca să înceapă între noi reproşurile. Poate o să vină şi timpul lor... Tu? Ce viaţă duci?

— Băiatul mamei cel cuminte, cu mari planuri de viitor...

— Bravo! Dacă mă rogi frumos, intervin pe lângă cumnatul meu şi ţi le îndeplineşte...

Discuţia a început să lâncezească. Am încercat tot eu s-o întreţin:

— Îl împachetăm pe Lambru noaptea asta?

— Păi, cum altfel?! Ne facem de râsul lumii: el singur şi noi trei!

Amza s-a ridicat şi s-a dus la fereastră. Nu ştiu dacă mie mi s-a adresat când a spus:

— E o noapte aşa de frumoasă, că-ţi vine să zbori spre lună. Să iei cu tine numai aripile şi singura dragoste...

S-a întors şi mi s-a părut nemulţumit că i-am auzit cuvintele. Din senin, mi-a propus să ne jucăm.

— Cum să ne jucăm? am făcut eu ochii mari.

— Ştiu eu nişte chestii de verificat perspicacitatea, viteza de gândire... Vrei?

— Vreau!

— Bine, fii atent!... Să zicem că intri într-o cameră goală şi găseşti un om spânzurat de o grindă. E mort de câteva ore. De la picioarele lui până la podea este o distanţă de 25–30 de centimetri. Pe podea, în apropiere de el, e o mică baltă. Dintr-o privire, trebuie să stabileşti dacă a fost crimă sau sinucidere? Tu ce crezi că a fost?...

— Păi... ce-i cu apa aia acolo?

— Aici e chichirezul!

— Poate să fie şi una şi alta.

— Nu! E sinucidere! Sinucigaşul s-a urcat pe un cub de gheaţă, l-a împins în lături cu piciorul şi, în timp, gheaţa s-a topit.

— E cam copilărească...

— A fost un caz real. Alta! Patru prieteni

joacă pocher. Unul a obosit, se retrage şi se culcă pe o canapea din aceeaşi încăpere. Adoarme şi visează cum se plimba printr-o poieniţă frumoasă, smălţuită cu flori. Se apleacă să culeagă una, dar floarea dispare şi în locul pe care a fost ea se cască o prăpastie adâncă. El îşi pierde echilibrul, cade în prăpastie şi moare. După ce au terminat jocul cei trei vor să-l trezească din somn, dar constată, înmărmuriţi, că prietenul lor a murit.

— Să nu mă întrebaţi iar dacă a fost crimă sau sinucidere!

— Nu! Ce ţi se pare ţie ilogic în istorioara asta?

— Staţi, să-mi pun capul la contribuţie. Nu mă forţaţi... Deci adoarme, visează, moare. Ştiu. Păi dacă tipul a murit în somn, de unde să ştie ceilalţi ce a visat el?

— Aşa e! Ai judecat corect. Mai vrei?

— Măi vreau!

— Treci pe recepţie!... Un medic criminal prescrie unui pacient să ia nişte pastile. Una din ele conţine otrava mortală. Îi dă trei pastile pe care să le ia din jumătate în jumătate de oră. După a treia, moare instantaneu. În cât timp le-a luat pe toate?

— Într-o oră şi jumătate.

— Aş! Într-o oră!

— Just! M-am grăbit... Pot să vă întreb şi eu?

— Poţi?

— După lege, un om se poate însura, cu sora văduvei lui?

— Nu poate, că e mort!

— Nota zece.

— Acum îţi dau eu una de-o să te doară capul o săptămână...

Am scăpat de durerea de cap. A intrat pe uşă Vasiliu, care ne-a adus chifle, brânză, parizer şi cafea.

După ce am mâncat şi am ajuns la cafea, comisarul m-a întrebat cum îi zic eu maşinii mele?

M-am arătat nedumerit.

— Nu ţi-e dragă? Nu i-ai găsit şi tu un nume? a ţinut-o Vasiliu pe a lui.

— Păi, ce e cal? m-am strâmbat eu.

— Hai s-o botezăm Rosinanta[78], s-a repezit Amza.

— Nu, că e jignitor, s-a opus Vasiliu, râzând.

— Zambilica! am sărit eu.

— Zambilica merge, a admis comisarul. E un nume simpatic. Daţi pe gât cafeaua şi haideţi cu Zambilica să-l trezim pe domnul Lambru...

— Trebuie să trec pe la paza generală, să iau lanternele, şi-a amintit Amza.

---

[78] Rocinante, ortografiat şi Rosinante, este calul lui Don Quijote din romanul Don Quijote de la Mancha de Miguel de Cervantes. În multe privinţe, Rocinante poate fi considerat nu doar calul lui Don Quijote, ci şi o dublură animalieră a acestuia: la fel ca Don Quijote, el este încăpăţânat, a trecut de prima tinereţe şi s-a angajat într-o sarcină peste capacităţile sale.

— O să treci. Verifică-ţi pistolul! l-a făcut atent Vasiliu.

Când am ajuns noi, strada Duzilor dormea. Nicio lumină, nicăieri. Am oprit la colt şi am împins maşina, în linişte, până în poarta casei pe care ne pregăteam s-o asediem.

Amza a înconjurat casa, aplecat pe sub ferestre. A plasat lanternele, sprijinindu-le pe cărămizi smulse din împrejmuirea unui petic de pământ cu tufănele[79]. În momentul aprinderii lor puteai crede că le mânuiesc nişte oameni culcaţi la pământ.

Cei doi poliţişti şi-au făcut un semn şi au aprins lanternele, unul – pe partea stângă, celălalt – pe dreapta. S-au retras în fugă, Vasiliu – spre maidan, Amza – spre mine. Am aprins şi eu farurile, direct pe faţă lungă şi am dat în lături uşile din faţă ale maşinii. Ne-am adăpostit în dosul lor. Totul a durat câteva secunde.

Amza a strigat cu un glas mai puternic decât mi l-am putut închipui:

— Poliţia! Ieşi afară, Lambrule, cu mâinile sus!

În casă s-a aprins o lumină palidă. Câteva clipe de linişte, uşa s-a deschis şi în cadrul ei stătea un om cu braţele ridicate. Atârna pe el o

---

[79] Plantă erbacee cu tulpina lemnoasă şi cu frunzele late, adânc crestate cultivată pentru florile ei tomnatice, divers colorate şi plăcut mirositoare; crizantemă.

cămaşă de noapte lălâie. Pe cap, purta o căciulă.

M-am gândit că Lambru ăsta trebuie să fie cam ramolit.

Două împuşcături au pornit aproape simultan. Una din casă, am văzut flacăra albastră, undeva, lângă umărul bărbatului din uşă, şi alta din pistolul lui Amza. Am fost stupefiat. Împuşcat în piept, omul cu braţele ridicate s-a făcut... ţăndări. A explodat în bucăţi, ca o statuie din ipsos, goală pe dinăuntru. Am înţeles imediat că în uşă n-a fost un om, ci un manechin de croitorie.

Din casă s-a mai tras o dată şi Amza o ţipat lung, sfredelindu-mi creierii. S-a prăbuşit cu zgomot la pământ. Am ocolit maşina şi m-am dus la el. L-am luat în braţe, tremurând.

Răsucindu-se brusc, mi-a pus palma pe gură şi mi-a şoptit: „N-am nimic!” M-a împins de-o parte.

Au început să latre câinii prin vecini şi undeva s-a aprins o lumină.

În spatele casei s-a auzit o bufnitură. Probabil Lambru a sărit prin chepengul de la pod. Am vrut să fug într-acolo, dar Amza m-a apucat de picioare. S-a auzit cum aleargă cineva spre maidan. Amza a mai dat drumul la nişte gemete impresionante şi mi-a făcut semn să ne urcăm în maşină şi să plecăm.

Am pornit şi când am dat colţul mi-a vorbit cu

respiraţia întretăiată:

— Repede, în strada unde iese maidanul. Poate Vasiliu are nevoie de tine. Eu rămân prin preajmă, a mai spus şi a coborât.

Am demarat, cu pedala de acceleraţie lipită de podea.

Când am ajuns pe strada Caporal Conţeanu, am văzut două siluete lângă un gard. Am pus frână în dreptul lor şi am sărit pe trotuar. Vasiliu îl legase pe un bărbat, Lambru desigur, cu o cătuşă de mână şi cu cealaltă de o ulucă. Lambru se zbătea şi a făcut o încercare să-l lovească pe comisar, cu piciorul. Vasiliu s-a ferit într-o parte, a făcut o fentă şi când l-a pocnit pe Lambru, acesta a căzut cu gard cu tot. Am văzut pe jos un revolver, l-am ridicat şi comisarul mi-a făcut semn să i-l dau. L-a băgat în buzunar.

Când am încercat să-l luăm pe individ de jos, cum comisarul era aplecat deasupra lui, Lambru a vrut să-i plaseze un cap în plină faţă. Răspunsul a fost un pumn năprasnic al comisarului. Aplicat în frunte. Lambru a fost trecut în somn. L-am urcat, ca pe un balot, pe pernele din spatele maşinii. Spre mirarea mea, Vasiliu s-a instalat la volan. Înainte de-a trânti uşa m-a expediat:

— Du-te şi caută-l pe Amza şi vezi ce-şi doreşte de la viaţă.

M-am întors la casa croitoresei, cufundată în

beznă. Am încercat uşa, era încuiată. Nu se auzea niciun zgomot şi Amza nu se vedea nicăieri.

Am traversat maidanul şi am ieşit în spate, de unde tocmai fusese transportat Lambru. Peste tot pustiu. Am refăcut drumul în sens invers şi nu m-am întâlnit cu nimeni. Am ieşit în bulevardul Pache şi de acolo am luat-o spre centru. Am mers cam un sfert de oră până la Prefectură. Vasiliu stătea singur în biroul lui şi bea cafea.

— Nu l-am mai găsit pe domnul comisar ajutor, m-am plâns eu.

— O fi luat-o la plimbare pe Irina, a tras el concluzia.

— Cum s-o ia la plimbare?

— Mititica o fi dat fuga undeva, la cineva, să guiţe că Lambru a fost luat din scutece, cu tam-tam şi că iar a găurit un copoi. Amza, curios cum e, s-o fi dus după ea să vadă pe umărul cui plânge.

— Nu v-aţi speriat că Amza e rănit, când l-aţi auzit ţipând?

— Tu erai lângă el, îl puteai ajuta, eu trebuia să-l prind pe bandit. Când ai venit cu maşina, dacă ar fi fost rănit, cu adevărat, nu mă lăsai tu fără să-mi spui. O fi avut el un truc în cap când s-a dat lovit... Vrei o gură de cafea?

— Vreau!

— Toarnă-ţi în capacul ăsta!

— Mulţumesc!... Cum vi s-a părut că merge Zambilica?

— Merge, ai putea să crezi că-i maşină.

— Unde e Lambru, domnu' comisar?

— Face nani la arest, îl las o jumătate de oră şi-l chem la spovedanie. Mogonea mi l-a dat pe Lambru şi Lambru trebuie să mi-i dea pe spărgători. Obligat! Tu te-ai putea duce să te bagi în cârpe. Somn de voie. Mâine vino mai târziu.

— Nu plec până nu vine şi domnul Amza.

— Ţi-o fi drag de el?

— Începe să-mi fie. De el şi de dumneavoastră.

— Dacă e adevărat, mă bucur. O să-ţi fie mai uşor când punem şaua pe tine... Apropo, să ştii că Amza ţi-a băgat o pilă la mine. Să te mai lăsăm câte o zi liber, să mai ajungi serile pe acasă, să te duci şi tu la un film, să te mai întâlneşti cu o fată... Altminteri, într-un an îţi apare poza în calendarul ortodox, printre mucenici... Mie, de exemplu, mi-e dor, pur şi simplu, să stau într-o zi pe o bancă în parc. Să mă uit la oameni...

— Poate mă luaţi şi pe mine în ziua aceea şi îmi povestiţi afaceri formidabile, cu care aţi avut de-a face...

— La pensie, asta o să facem. Jucăm ţintar şi spunem poveşti. Şi le înflorim, cât cuprinde. Că de povestit e mai uşor şi mai plăcut decât să te-

mpuşti cu Lambru... întâmplările formidabile sunt în filme, în viaţă te întâlneşti cu cele normale. Dar dacă tot vrei să mă transformi într-un bunic care spune poveşti, mi-am adus aminte de una care m-a făcut praf şi pe mine. O ştiu de la un fost spion francez. A minţit el, mint şi eu, dar mi-a plăcut. Francezul, să-l numim Gaston, era un fals agent al Abwehrului[80]. A fost infiltrat acolo de şefii lui, ca să pună mâna pe planurile de distrugere totală a Parisului, în cazul prăbuşirii celui de-al treilea Reich. A auzit probabil că Hitler hotărâse să facă Parisul teren viran. Gaston, cunoştinţa mea, era o minune de om. Avea toate calităţile. Să nu-ţi mai spun cum arăta. Nu ştiu în amănunt ce a inventat el ca să pună mâna pe planuri, prin ce aventuri, prin ce pericole a trecut şi nici n-are importanţă. Fapt este că nemţii au început să-l suspecteze şi i-au băgat pe gât o agentă de-a lor, să-i zicem Martira, care, chipurile, voia să-l ajute. Ea lăsa să se creadă că ar fi în slujba englezilor. Joc complicat, subtil, miză mare. Francezul *a* bănuit că frumuşica i-a fost vârâtă în coastă de parlagiii[81] lui Kaltenbrunner[82]. După tot felul de

[80] Serviciul de informaţii şi contrainformaţii al armatei, ce funcţiona pe lângă Marele Stat Major german (1919–1944).
[81] Asasin.
[82] Ernst Kaltenbrunner (n. 4 octombrie 1903, Ried im Innkreis, Austro-Ungaria – d. 16 octombrie 1946, Nürnberg, Zonele aliate de ocupaţie din Germania) a fost un înalt funcţionar al Germaniei Naziste, născut în Austria, în timpul celui de-Al doilea război

încurcături, în care era să-şi piardă viaţa de mai multe ori, Gaston a izbutit să pună mâna pe copiile planurilor pentru care a luptat atât. A izbutit şi mai mult. Să se strecoare cu prada lui preţioasă într-o ţară neutră, ajungând într-o bună zi la Lausanne. A stabilit contactul cu o legătură a lui şi urma ca a doua zi să predea documentele. Mai avea în faţă o singură noapte şi putea considera misiunea îndeplinită. A luat o cameră la un hotel modest, convins că se va bucura de o noapte, în sfârşit, fără peripeţii.

Gong şi lovitură de teatru! Când şi-a zis că totu-i bine şi frumos, i-a ciocănit la uşă superba domnişoară Martha. A încercat să-i lase impresia că ar fi îndrăgostită de el, că tremură pentru viaţa lui – jocuri – şi, lucrul cel mai important, ştia că el se află în posesia planurilor. De aceea voia să-l vegheze, să petreacă noaptea cu el în camera de hotel. Era clar că se juca ultima carte şi că până dimineaţă unul dintre ei doi trebuia să dispară. Cel mai slab, cel care va face prima greşeală. Şi a început să curgă timpul. Ceva s-a strecurat însă în gâtul subţire al clepsidrei, oprind puţin căderea firelor de nisip. Dincolo de război, de acel război înspăimântător, cu dramele lui inimaginabile, cu orori fără precedent, cu ţări

---

mondial. Un Obergruppenführer (general) în Schutzstaffel (SS), între ianuarie 1943 şi mai 1945 a deţinut funcţiile de şef al Biroului de Securitate al Reich-ului (Reichssicherheitshauptamt; RSHA).

şi cu oraşe spulberate de pe harta lumii, cu suferinţe de apocalips, cu milioane de morţi, rămaşi, pentru totdeauna, fără morminte, dincolo de toate astea, viaţa a pus faţă în faţă un bărbat şi o femeie. Ca la începutul lumii... Un bărbat şi o femeie, doi oameni tineri, frumoşi, curajoşi, dornici să trăiască, să biruie, să sfideze, măcar vremelnic, condiţia lor tragică de pioni mutaţi pe o tablă de şah, într-o partidă diabolică, în care, ajungând faţă în faţă, unul trebuia să-l elimine pe celălalt. Aici a fost nebunia lor frumoasă, când au dorit să se iubească în puţinul timp ce le mai rămăsese. O singură noapte, peste care avea să vină o dimineaţă însângerată. Să se iubească o noapte şi pe cel care va supravieţui să-l doară de-a pururi amintirea celei mai frumoase şi mai absurde nopţi de dragoste de pe pământ. S-au iubit lacom, disperaţi, inconştienţi, nimeni nu mai putea să-i împiedice. Şi, spre capătul nopţii, femeia, mai firavă, poate mai împăcată cu preţul atroce al acelei iubiri, a adormit cu capul pe umărul bărbatului, cu părul despletit pe faţa lui. Încolăcindu-l ca o iederă fierbinte, strivindu-se de el. Gaston mi-a spus că îi simţea inima bătând în pieptul lui. El nu dormea, veghea somnul ei... Când a început să se lumineze de ziuă şi prima rază de soare a tremurat pe pernă, lui i s-a părut că vede lumina multiplicată, ca printr-o prismă de

cristal, cu multe străluciri, sau ea prin lacrimă. Cu gesturi încete, întârziate, amânate, a scos de sub pernă revolverul lui cu surdină. N-a putut să i-l lipească de tâmplă şi să apese pe trăgaci. N-a putut atunci, imediat. A vrut s-o mai mângâie o dată, o singură dată. Cu mâna în care ţinea arma, s-o înfrigureze fierul rece al pistolului, s-o facă să deschidă ochii, să înţeleagă, să se apere, să-i mai dea o şansă. Şi-a plimbat mâna pe curba moale a pântecului, ostenit de dragoste, pe sânii care tresăltau în ritmul respiraţiei, pe gât, pe obraz. Ea l-a strâns şi mai tare în braţe, ca un răspuns de mulţumire, de recunoştinţă. Zgomotele oraşului se şi făceau auzite în odaie, pe culoare începuse forfota femeilor de serviciu. Timpul măsurat de ceas devenise un timp duşman. El, bărbatul, şi-a încleştat dinţii, s-a golit de gânduri. A dus ţeava armei sub sânul stâng al femeii, unde pulsa inima. I s-a părut – zicea el – că inima şi-a aliniat cadenţa după ceasul din perete. A apăsat pe trăgaci, un pocnet sec, şi corpul femeii a tresărit. Gura ei a avut o schimă de surpriză, care s-a desfăcut într-un zâmbet. El i-a mângâiat cu vârfurile degetelor gura fără răsuflare, buzele eu zâmbetul lor încremenit. A învelit-o ca pe un copil, i-a potrivit perna sub cap, ca şi cum somnul ei nu s-ar fi prefăcut în moarte. Tot ce s-a întâmplat mai departe nu întregeşte povestea, în afară de final, că mai

există un final. Francezul şi-a îndeplinit misiunea şi a fost chemat la şeful lui cel mare, pentru un raport amănunţit. A relatat totul curgător, până la noaptea din hotelul de la Lausanne, când s-a oprit. Nu ca să ascundă. A vrut doar să facă o pauză, să se adune, să găsească în el puterea de care avea nevoie pentru a trece la episodul cel mai fioros. Şeful a profitat de această pauză ca să-i spună că au fost la curent, pas cu pas, cu toată activitatea lui, pentru că o altă agentă, o colegă, a avut misiunea să-l acopere, să-l dubleze şi să-l apere. O agentă, pe nume Martha. Fata aceea, ucisă după cea mai frumoasă noapte de dragoste de pe pământ. Povestea asta s-a răspândit, după război, ca o lumină prin subteranele întunecoase ale serviciilor de informaţii şi am auzit, că o să se facă după ea un film. Gaston, de la care o ştiu eu, s-a stabilit la Lausanne, unde este îngropată Martha. Pe crucea ei este scris un nume fals, dar, în toate anotimpurile, mormântul îi este acoperit, ca de o învelitoare, cu cele mai frumoase flori roşii…

Ţigara lui Vasiliu se fuma singură în scrumieră, dintr-o clipă într-alta avea să devină cenuşă.

Cât timp a povestit, eu am descoperit în Vasiliu un om neaşteptat de nou şi am simţit cât este de mare distanţa pe care o am de străbătut până la locul unde să mi se dezvăluie

întreg. Numai unul ca mine, prost cunoscător la oameni putea să-l asemuiască, la început, cu o maşină, cu un aparat aspectuos şi bine reglat pentru urmărit infractori.

Soneria telefonului a împrăştiat liniştea care aş fi vrut să se mai prelungească. Comisarul a ridicat receptorul, a spus cuiva „Stai acolo!” şi mi-a făcut semn să mă ridic de pe scaun.

— Mergem! Cu Amza am vorbit. E la circa a cincea, a mai înhăţat un pezevenghi.

Amza ne aştepta în stradă, fumând. Cum a coborât din maşină, Vasiliu l-a luat din scurt:

— De ce-ai urlat, domn’e, aşa în poarta lui Lambru, de-ai băgat groaza în noi?

— Din două motive, şefu’. Unul, ca să-l demoralizez pe Lambru. Mai avea la activ un poliţist rănit. Panica de venea mai mare... Al doilea motiv: m-am gândit că la anchetă o să vorbească mai uşor despre spargeri, ştiind că are în spate un poliţist rănit sau chiar omorât. Mai întotdeauna eşti înclinat să vorbeşti întâi de faptele mai puţin grave. Am vrut s-o sperii şi pe concubina lui. Una e să ascunzi un hoţ şi alta să fii amestecată într-o crimă. Asta a fost în capul meu. Eram convins că Lambru nu vă scapă dumneavoastră şi vi l-am trimis şi pe Radu în ajutor.

Vasiliu m-a luat martor.

— Poftim de vezi la ce fineţuri psihologice umblă colegul nostru... Spune-ne şi ce greşeală

a făcut Irina. Până acum ne-ai servit aperitivul.

— Vă spun. Eu am rămas pe lângă casa ei. La un moment dat a ieşit ca o furie, m-am luat după ea şi m-a dus până acasă la Baboie. Şi el, şi Irina sunt în biroul ofiţerului de serviciu... Rămâne de văzut de ce s-a dus ea glonţ la Baboie!

De obicei, stăteam cuminte în banca mea, dar atunci nu m-am putut abţine şi am întrebat:

— Baboie ăsta cine mai e?

M-a lămurit Vasiliu.

— Un meseriaş cu mâini de aur. Numai că nu face, păcătosu', ce trebuie. Lucrează scule pentru spărgători. Chei false, guri de lup, coarbe[83], tot tacâmul...

A spus mai departe:

— Amza, îi luăm pe clienţi la noi, la prăvălie. Noaptea asta avem serbare. Eu îl iau la întrebări pe Baboie, tu te conversezi cu mironosiţa şi, spre ziuă, stăm de vorbă amândoi cu Lambru.

Aceste interogatorii au dus la identificarea autorilor spargerii de la „Creditul Minier". Operaseră la locul faptei trei dintre cei mai periculoşi infractori: Sandu Neacşu, Gheorghe Cernea şi Serafim Pârvu – şeful.

---

[83] Unealtă de găurit formată dintr-o tijă cotită de metal, la un capăt cu un dispozitiv de prindere a burghiului, iar la celălalt cu un suport de apăsare cu mâna.

Rolurile au fost împărţite astfel:

Lambru a dat pontul, adică a aflat când se ridica o sumă mare de bani din bancă, pentru plata salariilor şi pentru nişte lucrări în antrepriză.

Banii urmau să stea în seiful „Creditului” doar o singură noapte. Deci timpul de „lucru” era condiţionat. Tot Lambru, un individ cu idei, a făcut planul loviturii. Un plan îndrăzneţ, ingenios, pentru care a pretins parte egală cu spărgătorii.

Cum arăta planul? Cum s-au împărţit rolurile?

Irina, croitoreasa, concubina lui Lambru, a vopsit în casă nişte metraje de postav în culoarea uniformelor de pompieri. N-au ieşit chiar la fel ca de fabrică, dar cine le analiza la microscop, mai ales că acţiunea se petrecea noaptea?

Din acest material, a confecţionat trei uniforme. Una de subofiţer şi două de ostaşi. S-au procurat chipie, epoleţi, cizme, bocanci, centiroane[84], nasturi şi două raniţe. S-a lucrat cu tot dichisul. Raniţele erau pentru cei doi „ostaşi”.

Aceşti „militari pompieri” trebuiau să apară la „Credit” cu o maşină militară, un turism, vopsit kaki şi având număr corespunzător.

Pârvu, şeful bandei, avea o maşină marca „Nash”. Baboie a vopsit-o kaki, în doi timpi şi

[84] Centură (militară, de care se agaţă teaca armei).

trei mişcări, cu o pompă de zugrav, stropind-o cu humă, adusă la culoare. Exista un singur pericol: ploaia. Dar, în ziar, meteorologul Topor prezice pentru noaptea respectivă timp senin.

Tot Baboie a schimbat masca „Nash”-ului cu una de „Dodge”.

Casa de bani trebuia tăiată cu aparate de sudura. Au fost pregătite două tuburi de oxigen, mici, portabile, şi o trusă de brenere[85], reglate pentru flacără cu presiune, bune la tăierea metalului. Au fost înghesuite în cele două raniţe, laolaltă cu şase măşti de gaze. Trei dintre ele, destinate paznicilor, aveau filtrele de respiraţie înfundate cu vată îmbibată în cloroform.

„Subofiţerul”, Serafim Pârvu, căra şi el o lădiţă metalică, vopsită tot kaki, cu alte scule trebuincioase: gură de lup, rangă, cleşti, furtunele pentru brenere, pile, bomfaier, burghie, bormaşină de mână şi chiar un baros, cu coada scurtă.

Aşadar, plănuiseră să apară cu maşina, la o oră după miezul nopţii, în spatele clădirii „Creditului”, să-i convoace imediat la ei pe toţi paznicii şi să le spună că la „unitatea de pompieri” s-a primit un telefon alarmant, prin care a fost semnalată o gravă acţiune de sabotaj. O mână criminală a deschis conducta de gaze şi la prima scânteie clădirea sare în

[85] Echipament pentru fochist.

aer.

S-ar putea să fie şi o glumă tâmpită a unui iresponsabil, dar dacă era purul adevăr?

Paznicii trebuiau să le deschidă o uşă de acces în clădire şi să-i însoţească pe „pompieri” pentru un control amănunţit.

De cum puneau piciorul în interior, se distribuiau măştile de gaze. Dacă paznicii s-ar fi mirat că în clădire nu se simte miros de gaze „subofiţerul” avea explicaţia pregătită: gazele se ridică, se concentrează la înălţime. Ca să fie şi mai convingător, ar fi scos din buzunar un mic tub, prevăzut la un cap cu un manometru, ar fi făcut câteva mişcări cu el, apoi le-ar fi arătat paznicilor, pe cadran, poziţia acului, care indica gradul de concentraţie periculoasă.

Greu de crezut ca aceştia, în general oameni simpli, de la ţară, să miroasă înşelăciunea.

Încă ceva. La aplicarea măştilor pe faţă, paznicii nu aveau cum să nu simtă mirosul de cloroform. Cu zâmbetul pe buze trebuia să li se spună că aşa miros ultimele tipuri de filtru antigaz. Şi, pe urmă, aveau exemplul „pompierilor”, care în faţa lor îşi puneau măştile.

Venea momentul coborârii la subsol. În căutarea conductei deschise. Căutarea urma să se facă atent, fără grabă, să dureze exact atât cât era nevoie ca paznicii să adoarmă. Cel pe care nu-l lua somnul era ajutat cu o lovitură în

ceafă.

Etapa următoare. Făcuţi inofensivi, paznicii trebuiau legaţi fedeleş şi târâţi undeva, într-un cotlon.

După asta se putea merge la casa de bani şi „munci” în tihnă.

Odată deschis seiful, banii se încărcau în cele două raniţe şi în cufărul „subofiţerului”.

Toate sculele se abandonau la locul faptei. Dacă n-aveau amprente pe ele (şi n-aveau, că se lucra cu mănuşi), nu puteau fi de prea mare folos poliţiei.

Una din grijile hoţilor trebuia să fie ca până la punerea măştilor, care îi făceau de nerecunoscut, să nu se arate paznicilor în lumină. Caschetele să fie înfundate pe frunte.

S-a recurs şi la câteva amănunte de machiaj. Neacşu să aibă lipit pe obraz un plasture în cruce, Pârvu să poarte mustaţă falsă şi Cernea să-şi îmbrace câţiva dinţi din faţă în staniol.

La plecare, conform planului, aveau să se despartă. „Subofiţerul”, adică Pârvu, pleca singur cu maşina, cărând cufărul de metal cu banii din care trebuiau plătiţi Lambru şi Baboie. În cufăr trebuia pusă partea lor, în raniţe, a celorlalţi trei.

Primul drum al lui Pârvu trebuia făcut în comuna Odăile, lângă Bucureşti, pe o şosea pustie, noaptea. Acolo aştepta Baboie, cu camioneta lui, în care trebuia să transporte un

butoi cu apă, găleţi, cârpe, bureţi şi masca originală a „Nash”-ului lui Pârvu. Nu era greu să se monteze masca şi să se spele huma. Uniforma lui Pârvu trebuia stropită cu benzină şi arsă.

Tot aici, Baboie urma să-şi primească partea de bani şi ieşea din scenă.

Dimineaţă, devreme, Pârvu avea întâlnire cu Lambru în Piaţa Matache Măcelaru, ca să-i predea cufărul cu suma promisă. În forfota din piaţă era mai greu să fie remarcat.

Din piaţă, şeful bandei pleca direct, cu maşina, la Braşov, să se odihnească şi să aştepte liniştirea apelor.

La momentul potrivit se întorcea să împartă banii cu ceilalţi doi complici, cu care nu o dată mai dăduse lovituri de răsunet şi în care avea deplină încredere.

Părăsind locul furtului, Neacşu şi Cernea „ostaşii”, plecau: fiecare la el acasă. Prima grijă: arderea uniformelor şi a raniţelor şi ascunderea banilor în buteliile de aragaz. Şi Neacşu, şi Cernea ţineau în bucătărie câte o butelie anume confecţionată, ca să se poată demonta suportul de jos. Funcţiona ca un capac circular, prevăzut cu filet.

Secretul buteliilor îl cunoşteau doar Neacşu, Cernea şi Pârvu.

La întoarcerea şefului, care putea să aibă loc şi după o lună, două, se împărţea prada. Aveau

răbdare, nu se grăbeau. Mai întâi să se domolească zarva care avea să se işte la descoperirea furtului.

Cu toate părţile lui mai puţin solid construite, şi altele de-a dreptul comice, planul a fost executat întocmai şi a reuşit, fără niciun incident. Totul a mers uns.

Prima greşeală a făcut-o Lambru, tocmai Lambru, creierul bandei, omul care a prevăzut totul atât de migălos.

Dintr-un exces de prudenţă, gândindu-se că o parte din seriile banilor furaţi ar putea fi comunicate poliţiei, n-a vrut să rişte cheltuind chiar banii aceia. În schimb, timp de aşteptat nu avea. Îi trebuiau banii, ca aerul de respirat. A preferat atunci să-şi înjumătăţească partea de câştig. Oricum, prada fusese mai mare decât se aşteptaseră. Cu Stavros, patronul „Văduvei vesele”, mai făcuse afaceri deocheate, nu-i fusese greu să-i vândă acestuia banii cu jumătate de preţ. Până să-i cheltuiască, bogatul Stavros putea să aştepte şi un an, oricât era nevoie, ca pericolul să fie exclus.

Un concurs de împrejurări, neprevăzut, făcuse ca Vasiliu să organizeze descinderea de la „Văduva veselă” şi să surprindă clienţii jucând, jocuri de noroc, pe cocoşei şi pe devize. De-ar fi fost numai atât. Comisarul ajutor Amza, scotocind cu încăpăţânare biroul lui Stavros, dăduse de banii ascunşi în postamentul

ventilatorului.

Toate s-au înşirat ca mărgelele pe aţă. Stavros nu putea justifica altfel banii aceia, cu serii demascatoare, decât recunoscând provenienţa lor reală. Cazul a fost preluat, în întregime, de comisarul Vasiliu, care a făcut lumină.

Cercetarea locului faptei – furtul se comisese cu timp în urmă – nu o făcuse Vasiliu. Iniţial nu fusese cazul lui. El a intrat pe fir mai târziu, se ştie cum. Iar mărturiile paznicilor, corpurile delicte, descoperite lângă casa de bani, confirmau recunoaşterile complicilor arestaţi.

Totuşi dosarul nu putea fi definitivat: lipseau autorii principali şi restul de bani. Identitatea lor fiind cunoscută, arestarea se impunea de la sine. Ca şi efectuarea unor amănunţite percheziţii domiciliare. La ora aceea, poliţia nu cunoştea însă taina buteliilor de aragaz!

Deşi din acest unghi de vedere, acum lucrurile păreau simple, au apărut nişte surprize extraordinare.

O investigaţie la domiciliile lui Neacşu şi Cernea, precedând reţinerea lor, a relevat un fapt de necrezut: soţiile lor susţineau că respectivii sunt arestaţi, că li se făcuseră percheziţii şi, curios, singurele obiecte ridicate de la amândoi din casă fuseseră buteliile de aragaz.

Varianta asta semăna a farsă. Totuşi, Vasiliu

i-a căutat la toate unităţile de poliţie din Capitală. N-au fost găsiţi.

S-au făcut percheziţii la locuinţele lor. Nimic! Nevestele o ţineau întruna că venise poliţia şi îi luase, împreună cu buteliile. De ce? Habar n-aveau!...

Ce se întâmplase cu şeful bandei, cu Serafim Pârvu? A fost şi el arestat?

Într-o zi, Paul Aldea a venit să spună că prin antenele lui din lumea interlopă, i-a ajuns la ureche că Serafim Pârvu a fost văzut la Constanţa.

Vasiliu a reacţionat prompt:

— Îţi iei catrafusele şi mâine eşti la Constanţa. Te duci direct la comisarul şef Iordăchescu, e prieten cu mine. Îi spui pe cine cauţi şi-l rogi să te ajute să-l găseşti. Dacă dai de Pârvu, să nu te pună Aghiuţă să faci pe zmeul şi să încerci să-l confişti de unul singur. Îi ceri lui Iordăchescu o echipă antirechin!...

Aldea şi-a ridicat umerii înguşti şi şi-a împins pieptul costeliv înainte.

— Vă raportez că plec cu primul tren!... Lumea bună îşi petrece concediul la mare...

— Ai să vezi tu în ce hal îţi frec eu ridichea dacă vii cu traista goală, l-a ameninţat Vasiliu.

La câteva minute după plecarea lui Aldea a intrat în birou Dinu Amza, vizibil emoţionat.

— Am trăit s-o văd şi p-asta! a exclamat Vasiliu. Amzulică scos din calmul lui englezesc

get-beget!

— Şefu’! a strigat el, ca de pe trotuarul de vizavi. Am o bombă pentru care merit un carcalete[86] la ţap.

— Întâi pune bomba pe masă, l-a îndemnat comisarul, şi văd eu ce meriţi!

— Cernea şi Sandu Neacşu sunt arestaţi la Securitate, s-a primit o înştiinţare la cabinetul chestorului.

— Unde, dragă, la Securitate?

— La Iaşi.

— La Iaşi?

— Da! Şi, dacă cineva de la noi care e în problemă se duce acolo, ne dau toate relaţiile.

— Se duce, obligatoriu, cineva. Tu pe cine propui?

— Pe dumneavoastră şi pe mine.

— Şi aici punem de închiriat?

— Atunci mă ofer voluntar!

— Pe cai!... Să vii repede, că sunt leşinat de curiozitate. Te aşteptăm cu flori...

A plecat şi Amza. Comisarul a aprins o ţigară şi prin fumul ei a dat cu ochii de mine. Uitase că sunt acolo.

— Ia uite! Vorba cântecului: „Şi din câţi am fost aseară, am rămas numai noi doi...” Radule, fumez şi eu ţigara asta şi mergem la un prieten al meu, să bem o cafea. Respirăm între două reprize.

---

[86] Băutură preparată din vin, sirop şi sifon.

M-am arătat sceptic:

— Nu ştiu cât de liniştit se poate bea o cafea cu dumneavoastră. Dar mergem, mergem oriunde! Vă rog să mă iertaţi, dar pe mine n-a existat om care să fi vrut să mă încurce şi să nu fi izbutit.

— Ai început să prinzi glas, urâtule! Îmi place!... Gata, ridicăm ancora. Să vezi tu ce cafea bună face prietenul meu. Şi deasă, de stă linguriţa în ea în poziţia de drepţi.

Pe drum, înspre strada Răzeşi, unde trebuia să ajungem, comisarul mi-a destăinuit scopul acelei vizite:

— Dragnea, prietenul ăsta al meu, e profesor de geografie. Mi-a fost coleg. Cândva, ne puneam paltoanele în acelaşi cuier, din aceiaşi cancelarie. Un om bun ca pâinea caldă. Şi tocmai el a dat peste un necaz. S-a pomenit, acum vreo lună, cu un coleg al lui fiu-su – are un băiat în ultima clasă de liceu – care s-a scuzat de o sută de ori, şi-a frământat mâinile un sfert de oră, a dat ochii peste cap şi printre sughiţuri a trecut la chestiune. Florin – băiatul prietenului meu, al profesorului Dragnea – venea tot timpul la ei în casă. Prieteni la cataramă, colegi, normal, nu? Pe celălalt, pe puştiul care a venit la Dragnea cu lacrima în colţul ochiului, îl chema Mihai. Este fiul cunoscutului pictor Botezatu. Casă de pictor, tablouri din belşug! Într-o zi a dispărut din casă

o natură moartă, un mic tablou, la care pictorul ţinea ca la ochii lui din cap. O mulţime de cumpărători au dorit acel tablou şi el a refuzat să-l vândă. A izbucnit inevitabilul scandal. Botezatu şi-a luat la întrebări odrasla, pe Mihăiţă, care l-a luat pe „nu” în braţe. E adevărat că nu avea obiceiuri rele, nu a pus vreodată mâna nici pe un capăt de aţă. De unde să-i vină ideea să-l fure pe ta-su?! N-a fost greu ca bănuiala să ajungă la Florin Dragnea, fratele de cruce al tânărului Botezatu. Băieţii au avut o lungă discuţie între ei. La capătul căreia Florin a recunoscut că el a furat tabloul. L-a vândut în gară unui domn cu barbă, pe un preţ de nimic, şi cu banii aceia puţini a cumpărat o umbrelă de soare pentru Găbiţa, o elevă cu care se plimba de mână şi căreia-i trimitea poezii cu rime în „...esc”! Mihai venea acum la tatăl lui Florin să-i aducă la cunoştinţă toată tărăşenia. El, Mihai, ca un copil crescut cu mult respect pentru cinste şi pentru adevăr îi mărturisise tatălui cam cine era hoţul. Pictorul pusese mâna pe telefon să cheme poliţia. N-o făcuse, pentru că băiatul lui drag îi căzuse la picioare, îi udase pantofii cu lacrimi şi îl implorase să mai aibă un pic de răbdare, căci profesorul Dragnea va fi, mai mult ca sigur, dispus să-l despăgubească, să achite contravaloarea tabloului, cu suma fixată de pictor. Cu chiu cu vai, pictorul se mai îmbunase şi rostise o sumă,

precizând că ea nu reprezintă niciun sfert din valoarea reală a tabloului! Dragnea, aflând isprava, a simţit că albeşte. A cerut răgaz o zi, să vorbească şi el cu progenitura personală şi să adune banii. Mihai a plecat, scuzându-se de încă o sută de ori, şi a rămas că se întoarce a treia zi, după bani. Florin nu era acasă. Taică-su îl aşteptase murind şi înviind. Când l-a văzut intrând pe uşă, nu s-a mai pierdut în introduceri. A pus problema răspicat şi puşlamaua a recunoscut că da, el furase tabloul. Profesorul a fost la un pas de infarct Cum să i se întâmple tocmai lui aşa ceva, ditamai cadra didactic, lui, care a educat generalii de copii, din care au ieşit oameni cu „O” mare? I-a spus puştiului că va trebui să mediteze la atitudinea lui viitoare faţă de el, la modificările care vor surveni în raporturile dintre ei. Soţia profesorului era internată în spital, pentru o intervenţie chirurgicală, deocamdată ea nu trebuia să afle. La termenul convenit a plătit banii fără să crâcnească. M-a sunat pe mine, ca prieten vechi, să mi se spovedească şi să-i dau un sfat. Ce a fost a trecut, dar este înspăimântat să nu se repete pocinogul şi nu cumva copilul lui să ajungă delincvent... Acum ştii tot, te-am pus în temă de ce mergem la prietenul meu să bem cafea!

N-am găsit nimic mai bun de zis decât: „Neplăcută treabă!” Mi-am exprimat totuşi

părerea că o să fie o discuţie delicată şi, în consecinţă, i-am propus să renunţ la cafea şi să aştept în maşină.

— Nu! m-a contrazis comisarul. Nu ţi-am ţinut toată poliloghia asta doar de florile mărului. Tu eşti un băiat deştept. Şi cu scaun la cap. O să fie nevoie să stea cineva de vorbă cu acest Florin, cineva mai apropiat, de vârsta lui. Nu acum şi poate nu la ei acasă. Eu n-o pot face, ştie că sunt prieten bun cu taică-su. Din cauza asta vreau să ştii totul, să fii de faţă şi pe urmă să vedem cu toţii ce cale alegem. Mai ales că eu ştiu ceva mai multe decât taică-su!

Aşa se face că, după vreo zece minute, ne aflam în jurul aceleiaşi mese, profesorul Dragnea, Vasiliu şi cu mine.

Vasiliu m-a prezentat la intrare ca pe colegul său, adăugând că mă bucur de toată încrederea lui.

Profesorul Dragnea avea o culoare de hepatic în criză. Îi tremura mina când ducea la gură ceaşca de cafea.

Vasiliu, cu stilul lui, a luat de la început taurul de coarne:

— Romică, i s-a adresat profesorului. După ce m-ai sunat, m-am ocupat niţeluş de cazul lui fie-tu, n-am stat cu mâinile în sân. Am o veste bună şi una proastă, cu care vrei să încep?

— Îţi arde de glumă, l-a mustrat profesorul.

— Nu-mi arde, s-a apărat şeful meu. Încep cu

cea bună. Băiatul tău n-a furat niciun tablou... Stai! Nu te bucura, că n-ai de ce. Ai răbdare, nu se admit întreruperi! Să vă spun cum am dibuit adevărul. Din toată istorioara mi-a rămas un sâcâitor semn de întrebare: De ce pictorul Botezatu, care-şi iubea aşa de mult tabloul furat, care a refuzat zeci de ofertanţi, a acceptat, relativ repede, în schimbul lui, o sumă de bani modică? Cu observaţia că n-a cerut niciun sfert din valoarea meritată! Suna a tocmeală. Un om ca el, cu situaţia lui, un om onorabil – şi Botezatu este un astfel de om – n-ar fi acceptat bani. Şi-ar fi scuturat zdravăn plodul propriu şi i-ar fi pus în vedere să numai aibă niciun fel de legături extraşcolare cu tânărul Florin Dragnea. Altceva! De ce n-a vorbit pictorul cu tine, ca de la părinte la părinte? Vă ştiaţi! Copiii voştri erau prieteni. Şi de ce tocmeşti preţul unui tablou furat printr-un copil? Iată ce m-a determinat să-l abordez direct pe pictor. Omul a rămas înlemnit. Nu ştia nimic de niciun tablou, niciodată nu i s-a furat un tablou din casă. Mai mult, avea o părere excelentă despre băiatul tău şi nu înţelegea de unde a apărut o asemenea istorie abracadabrantă. Am făcut pe prostul şi, ca să dreg busuiocul, am calificat toată întâmplarea ca fiind o confuzie regretabilă. Din vina mea. M-am scuzat, i-am admirat sincer tablourile de pe pereţi şi el, generos, mi-a dăruit un mic

desen în peniţă, foarte frumos şi pe care n-am putut să-l refuz. A doua zi, l-am pândit pe fiu-său pe străzi, când a ieşit de la şcoală. L-am speriat că merg cu el de gât la directorul liceului şi dau în vileag toată mizeria cu tabloul. Nu prea ştia ce hram port eu, dar, luat repede, m-a pus în temă... Ei doi, aceşti copii cuminţi – iartă-mă, Romică, dar mă ştii rău de gură – şi-au pus problema cum să procure nişte bani pentru o mică escapadă la „Mon Caprice”, localul acela deocheat, unde dansatoarele au şi cămăruţe la etaj. Le-a venit ideea cu tabloul, tu fiind fazanul care va da banii şi... i-ai dat! Au jucat teatru, pramatiile. Eu propun ca Radu să-i cheme pe băieţi şi să stea de vorbă cu ei. O să-i ia cu frumosul, nu cu otuzbirul. Eu cred în tactul şi în puterea lui de convingere. Tu, Romică, să ai o discuţie cu pictorul Botezatu, să găsiţi şi voi o cale de a vă împiedica băieţii s-o mai ia razna. Încă nu-i ceva prea grav. Lucrurile se pot îndrepta. Dar... atenţie mărită! Problema rămâne deschisă şi eu îţi stau oricând la dispoziţie, bunul meu prieten. Să fim optimişti! Acum, spune-mi altceva... Ce mai face îngerul ăla de fată, Alina, profesoara de fizică?... S-a măritat?

Cei doi au trecut la subiecte care pe mine nu m-au interesat şi nu le-am mai urmărit conversaţia. De altfel, am plecat curând. La plecare, am simţit în gură gustul cafelei. A fost

tare şi amară.

Vasiliu m-a rugat să-l las la ceas, la Universitate, pretinzând că are o întâlnire cu... Elizabeth Taylor[87]. Eu am dus singur maşina la garaj.

În ziua următoare, fiind lăsat liber de Vasiliu am colindat pe la birouri. Mi s-a dat legitimaţie, mi-am adus talonul de utemist, am dus nişte adeverinţe dintr-o parte în alta, am făcut şi un drum la garaj, am spălat-o pe „Zambilica”, am lustruit-o şi am rezolvat miei probleme de întreţinere.

După-amiază, m-am pus cu burta pe carte. Se apropia sorocul, trebuia să-mi termin liceul.

Deşi n-am trândăvit nicio clipă, fără Vasiliu şi fără Amza, ziua mi s-a părut goală. Mi-am zis c-a intrat microbul în mine.

Seara, am simţit nevoia să fac câţiva paşi. Am luat-o agale pe străzi. Ca să am o ţintă, mi-am zis să mă plimb pân’ la Prefectură şi înapoi.

În apropierea clădirii întunecate, cenuşii, mi-am aruncat ochii spre fereastra biroului lui Vasiliu. Era lumină. Am urcat şi l-am găsit singur. Stătea la birou, cu un vraf de dosare în faţă, pe care le răsfoia.

---

[87] Elizabeth Rosemond Taylor (n. 27 februarie 1932, Hampstead Garden Suburb, Londra, Regatul Unit – d. 23 martie 2011, Los Angeles, SUA) a fost o actriţă americană de film. Este considerată „ultimul star al Hollywoodului de altădată”. A fost distinsă cu Premiul Oscar de două ori şi a primit de la American Film Institute premiul pentru întreaga carieră.

I-am dat „bună-seara” şi s-a răţoit la mine:

— Nu ţi-am spus că azi eşti liber? Ce cauţi aici?... Nu mă cunoşti, nu te cunosc! Valea!...

— Domnule comisar, am murmurat, îmi plăcea mai mult „Pe cai!”

A pufnit în râs.

— M-a sunat Amza că se întoarce. Dimineaţă e la datorie şi ne spune nişte chestii de stă pisicu-n coadă. Pe mâine!...

Am plecat mort de curiozitate să aflu cu ce noutăţi vine Amza.

Într-adevăr, relatările lui Amza au fost de natură să-l surprindă până şi pe un poliţist versat ca Vasiliu.

Înainte de-a începe raportul, Vasiliu i-a cerut, curios, amănunte despre ofiţerii de securitate. Securitatea abia fusese înfiinţată, în locul fostului serviciu de Siguranţă. (Şi locul poliţiei trebuia să-l ia o altă instituţie.).

Amza a făcut câteva scurte precizări şi a trecut la ce ne interesa în legătură cu cazul.

Căpitanul de securitate Munteanu, care îl primise pe trimisul nostru, îl edificase pe deplin cum deveniseră cei doi spărgători clienţii organelor de securitate din Iaşi.

La aceste organe se primise un denunţ, prin care erau informaţi că cetăţenii Alexandru Neacşu şi Gheorghe Cernea din Bucureşti (urmau adresele lor exacte) au vrut să se angajeze la Universitatea din Iaşi, pe orice

post, cu scopul de a provoca tulburări printre studenţi. La domiciliul acestor doi periculoşi agitatori puteau fi găsite, ascunse, arme şi unelte tipografice, cu care vroiau să tipărească manifeste duşmănoase. Ele erau puse la loc sigur, în nişte butelii de aragaz cu fundul dublu, pe care nu le folosesc la gătit, având doar rolul de ascunzători.

Lucrătorii securităţii au trecut la verificări. Li s-a confirmat de către administraţia Universităţii că doi străini de oraş se interesaseră, nu cu mult timp în urmă, dacă pot găsi de lucru la Universitate.

Pentru că n-aveau nicio calificare, administratorul le-a promis că se va interesa şi le-a spus să mai treacă pe acolo.

Celelalte verificări făcute au stabilit că nu munceau nicăieri şi că, după plecarea din Iaşi, s-au întors la locuinţele lor din Capitală.

Niciunul n-avea antecedente politice. În schimb, în evidenţele poliţiei, figurau cu mai multe condamnări pentru furturi prin efracţie.

S-au dispus percheziţii domiciliare pentru găsirea armamentului şi a materialului tipografic.

Ceva a fost adevărat. Buteliile de aragaz, aflate în bucătăria fiecăruia dintre cei doi bănuiţi, erau trucate. Partea de jos se deşurubă.

Într-o butelie, cea a lui Neacşu, s-a găsit nişte

fiare răzleţe, cu care nu se putea nicidecum construi o armă: un pat de pistol automat, o gardă de trăgaci, nişte plăsele de os pentru un pat de pistol model foarte vechi, o ţeavă de puşcă ruginită şi îndoită.

În ascunzătoarea din butelia lui Cernea s-a găsit o cutie cu litere de carton, care se vindea, pentru şcolari, la orice librărie.

Au fost ridicate obiectele respective şi buteliile trucate. Cei doi au fost reţinuţi preventiv, pentru câteva zile, întrucât erau infractori recidivişti. La întrebările puse, atunci, la început, răspundeau ambiguu, ciudat, cu teamă simulată. Pretindeau că n-au fost niciodată la Iaşi.

Ulterior, la interogatorii, au revenit asupra acestei declaraţii şi au recunoscut. Căutau de lucru. În Bucureşti, ca foşti infractori, foarte cunoscuţi, ar fi găsit mai greu. Poate la Iaşi trecutul lor ar fi rămas necunoscut. (Un raţionament cam pueril!) Vroiau să intre în rândul oamenilor, să muncească şi să-şi câştige existenţa în mod cinstit.

Buteliile, da, au fost modificate. Odată, după ce au spart o agenţie fiscală, au ascuns banii acolo. Atunci le-au confecţionat.

Au fost prinşi, judecaţi, condamnaţi. Cât despre armament... Care armament?... Cine poate face o armă cu gunoaiele alea?...

De unde provin ele?... A fost război, le-au

găsit în nişte dărâmături, unde scrie că nu poţi păstra, chiar şi într-o ascunzătoare, nişte tinichele, atâta timp cât nu poţi face din ele o armă de foc?

Cernea a făcut pe ofensatul. Adică, ce s-a găsit la el?... O cutie cu litere de carton, care se vinde la librărie. Învaţă copiii alfabetul cu ele...

Ofiţerul de securitate care a condus ancheta a mirosit ceva. A confruntat scrisul din declaraţiile lor cu cel din denunţ şi a cerut expertiză grafologică. S-a demonstrat că Neacşu şi Cernea sunt autorii denunţului. Ei l-au scris. Un cuvânt unul, un cuvânt celălalt. Amândoi – cu mâna stângă.

Cei doi s-au autodenunţat şi au lăsat să se găsească la ei obiecte suspecte la prima vedere, dar insuficiente pentru formularea unei acuzaţii împotriva lor. Nu constituiau probe. Scopul autodenunţării a fost intuit: au urmărit să fie arestaţi, măcar şi pentru câteva zile, de organele securităţii dintr-un oraş mai depărtat de Capitală.

— De ce?... Nu cumva, s-a gândit ofiţerul anchetator, au dat recent o nouă lovitură în Bucureşti şi sunt căutaţi?

Au fost demascaţi la iuţeală şi Securitatea ni i-a pus în braţe.

Amza a cerut escortă de la poliţia locală şi i-a transportat pe cei doi infractori în arestul Prefecturii.

La. Capătul informării făcute de Amza, Vasiliu nu părea deloc satisfăcut.

— Ceva nu e cum trebuie. Lipseşte o verigă din lanţ. Ei s-au autodenunţat înainte ca noi să-i arestăm pe Lambru şi Baboie. În vremea aceea nu-i ameninţa niciun pericol. Noi nu ştiam că ei sunt făptaşii, n-au avut un semnal de alarmă cât de mic...

— M-am gândit şi eu, domnule comisar, a încuviinţat Amza. De cine s-au ferit ei, de groaza cui trebuiau să dispară? Dar îi avem în arest, putem începe interogatoriul.

Oboseala care se citea mai devreme pe chipul lui Amza începuse să dispară.

— Tâlharii ăştia nu vorbesc nici dacă-i spovedeşte Papa de la Roma, s-a auzit vocea comisarului.

— Mă mai gândesc la ceva, a reluat Amza. De ce ne-au spus nevestele lor că i-a arestat Securitatea şi că s-au ridicat anumite corpuri delicte? Să nu mă duc să le întreb?

Vasiliu a schiţat un gest de lehamite.

— Simplu ca „bună ziua”. Abordăm protocolar aceste doamne fine şi ele vor fi încântate să ni se confieze! Vasilica Neacşu e hoaţă de buzunare şi Gina Cernea a fost madamă în „Cruce”, Nişte fete sincere... S-au furat milioane, au dat o lovitură de zile mari în stil americănesc... Mă mai frământă şi altceva. De ce autodenunţul trebuia să provoace numai

arestarea lui Neacşu şi a lui Cernea? Şeful, Pârvu, circulă! Au stricat căruţa?... A clocit Pârvu alt plan, care să debuteze cu arestarea, provocată, a celor doi spărgători? Toţi trei sunt hoţi de tonaj mare. Trebuie să-i înconjurăm cu asemenea dovezi, încât să scoatem de la ei şi alte lovituri. Avem nevoie şi de Pârvu. L-am trimis pe Aldea la Constanţa, să-i ia urma. A fost semnalat acolo.

— Să mai încercăm cu Lambru şi Baboie, a propus Amza. Poate mai ştiu şi ei ceva despre restul de bani.

— Ce să ştie?... Şi-au primit partea corect. Ce-i mai interesează? Şi dacă, să zicem, îi interesează, cine le face confidente? Nu ştiu, nu ştiu unde e hiba, dar nu se poate ca doi căpăţânoşi ca noi să nu-i dea peste cap. Este, Amza?...

Amza l-a aprobat, nu prea convins.

A sunat telefonul. Comisarul a ridicat receptorul, l-a lipit de ureche şi s-a înseninat.

— Eu sunt, sărut mâna, Emilia! Ce să fac? Rău!... Cum poate să-mi fie bine fără tine alături. Zău!... Ce spui tu?... Da, am văzut că-i soare afară şi am fost convins că ziua asta frumoasă e cadoul tău pentru mine. Mă pregăteam să-ţi dau o telegramă, să-ţi spun că lumea cu tine e mai frumoasă... Care placă? Nici-o placă!... Sunt sincer şi de aici mi s-au tras toate nenorocirile... Te caut eu, raza mea

de soare... Ce să fac? Nu ştiu şi nu-mi place altă meserie... Bine!... Nici nu începe discuţie, poate chiar mâine. Îţi mulţumesc că m-ai sunat şi-ţi promit că ziua de azi va purta numele tău... La revedere, Emilia!...

Pupă ce Vasiliu a închis telefonul, Amza nu s-a putut abţine:

— Pentru un poliţist e deformaţie profesională să tragă cu urechea. M-aţi omorât, şefu'! Curat Ionel Teodoreanu[88]... Mă iertaţi, dar ele vă cred?...

Vasiliu mustăcea.

— Urâtule, eu le mint numai pe jumătate şi ele mă cred numai pe sfert. În orice caz, nu s-a supărat nicio femeie pe mine, când i-am făcut un compliment. Şi Emilia chiar merită lăudată, e o fată extraordinară. Gata! Despre femei o să bârfim altădată... înainte de a suna telefonul, mă gândeam că, în timpul furtului ăsta de la „Credit", hoţii au jucat o întreagă piesă de teatru. Costume, recuzită, machiaj. Artişti... Ei bine, mi-a trecut şi mie prin cap o comedioară. Nu se poate ca Pârvu să fi rupt orice legătură cu complicii lui. El s-a dat la fund când a aflat că Cernea şi Neacşu sunt arestaţi?... Nu cred! Ei au fost arestaţi pentru că au vrut să fie. Un

---

[88] Ionel Teodoreanu (nume complet: Ioan-Hipolit Teodoreanu; n. 6 ianuarie 1897, Iaşi, România – d. 3 februarie 1954, Bucureşti, Republica Populară Română) a fost un romancier şi avocat român interbelic, cunoscut mai ales pentru scrierile sale evocatoare ale copilăriei şi adolescenţei.

lucru mi se pare sigur. După un timp Pârvu o să vrea să ia legătura cu dragii lui acoliţi. Să primească veşti de la ei. Cel mai simplu ar fi să încerce un contact cu nevestele lor. Bazat pe acest raţionament, vreau să încerc şi eu ceva. Radule, ia dă tu fuguţa acasă la Neacşu s-o aduci pe femeia lui încoace. Îi spui că o invită comisarul Vasiliu, cu stimă şi consideraţie... Aşa! Şi până vine Radu cu paceaura[89], am să-ţi explic, dragă Amza, ce păcăleală am pus eu la cale...

Am plecat şi am adus-o pe Vasilica Neacşu. La întoarcere am avut surpriza să-l găsesc în biroul comisarului şi pe Paul Aldea, sosit de la Constanţa.

Femeia adusă de mine a fost lăsată să mai aştepte, afară, pe culoar.

Din noutăţile cu care a venit Aldea în tolbă am reuşit să pricep că Serafim Pârvu revenise în Bucureşti, dar nimeni nu ştia unde se ascunde, parcă îl înghiţise pământul.

Cu tot ajutorul comisarului-şef Iordăchescu, de la poliţia constănţeană, prieten al lui Vasiliu, colegul nostru aflase puţine lucruri. Printre ele, că Pârvu ar fi tratat cu ofiţerul secund de pe o navă turcească să iasă clandestin din ţară. A fost, se pare, numai o discuţie de principiu, întrucât Pârvu nu avea la îndemână suma la care s-au tocmit pentru trecerea frauduloasă a

[89] Femeie vulgară sau destrăbălată.

frontierei.

Altă informaţie: la un chiolhan pe care un alt spărgător, Ovidel Nămete, l-a organizat în cinstea lui Pârvu, „oaspetele de onoare” s-a îmbătat crunt şi s-a fălit că-l va cinsti şi el pe fratele Nămete cu un ospăţ ce n-a văzut Parisul. Promitea că vinul cel mai scump o să se bea cu doniţa, o să le cânte la ureche – trei zile şi trei nopţi – taraful lui Sava Gură de Aur, că o să le puie pe masă o friptură cum n-a mai mâncat neam de neamul lor. Pe o frigare mare cât un şopron o să se rumenească un bou întreg, scobit, ca în burta lui să încapă un viţel de lapte. În viţel, un ied, în burta iedului, un purcel şi în purcel an fazan. Fazanul o să fie umplut cu ficăţei de gâscă şi cu limbi de potârniche. Au să danseze pe masă ţigăncuţe fragede, îmbrăcate cu rochii cusute din hârtii de-o mie.

El, Pârvu, de când se ştia a avut bani cu ghiotura, acu’ trece printr-o „ghină[90]” scurtă, da’ o să-şi revină.

La ospăţul ăsta o să se ghiftuiască şi câinii. Le pregăteşte, cu mâna lui, un drob mare din măruntaiele a două caiafe, cărora „le dă cep” cu un şiş cu zimţi, ca să fie plăcerea mai mare.

A încheiat tot aşa, bombastic, zicând că nu s-a născut încă omul care să-l tragă în piept pe el, Serafim Pârvu, supranumit „Bimbaşa”.

---

[90] Ghinion.

Când a avut loc acest chef, poliţia din Constanţa nu ştia că noi umblăm după Pârvu. Apoi acesta dispăruse.

În acest punct al povestirii lui Aldea, comisarul Vasiliu a vorbit ca pentru sine: „Ce era în capul meu începe să se lege...”

I-a promis lui Aldea că o să mai discute acest subiect, dar că pe sală aşteaptă o doamnă, care se poate impacienta.

Mi-a făcut semn s-o introduc pe Vasilica. Comisarul i-a arătat scaunul pe care să se aşeze şi i-a ţinut un mic discurs:

— Vasilico dragă, te rog frumos să mă ierţi că nu discutăm între patru ochi, dar domnii aceştia sunt ca fraţii mei şi nu am faţă de ei niciun secret. Te-am chemat, fetiţă scumpă, fiindcă am o neagră presimţire că ne despărţim definitiv. Tu ştii că eu te iubesc de mult, exact cât mă iubeşti şi tu pe mine. Care este problema? Mi-a şoptit vântul, aseară, că cineva, care nu glumeşte, vrea să-i lase văduvi pe bărbatul tău şi pe Gică Cernea, să le pună doliu la poartă. Ce zici tu de chestia asta? Nici nu concep că, într-o bună zi, n-am să te mai întâlnesc, la magazinul „Pop şi Bunescu”, căutându-ţi batista într-o poşetă străină. Cu Ginuţa Cernea am vorbit un pic înaintea ta şi i-am cântat „Veşnica pomenire”. Fetelor, cineva vrea ceva de la voi, nu ştiu ce, şi, dacă nu-i daţi, vă căsăpeşte ca pe miei... O să zici că de ce mă

omoară pe mine grija de voi? Pentru că suntem poliţişti, turturelelor, şi, dacă aflăm că i se pregăteşte cuiva trecerea în lumea drepţilor, nu putem sta cu braţele încrucişate. O crimă rămâne o crimă şi muncim la fel de mult să-l prindem pe criminal, ca şi când ar fi omorât o fiinţă nevinovată. Vasilico, scurt pe doi! Eu nu recunosc nimănui dreptul să ia o viaţă de om. Uite, copila moşului, îţi trec aici pe hârtie un număr de telefon la care, oricând, răspunde cineva. Eu sau unul din băieţii mei, pe care-i vezi aici, în toată splendoarea lor. Dacă ai un semn, cât de mărunt că cineva îţi poartă sâmbetele, ţâr-ţâr la telefon, şi noi ne bulucim să te apărăm. N-o să te laşi omorâtă ca o proastă tocmai tu, care ţii la viaţă, că-ţi place viaţa ca foşnetul de bani noi. Nu te întreb cine crezi tu că ar avea interesul să te vadă cu zambile pe piept, că n-ai să-mi spui. Aşa e, pisicuţă, pufoasă?...

Femeia l-a măsurat cu vădită răceală. Când a deschis gura m-a izbit vocea ei groasă, ca de bărbat:

— Domnu’şef, aţi grăit frumos ca din Sfânta Evanghelie. Tot timpul m-am ţinut să nu plâng, cu atâta lume, de faţă. M-aţi întors pe dos. Mă jur acilea, pe mama din groapă, că din ceasul ăsta, tot ce fac, şi tot ce văd, şi tot ce aflu dumneavoastră vă spui întâi, ca mulţumire pentru cât ţineţi la vieţişoara mea...

— Vasilico, a întrerupt-o comisarul, prietenos. Tu ai un suflet atât de bun, că poţi tăia sticla cu el. Dacă tu ai înţeles că eu te-am chemat aici doar să ne jucăm de-a puia gaia, atunci du-te acăsică şi pune la fiert grâul de colivă. Eu atât am avut de spus. Dumnezeu să te ierte! Ieşi, ieşi, imediat, afară, cotoarba[91] dracului...

— Amin! a exclamat femeia şi a plecat ţanţoş.

— Aşaaa!... s-a bucurat Vasiliu. Radule, te duci val-vârtej şi mi-o aduci, în dinţi, pe nevasta lui Cernea. Rapid, să n-ajungă Vasilica înaintea ta... Am aranjat eu s-o mai întârzie, la ieşire, un gardian care o să se foiască mai multişor până îi găseşte buletinul predat la venire. N-ai plecat?

În timp ce mă îndreptam spre uşă, am mai apucat să-l aud pe Vasiliu:

— Şi acum, dragă Amza, invităm în scenă o artistă adevărată, pe prietena mea Doinita, specialistă în roluri de compoziţie...

— M-am întors, din drum, mânat de-un gând.

— Dacă n-o găsesc acasă, ce fac?

— O găseşti! Am om în teren, care o supraveghează şi, dacă ea pleca de acasă, mă prevenea. Pe cai, mă! Nu mai trage de timp!...

Am găsit-o acasă pe Gina Cernea, am înştiinţat-o că sunt trimisul comisarului Vasiliu şi ea m-a urmat, cu plăcerea cu care te duci să-ţi tai o bătătură dureroasă.

---

[91] Femeie depravată, cotoroanţă.

Când o suiam în maşină, s-a uitat curioasă după noi o băbuţă cocârjată, cu un bariş negru pe frunte. Avea o privire vioaie, jucăuşă.

Am condus eu o asemenea viteză, încât „Zambilica” tremura din toate încheieturile şi pe pasagera mea a apucat-o sughiţul.

M-am înfăţişat comisarului, mândru de timpul record în care i-am executat ordinul.

Spre surpriza mea, n-a vrut să stea de vorbă cu femeia lui Cernea. Am dus-o să aştepte într-o cămăruţă.

El vorbea cu Amza despre fotbal. La puţin timp, Aldea a băgat capul pe uşă şi mi-a făcut semn că vrea să-mi spună ceva.

I-am spus lui Vasiliu în ce birou ne găseşte şi m-am luat după el. A tras două scaune, ne-am aşezat şi, sfios, mi-a adresat o rugăminte: că a doua zi, dacă vreau şi dacă pot, să fac un drum cu el şi cu mama lui, la spitalul Colentina. Mamă-sa este anchilozată şi nu poate fi transportată decât cu o maşină. Ca şi cum eu aş fi avut vreo obiecţie, s-a grăbit să-mi spună că i-a cerut voie şi lui Vasiliu.

L-am asigurat – şi nu minţeam – că sunt oricând bucuros să-i fac un serviciu prietenesc.

M-a privit cald şi a schimbat vorba:

— Până o să sune telefonul la şef şi se prinde vulpea în capcană (nu ştiam despre ce capcană vorbeşte, dar m-am abţinut să-l întreb), hai să auzi ceva. Ce-am păţit eu la Constanţa... Dar cu

condiţia să rămână între noi.

— Promit! am exclamat ritos.

— Şi aşa Vasiliu mă ia peste picior că în materie de femei sunt cel mai mare timid al tuturor timpurilor! Dacă vrei să ştii, chiar sunt...

A urmat o destăinuire lungă, cu atât mai amuzantă, cu cât Aldea dramatiza totul.

Întâmplarea are farmecul ei, cu condiţia să fie povestită din unghiul comic, aşa cum am să încerc să fac eu.

La capătul unei zile cu multe alergături, lui Aldea îi rămânea o seară liberă, cu care nu ştia ce să facă.

A plecat din camera lui de la hotel cu gândul că se va plimba pe malul mării, pe înserat.

S-a oprit la recepţie, să lase cheia, dar a trebuit să aştepte, pentru că recepţionerul parlamenta cu o solicitantă.

Datorită acesteia, Paul Aldea avea să se pomenească în plin haos sufletesc.

În clipa în care persoana a intrat în raza lui vizuală, a avut senzaţia că i-a explodat, în plină faţă, toată cantitatea de artificii folosită în ultimul deceniu la carnavalul de la Rio de Janeiro.

Când i-a revenit vederea, ochii lui n-au putut cuprinde dintr-o dată imaginea aceleia care i-a creat şocul.

A înregistrat-o pe retină, apropiind-o cu grijă,

ea clarificându-şi contururile asemenea soarelui care iese, treptat din horbota[92] norilor.

Nu, categoric, în faţa lui nu se afla o femeie, ci o cometă nemaivăzută.

Aldea a fost convins că timpul lumii se derula repede înapoi şi asista la naşterea Afroditei din spuma mării.

Asemenea zeilor, ar fi alergat ameţit prin Olimp, pe urmele acestei năucitoare apariţii, preschimbat în vultur, în taur, în cuc, în miriapod sau în cocoş de munte.

Faţă de frumuseţea femeii cu care stătea de vorbă recepţionerul, Olivia de Havilland trebuie să fi fost, la 17 ani, urâta clasei.

Era clar că se afla în faţa unui triumf estetic şi că Botticelli[93], Rafael, Coreggio[94], Rubens, etc., au murit prea devreme, fără să întâlnească modelul perfect.

Parcă acum înţelegea pe deplin Paul Aldea de ce a spus Keats[95] că „Un lucru frumos e o bucurie veşnică”.

---

[92] Dantelă.

[93] Sandro Botticelli – de fapt Alessandro di Mariano Filipepi – (n. 1 martie 1445, Florenţa – d. 17 mai 1510, Florenţa) a fost un pictor italian, unul din cei mai mari reprezentanţi ai Renaşterii italiene. Frumuseţea şi graţia figurilor create de el, precizia liniilor şi redarea mişcării fac din lucrările sale o operă ce simbolizează pictura epocii.

[94] Antonio Allegri numit şi Correggio (n. August 1489, Correggio – d. 5 martie 1534 ibidem) a fost un pictor italian din perioada Renaşterii, aparţinând „şcolii din Parma”. Picturile sale, realizate cu o tehnică iluzionistă, constituie o punte între operele lui Andrea Mantegna din Mantova şi arta Barocului. Creaţia lui serveşte ca inspiraţie multor artişti, de la reprezentanţii manierismului până la stilul rococo din secolul al XVIII-lea.

Dacă cineva l-ar fi pus s-o descrie, ar fi fost imposibil. Oamenii, aceşti superbi inventatori de cuvinte-podoabă, nu le-au descoperit încă pe acelea cu care să defineşti, după merit, o asemenea unică şi divină făptură.

Ce mai, Reghina Spirache (aşa se numea zeiţa în acte) nu putea fi descrisă cu dimensiunile perfecţiunii din cauza penuriei de metafore.

Aldea o privea atât de pulverizat, încât şi-a propus ca, la întoarcerea de la Constanţa, să studieze un tratat de specialitate despre efectele exploziilor solare.

Într-o stare de dulce epuizare s-a aşezat pe marginea unui hârdău[96] cu pământ, din holul hotelului, în care creştea un rododendron.

Fără voie, auzea cuvintele prin care cea mai frumoasă femeie a contemporaneităţii se ruga de recepţioner. Nimeni pe lume n-a produs, vreodată, sunete mai gingaşe, mai diafane. Admirându-i gura frumoasă, i se părea că sclipirea dinţilor îi luminează cuvintele.

Ea, inimaginabil, implora bunătatea unui oarecare recepţioner!

— Vă implor, rostea cu o voce de catifea, la

---

[95] John Keats (n. 31 octombrie 1795, Moorgate, Londra, Regatul Unit – d. 23 februarie 1821, Roma, Statele Papale) a fost un poet englez, unul din cei mai importanţi reprezentanţi ai romantismului englez, alături de Lord Byron şi Percy Bysshe Shelley.

[96] Vas din doage de lemn, cu torţi, întrebuinţat la transportarea sau păstrarea lichidelor, cerealelor sau fructelor.

fel de frumoasă ca a Adelinei Patti[97], daţi-mi o cameră măcar pentru o noapte. Nu cunosc pe nimeni în Constanţa.

Bruta de recepţioner se făcea că verifică rubricile unui registru. În acelaşi timp, îi demonstra, cu o voce de o indiferenţă condamnabilă, că nu mai are nicio cameră liberă şi că n-are ce să-i facă.

Aidoma gladiatorilor, care frângeau grumazul leilor pe genunchi, Aldea s-a repezit la recepţioner cu gândul să-l arunce pe fereastră.

Dar, pe parcursul celor câţiva metri care îl despărţeau de ticălos, a fost luminat de fulgerul unei alte idei.

S-a oprit la un pas de zâna-zânelor şi, printr-o tuse gravă (n-avea nevoie să simuleze, fiindcă Aldea suferea de bronşită), a obligat-o să întoarcă privirea spre el.

Acum se priveau ochi în ochi şi mai mult ca sigur că întâlnirea dintre Cezar şi Cleopatra n-a fost atât de măreaţă.

Aldea i-a cerut, demn:

— Domnişoară, permiteţi-mi, vă rog, să mă prezint. Numele meu e Paul Aldea şi vă cer o

---

[97] Adelina Patti (n. 10 februarie 1843, Madrid, Spania – d. 27 septembrie 1919, Brecon, Regatul Unit) a fost o soprană de origine spaniolă, considerată de unii drept cea mai mare cântăreaţă de muzică de operă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Apreciată pentru vocea sa „agilă şi flexibilă”, specifică sopranelor de coloratură, Patti debutează la vârsta de şapte ani în opera Norma şi susţine ultimul său recital în 1914, când cântă într-un concert caritabil la Londra.

mare favoare. Lăsaţi-mă să vă cedez camera mea. Este cu un singur pat şi dă cu faţa spre mare.

— Îmi pare bine de cunoştinţă, pe mine mă cheamă Reghina Spirache, a rostit omologul feminin al lui Dumnezeu, arborându-şi un zâmbet de trei ori mai luminos decât răsăritul soarelui vara.

(Paul a tras concluzia că se poate muri şi din pricina frumuseţii cuiva.).

Ea a mai spus:

— Sunteţi foarte gentil... Dar cum să-mi cedaţi camera dumneavoastră? Şi dumneavoastră unde să vă duceţi? Sau, poate, tocmai plecaţi?...

I-a spus că e „gentil”. Elegant cuvânt. L-a întrebat: „Şi dumneavoastră unde să vă duceţi?”... Alarmată, să nu rămână în stradă! Hm! Unde să se ducă? Asta contează? În gară, oriunde, pentru binele ei... Chestia cu: „Sau, poate, tocmai plecaţi?” nu i-a prea convenit. Adică, tot pleacă, îi este egal cui i se dă camera lui. Nu trebuia lăsată să înţeleagă asta. Ar fi mare păcat.

Minunea-minunilor îi aştepta răspunsul. Aldea n-a mai întârziat.

— Nu, nu plecam, domnişoară, dar un bărbat îşi găseşte mai uşor un adăpost. Găsesc eu undeva.

— Nici nu vreau s-aud, s-a supărat magnifica

Venus.

Recepţionerul iresponsabil a trebuit să răspundă la telefon şi i-a lăsat să discute nestingheriţi.

— Nu pot primi, domnule Paul, a refuzat ea.

Auzindu-şi numele rostit de ea, totul i s-a părut posibil. Chiar şi să joace bile cu globul pământesc. Pentru el nu mai existau miracole.

Sufocat de emoţie a rugat-o, coborându-şi candid pleoapele.

— Vă rog să nu mă refuzaţi, îmi dăruiţi o bucurie inestimabilă dacă primiţi acest mic şi neînsemnat serviciu... Vă rog, vă rog mult! Poftiţi cheia, treceţi camera pe numele dumneavoastră. Camera 47. Eu mă duc să caut ceva, mă descurc, eu găsesc o soluţie.

Tonul lui a devenit febril.

— Vă rog să mă toleraţi numai un minut. Să-mi iau valiza şi...

— Nu vă luaţi nimic, a căzut ca o ghilotină replica ei. Întâi vreau să fiu sigură că v-aţi instalat undeva corespunzător. După aceea vă luaţi lucrurile, după ce îmi spuneţi că aveţi o altă cămăruţă drăguţă. Dacă nu, plec eu şi rămâneţi la locul dumneavoastră. Ori aşa. Ori nu mai discutăm!

Aldea se simţea în stare să îngenuncheze în faţa ei, ca regii de odinioară în faţa Papei de la Avignon.

N-a făcut-o, ruşinat de prezenţa bestiei de

recepţioner.

A făcut altceva: a rămas mut.

Ea i-a întins o mână, mică şi agitată, ca o aripă de Colibri. Şi-a însoţit gestul cu întrebarea:

— Ne-am înţeles, domnule Paul?

El, cu un gest delicat, i-a deschis palma, a pus acolo cheia, apoi a ridicat la buze mânuţa aceea pe care nici Michelangelo[98] n-ar fi reuşit s-o modeleze mai frumos. I-a sărutat mâna şi un colţ al plăcuţei de metal care atârna, în verigă, alături de cheie. După sărut i-a cuprins degetele ocrotitor cu palmele sale şi a rugat-o să se instaleze în fosta lui cameră, ca la ea acasă. El va trece pe seară, numai dacă nu o deranjează, să-şi ia lucruşoarele.

Frumoasa-frumoaselor şi-a retras mâna fără grabă, gâdilându-l în palmă cu limba cheii, şi a mai zis doar atât:

— Aştept...

S-a întors către recepţioner să-şi facă formele, dar, mai înainte de asta, i-a mai trimis lui Aldea un zâmbet ciudat, poate cea mai frumoasă enigmă pe care urma s-o descifreze un bărbat.

Ajuns în stradă, Aldea a rememorat totul,

---

[98] Michelangelo Buonarroti (n. 6 martie 1475, Caprese, Provincia Arezzo – d. 18 februarie 1564, Roma) a fost, alături de Leonardo da Vinci, cel mai important artist în perioada de vârf a Renaşterii Italiene. Geniul său universal este deopotrivă oglindit de pictură, desen, sculptură şi arhitectură.

secundă cu secundă, cuvânt cu cuvânt.

Ce a vrut să însemne acel „aştept” pe care l-a emis fata, atât de insinuant? Ce altceva decât o chemare tainică, vicleană, decât ispită, decât „vino”, decât...

A pornit pe străzi în neştire.

— Ce-ar fi dacă seara ar bate la uşa camerei ei, fostă a lui, gemând sub povara sticlelor de şampanie şi a buchetelor de flori? Şi?... Să bea şampanie din paharele de sticlă ordinară puse pe policioara din camera de baie, pentru periuţele de dinţi? Ar fi potrivite nişte cupe de Baccara[99]. Dar de unde?

S-o invite la cel mai bun restaurant din oraş! Nu! Intimitatea caldă se creează când un bărbat şi o femeie sunt singuri în aceeaşi încăpere.

Şampanie, crini imperiali şi el, Paul! Şi ea, bineînţeles! Păi, fără ea?

Ar trebui uluită cu un gest spectaculos. Ceva

---

[99] Jocul de baccarat este unul destul de complex, cu reguli precise. Cărţile au anumite valori, care sunt folosite pentru a realiza totalul fiecărui jucator. Cărţile între 1 şi 9 au propriile valori, 10 şi cărţile J, Q şi K valorează 0 puncte, în timp ce As are valoarea 1. Scorul fiecărui jucător se calculează prin adunarea valorilor fiecărei mâini şi păstrarea ultimei cifre. De exemplu, un jucător care are 2 şi 5 va avea scorul de 7, în timp ce un jucător cu 9 şi 7, va avea scorul 6 (9+7=16=6). Cea mai rea mână este cea care însumează 0 şi este numită Baccarat, în timp ce cea mai bună mână este cea care însumează 9. În jocul de Baccarat nu există decât trei posibile rezultate: Jucător, Bancher sau Egalitate. Termenii de jucător şi bancher nu se referă la jucătorii propriu-zişi şi la casă, ci doar la o posibilitate de a paria pentru toţi jucătorii. Fiecare versiune a jocului are reguli puţin modificate şi o altă desfăşurare a jocului.

foarte rar. Ceva poetic. Ar fi splendid dacă ar putea să-i aducă acum, în toiul verii, o cupă de cristal, plină cu... zăpadă... Nebunie!... O face praf.

Zăpadă, pe dracu'! Unde să dai de zăpadă? Găseşti doar îngheţată. Şi? Poezie cu îngheţată la cornet?

De fapt, el nu căuta o manevră perfidă. Apariţia Reghinei în viaţa lui însemna o sărbătoare fără egal. Dorea ca totul să fie pur, dureros, copleşitor, impresionant până la tăierea respiraţiei şi mai departe.

Pentru asta îşi storcea creierii, pentru asta se izbea de lumea de pe stradă, pentru asta o gospodină, insensibilă, l-a plesnit cu sacoşa, strigând după el: „vită încălţată".

Paul s-a căutat de bani prin buzunare. N-avea prea mulţi, dar i-a cheltuit pe toţi. O să vadă el ce face mâine.

De toţi banii Aldea a luat şampanie, flori – dalii, că n-a găsit crini imperiali! –, bomboane fondante, pişcoturi, volumul *Dragostea la vechii perşi,* lichior de ouă, compot de gutui şi 200 de grame de arahide în coajă. Arăta ca un Moş Crăciun, la începutul misiunii.

A intrat în liftul hotelului, învârtindu-se ca o uşă turnantă, altfel nu încăpea cu pachetele. A apăsat cu nasul pe butonul etajului dorit.

Pe culoar, mocheta groasă făcea ca paşii săi să se transforme în linişte.

Îşi auzea inima bătând ca tobele lui Sergiu Malagamba[100].

Era decis pentru gesturi definitive. Ori Reghina Spirache, ori murea de dor! Cum a murit „Câinele soldatului”.

Ajuns în faţa uşii, dincolo de care se afla viaţa sau moartea, a spus în gând singura rugăciune pe care o ştia. Aceea cu îngeraşul: „Eu sunt mic, tu fă-mă mare, eu sunt slab, tu fă-mă tare”. A bătut în uşă cu genunchiul. N-a fost auzit. O dată, şi încă o dată. În sfârşit, declicul încuietorii i-a alintat auzul, uşa s-a deschis şi în prag i-a zâmbit un moşneguţ cu scufă de lână şi cu o cămăşoaie de noapte cu râuri.

Pe burtă era scris cu acul şi cu arnici[101] roşu „Bună dimineaţa, naşule”. Realmente cuviincios!

Aldea a transpirat abundent şi a scăpat pe jos lichiorul de ouă.

A bâlbâit aproape neinteligibil:

— Cred că am greşit, căutam o altă cameră, a domnişoarei...

— A cui, nepoate, a cui? s-a interesat unchiaşul.

— A domnişoarei Reghina Spirache, pardon...

---

[100] Sergiu Malagamba, cunoscut şi sub numele Serghei Malagamba (n. 6 februarie 1913, Chişinău – d. 15 aprilie 1978, Bucureşti) a fost un compozitor, aranjor muzical, dirijor şi baterist român de origine italiană după tată şi armeană după mamă.

[101] Bumbac răsucit într-un singur fir şi vopsit în diferite culori, întrebuinţat la cusutul înfloriturilor pe cămăşi, pe ştergare, etc.

Bătrânul s-a precipitat.

— Spirache! Eu sunt! Adică ea. Adică şi eu şi ea Da, da, Spirache fata mea... Reghinuţa! Ea e... Hai, poftiţi, hai, intraţi...

Moşneagul se pornise.

— Mi-a spus Reghinuţa de un domn miop, cu părul rar, dar cumsecade... gentil... da, da, gentil! Care i-a cedat camera pentru mine... Ea a plecat, săraca... da... da... Şi mi-a zis să... să ce...? A, da... da... da... să vă mulţumesc... Mulţam taică!... Dacă nu erai mata dormeam pe bancă, în parc... Şi am oasele bătrâne... Ehe, o să vezi mata ce rea e bătrâneţea... Ehe!... da... da... Hai, stai jos, hai, luaţi loc, colea, pe valiză, că ea a cărat-o la uşă, cu mâna ei... Hai, răsuflaţi un piculeţ, că sunteţi cam belaliu la faţă... Uite ce aveţi de cărat... Valizoaia asta...

În acele momente, Aldea a realizat cum se poate muri subit.

Totuşi n-a plecat imediat. A băut cu bătrânelul şampania şi au cântat pe două voci „De ce m-aţi dus de lângă voi?...”

Asta a fost povestea tristă a lui Aldea. (Mai ajustată de mine şi înflorită cu zâmbete.).

După ce mi-a spus-o, m-a pus să jur că Vasiliu n-o s-o afle niciodată de la mine. Nici Amza, nimeni!

Eu încă-i mai făceam promisiuni când chiar Amza a deschis uşa biroului în care am sporovăit noi. Vorbeşti de lup şi lupul la uşă!

Ne-a spus în culmea fericirii că a dat telefon Vasilica Neacşu. Trebuie să pice, dintr-un moment în altul. A trântit uşa fără să ne invite şi pe noi în biroul şefului, dar Aldea a vrut să fim, musai, de faţă. Numai că tocmai el n-a avut noroc. Vasiliu l-a trimis să stea cu Gina Cernea într-un birou, la un etaj mai sus, de unde să nu se mişte până nu îi dă el de ştire.

Când a intrat în biroul lui Vasiliu, femeia lui Neacşu era complet schimbată. Aroganţa ei mitocănească se spulberase, ochii i se roteau în toate părţile, fără să găsească un punct de sprijin, bărbia îi tremura. Aproape că a ţipat:

— Domnu' comisar!...

Vocea i s-a frânt la ultima silabă şi a început să plângă.

Comisarul a aşteptat clipa aceea de uşurare care vine după plâns. Treptat, suspinele au luat locul hohotelor.

Femeia a început să vorbească încâlcit, cu poticneli.

Ne-a spus că, după ce a plecat de la poliţie, s-a dus drept acasă la Gina Cernea, să se sfătuiască asupra pericolului de care le-a vorbit comisarul. Să discute şi ele pe marginea evenimentului, poate totul nu este decât o născocire a poliţiştilor şi să se dumirească ce rost ar putea să aibă?

Acasă la Cernea n-a aflat decât o babă din vecini, care o jelea pe Ginuţa. Păţise un rău

mare. Băbuţa i-a istorisit totul. Cum a venit ambulanţa şi a luat-o pe Gina la spital şi cum s-a îndoit doctorul că ea mai scapă; slabă speranţă, fusese otrăvită.

Atunci s-a făcut lumină în capul Vasilicăi şi a înţeles că n-a dus-o cu preşul comisarul. Da, îl ştia pe vinovat, ştia cine umblă să le şteargă din cartea vieţii, pe ea şi pe Gina Cernea. Pârvu, Serafim Pârvu. După ce bărbaţii lor au fost ridicaţi ultima oară de autorităţi el a venit şi le-a cerut buteliile de aragaz. I-au spus bestiei că au fost ridicate. A crezut şi n-a crezut. A vorbit în dodii: „Dacă cineva a ascuns grăunţele, tăiem puişorii, tăiem şi puicuţele...”

Pe unde-i umbla gândul, numai el ştia.

— Să mă calce, dacă mi-am dat seama unde bătea, s-a jurat femeia.

Vasiliu s-a posomorât.

— Vasilico, ăsta e defectul tău. Nu poţi spune adevărul mai mult de cinci minute. Nu faci bine. Cum m-am purtat eu şi cum te porţi tu? Se potriveşte?... Pârvu a vrut de la voi prada, banii furaţi de Neacşu şi de Cernea şi pe care n-a apucat să-i împartă. Până şi biata Gina, care ştii ce lacăt are la gură, a fost mai sinceră ca tine...

— Eu n-am habar de niciun furt, s-a apărat femeia. Şi nu sunt atinsă la creierul mic să vă mint acuşi, când e focul ăsta pe mine... Nişte bani au fost ascunşi în buteliile de aragaz...

Aveam o butelie cu şmecherie. Se deşurubă şi loc era berechet. Dar butelia ne-a fost confiscată... Mortul de la groapă nu se mai întoarce...

Comisarul s-a ridicat în picioare şi a început să se plimbe prin birou.

— Bine, Vasilico! Să zicem că pe mine m-ai convins. Din partea mea poţi dormi liniştită. Du-te acasă şi vezi cum te tocmeşti cu Pârvu. Eu îmi iau mâna de pe tine. Nu mai am ce să-ţi fac. Du-te acasă, femeie...

— Domnu'şef, cum vă închipuiţi că mint, tocmai acuşi, la caz de forţă majoră?

— Vezi? Asta mă miră şi pe mine. Eu te credeam isteaţă foc. Adică tu nu ştii că, la percheziţie, în ascunzătoarea din butelie s-a găsit altceva?... Tot bâlciul cu arestarea lui Neacşu şi a lui Cernea cu buteliile confiscate a fost pentru Pârvu. Praf în ochi. Omul tău s-a înţeles cu Cernea să-l lase ţuţ[102] de bani pe şef. Pe Pârvu! Şi au montat toată mascarada cu denunţul la Securitate. Băieţii au devenit „politici". Numai că Securitatea le-a ghicit jocul şi ni i-a dat nouă să-i anchetăm, pe partea noastră. Îţi spun eu cum a fost. Pârvu trebuia să fie păcălit: că Neacşu şi Cernea au călcat în gura necazului, s-au confiscat banii, s-a ales praful. El trebuia să zică bogdaproste că n-a fost înhăţat, să se lipsească de tot şi să le fie

[102] A rămâne uluit, mirat peste măsură.

recunoscător, până la moarte, celor doi complici, pentru că nu l-au dat şi pe el în mâna anchetatorilor. Aşa e sau nu e aşa? Cu mine joci tu popa prostu'? Banii sunt în altă parte, păsărică, şi, dacă vrei să mai ai vorbe cu mine, îmi spui unde...

— Nu ştiu, nu ştiu şi nu ştiu... Dacă mor otrăvită, ca Ginuţa, mor degeaba. Ce ştiu şi cât ştiu vă spun. Săndel al meu şi cu Cernea s-au sfătuit, cum fac ei mereu, ia necaz, cu domnu' avocat Frangopol. La dumnealui or fi şi ceva bani, ştiţi cum se lasă la avocat pentru când vine, doamne fereşte, ziua cea neagră...

— E vorba de bani mulţi! Nu ştii tu unde sunt banii? a insistat Vasiliu.

— Nu ştiu, sufleţelule!... Atât ţi-am mai ascuns că, într-o seară, Săndel şi cu Gică Cernea, au cărat cu o valiză banii. Unde?... Ştie mutu' de la Manutanţă! Gata! Eu alte boabe n-am în guşă! Puteţi să-l chemaţi pe Pârvu să mă toace cu satirul în faţa dumneavoastră...

— Ce să fac eu cu tine, mă Vasilico? a întrebat-o comisarul.

— Să-mi daţi crezare, asta să faceţi, s-a rugat ea. Şi să nu mă trimiteţi acasă...

— E mai greu... Mă rog, dacă spui că ai ajuns la fundul sacului, luăm recreaţie. Nu te trimit acasă... O să te las într-o cămăruţă, lângă biroul ofiţerului de serviciu, Du-o, Radule, şi pe urmă să dăm o raită pe la ea, pe acasă. Poate

ne pică Pârvu, la drum de seară. E singura ocazie când noi şi Vasilica avem acelaşi interes: să fie arestat Pârvu...

Am luat-o pe femeie şi am dat-o în primire ofiţerului de serviciu.

M-am felicitat în gând pentru perspicacitate. Am priceput mai toată combinaţia comisarului Vasiliu. Care ambulanţă, care otrăvire?... Gina Cernea era sus, într-un birou cu Aldea...

„Băbuţa" care jelea „victima" a fost, de bună seamă, artista la care a făcut aluzie comisarul.

Farsa a reuşit şi Vasiliu a scos de la Vasilica Neacşu lucruri interesante.

La urmă a mai îmbrobodit-o că ne ducem la ea acasă, să-l pândim pe Pârvu... aiurea!

Eram curios să văd continuarea. Întorcându-mă sus, în birou, Vasiliu m-a anunţat că mergem să luăm un mandat de percheziţie de la procuror şi de acolo ne oprim drept la uşa lui Frangopol...

Percheziţia făcută în elegantul apartament ocupat de avocat în blocul Ferikide n-a dus la niciun rezultai.

Avocatul Frangopol, un bătrânel cu înfăţişare modestă, de om neajutorat, putea fi luat drept profesor pensionar îndatoritor, ne-a tratat ca pe nişte vizitatori de seamă ai unui muzeu. Ne-a arătat toate odăile, toate dependinţele, toate firidele şi toate cotloanele apartamentului, cu grija să nu ne scape ceva nevăzut.

A ajutat la ridicarea covorului şi la mutarea mobilelor mai mici. Ne-a explicat că el se ştie curat ca lacrima şi că vrea să fie convinse, odată pentru totdeauna, şi organele de urmărire judiciară.

La terminarea percheziţiei, aşezaţi în fotolii, în cabinetul avocatului, Vasiliu s-a scuzat pentru vizita noastră inoportună, pe care a calificat-o drept plictisitoare, o neplăcută îndatorire de serviciu. A promis că avocatul nu va mai fi deranjat. Ne-a făcut semn mie şi lui Amza.

— Mergem, domnilor! Şi aşa am abuzat cam mult de răbdarea şi de bunăvoinţa domnului avocat...

S-a uitat la Amza.

— Totul este în regulă. Nu. Domnule comisar ajutor? Amza a împrumutat politeţea şefului.

— Eu aş mai avea o singură rugăminte la domnul avocat. Dacă se poate, fără să-şi încalce obligaţiile profesionale, să ne spună câte ceva despre doi dintre clienţii domniei-sale. Se numesc Neacşu şi Cernea, infractori recidivişti...

— Ce anume vă interesează, domnule comisar ajutor? a ieşit Frangopol în întâmpinare.

Amza a răspuns tot cu o întrebare:

— Ce-l poate interesa pe un poliţist când e vorba despre doi infractori extrem de periculoşi?

Avocatul s-a ridicat, a mers la birou, şi-a şters tacticos lentilele ochelarilor (mai mult decât era necesar) şi a răsfoit un carneţel. Când a revenit la locul său. Şi-a mai şters o dată ochelarii, inutil, fiindcă i-a pus alături pe o măsuţă. S-a lansat într-o preţioasă tiradă:

— Domnilor, ştiu din lunga mea experienţă că întotdeauna poliţia vrea să afle totul şi... nimic altceva! Am să fiu cu dumneavoastră eminamente sincer... Eu, ca bătrân jurist, cu pretenţia unei probităţi profesionale îndeajuns demonstrate, cunosc deosebirea dintre relevarea circumstanţelor atenuante în favoarea clienţilor mei şi ascunderea cu intenţie a celor agravante. Preambulul acesta vă rog să-l consideraţi, aprioric, o promisiune de a mă pune la dispoziţia dumneavoastră ca un aliat util şi, mai ales, loial. Domnul comisar ajutor a adus în discuţie două nume ale unor foşti delincvenţi, clienţi ai mei. Am dedus că nu o caracterizare a lor vă interesează, ci, îndeosebi, unele amănunte despre acţiuni cu aspect delictuos, pe care să le corelaţi cu indicii de care dispuneţi despre un fapt sau despre o stare de fapt. Am să vă ofer întreaga sumă a concluziilor mele. După părerea mea, aceşti doi oameni trec acum printr-o metamorfoză. Instinctul lor de conservare le-a dictat... defensiva. Este inerent ca realităţile, de proporţii copleşitoare, pe care le trăim să

modifice şi comportamentul indivizilor, să-i invite la integrare. Altfel cum să-mi explic o întâlnire, de dată relativ recentă, care a avut loc la solicitarea lor? Au venit la mine ca să-mi comunice – pur şi simplu – hotărârea de a renunţa la o existenţă reprobabilă. Mi-au cerut să le facilitez, sub pavăza legilor, despărţirea de un trecut clădit pe terenul alunecos al necinstei. Poate părea neverosimil, dar, dacă privim totul prin lupa suspiciunii, cum mai putem crede în reeducare, în recuperarea elementului uman? În speţă, ca o dovadă a deciziei meritorii pe care au adoptat-o. Mi-au mărturisit că deţin încă unele accesorii de arme, cât şi alte obiecte pe care le-au folosit odinioară la săvârşirea infracţiunilor pentru care au fost judecaţi şi condamnaţi la pedepse privative de libertate.

M-au consultat asupra consecinţelor care decurg din această situaţie. Sfatul meu de om matur şi de asociat al legiuitorului a fost ca ei să procedeze întocmai cum au procedat cu mine. Recte, să se prezinte în faţa autorităţilor noastre, unde sinceritatea şi buna lor credinţă vor fi apreciate cum se cuvine. Desigur, dacă deţinerea acestor obiecte – nu mi le-au descris în detaliu – vor cădea sub incidenţa unui articol din codul penal, la aplicarea legii vor beneficia în mod considerabil de circumstanţe ajutătoare. Deloc neglijabile. Numai astfel poate cădea

cortina peste ultimul act al unei existenţe antisociale, după care se deschide larg, fără oprelişti, un nou viitor, se naşte posibilitatea integrării în sinul maselor de oameni cinstiţi, care se întreţin numai din muncă. Sunt convins că sfatul meu a căzut ca sămânţa pe un teren fertil, a rodit şi, natural, nu voi rămâne în expectativă, contemplativ. Când, prin familia lor sau pe altă cale, voi afla că au nevoie de apărător, voi merge unde trebuie ca să-i ajut pe aceşti oameni, cantonaţi la o răspântie de viaţă. În fond sunt două victime ale vechilor şi strâmbelor noastre rânduieli.

Vasiliu l-a ascultat pe avocat cu o falsă evlavie, Amza, resemnat, iar mie, profan în meserie, îmi venea să casc.

Aşteptam verbul caustic al comisarului, dar el a păstrat tăcerea. Îi cedase lui Amza poziţia de atac, l-am mai văzut făcând aşa, era probabil o tactică a lui, să verifice la lucru, pe viu, aptitudinile subalternilor.

Amza a trecut la ofensivă:

— Domnule avocat, a fost o admirabilă pledoarie şi, ca toate pledoariile dumneavoastră, m-a fermecat. Aţi făcut ca unele întrebări pe care am vrut să le formulez să mi se pară meschine. Sunt jenat că va trebui să apelez totuşi la ele. Se referă la lucruri insignifiante... De exemplu, în acest scrin, domnule avocat, se află un buletin de identitate

pe numele Luca Sotir. Între paginile lui se găseşte o recipisă de predare a unui colet la biroul de bagaje din Gara de Nord. Fireşte, el poate aparţine unui client al dumneavoastră, în numele căruia trebuie să faceţi ceva diligente. Este mai mult ca sigur că el nu are nicio legătură cu motivul prezenţei noastre aici, dar vă spun drept că, pentru noi, cuvintele „colet", „bagaj", „valiză" ', „geamantan" au la această oră o rezonanţă aparte...

Avocatului nu i-a căzut bine. S-a încordat, s-a observat un efort de gândire, transformat într-o destăinuire:

— Domnii mei, vă rog să nu vă reprimaţi nicio întrebare. Niciuna dintre ele nu mă poate incomoda... Personal, nu mi s-a părut demn de interes să spun că bieţii Neacşu şi Cernea, clienţii mei, au adus aici o valiză conţinând – după spusa lor – obiecte personale, de oarecare valoare, necesare lor, materialmente, la sfârşitul unei posibile perioade de detenţie. Ambii s-au plâns că nu se pot bizui pe integritatea morală a soţiilor, capabile de surprize neplăcute. Au vrut, cunoscută fiind probitatea mea, să le păstrez eu. Am refuzat. Pe de o parte nu cunoşteam con ţinutul valizei şi, pe de altă parte, nu mă puteam transforma într-un depozit. Le-am dat ideea să depună valiza la biroul de bagaje al gării. Acolo se păstrează o lună, apoi se transferă într-o altă

magazie, unde, până la termenul de un an. Sunt ţinute la dispoziţia depunătorului. Există, bineînţeles, condiţia achitării unor taxe aferente. Mai mult, puteau lăsa cuiva recipisa să reînnoiască depunerea. Mi-au propus ca acea persoană să fiu eu. N-am acceptat. Nu eram prieten cu ei, ci o persoană oficială, angajată pentru asistenţă juridică. Le-am sugerat să găsească o rudă, un prieten, care să le facă acest serviciu. În urma celui de-al doilea refuz, au plecat cu valiza, al cărui conţinut, repet, nu l-am văzut, şi s-au întors după două sau trei ore, aducându-mi acest buletin şi această recipisa. Am fost pus în temă că omul pe care l-au învestit cu calitatea de depunător al bagajului este un infirm nedeplasabil, şi că ei mă roagă pe mine, dacă va fi cazul, să reînnoiesc doar formalităţile de depunere. Ipotetic. O ipoteză puţin plauzibilă, întrucât nu existau temeiuri ca ei să lipsească mai mult de un an. Poate, cel mult, o lună, două. Dacă, între timp, infirmul va avea nevoie de actul de identitate, el mă va căuta la telefon şi vom găsi o posibilitate să-i fie transmis.

Avocatul minţea aşa de prost, că până şi eu mi-am dat seama. A vrut să mai spună ceva, dar Amza l-a împiedicat.

— Aţi folosit acest act?

Avocatul a negat.

— De altfel, nu cred că au trecut treizeci de

zile de când clienţii mei s-au prezentat autorităţilor şi au fost reţinuţi preventiv. Am omis, neintenţionat, să vă spun că...

— Ştim!... L-a scutit Amza de alte explicaţii. Clienţii dumneavoastră sunt arestaţi la noi şi cercetaţi pentru furtul unei mari sume de bani. Avem motive să credem că ei au abuzat de încrederea dumneavoastră şi v-au indus în eroare... Pot da un telefon de aici?

— Cu multă plăcere, a încuviinţat avocatul.

Amza a cerut un interior de la Prefectură şi s-a interesat dacă nu există vreo reclamaţie pentru pierderea ori furtul unui buletin de identitate pe numele Luca Sotir. Nu ştiu ce i s-a răspuns, dar el a încheiat convorbirea cu: „Mulţumesc, am fost convins!”

— Domnule avocat, a spus, în timp ce punea telefonul în furcă, în baza unui act de identitate furat, s-a depus în păstrare o valiză al cărei conţinut am vrea să-l cercetăm.

Frangopol a ridicat braţele, ca pentru a preveni o infamie.

— Bine, dar pentru asta legislaţia uzuală cere îndeplinirea...

Răbdarea lui Vasiliu a ţinut numai până la acest moment al discuţiei. S-a ridicat şi pe un ton care nu admitea replică l-a invitat pe Frangopol:

— Îmbracă-te, domnule avocat, mergem la gară!

În timp ce-şi aranja ţinuta. Frangopol trăncănea despre pericolul unui abuz de putere, despre incompatibilitatea vreunei învinuiri care să-l vizeze şi despre mai nu ştiu ce...

La gară, Amza a întins funcţionarului de la biroul de bagaje recipisa şi actul de identitate procurat prin furt. Funcţionarul le-a privit superficial şi i-a pus în faţă o valiză de carton. A fost deschisă, şi în interiorul ei nu se găseau decât nişte pâini uscate.

Spre mirarea funcţionarului, Amza a început să rupă pâinile în bucăţi. Erau pâini adevărate, cu coajă, cu miez şi nimic altceva. Amza a scormonit printre firimituri cu o răbdare exagerată. În cele din urmă a găsit o bucăţică de hârtie, mică, nici cât o jumătate de timbru. I-a arătat-o lui Vasiliu:

— Este o bucăţică de hârtie dintr-o banderolă cu care se prind bancnotele. În valiza asta au fost banii!

— Fantastic! s-a minunat Frangopol.

Amza l-a privit crunt.

— Este posibil, domnule comisar, ca cineva, de exemplu domnul avocat Frangopol, să fi scos valiza, s-o golească de preţiosul ei conţinut şi să lase mai departe, în păstrarea *cefereului,* pâinea noastră cea de toate zilele. Să-l rugăm pe domnul avocat să ne ajute la recuperarea banilor, evitând astfel o situaţie extrem de

neplăcută pentru domnia-sa, aceea de complice şi de tăinuitor.

— Domnule, mi se pare aberant! a protestat bătrânelul, simulând o sfântă indignare.

Amza a continuat să discute cu Vasiliu, ca şi cum Frangopol nici n-ar fi fost acolo:

— Domnule comisar, aţi remarcat – la percheziţia făcută domnului avocat – valizele acelea stivuite pe şifonier? M-am urcat pe un scaun şi le-am privit. De pe ultima valiză de sus a fost luată, de curând, o alta. Se cunoştea după urmele de praf. După conturul lăsat pe suprafaţa prăfuită a valizei-suport, se putea evalua cu aproximaţie dimensiunile celeilalte, cea ridicată. Şi mai e ceva. Pe aceeaşi suprafaţă prăfuită sunt nişte punctişoare neregulate. S-ar putea ca valiza despre care vorbim să nu fie confecţionată dintr-un material neted, să fie din piele de porc, de exemplu... M-ar putea întreba domnul avocat cum ar fi posibil să vii la acest ghişeu, să ceri o anumită valiză, s-o deschizi aici, în plină lumină, să scoţi din ea numeroase pachete de bancnote, să le încarci într-o alta şi în prima să bagi pâine. Într-adevăr, n-ar fi posibil.

Sub acest potop de cuvinte, Vasiliu a început să se monteze. Amza a observat.

— Vă cer iertare pentru digresiunea mea interminabilă, dar cred că m-am contaminat

de... elocinţă[103] de la domnul avocat. Vă rog să mă mai toleraţi un minut. Ce cred eu?... S-ar putea să fie o pură fantezie, dar risc să mă compromit şi să vă spun ce cred. Domnul Frangopol a venit aici cu un geamantan identic celui aparţinând lui Neacşu şi lui Cernea. În el era pâine. Cât despre acesta, pe care îl avem în faţă, promit că mă voi ocupa, fără preget, să stabilesc de unde şi de cine a fost procurat. Deci a dat buletinul, recipisa, a primit o valiză, şi într-un moment de neatenţie a funcţionarului a lăsat-o jos şi a predat-o pe cealaltă, pretextând că a avut nevoie de un anumit obiect. De ce am bătut câmpii cu valiza de piele de porc? Aceea, după urmele lăsate în praf, era mai voluminoasă. În ea încăpea uşor valiza de carton... „Ce rost avea, se va întreba domnul avocat, să vin cu încă o valiză după mine? Era totul foarte simplu. O ceream pe cea cu bani şi o lăsam, în locul ei, pe cea cu pâine uscată...” E aşa şi nu-i aşa... Nimănui nu-i face plăcere să circule prin oraş cu o valiză doldora de bani. Ascunderea ei devine o foarte mare problemă... Nu cumva domnului avocat i-a convenit tot ideea cu biroul de bagaje, al cărei autor a mai fost? Nu cumva era mai practic să fie introdusă valiza cu bani în cealaltă, de piele – cu încuietori, să zicem, mai sigure –, şi s-o depună tot aici? Desigur sub o altă identitate?

[103] Însuşire sau talent de a convinge sau de a emoţiona prin vorbe.

Aşteptăm să se schimbe funcţionarul de la ghişeu, venim la celălalt şi depunem, cu un alt buletin, un nou bagaj. Putea fi ales timpul cel mai potrivit, la o oră apropiată de schimbarea funcţionarilor. Chiar dacă trebuia aşteptat un pic, prezenţa unui om cu o valiză pe un peron de gară este cum nu se poate mai normală... Dar, vă rog să acceptaţi această supoziţie sub beneficiul de inventar. Ştiţi de ce am avansat-o?... Fiindcă ne ia o grijă de pe suflet. Tot suntem aici. Să verificăm dacă există depusă vreo valiză din piele de porc, cam de un metru pe şaptezeci de centimetri. Dacă o să găsim valiza, aflăm şi numele depunătorului...

— V-am ascultat mai mult decât se cuvenea, s-a înfuriat avocatul. Este o insultă, o umilinţă, mă simt ca pălmuit. Acest comportament abuziv nu va rămâne fără consecinţe. Vă rog să vedeţi dacă există vreo depunere pe numele Frangopol şi să mă lăsaţi în pace.

— De ce Frangopol? s-a opus Vasiliu. Să verificăm pe numele dumitale din acte: Cristian Necşulescu. „Frangopol” ţi-a rămas ca pseudonim de pe vremea când ai preluat „Biroul de avocatură Frangopol”. Ca să nu pierzi clientela predecesorului i-ai adăugat numele la al dumitale. Cu timpul, numele adevărat s-a confundat cu cel al biroului de avocatură. Toată lumea te ştie de Frangopol. Chiar şi noi. Când am cerut procurorului

mandatul de percheziţie, la rubrica „Numele” am scris Frangopol, Prenumele nu-l ştiam. A trebuie să-l sun pe şeful baroului, şi el mi-a spus numele exact. Dă-mi, te rog, buletinul dumitale şi cealaltă recipisă.

— Este o gravă eroare! n-a cedat avocatul.

— Sunt mai multe, a consimţit, enigmatic, Vasiliu.

Avocatul a scos dintr-un buzunar actul de identitate şi i l-a întins comisarului. Acesta nu l-a slăbit.

— Şi recipisă!... Doar nu vrei să te caut până la piele, aici, pe peron. Să te vadă lumea în chiloţeii dumitale cu mâneci lungi.

— Nu vă deranjaţi, a replicat sarcastic avocatul. Recipisa este în apărătoarea buletinului... Să te ferească Dumnezeu de poliţiştii cu idei fixe...

În schimbul actului şi al recipisei, lui Vasiliu i s-a înmânat o valiză din piele de porc, de culoare bej. El a împins-o spre Amza, zicându-i: „Doar n-oi fi tu Mafalda?!”

Încuietorile valizei erau solide şi pentru deschiderea lor trebuiau ori cheile originale, ori un cuţit foarte ascuţit. Amza i-a cerut avocatului cheile. Acesta a emis din buze un sunet necuviincios.

Vasiliu l-a rugat pe omul de la ghişeu să le dea un obiect tăios. Le-a dat briceagul lui. Valiza fusese eliberată cu acte în regulă. Omul

şi-o fi spus în gând că lumea-i plină de nebuni.

Pentru că avocatul a început să dea semne de neastâmpăr, m-am lipit de el. Văzând că Amza se pregăteşte să înfigă lama briceagului în capacul valizei, a scos nişte chei, pe care le-a aruncat peste valiză.

(Vasiliu a spus mai târziu că n-a pomenit, în viaţa lui, atâta zgârcenie. La ce-i mai folosea această valiză avocatului, ştiind ce conţine şi ce consecinţe avea acest fapt?!).

În valiză s-a găsit maldărul de bani furaţi de la „Creditul Minier”. A fost sigilată în prezenţa unor martori, s-au încheiat actele corespunzătoare şi am plecat cu toţii la poliţie. Noi trei, avocatul şi valiza cu milioane.

Pe un drum am prins un schimb de cuvinte între Amza şi Vasiliu. Amza a întrebat:

— Ce ziceţi cum arată avocatul? I-a mai scăzut din morgă...

— Ce-ai cu el? Arată bine, ai putea să juri că-i viu... a fost de părere Vasiliu.

Avocatul s-a uitat, de mai multe ori, în sus, spre cer. Ca şi cum voia să ştie dacă Dumnezeu e acasă şi vede ce i se întâmplă lui.

Lângă un tren se sărutau doi tineri. Lumea îi ocolea, ca pe ceva ce nu trebuie tulburat. Le-am păstrat imaginea în mine şi după ce nu i-am mai văzut.

Am privit şi eu cerul. Avea în seara aceea o transparenţă de cristal şi mirosea în aer a

stele...

La Prefectură, Vasiliu m-a trimis să dau drumul celor două femei, Vasilica Neacşu şi Gina Cernea, să plece. Pe rând, ca să nu se păruiască încă de pe sălile noastre.

Exista riscul ca Vasilica să rămână bolnavă de nervi pe viaţă, văzându-şi prietena vie şi nevătămată. Ca să nu mai vorbim de felul în care avea să reacţioneze Gina aflând că Vasilica s-a lăsat păcălită şi că poliţia a pus mâna pe toţi banii.

Pentru încheierea dosarului „Creditul Minier" mai trebuia rezolvată o singură problemă, ultima: arestarea lui Serafim Pârvu.

Când s-a discutat despre capturarea şefului de bandă, Vasiliu ne-a spus că Pârvu trebuie ademenit, trebuie făcut să iasă singur la lumină.

Ziarele relatau în acele zile despre împuşcarea. Într-o luptă cu poliţia, a unui alt faimos şef de bandă: Voican. În legătură cu această ştire, l-am auzit pe Vasiliu vorbind cu Amza:

— În sfârşit, a venit timpul să facă şi Voican o faptă bună, să ne fie de ajutor. Ne folosim de el şi montăm o capcană pentru lupi.

— Bine, dar e mort! a exclamat Amza.

— Tocmai de asta. Îmi bâzâie o idee prin scufiţă, dar mai trebuie să-l conving şi pe

prietenul meu Georgică Pârjol, reporterul de la „Cotidianul”. Mă duc să-l caut la „Gambrinus”. Tu, ocupă-te de Frangopol. Bate fierul cât e cald, să nu-i lăsăm timp să compună cine ştie ce fantasmagorie. Mă întorc repede şi ţin şi eu aproape. Trebuie interogaţi, pe larg, Cernea şi Neacşu. Avem acum probe împotriva lor cu toptanul.

Abia după două zile mi-am dat seama cum arăta capcana pentru lupi montată de Vasiliu.

În „Cotidianul” a apărut, pe prima pagină, o relatare, preluată şi de alte ziare. Iată cum suna:

„EPILOG LA UN FURT DE... MILIOANE!

După îndelungi şi laborioase operaţiuni poliţieneşti de anvergură, echipa condusă de destoinicul comisar Sorin Vasiliu poate raporta opiniei publice: VICTORIE!

Dar să nu vă punem prea mult la încercare curiozitatea. Este vorba despre îndrăzneţul atac de la sediul societăţii „Creditul Minier”, despre care, cu siguranţă, cititorii noştri îşi amintesc. O bandă, extrem de periculoasă, a reuşit o lovitură mai ceva ca în filme, demnă de un Al Capone[104].

[104] Alphonse Gabriel „Al” Capone (în italiană Alfonso Capone, n. 17 ianuarie 1899, Brooklyn, SUA – d. 25 ianuarie 1947, Palm Island, SUA) a fost unul din cei mai faimoşi gangsteri americani din anii 1920–1930.

Suntem autorizaţi să vă informăm că s-au furat peste două milioane de lei, pe care poliţia i-a recuperat în întregime (cu binevoitorul şi dezinteresatul concurs al distinsului maestru din baroul de Ilfov, domnul F.).

Autorii senzaţionalului furt fac parte din lumea interlopă. Ei au străbătut, de nenumărate ori, sala paşilor pierduţi din Tribunalul Mare, în calitate de acuzaţi.

În dosarul întocmit de poliţie figurează numele spărgătorilor Alexandru Neacşu, Gheorghe Cernea, al complicilor lor, Necula Baboie şi Grigore Lambru, precum şi al altor persoane cu vinovăţii mai mici.

Faptele au fost dovedite şi recunoscute de inculpaţi.

Din boxa acuzaţilor va lipsi însă vinovatul principal, şeful bandei, cel care, după declaraţiile părtaşilor şi după probele indubitabile administrate de poliţie, a condus şi a organizat marele jaf. El a încetat recent din viaţă. A fost împuşcat mortal într-o luptă cu brigada de şoc a poliţiei, relatată pe larg şi în ziarul nostru, cu câteva zile în urmă.

Numele temutului spărgător şi criminal este Mitu Voican.

În curând, justiţia va face dreptate. Adresăm călduroase felicitări poliţiei noastre.

George Pârjol”

După ce a citit acest text, prima observaţie a lui Amza a fost:

— Cum peste două milioane furate, şefu'?... Greşeală de tipar! Peste şase milioane...

— E o greşeală a mea, făcută cu bună intenţie, dragă Amzulică, a recunoscut vesel comisarul. Am în vedere o păcăleală dublă. Întâi, să-l fac pe Pârvu să creadă că poate scoate capul fără grijă. El o să-şi spună că Neacşu şi Cernea, aflând de împuşcarea lui Voican, au dat vina pe el, i-au atribuit rolul şefului, şi poliţia a înghiţit găluşca. Complicii l-au menajat, bravo lor! Chestia cu milioanele e o altă momeală. Adică nu s-a găsit decât o treime din bani. Va întreprinde orice, ca să pună mâna pe banii rămaşi. Are un fir care îl duce direct la avocatul Frangopol. Pârvu va înţelege că binevoitorul concurs al domnului F. A constat într-o manevră abilă prin care au fost salvaţi şi puşi la adăpost mult mai mulţi bani decât a găsit poliţia. Probabil avocatul a sacrificat suma apărută în ziar în mod deliberat. Praf în ochii poliţiei. Sigur, cei de la „Credit" vor susţine că s-au furat şase milioane, nu două, dar pot fi bănuiţi, la rândul lor, că umflă cifrele, cum se mai întâmplă câteodată în astfel de situaţii. La asemenea raţionament am vrut să-l conduc pe Pârvu cu articolul din ziar. O să-l caute pe avocat. După cele scrise în ziar, n-are

cum să-şi închipuie că e arestat. Aici, la Frangopol, instalăm noi capcana pentru lupi. Aici îl aşteptăm începând chiar de mâine. Trebuie foarte mare atenţie. Pârvu nu-i o vrăbiuţă pe care s-o vânezi cu praştia. El se crede „curat” acum, dar dacă ne simte pe urmele lui, miroase cursa şi dispare până la calendele greceşti. Trebuie lucrat în foi de viţă. S-o luam băbeşte: cum poate da el de Frangopol? Căutându-l la telefon! Ştim că n-o să-l găsească. La tribunal?... Pârvu e prea cunoscut acolo şi e prea devreme să se arate tocmai la tribunal. Acasă?... Aici, da!... Când?... Dimineaţa, înainte de drumurile zilnice, sau seara. Pârvu îl ştie bine pe Frangopol, îi cunoaşte tabieturile. Seara, la Frangopol se mai adună prieteni pentru un bridge. Deci dimineaţa ar fi mai multe şanse să-l găsească singur. O să încerce să scoată banii de la el cu duhul blândeţii, dar n-o să se dea înapoi nici de la violenţă. Pentru asta va trebui să se ducă la avocat înarmat, să aibă cu ce să-l ameninţe, nu?... în blocul Ferikide se poate intra din două părţi. Din bulevard sau prin strada Vasile Conta. Cum zic eu să pro cedăm?... Instalăm un post de observaţie pe palierul etajului de deasupra lui Frangopol. Aldea o să stea acolo. Noi îl lăsăm pe Pârvu să intre în bloc. El o să sune, o să bată la uşa avocatului şi, dacă o să vadă că nu i se răspunde, poate reacţiona în

două feluri. Primul: să forţeze uşa şi să intre în apartament, să caute ascunzătoarea banilor sau alte indicii. În această situaţie Aldea are timp să ne cheme.

— De unde să vă chem? n-a avut răbdare Aldea.

Vasiliu s-a supărat.

— Eu înţeleg că v-am făcut capul calendar. Mi se pare însă foarte important să stabilim totul în cele mai mici amănunte. De unde să ne chemi?... Ascultă şi-ai să afli! Amza o să păzească intrarea din bulevard. Pârvu nu-l cunoaşte pe Amza. Eu – pe cea din Vasile Conta. Pe mine mă cunoaşte ca pe un cal breaz. Cred că el o să intre prin bulevard şi o să iasă prin Conta. Sunt acolo o mulţime de străduţe, pe care se poate pierde. N-o să fie greu să ne găsească Aldea. Dacă Pârvu nu forţează uşa şi pleacă, atunci Aldea îl urmează nevăzut şi îl împiedică să se întoarcă, îl blochează, ca să-l putem încolţi noi. La ieşire, Pârvu o să-l aibă pe Aldea în spate, pe Amza în stânga şi pe mine în dreapta. Radu o să fie cu maşina tot în Conta, mai în fund, spre Batişte. Porneşte când îi fac eu semn sau când vede şi el că trebuie, că e nevoie de el. În niciun caz, băieţi, nu tragem noi primii. Asta ar mai lipsi, împuşcături ziua, în plin bulevard. Mai vedem la faţa locului. Ştiţi proverbul cu socoteala de acasă... Eu va trebui să fiu cel mai bine camuflat. Cine pune mâna pe

Pârvu are de la mine o bere şi un covrig cu sare...

Pârvu n-a venit a doua zi. Am stat cu toţii în dispozitivul de pândă.

Pe trotuarul de vizavi, în dreptul porţii din strada Vasile Conta, s-a nimerit să zacă pe butuci o camionetă. Platforma îi era acoperită cu o prelată, aproape putrezită. În imediată apropiere, pe partea opusă, se aflau fostele garaje Mihăescu.

Vasiliu s-a strecurat în platforma camionetei şi a pândit printr-o crăpătură a obloanelor, acoperite cu prelata.

Ceilalţi ne-am aflat la posturile stabilite. Am stat la pândă de dimineaţă până a doua zi în zori. Ne-am întors o dată cu stropitoarele U.C.B.[105]-ului.

Când am observat că Vasiliu vrea să s-ară din camion, am trecut încet cu maşina pe lângă el şi s-a urcat din mers. Am oprit după câteva sute de metri, am tras pe dreapta, fiindcă aşa a vrut el. M-a trimis să le spun lui Amza şi lui Aldea că ne întâlnim la fosta frizerie americană.

I-am anunţat, şi eu cu Vasiliu am ajuns, fireşte, primii la frizerie. Ne-am bărbierit. Au sosit şi colegii noştri, care au făcut acelaşi lucru.

Apoi am băut împreună o cafea, peste drum, la bodega „Mircea”, unde tocmai se ridicau

[105] Uzinele Comunale Bucureşti

obloanele, pentru curăţenie.

Puţin după ora şase, ne-am întors la posturi şi a fost o zi cu ceva mai mult noroc.

Eu n-am văzut cum a început toată povestea. Am aflat după aceea că, pe la opt, Pârvu şi-a făcut apariţia. A coborât dintr-un taxi şi a intrat în bloc, cu pas liniştit, ca un om sigur pe sine. După aproximativ şapte-opt minute a ieşit, s-a îndreptat spre poarta dinspre Vasile Conta.

Din locul în care mă aflam eu, am văzut cum o maşină de gunoi a oprit spate în spate cu camioneta din care, pândea Vasiliu. Aproape lipite una de alta. Gunoierii au început să care cutiile metalice care stăteau pe trotuar în dreptul porţii din spate a blocului Ferikide. M-am îngrozit. Vasiliu era imobilizat, printr-o întâmplare stupidă, şi, dacă Pârvu ar fi ieşit pe acolo, n-ar fi avut cum să-l oprească.

Îmi fierbeau creierii, ce să fac, când am văzut pe trotuar luând-o în stânga, prin faţa fostelor garaje Mihăescu, un munte de om, mare cât Gogea Mitu, pus la ştaif. Păşea leneş şi-şi făcea vânt cu pălăria, pe care dintr-o neatenţie a scăpat-o din mână. S-a întors după ea şi, cum a ridicat-o, a rupt-o la fugă. Am pornit cu toată viteza. În urma lui apăruse Amza, urmat la distanţă de Aldea. Am vrut să opresc să-i iau, dar fugarul – am priceput că Pârvu era – se postase pe mijlocul străzii şi îmi făcea semne, înnebunit, să vin mai repede spre el.

Cedând primului impuls, am frânat lângă el. A deschis, aproape smulgând uşa maşinii, şi s-a aşezat în dreapta mea.

— La Piaţa Obor! mi-a poruncit. Ai o mie de lei dacă ajungi în cinci minute...

— Să văd mia, am făcut eu pe nebunul.

— Mişcă-te, a urlat el şi a aruncat la picioarele mele, printre pedale, o hârtie albastră, de o mie de lei.

Am pornit, ambalând motorul cu zgomot. Prin oglinda retrovizoare se zărea Aldea, cocoţat pe oblonul camionetei puse pe butuci, trăgând cu toată forţa de prelată. Amza venea în goană.

Pasagerul meu a scos un revolver din buzunarul de la piept şi l-a ţintit pe Amza, prin geamul din spate. N-a apucat să tragă, pentru că eu am virat la dreapta. Ajunsesem la capătul străzii şi, pentru halele Obor, trebuia s-o iau, obligatoriu, la dreapta. Nu puteam fi bănuit că am vrut să-l protejez pe urmăritor. În niciun caz Pârvu nu bănuia că se urcase în maşina poliţiei. A băgat pistolul la loc, în buzunar, şi a încercat să-mi explice:

— Nu te speria, sunt poliţist!

— Pentru mine sunteţi omul cu mia, am răspuns obraznic. Sper că nu v-aţi răzgândit?... Vocea mea devenise mult mai subţirică, aproape că nu mi-am recunoscut-o.

— Bagă cărbuni, m-a îndemnat Pârvu, şi dacă ajungi la fix, suplimentăm devizul!...

Am apăsat pe pedala de acceleraţie. Motorul urla şi lumea întorcea capul după noi.

Nu-mi venea nicio idee cum să fac să nu-l scap pe Pârvu. Parcă aveam rumeguş în cap.

Eram jumătate cât omul de lângă mine. N-aveam armă şi cu ciudă mi-am amintit de o mai veche promisiune a lui Vasiliu, că are să obţină aprobare să port pistol.

Au început să-mi treacă prin minte tot felul de prostii. De exemplu, să mă vâr într-un zid cu maşină cu tot şi să mor şi eu, şi Pârvu. Pe parbriz mi-a apărut, ca pe un ecran, preţ de o clipă (de unde până unde?), chipul Auricăi, fata orfană de la garajele „Herdan”. Plângea pentru mine şi lacrimile i se prelingeau pe parbriz. Cu un gest inconştient am vrut să dau drumul la ştergătoare.

Pârvu devenise calm, şi-a aprins o ţigară.

Mă gândeam de ce mi-a cerut el să-l duc la hale? Probabil ca să se piardă în mulţime. Cum să-l mai poată urmări cineva în furnicarul acela de oameni?

Am intrat pe Calea Moşilor şi mă apropiam de intersecţia cu Mihai Bravu. Într-un minut-două ajungeam la piaţă. Pârvu m-a lăudat că am meritat mia de lei. Peste cuvintele lui s-a suprapus în gândul meu o replică a lui Vasiliu: „Cine credeţi voi, băieţi, că l-a ajutat pe Pârvu să scape?... Colegul nostru, domnul Radu Cosma!

Intrasem pe Colentina. Peste drum de restaurantul „Parcul Soare” Pârvu mi-a spus să opresc. Mi-a băgat în buzunar încă o hârtie de cinci sute. El a dat să coboare şi eu m-am aplecat să ridic bancnota de o mie, rămasă pe jos. Fulgerător m-am aruncat spre dreapta şi l-am prins de un picior. L-am dezechilibrat şi a căzut pe spate. M-am târât pe perna maşinii, ca să cad deasupra lui. Pârvu nu s-a pierdut cu firea. A scos revolverul şi l-a îndreptat spre mine.

Mi-am încordat mai tare braţele şi mi-am zis că are să-i fie greu să se desprindă din încleştarea unui mort.

Cu ochii larg deschişi am văzut degetul lui Pârvu cum se lipeşte de trăgaci. În spatele lui stătea, parcă în picioare, Aurica, fata fără părinţi, despletită şi cu o crizantemă albă în mână.

Am auzit, ca prin vis, un strigăt sălbatic: „Pârvuleee!”...

Pârvu a întins capul mai pe spate, să vadă cine-i strigă şi o palmă năprasnică, dată în plină faţă, l-a zgâlţâit şi l-a făcut să scape revolverul din mână.

Cineva s-a aplecat, l-a apucat pe Pârvu de umeri, încercând să-l tragă din mâinile mele. Nu i-am dat drumul. Acest cineva semăna leit cu Vasiliu. Dintr-o maşină, lipită de a mea, au coborât parcă Amza şi Aldea. L-au ajutat pe

comisar.

Am desfăcut braţele şi am rămas întins pe perna maşinii. Aş fi vrut să adorm şi să mă visez copil într-o dimineaţă fără şcoală. Să miroasă în casă a pâine prăjită şi a creioane ascuţite.

Afacerea de la „Creditul Minier” a fost poate singura cu o evoluţie atât de curioasă. Furtul se săvârşise în dauna unei societăţi cu capital privat – între timp a avut loc naţionalizarea – şi banii recuperaţi de noi au revenit noi lor proprietari, celor care i-au produs şi care-i meritau, repuşi de revoluţie în drepturile lor fireşti.

Anchetarea lui Pârvu a dat la iveală o altă mare surpriză. El a fost instigat la comiterea furtului chiar de către un administrator de la „Credit”, care aflase din surse oculte că societatea o să devină proprietatea întregului popor.

Banda lui Pârvu se făcea vinovată şi de alte infracţiuni grave, descoperite tot cu prilejul acestei anchete.

După încheierea cercetărilor, care au făcut o oarecare vâlvă, într-o dimineaţă la ora două, după ce a fost cusută ultima filă la dosarul cauzei, Vasiliu ne-a convocat în biroul lui.

Eram de faţă eu, Amza şi Aldea. Ne-a comunicat laconic:

— Se pare că facem impresie în formaţia asta, urâţilor! Să vă dau ultimul buletin de ştiri! Amza a fost făcut comisar plin. Ne rămâne totuşi un comisar ajutor în echipă: Paulică Aldea. Radule, am aranjat să n-o predau pe „Zambilica”. De-acum înainte o să aibă doi şoferi, pe mine şi pe tine. Ai fost numit agent de poliţie judiciară. Bugetar Ţi-am promis pistol, uite-l pe al meu. Felicitările la „Mon Jardin”, unde, dacă mai prindem deschis, dau eu un şpriţ.

Aldea zâmbea, eu eram năuc, nu înţelegeam prea bine cum devine cu numirea mea şi Amza s-a posomorii. A vorbit nervos, cu ton ridicat, gesticulând cu mâinile, ceea ce nu îi era în obicei:

— Nu înţeleg de ce tot rahatul ăsta? Dacă cineva merita o recompensă pentru activitatea noastră din ultimul timp, atunci trebuia început cu… cel mai bun. Comisarul Vasiliu!

Vasiliu l-a privit cu un fel de reproş.

— Vrei să zici comisarul-şef Vasiliu, dacă te referi la mine. Eu am să conduc o brigadă operativă de intervenţie, care o să fie înfiinţată începând de... ieri! Vă convine sau nu, voi rămâneţi în subordinea mea. Amza devine adjunctul meu! Încă ceva şi vă scot la... grădină. V-am comunicat toate aceste noutăţi la ora două, ca să vă dezvăţ, pe viitor, de un obicei urât: acela de a mai trece noaptea pe-

acasă...

Capitolul 4
Un comisar trece la... arhivă!

Cu ocazia numirii mele ca agent de poliţie judiciară m-am ales cu mai multe lucruri. De la Vasiliu, cu pistolul, pe care l-am înregistrat pe numele meu; de la Aldea, cu holsterul – un fel de bretele cu ajutorul cărora puteam purta pistolul la subsuoară; de la Amza, cu o agendă, legată în coperte pânzate, în care să notez toate cazurile pe care am să le am de rezolvat, iar din partea instituţiei, cu o insignă şi cu o legitimaţie.

N-am împlinit anul în funcţie, pentru că, între timp, a fost înfiinţată miliţia populară şi... ei, şi, toate la timpul lor...

În agenda primită de la Amza n-am prea avut de notat cazuri încredinţate mie spre rezolvare. Am făcut numai câteva însemnări fugare, spre aducere-aminte, despre unele afaceri judiciare deosebite sau despre evenimente la care am luat parte.

Agenda îmi este cu adevărat folositoare abia acum, când aştern pe hârtie rândurile acestea. O răsfoiesc şi frazele trunchiate sau câte un cuvânt subliniat îmi stârnesc în memorie nu numai întâmplările de atunci, dar şi altele din tinereţea mea.

Am să le istorisesc pe cele despre care cred eu că merită, şi nu neapărat într-o anumită ordine.

Iată, de pildă, pe o filă este notat cu majuscule „FOTOGRAFIILE DE NUNTĂ”.

Cuvintele astea m-au dus cu gândul înapoi în timp, într-o seară îndepărtată de noiembrie.

În seara cu pricina. Împreună cu Amza şi cu un medic dermatolog, Grigoriu, am plecat să facem un control de rutină la câteva case de toleranţă, din strada Crucea de Piatră.

Amza mi-a destăinuit, în mare secret, că se lucrează la o evidenţă a acelor nefericite, urmând ca în puţină vreme prostituţia să fie interzisă prin lege şi să li se găsească locuri de muncă.

Era o seară urâtă. Întunericul ud năclăia străzile. Lumina becurilor din vârful stâlpilor desena cercuri lăptoase; nişte pete de lumină agăţate, nefiresc, ici şi colo, sub un cer mohorât. Imaginea era haşurată de razele oblice ale ploii.

Din pricina vremii aceleia păcătoase, pe care îţi era silă s-o priveşti şi pe fereastră, dintr-o cameră luminoasă şi încălzită, strada în care am poposit noi arăta mai trist ca de obicei. Două-trei femei, apariţii spectrale, dârdâiau în dreptul unor porţi. Când am ajuns lângă una dintre ele şi-a desfăcut haina. Atârna pe ea o rochiţă ca foaia de ceapă, foarte scurtă, care

lăsa să se vadă picioarele subţiri ca nişte macaroane: semăna cu un sac lunguieţ cu oase, pus în picioare. Era greu să-i ghiceşti vârsta.

Doctorul s-a repezit la ea:

— Încheie-te la haină, beleaua lumii, că-i frig şi eşti bolnavă. Să nu mai spun că arăţi ca o... radiografie îmbrăcată...

— Să trăiţi, domnu' doctor! s-a bucurat femeia, recunoscându-l.

— Să vii la spital, să te mai văd la plămâni... Mai fumezi? s-a interesat doctorul.

— Aşa, una-două, domnu' doctor.

— Fumează! a consimţit doctorul. Şi aşa plămânii tăi arată ca două prune uscate. Să mai iei nişte polivitamine. Şi intră dracului în casă. Aşa frumoasă cum eşti, nu te iau, nici hingherii...

Doctorul a trecut mai departe, noi – după el. Cuprinsă de un acces de tuse, femeia a rămas în poartă, petrecându-ne cu privirea.

— Vai de mama lor, a spus doctorul, vorbind cu noi. Le mai ajut şi eu cât pot. Pe lângă ce viaţă duc amărâtele astea, câinii trăiesc mai omeneşte...

Lângă altă poartă, sub o umbrelă, aştepta un bătrânel cu ochelari şi cu melon. Avea o ţinută îngrijită şi prezenţa lui era nepotrivită într-un asemenea loc.

Doctorul ne-a spus despre el ceva ce ne-a lăsat perplecşi.

— Boşorogul ăsta face pe tăticul sever. Dimineaţa o aduce pe fiică-sa la bordel şi seara o ia acasă, ca nu cumva, căpătând deprinderi rele de la celelalte, să meargă singură pe stradă. De, cartierul e rău famat! S-ar putea s-o agaţe vreun bărbat neserios, pus pe aventuri. Spuneţi şi dumneavoastră dacă moşulică ăsta e sănătos la cap?...

Tot în seara aia am mai intrat într-o mulţime de cămăruţe sordide, controlând condicuţele fetelor.

Într-una din odăi am zărit o fotografie înrămată care m-a surprins: o fotografie de nuntă. Era a fetei care stătea în faţa noastră cu privirile plecate.

În poză, îmbrăcată mireasă, zâmbea aparatului de fotografiat. Lângă ea, un tânăr uscăţiv, cu părul lins, dat pe spate, cu mustăcioară „muscă” şi cu o privire rătăcită.

Mi-am zis că o fi fost măritată cândva şi că, pe urmă, nişte catastrofe din viaţa ei au obligat-o să coboare până la treapta umilitoare, tragică, a prezentului.

Am greşit. Într-altă cameră, am văzut altă fotografie, înfăţişând un mire şi o mireasă. Adică, acelaşi mire, dar altă mireasă.

Vreo patru sau cinci prostituate aveau în odăile lor fotografii în care erau îmbrăcate mirese şi lângă ele stătea acelaşi bărbat slăbănog, cu mustăcioară „muscă” şi privire

rătăcită.

Cum era posibil? Le luase pe rând de nevastă sau era bigam?

Amza părea la fel de mirat ca şi mine. Pe drumul spre ultima casă pe care trebuia s-o mai controlăm doctorul Grigoriu ne-a satisfăcut curiozitatea.

În cartier, ţinea un atelier de fotografiat mic şi prăpădit un bătrân, pe nume Genulea. La el îşi făceau „fetele” poze pentru ibovnici, pentru buletin, pentru condicuţe, pentru poliţie sau pentru ce mai aveau ele nevoie.

Odată, mai demult, fotograful a întrebat-o pe una dintre ele: „Cum vrei să te pozez?”

— Cum n-am să mă pozez niciodată pe lumea asta: mireasă! a răspuns ea cu năduf.

Sigur că bătrânul n-a pozat-o mireasă. I-a făcut fotografiile pentru care venise ea de fapt. Dar i-a spus să se întoarcă peste câteva zile.

Între timp, fotograful a cumpărat cea mai ieftină rochie de mireasă, o cunună de lămâiţă, lumânări din tuburi de carton, care imitau ceara, îmbrăcate în flori de hârtie creponată, buchet de mireasă tot din flori artificiale, un frac ponosit, pentru mire, mă rog toată recuzita.

În rolul mirelui poza un fel de nepot al lui, născut idiot, pe care-l ţinea pe lângă casă.

După ce au văzut acest tablou, au venit foarte multe „fete” să-şi comande poze de mireasa.

În toate fotografiile astea, ele, miresele, aveau pe chip nişte zâmbete căznite, de o tristeţe care le desfigura. În strălucirea ochilor presimţeai lacrima.

De fiecare dată, după ce făcea fotografia, moş Genulea le oferea „miresei or” câte o verighetă subţire de alamă şi un pahar cu vin. Ceremonios, le făcea urări de fericire şi de... nuntă adevărată.

Niciodată n-a vrut să primească bani pentru asemenea fotografii de nuntă. El numea acest joc trist: „forţarea norocului”.

A trăit şi a murit sărac bătrânul fotograf din cartierul cu „fete”.

Episodul acesta era cuprins, pe o filă a agendei mele, în cuvintele: „Fotografiile de nuntă”.

În iarna aceea mi s-a mai întâmplat ceva de neuitat. Am sărbătorit cel mai frumos revelion din viaţa mea.

Într-una din ultimele zile ale lui decembrie, m-a oprit pe stradă o fată înaltă, suplă, cu păr arămiu, lung, lăsat liber pe spate. De fapt nu m-a oprit. Am trecut unul pe lângă altul ca doi necunoscuţi şi ea a strigat după mine.

— Hei! Bună ziua, căciulă, că stăpân-tu n-are gură!... M-am întors, am privit-o cu atenţie, mi-a plăcut nespus şi am regretat din tot sufletul că mă confundă.

— Ce faci, Radule? Nu mai cunoşti lumea? Eu sunt Aura!

A zâmbit, faţa i s-a luminat şi eu mi-am dat o palmă în căciula mea din blană sintetică.

— Aurica! am exclamat. Am alergat la ea şi ne-am îmbrăţişat.

Era Aurica, fata orfană, adusă într-o zi de un şofer bătrân la garajul unde lucrasem pe dubita de pâine.

Prost spus: era! Nu mai era ea. Aveam în faţa mea o fată frumoasă, cu privirea îndrăzneaţă, ştiindu-se atrăgătoare, cu picioare lungi, drepte, despre care erai tentat să spui că ating perfecţiunea, cu părul acela care acoperea umerii şi care spre vârfuri avea luciri de foc mocnit.

Lodenul ei, verzui, sugrumat cu un cordon în faţă făcea şi mai evidentă risipa de frumos cu care fusese construită.

Am tăcut amândoi, privindu-ne în ochi. Ai ei meritau un cântec, intitulat poate: „Pornesc în vacanţă din portul albastru al ochilor tăi”.

În apropiere, la capătul tramvaiului 6, într-un parc micuţ, erau bănci troienite. Ne-am aşezat pe una, de pe care eu am măturat zăpada. Am stat de vorbă până când frigul şi noaptea care se lăsase ne-au gonit.

Fiecare dintre noi era nerăbdător să audă, dar, mai ales, să-i spună celuilalt ce a făcut în timpul care a trecut.

Am aflat că Aurica – acum îi plăcea să i se spună Aura – lucra în producţie la fabrica de pâine, că în anul următor termină facultatea muncitorească şi, echivalându-i-se examenul de bacalaureat, vrea să dea admitere la Medicină. Locuia într-un hotel sărăcăcios, de prin Piaţa Buzeşti, transformat în cămin pentru tinerii muncitori nefamilişti. Învăţa mult şi citea toate cărţile la care nu avusese, până atunci acces.

— Citesc până şi poveşti pentru copii, mi-a mărturisit. Nu mi le-a spus nimeni când eram mică şi nici copilărie n-am avut...

I-am vorbit şi eu despre mine şi mi s-a părut că i-a trecut o umbră pe faţă când am pomenit despre profesia mea.

Anul era pe sfârşite şi am întrebat-o unde face revelionul? Mi-a răspuns că o să stea în cămăruţa ei, cu un vraf de cărţi şi o creangă de liliac alb, dacă o să fie-n stare să şi-o procure.

Pentru că nici eu nu-mi făcusem vreun plan cum să petrec noaptea dintre ani, m-am oferit să reţin locuri undeva, la un restaurant.

M-a refuzat, cu acelaşi zâmbet irezistibil:

— Aş vrea să fim împreună de revelion, s-a explicat ea, dar nu cu un program stabilit dinainte, care să ne oblige. Poate ne plimbăm pe străzi, e singura noapte cu toate ferestrele luminate, poate batem la o uşă şi întrebăm: „Bucuroşi de oaspeţi?”, poate facem un om de zăpadă şi petrecem revelionul cu el, sau

poate... mă plimbi tu cu sania.

Se alinta, nu-i stătea rău şi eu aş fi vrut să fac revelionul cu ea, chiar şi într-o barcă pe malul îngheţat al lacului din Cişmigiu.

A rămas ca în seara de 31 s-o iau din faţa căminului ei, din Piaţa Buzeşti.

Zilele au trecut grăbite şi eu eram amuţit de schimbarea miraculoasă prin care a trecut copiliţa oropsită de odinioară. Îi rosteam numele în gând, numele ei se făcea căldură şi se răspândea în mine, incendiindu-mă.

În ultima zi a anului mi s-au făcut daruri. Vasiliu mi-a dăruit o pungă cu portocale, Amza – un cozonac făcut de soţia lui şi o sticlă de vin dulce, Aldea – o ciocolată şi nuci.

Eu. Mai puţin inspirat, le-am dat fiecăruia câte o agendă.

Vasiliu mi-a cerut să scot maşina din garaj (de când am fost numit agent o conduceam cu schimbul), că s-ar putea ca pe 1 şi 2 ianuarie să dăm o raită prin cartierele cu zurbagii notorii, preventiv, să nu se işte scandaluri, bătăi sau să nu se sclipească vreo lamă de cuţit. A rămas ca pe ziua de întâi, la prânz, să-i dau un telefon acasă.

Când am rămas numai cu Amza, acesta m-a întrebat dacă nu vreau să vin la ei noaptea de revelion.

L-am minţit că stau cu mama. În realitate, mama se ducea la nişte vecini, stătea până la

miezul nopţii şi se întorcea acasă, să se bage în pat. Îmi şi spusese să petrec noaptea cu tineri de vârsta mea.

Eram fericit că am făcut rost de două crengi de liliac alb. Una i-am dat-o mamei şi cu cealaltă mă pregăteam s-o farmec pe Aura.

După ora şase, odată cu înserarea, am început să nu mai am răbdare. Îmi venea să mut cu mâna acele de pe cadranul ornicului.

M-am îmbrăcat cu costumul cumpărat din banii împrumutaţi de Amza şi de Vasiliu, mi-am pus o cămaşă albă scrobită şi, la manşete, nişte bufoni din metal emailat. La gât mi-am înnodat o cravată cumpărată de mama şi m-am frecţionat pe obraz cu loţiunea „Tarr”, cumpărată de mine.

Ca s-o zăpăcesc complet pe Aura, m-am dus la întâlnire cu maşina. În care am încărcat portocale, mere, nuci, cozonacul şi vinul de la Amza, ciocolata de la Aldea.

Bineînţeles că n-am uitat ramura de liliac alb, pe care am învelit-o în celofan.

La nouă şi jumătate eram în faţa fostului hotel, devenit cămin, unde trebuia să mă găsească Aura.

Ea a apărut fix la zece şi un sfert, cu o sacoşă în mână. A îndrugat ceva despre sfertul academic al fetelor emancipate şi alte bazaconii pe care nu le-am reţinut, fiindcă nu m-au interesat. Eram fericit că a venit, că e cu

mine.

A fost încântată că dispunem de o maşină şi m-a întrebat dacă ne putem plimba cu ea toată noaptea, de capul nostru. Am anunţat-o că o să facem tot ce vrea ea, că îi las toate iniţiativele. A stat puţin pe gânduri, a ţuguiat buzele şi atingându-mi umărul m-a întrebat:

— E departe dacă mergem până la Snagov?

Am pornit, asigurând-o că, dacă ea ţine să mergem până la Polul Nord, nici până acolo nu mi se pare departe.

Eram singuri pe şosea, mergeam încet, ningea frumos şi îmi venea să cânt colinde.

În pădure, la Snagov, am reuşit să strecor maşina, printre copacii desfrunziţi, până lângă un chioşc în care vara se vindea sirop şi îngheţată.

Ne-am plimbat de mână, pe covorul imaculat de zăpadă afinată şi ne-am uitat cum se juca vântul cu uşile de la vestiarele de pe malul lacului îngheţat.

La un moment dat, spre Bucureşti, cerul s-a luminat cu focuri de artificii. Era miezul nopţii, clipa de speranţă cu care primim întotdeauna anul cel nou.

Ne-am spus „La mulţi ani!”, singuri printre copacii încovoiaţi de nea, sub un cer din care se cernea ninsoarea, un zbor de mici mesaje albe. Ne-am sărutat şi gura ei a avut gust de mere verzi şi de zăpadă.

I-am adus de la maşină ramura de liliac. A fugit cu ea spre chioşcul de scânduri. A tras de o sârmă cu care era legată uşa şi i-am venit în ajutor desfăcând-o.

Aura mi-a spus că vrea să adăpostească floarea în chioşc, să nu i-o ningă, să nu i-o îngheţe iarna de afară.

În lumina puţină care se strecura printr-un ochi de geam am zărit o stivă de lăzi goale. Am improvizat din ele o masă şi două scaune.

Am legat la acumulator o lampă portativă şi am tras-o pe sub uşă până la noi. Apoi am cărat în chioşc proviziile.

Noroc că Vasiliu a uitat pe pernele din spate nişte ziare vechi. Am făcut din ele faţă de masă.

Din sacoşa ei, Aura a scos o sticlă cu cafea şi un maimuţoi din pâslă pe care mi l-a făcut cadou, zicând că seamănă cu mine. I-am mulţumit şi ca să-i mai văd o dată zâmbetul, am declarat că maimuţoiul e mult mai frumos ca mine. Gluma mea şi-a primit răsplata scontată.

Am găsit în chioşc o cutie goală de conserve, am umplut-o cu zăpadă şi am pus-o pe radiatorul cald al maşinii. Când s-a topit zăpada, am rezolvat problema glastrei pentru floarea Aurei.

Nici eu, nici ea n-aveam chef nici de mâncare şi nici de băutură. A avut ideea să ieşim afară şi să cărăm cu o ladă, lângă „masa” noastră, zăpadă. Atâta cât ne trebuia pentru un om de

zăpadă. Astfel o să avem şi un musafir.

Am reuşit să punem unul peste altul două cocoloaşe de omăt, după care am lucrat la finisaj. În cap i-am pus un coif făcut dintr-un jurnal, în loc de ochi – două dopuri de plută, în loc de sprâncene – două feliuţe de coajă de portocală. Unde ar fi trebuit să fie nasul am înfipt un măr roşu. „Musafirul” arăta cam anapoda, dar nouă ni s-a părut o capodoperă.

Dacă ne-ar fi privit cineva, ne-ar fi găsit, desigur, caraghioşi. Nu ne-ar fi păsat. Eram încântaţi de tot ce tăceam.

Am gustat din vinul dulce, din cafea, Aura a ronţăit ciocolată şi a cojit pentru mine o portocală.

Mi-a spus că există o legendă după care fiecare om ar fi o jumătate de portocală, trebuind s-o caute pe cealaltă, care să i se potrivească perfect, pentru a redeveni fructul întreg.

Am vrut să spun şi eu ceva deosebit, dar nu mi-a venit nimic în minte, de parcă aveam cauciuc în loc de creier.

— Îţi pare rău că eşti aici? m-a întrebat fata.

— Îmi pare rău, am zis pe un ton serios, că nu pot rămâne aici, cu tine, toate revelioanele din viaţa mea.

— Hai să ne copilărim, a vrut ea deodată.

— Păi, pân-acum ce-am făcut? m-am mirat eu, cinstit. Cum să ne mai copilărim?...

— Tu ştii poveşti?

— Ştiu câteva, de la mama.

În secunda următoare mi-am dat seama că ei, copil abandonat, nu avusese cine să-i spună poveşti. A trecut iute peste gafa mea.

— Spune tu întâi ca eşti mai mare.

Am scotocit în memorie după o poveste şi mi-am amintit-o pe cea pe care mama mi-a spus-o cel mai des. (Toate mamele spun povestea asta băieţilor lor.).

— Bine, Aura, încep eu, am anunţat-o. A fost odată, ca niciodată, o fată foarte frumoasă, dar pe cât de frumoasă, pe atât de rea.

— Asta e poveste, s-a interesat Aura, sau te-apuci tu să însăilezi ceva?

— E poveste! am liniştit-o. Pe fata asta frumoasă o iubea nebuneşte un băiat. Totul a fost bine şi frumos până când fata, curioasă, a vrut să ştie pe cine iubeşte el, băiatul, cel mai mult dintre toate fiinţele de sub soare. El a răspuns pe loc, cinstit: „Pe mama şi pe tine!”. Fata a fost nemulţumită. Ba chiar geloasă. A bătut din picior şi s-a răstit la el: „Eu vreau să mă iubeşti numai pe mine!”; „Pe tine te iubesc cu un fel de dragoste, pe mama cu alta”, a încercat el s-o îmbuneze. Fata a răbufnit: „Vreau să mă iubeşti numai pe mine, eu să fiu... toate iubirile tale!”; „Bine dar, mama...” „Mi-a promis o vrăjitoare că o s-o facă să dispară pe mama ta”...

— Face un semn cu bagheta fermecată şi, gata, dispare mama băiatului? m-a întrerupt Aura.

— Stai, Aura, ai răbdare, i-am cerut eu, într-o poveste orice e posibil. Aşadar, i-a spus că mama o să dispară şi i-a mai spus încă ceva, groaznic: „Mâine dimineaţă ai să găseşti pe masă, legată într-un ştergar alb, inima mamei tale. Să mi-o aduci mie degrabă, să stea la mine, şi atunci am să fiu sigură că, din toată lumea asta mare, pe mine mă iubeşti cel mai mult.” Băiatul a rămas tare abătut şi îndurerat. Noaptea a avut un somn chinuit, cu vise înspăimântătoare. Dimineaţa a deschis ochii cu frică şi tot cu frică a coborât din pat. A strigat-o pe maică-sa şi ea n-a răspuns. S-a uitat pe masă. O năframă albă acoperea inima mamei. S-a îmbrăcat plângând amarnic. A luat legătura de pe masă şi a plecat să i-o ducă iubitei lui, mergând împleticit, doborât de durere. Voia să-i spună fetei: „Uite, ce-ai făcut! Mama nu mai este. Acum mi-ai rămas numai tu, singura iubire!” Pe drum, tulburat cum era, nici nu vedea bine pe unde calcă. S-a împiedicat şi a căzut în genunchi. A scăpat din mână preţioasa legătură, năframa s-a desfăcut şi inima s-a rostogolit printre nişte pietre. De acolo, inima l-a întrebat cu duioasă îngrijorare: „Te-ai lovit, băiatul mamei?”... Asta e toată povestea, e răscunoscută. Am mai zis eu.

Ea a oftat şi a suflat o şuviţă de abur, care s-a încrucişat în aerul rece cu o rază de la lumina lămpii.

— A fost frumoasă povestea ta, şi cu tâlc, m-a lăudat Aura. Eu n-o ştiam...

I-am întins sticla cu vin.

— Parcă-mi pare rău că n-am ales altă poveste. Hai să bem puţin vin şi să fim veseli, doar e noaptea-nopţilor...

— Că n-o să ne întristăm de la o poveste! m-a certat ea. Ce, mai suntem copii?

— Atunci e rândul tău, i-am amintit, văzând că n-am stricat, cum m-am temut o clipă, mica noastră sărbătoare.

— Povestea mea, a început ea, are un alt sfârşit, mai optimist. Mie nu mi-a spus-o nimeni, am citit-o singură într-o carte... Se spune că odată, n-are importantă când, undeva, n-are importanţă unde, trăiau într-o căsuţă dărăpănată două fete, două surori, cele mai sărace din lume. Căsuţa avea numai două odăi. Într-una. Stăteau ele, în cealaltă îşi ducea zilele un bătrân culegător de zdrenţe, căzut în patima beţiei. Un beţiv liniştit şi trist. Una din fete, cea mare, muncea din greu ca să aibă cu ce s-o crească şi pe sora ei mai mică. N-aveau părinţi, erau singure pe pământ. Într-o toamnă fata cea mică s-a îmbolnăvit. A făcut febră mare, nu mai mânca, nu mai vorbea, părea că vrea să moară. Cu multe rugăminţi, cu lacrimi, sora mai mare

a reuşit să înduplece un doctor să vină la patul bolnavei. Acesta a consultat-o cu grijă şi când a terminat a făcut un gest de neputinţă. A vorbit cu mare tristeţe în glas: „Aş fi vrut să-ţi dau veşti bune, dar nu pot să te mint. N-ar folosi la nimic. Cum să-ţi spun eu?... Vezi, când în copăcelul ăsta din faţa geamului vostru n-o să mai fie nicio frunză, atunci n-o să mai fie pe lume nici sora ta. Îmi pare rău. Îmi pare tare rău...” Pentru că, pesemne, doctorul n-a vorbit destul de încet, fetiţa bolnavă a auzit totul. De atunci a trăit numărând frunzele copacului. Era toamnă, frunzele cădeau, se împuţinau şi zilele ei. A venit prima brumă şi au căzut alte frunze, din puţinele rămase. Într-o noapte s-a pornit viscolul şi pe o creangă de sus a copacului a rămas o singură frunză. Fetiţa nu şi-a dezlipit ochii de pe ea, până ce s-a lăsat seara şi copacul a fost acoperit de întuneric. În seara aceea fetiţa a cerut surorii ei s-o primenească şi s-o culce îmbrăcată. Dimineaţa au trezit-o frigul din cameră şi frigul din suflet. S-a ridicat cu greu în capul oaselor şi s-a uitat pe geam, cutremurată de spaimă. Frunza era acolo, singură, clătinată de vântul îngheţat. Şi acolo a rămas frunza toată iarna, până în primăvară, când copăcelul a înmugurit şi s-a umplut cu frunze verzi. De fericire, fata cea mică s-a înzdrăvenit şi a trăit, în pace, până la adânci bătrâneţe, poate că mai trăieşte şi acum, fără

să ştie că într-o noapte, când nu l-a văzut nimeni, bătrânul culegător de zdrenţe a legat cu aţă ultima frunză rămasă pe o creangă de sus a copacului.

Aura mi-a spus povestea asta emoţionantă cursiv, fără pauze de efect, fără să apese pe un cuvânt sau pe altul.

Între noi s-a aşezat o linişte îngândurată.

După un timp, am încercat să glumesc:

— Dacă nu spui imediat ceva vesel îţi iau liliacul înapoi...

— Nu vrei să cânţi ceva? m-a rugat ea.

— Ce să fac?

— Să cânţi! Ceva, orice ştii tu şi să dansăm afară, pe zăpadă.

— Nu pot să cânt, am o voce de corb degerat. Dacă vrei, fluier un vals...

— Un vals! s-a bucurat Aura şi m-a tras afară.

Am dansat, printre copaci, fără niciun fel de muzică, fiindcă fata s-a lipit strâns de mine şi n-am mai putut scoate vreun sunet.

Mi se părea că ţin în braţe ceva foarte preţios, pe care, avar, îl doream numai al meu. Aura zâmbea. Nu sfios, provocator. Mă privea cu o uşoară ironie, aşa mi s-a părut. Se juca cu părul, îmi mângâia faţa cu şuviţele lungi.

Mă topeam, ca o lumânare aprinsă la amândouă capetele. O clipă am crezut că am auzit o voce care m-a întrebat cu îngrijorare:

„Te-ai lovit, băiatul mamei?...”

O clipă doar, pentru că imediat am strâns-o mai tare în braţe şi m-am rotit cu ea, din ce în ce mai repede, până când cerul a început să valseze cu noi.

Apoi ne-am fugărit printre copaci, ne-am bătut cu zăpadă, am ciocnit în geamul chioşcului pustiu şi am spus „Pluguşorul”.

Ne-a prins dimineaţa rebegiţi de frig şi obosiţi de...bine.

Aura mi s-a plâns:

— Mi-e frig, Radule...

Am urcat în maşină şi am întors cheia de contact. Bateria a fost descărcată de lampa portativă, care a ars toată noaptea. Am dat zdravăn la manivelă şi motorul a pornit. Am înfăşurat-o pe Aura în paltonul meu.

Aşa înfofolită, Aura a fugit în chioşc, şi-a luat creanga de liliac şi l-a muşcat de nas pe omul de zăpadă, de nasul făcut de noi dintr-un măr roşu.

La plecare, şoseaua era la fel de goală ca şi la venire. Numai că acum, dimineaţă, pe lumină, podoabele iernii se ofereau cu limpezime.

Când s-a mai dezmorţit, Aura a început să cânte. Un cântec ciudat şi trist:

„La revedere, pe cine ştie când,
Nu te uita-napoi, să nu mă vezi plângând
Să iei cu tine doar bucuria mea,
Să iei doar zâmbetul ce l-ai iubit cândva...”

Ca s-o acopăr, am început şi eu să cânt, de fapt, să urlu, ca un tembel, „Sorcova, vesela!...”

După ce am lăsat-o pe Aura în poarta casei ei provizorii, m-am gândit că ea mi-a dăruit sărbătoarea cea mai frumoasă din câte am avut. Irepetabilă!

Mă întorc la filele agendei. Primul caz care mi-a fost încredinţat spre rezolvare, în scurta mea carieră de agent de poliţie judiciară, este notat cu două cuvinte: „Brăţara-zodiac”.

Amza a propus, şi Vasiliu a fost de acord, ca eu să mă ocup de furtul acestei brăţări şi să vin cu hoţul de guler. Părea un caz simplu. Numai bun pentru ca un învăţăcel ca mine să primească, odată cu el, botezul focului.

Ce se întâmplase?

Doamna Adelina Valerian, fostă prinţesă din familia Mârza, vânduse profesorului universitar Virgil Antoniade, cunoscut colecţionar de artă, o brăţară de mare valoare. O brăţară veche, din aur masiv, unicat, din şcoala lui Benvenuto Cellini[106]. Era formată din douăsprezece plăcuţe, fiecare având sculptată pe ea câte o zodie, cu o artă inimitabilă. Plăcuţele erau prinse între ele cu câte două ineluşe tot din

[106] Benvenuto Cellini (n. 3 noiembrie 1500 în Florenţa – d. 13 februarie 1571 în Florenţa) a fost un giuvaiergiu, sculptor şi un renumit reprezentant al manierismului italian.

aur.

A doua zi după ce brăţara a fost vândută profesorului, la locuinţa lui s-a comis o spargere şi s-au furat mai multe obiecte, printre care şi brăţara. Nu s-au găsit amprente şi nici alte urme sau indicii. A fost, cu siguranţă, opera unui profesionist.

Vasiliu mi-a dat unele date, atât despre vânzătoare, cât şi despre cumpărător, în stilul lui zeflemitor şi, aparent, superficial:

— Domnule agent, a început el, jur să spun adevărul şi numai adevărul. O cunosc pe Adelina Valerian şi ştiu că este prinţesă cum sunt eu nepotul de soră al lui Tutankamon. Femeia asta, prin anii ’20, a fost una dintre marile frumuseţi ale Bucureştiului. Şi o pomicică, mamă, mamă! Despre ea au circulat legende minunate. Gurile rele spun că n-ar fi numai legende. Ea a fost fată de negustori bogaţi, taică-su a stăpânit o reţea de depozite cu materiale de construcţii. Fata lui tăticu a avut bani mulţi şi bărbaţi la fel. I-a plăcut să se distreze. Odată, la o petrecere de diplomaţi, şi-a vândut la licitaţie toate lucrurile de pe ea. Când se adjudeca suma cea mai mare, scotea obiectul şi-l oferea cumpărătorului. Nostim, nu?... Un fabricant de mănuşi îi trimitea zilnic o floare de colţ, cu tija prinsă într-un inel de platină. Alt curtezan al ei, un pianist celebru, îi trimitea în sezon, zi de zi, câte un faeton de

tuberoze. Am mai auzit că atunci când a împlinit 21 de ani, amantul ei en titre, prinţul Mârza – mă rog şi prinţul ăsta are o genealogie cam confuză –, a umplut o piscină cu şampanie „Rhein”. A aruncat-o în piscină pe sărbătorită, îmbrăcată cu o rochie somptuoasă, comandată de el la Paris şi care îl costase o avere. Adelina n-a gustat gluma, mai ales că o durea sufletul după splendoarea de rochie. Prinţul a împăcat-o la moment. A bătut din palme şi o servitoare a adus pe un portmantou o rochie identică. Aici a fost surpriza lui. Comandase două rochii la fel. Una pentru baia de şampanie, una pentru... după. Nebunii mari, Radule. Cu prinţul a avut ea legătura cea mai lungă, el o prezenta pretutindeni: „ma princesse” şi de atunci i s-a zis: „Prinţesa”. Să revenim la prezent, că n-o să stau să-ţi înşir cazierul ei amoros, şi nici nu-l ştiu pe tot. Cucoana a îmbătrânit, frumuseţea e şi ea trecătoare, doar prostia e durabilă, cu timpul a scăpătat şi acum mai vinde o blană, o bijuterie, supravieţuieşte. Profesorul Antoniade, care a cumpărat brăţara, este un om deosebit. Câştigă bine, publică mult, dar duce o viaţă ciudată. Mănâncă la o cantină şi locuieşte într-o garsonieră modestă. Toţi banii îi dă pe obiecte rare, de artă, pe care apoi le donează muzeelor.

Un astfel de om este profesorul Antoniade şi acum, iată, a fost jefuit. Ce ai de făcut tu e

simplu ca bonjur. Să găseşti brăţara aia valoroasă, s-o restitui păgubaşului şi să-l prinzi pe făptaş. Mâine aştept să-mi spui că totul este cum trebuie şi-ţi dau alt caz.

— Simplu ca bonjur! am făcut eu, ironic.

— Exact! Pe cai! m-a expediat comisarul.

Era limpede că brăţara a fost furată de cineva care aflase la momentul oportun că ea şi-a schimbat proprietarul. De unde putea să afle?... Ori Adelina a povestit că a vândut brăţara şi l-a numit pe cumpărător, ori profesorul s-a lăudat cu noua achiziţie.

Am stat de vorbă cu amândoi. Adelina Valerian, la cei peste cincizeci de ani ai ei, arăta ca în zicala: „Din spate liceu, din faţă muzeu”. Adică îşi păstrase trupul în proporţii armonioase, dar acestui trup i-ar fi trebuit alt chip. Al Adelinei era devastat, probabil de o viaţă în care nopţile au fost zile.

Oricum nu era treaba mea. Poliţia nu este obligată să caute şi frumuseţea pierdută de cineva.

Mi-a relatat că brăţara a primit-o cadou, cu mulţi ani în urmă, de la un ambasador italian. Acesta i-a spus că era o foarte veche bijuterie de familie, pe care au purtat-o şi mama, şi bunica lui.

A păstrat brăţara, până când nevoia de bani a devenit acută. Ştia ca profesorul Antoniade colecţionează bijuterii rare şi s-a decis să i-o

arate. Acestuia i-a plăcut, firește, dar, onest, a informat-o că brățara valorează o sumă mult mai mare decât cea pe care ar avea-o el disponibilă pentru achiziționarea ei.

A acceptat suma oferită de profesor, o sumă rezonabilă totuși, Adelina pretindea că n-a vorbit cu nimeni despre vânzare, neconvenindu-i să se știe că-și vinde lucrurile de valoare ca să poată trăi...

La rândul lui, profesorul a susținut că nici el n-a vorbit cu nimeni despre brățară și că, în general, are obiceiul să păstreze secrete sursele din care-și procură obiectele de artă. În muzee ele figurează doar cu mențiunea: „Donație din colecția Antoniade”.

În posesia acestor informații descurajante, cum să mă prezint comisarului șef Vasiliu cu hoțul de guler și, cu o dovadă de descărcare în buzunar, prin care Antoniade să confirme restituirea brățării care i-a fost furată?

M-am sfătuit și cu Amza. I-am spus că vreau să fac o verificare: cu ce persoane aveau legături mai apropiate cei doi, vânzătoarea și cumpărătorul?

— Raționamentul tău e bun! m-a încurajat el. Trebuie să fie implicată în afacere o persoană care a știut și că brățara și-a schimbat proprietarul, și data când s-a produs schimbarea.

Mi-am propus să mă ocup mai întâi de

Adelina Valerian. Am reuşit să aflu că greutăţile ei materiale sunt agravate şi de faptul că avea „în întreţinere” un domn, Bebe Voicu, mai tânăr cu 18 ani decât ea, scos din magistratură la aplicarea legii epuraţiei din 1945. Trăia la ea în casă, din resursele ei, liniştit ca într-un acvariu.

În timpul cercetărilor mele a intervenit ceva neprevăzut. Antoniade m-a căutat să mă pună la curent că a fost victima unui şantaj.

Cu o zi în urmă fusese acostat pe stradă de un individ necunoscut, care a pretins că are pentru el o comunicare foarte importantă şi care l-a obligat să intre împreună într-un gang.

Individul i-a propus o tranzacţie. Să-i restituie brăţara furată în schimbul unei mari sume de bani. Mai mare decât suma cu care a fost cumpărată.

Restituirea urma să se facă în trei etape. Brăţara, l-a anunţat şantajistul, a fost desfăcută în trei fragmente, fiecare format din câte patru plăcuţe. Inelele de legătură se puteau lipi cu uşurinţă. Refacerea lor nu afecta valoarea artistică. Plata răscumpărării era şi ea eşalonată în trei etape, la predarea fiecărui fragment.

Individul a mai spus că are asupra lui primele patru plăcuţe, pentru care vrea imediat prima parte din bani. I le-a arătat profesorului şi erau, neîndoielnic, originalele.

Evident, profesorul n-avea la el o sumă atât de mare. L-a invitat pe individ să-l însoţească până acasă şi acolo să-i dea banii ceruţi, în schimbul plăcuţelor.

Acesta a fost de acord, atrăgându-i însă atenţia că, dacă încerca să-i facă vreun rău, va pierde restul de opt plăcuţe. Or, brăţara avea valoare numai în întregul ei.

Profesorul a consimţit atât de uşor să se lase şantajat, convins fiind că poliţia va reuşi să-i identifice pe infractori la a doua sau la a treia încercare de contact cu el. Şantajistul n-a precizat data când are să furnizeze şi al doilea fragment. A spus doar că profesorul va fi vizitat într-o zi, după prânz, de un comisionar cu un buchet de patru garoafe albe şi una roşie, ca semn de recunoaştere. El va aduce alte patru plăcuţe şi va încasa banii pentru ele.

Am dat iarăşi fuga la Amza să-i aud părerea.

El a spus, aşa gândeam şi eu, că omul de legătură trebuie capturat când aduce ultimul fragment. Logic. Dar că e bine să-i iau urma şi la a doua vizită, bineînţeles, fără să mă simtă. Am început să pândesc zi de zi blocul în care îşi avea profesorul garsoniera.

N-a fost în zadar. Într-una din zile a intrat în bloc un comisionar cu un buchet de flori. Am dat fuga la un telefon public şi l-am anunţat pe profesor că s-ar putea să aibă vizita mult aşteptată.

Ca să ştiu totuşi că vizita comisionarului în bloc n-a fost întâmplătoare, l-am rugat pe profesor să aprindă lampa din plafon, dacă acela era omul care ne interesa. Din stradă, aveam sub priviri fereastra garsonierei lui şi puteam observa aprinderea luminii. Profesorul m-a rugat cu o voce sugrumată să nu cumva să-i sperii „porumbelul”.

Am agăţat receptorul în furcă şi, după patru-cinci minute de supraveghere, am observat aprinzându-se lumina. În scurt timp după recepţionarea acestui semnal comisionarul a ieşit din bloc şi s-a îndreptat spre staţia de tramvai. Nu s-a uitat nici în dreapta, nici în stânga şi nici în spate. Mergea ca cel mai nevinovat dintre oameni, căruia nu-i putea trece prin cap că cineva ar fi interesat să-l urmărească.

Vasiliu îmi lăsase pentru câteva zile maşina, pe timpul rezolvării acestui caz. Când l-am văzut pe comisionar urcându-se în tramvai am dat fuga după colţul unde era parcată „Zambilica” şi am pornit în urmărire.

Omul meu a coborât la Calea Moşilor, colţ cu Bulevardul Republicii şi a intrat în florăria „Riviera”.

Am coborât din maşină şi urmărindu-l l-am zărit vorbind cu vânzătoarea. După câteva clipe a ieşit pe trotuar şi a început să fumeze. Deci ştiam de unde să-i iau urma, dar în niciun caz

n-o puteam aborda imediat pe vânzătoare.

M-am întors la locuinţa profesorului şi l-am găsit foarte agitat. Mi-a descris cum a decurs întâlnirea cu comisionarul. Ce s-a întâmplat era într-adevăr de neînţeles.

Omul acela i-a adus buchetul de flori, cu numărul de fire şi culorile stabilite pentru recunoaştere, plus un pacheţel asemănător celor de prăjituri. Profesorul l-a desfăcut şi a găsit în el, ambalate savant, următoarele patru plăcuţe din brăţara-zodiac.

L-a întrebat pe comisionar ce sumă de bani trebuie să-i predea la schimb.

— Cât vreţi dumneavoastră, a răspuns acesta, umil. Mie mi s-a plătit cursa când am luat comanda. Dacă vreţi să mai puneţi pe deasupra câţiva lei, nu-i cu supărare.

— Nu înţeleg, s-a mirat Antoniade. Omul care ţi-a dat comanda nu ţi-a spus câţi bani să-mi ceri?

— Nu! Am primit prăjiturile, florile şi adresa. Şi banii mei. Nu de la client, de la orb le-am primit.

— Care orb?

— Orbul cu cântarul de persoane din faţa florăriei noastre. Când nu sunt eu acolo, de obicei ia vânzătoarea comenzile pentru mine. Da’ clientul ăsta n-a vorbit cu ea, a vorbit cu orbul.

— Cine e acest client?

— Uff, parcă sunteţi de la poliţie, atâta mă întrebaţi... Orbul mi-a spus: „Gogule, am ceva pentru tine. Un domn foarte grăbit mi-a lăsat un pachet cu prăjituri, flori şi un cartonaş pe care este însemnată adresa unde trebuie să le duci. Ţi-a lăsat şi patru poli la mine. Ciubuc frumos! M-a cinstit şi pe mine cu un pol”. Asta a fost. Poftim v-am spus şi cât mi-a dat. E destul, nu-mi mai trebuie alţi bani, nu vă mai sforţaţi.

— Cartonaşul cu adresa îl ai?

— L-am aruncat. Păi, mie dacă îmi spui o dată numele omului, strada şi numărul le bag în dovleac şi acolo rămân. Asta mi-e meseria... E. Rămâneţi sănătos şi „la. Mulţi ani”, dacă vă aniversaţi.

Profesorul mi-a relatat această discuţie, aproape cuvânt cu cuvânt. Comisionarul a plecat şi... dus a fost.

M-am despărţit de profesor cu gândurile destul de împrăştiate.

Ce-or fi urmărit infractorii cu această manevră, ce surpriză ne pregăteau ei pentru runda a treia? Când va reveni „comisionarul”? El n-a pomenit nimic despre următoarea vizită.

Orbul nu-mi putea fi de niciun folos. Cum să-mi dea el semnalmentele omului care i-a predat comanda pentru comisionar?

Probabil acest om a stat prin apropiere până când orbul a predat pachetele şi l-a urmărit pe

comisionar să se convingă că ajunge la destinaţie.

Cine este, în realitate, acest comisionar? Ce trebuie să fac eu acum? De ce mama dracului n-am stat în banca mea, la volan, şi fac pe poliţistul bănuit?

Îmi era ruşine să mă tot duc la Amza şi să-l tot pisez: „Nene, ce fac mai departe? Te rog frumos învaţă-mă!”

Am vrut să fac o singură, mică, verificare, dar mi-a fost frică să nu calc greşit. M-ar fi tentat s-o întreb pe vânzătoarea de la florărie dacă cineva a cumpărat în ziua aceea patru garoafe albe şi una roşie?

Mi-am înfrânt tentaţia. Dacă ea făcea parte din joc, stricam totul.

Seara, când am ajuns acasă, mama m-a văzut abătut şi m-a lăsat în apele mele. M-am perpelit toată noaptea şi n-am găsit niciun firicel de care să trag.

M-am sculat din pat cu dorinţa ca la prima oră să mă prezint la comisarul meu şef şi să-i mărturisesc scurt, cinstit, că m-am născut cu un creier de bibilică.

Ceva mai târziu, intrând în biroul lui, n-am apucat să articulez niciun cuvânt, că Vasiliu m-a anunţat că profesorul Antoniade mă caută disperat, se dă de ceasul morţii să stea de vorbă cu mine. Să-l sun imediat.

Am sunat şi după ce profesorul mi-a spus ce-a

avut de spus, am rămas mut, cu receptorul lipit de ureche.

Am auzit în pâlnia telefonului:

— M-aţi auzit? Vreţi să repet?

Mi-a revenit glasul:

— V-am auzit, domnule profesor. Am să vă caut eu, trebuie să raportez şefilor mei şi am să vă comunic cum procedăm mai departe. Vă salut şi vă mulţumesc că m-aţi informat.

În timp ce puneam receptorul pe suport Vasiliu mi-a aruncat o privire şi n-a catadicsit decât să-mi spună că arăt ca... o bancnotă de opt lei.

Dintr-o suflare i-am debitat întâmplările din ziua precedentă, ca şi conţinutul convorbirii pe care abia o avusesem cu profesorul.

Mă informase că, la un ceas după plecarea mea de la el, deci în jurul orei douăzeci şi unu, a auzit soneria de la intrare. A deschis, nu era nimeni la uşă. Pe covorul pentru şters picioarele a observat un alt pachet cu „prăjituri”. L-a luat în casă şi l-a desfăcut. În el a găsit ultimele patru plăcuţe ale brăţării. Atât. Niciun mesaj, nimic altceva.

Vasiliu a exclamat admirativ:

— Frumos lucrat! Marca „Urs”...

I-am reproşat, nu tocmai reverenţios:

— Mi-aţi promis că încep cu un caz uşor şi uitaţi în ce aiureală m-aţi băgat. Mă zbat ca înecatul şi de pomană...

— Radule, trebuie să te hotărăşti ce vrei. Să te consulţi cu mine sau să te vaiţi? Pentru văitat, n-am timp decât dimineaţa. Spune-mi ce vrei?

Am făcut eforturi să mă stăpânesc.

— Vreau să staţi de vorbă cu mine, să mă sfătuiţi cum să descurc iţele.

— Stai jos, m-a invitat el, împingând un scaun spre mine. Am să-ţi spun ce cred eu. Aici e lovitură de rechin mititel. Fricos, sau foarte prudent. Când nu exagerezi, şi riscurile sunt mai mici. Se poate ca hoţul să nu fi găsit client pentru brăţară la un preţ care să-l mulţumească. Lucrurile de furat se cumpără ieftin. Şi, de ce să ne minţim. Nu prea se omoară lumea acum după bijuterii. O fi socotit că de la păgubaş poate scoate cam tot atâţia bani. Suma pe care şi-a propus-o a încasat-o probabil încă de la predarea primului fragment de brăţară. A renunţat la celelalte două rate. Începea balamucul. Păgubaşul anunţa poliţia, noi urmăream persoanele care aduceau restul de plăcuţe. Se intra într-un timp şi într-un spaţiu periculos. Mulţumit cu suma încasată, a stat cuminte.

Puţin, dar sigur. O să mă întrebi de ce nu a vândut restul de plăcuţe măcar la gramaj?... Mă întreb şi eu. E posibil ca tot prudenţa să-l fi povăţuit de bine. Adică, vânzând plăcuţele unor terţe persoane şi acestea trebuind să le

retopească, apărea prea multă lume în combinaţie. Oricare ar fi putut cădea şi îi trăgea şi pe ceilalţi. Mai exista posibilitatea să le păstreze şi să le vândă mai târziu. Complicat. De un lucru de furat cauţi să scapi cât mai repede. Omul nostru o fi cântărit situaţia, şi o fi ajuns la gândul bun: să restituie restul de plăcuţe fără alte pretenţii. Aşa se mai calmează şi păgubaşul, iar poliţia devine mai puţin insistentă. Acest şir de supoziţii, Radule, se înscrie într-o variantă personală. Ai vrut o părere, nu? Amza mi-a pomenit că urmăreşti un fir. Verifici persoanele care puteau avea cunoştinţă de vânzarea bijuteriei. Mergi pe firul ăsta. Dacă hoţul a calculat că noi o să renunţăm, să-i dovedim că n-a avut dreptate. Se mai poate întâmpla ceva. Ca hoţul să nu fie una şi aceeaşi persoană cu şantajistul. S-ar putea ca cel care a cumpărat brăţara de la hoţ să fi avut ideea cu şantajul, obţinând un anume câştig. În tot hăţişul tu trebuie să faci lumină şi profesorul Antoniade, acest om de excepţie, să fie despăgubit. Nu e uşor, dar ai cuvântul meu că sunt convins de calităţile tale şi de reuşită. E primul tău extemporal şi parcă văd că mă obligi să-ţi dau nota opt plus. Note de nouă sau de zece nu-i dau nici lui Sherlock Holmes şi nici măcar... mie.

Am mirosit eu că Vasiliu încerca să mă îmbete cu apă rece.

De la Vasiliu am trecut pe la Amza, să-i spun şi lui ce final-bombă a avut afacerea cu brăţara.

După ce m-a ascultat, a fost de acord că n-am debutat cu un caz prea simplu. A luat hârtie şi creion şi am schiţat amândoi un plan de acţiune.

Acum puteam verifica identitatea comisionarului şi amestecul lui real. Trebuia căutat, fireşte, şi la cazier.

Era necesar să mă ocup şi de domnul Bebe Voicu, fostul substitut de procuror. Să aflu despre el tot ce se putea afla. Oricum, o existenţă de întreţinut era de natură să compromită grav un bărbat.

Poate că nu era rău să mai calc, din când în când, pe umbra lui, să văd cu cine vine în contact şi pe unde-l poartă paşii.

Nici Adelina Valerian, prinţesa fără blazon, nu trebuia lăsată deoparte.

Mai trebuia să încerc să-l conving şi pe profesorul Antoniade să depună la loc sigur brăţara-zodiac şi alte obiecte de mare valoare pe care le păstrează în casă.

Am purces la treabă.

Comisionarul s-a dovedit a fi un... comisionar adevărat. Povestea cu orbul s-a verificat întocmai.

Vânzătoarea florăriei „Riviera” nu-şi amintea ca, în ziua care mă interesa pe mine, să fi cumpărat cineva patru garoafe albe şi una

roşie.

Nici comisionarul, nici vânzătoarea florăriei şi nici orbul cu cântarul nu erau cunoscuţi în evidenţele poliţiei.

A urmat la rând Corneliu (Bebe) Voicu. El a intrat sub incidenţa legii epuraţiei datorită unor luări de mită, muşamalizate la timpul respectiv. Fusese cunoscut şi ca simpatizant legionar.

Printre cazurile în care fostul substitut de procuror a măsluit probele de la dosar, în schimbul mitei, figura şi acela al unui anume Pavel Samoilă. Acest nume aveam să-l reîntâlnesc.

Pavel Samoilă a suferit, în decursul timpului, mai multe condamnări pentru furturi de bijuterii din locuinţe.

Pentru a-mi face o idee despre anturajul lui Bebe Voicu, despre felul lui de viaţă, am investigat prin vecini. Locuia la Adelina, dar îşi avea domiciliul stabil într-un bloc de pe lângă Foişorul de Foc, unde ocupa o garsonieră.

Discutând cu vecinii lui, de la primele întrebări am aflat că Bebe a subînchiriat garsoniera unui ofiţer deblocat, Pavel Samoilă. (O calitate pe care, desigur, hoţul de bijuterii şi-a atribuit-o în fals.).

Supravegherea lui Voicu mi-a prilejuit cunoaşterea unui prieten al lui nedespărţit, Marian Vinţu, jocheu în cursele de trap de pe

hipodromul Băneasa.

La hipodrom, Marian Vinţu era cunoscut ca un... cal breaz. Aproape alcoolic, singurele zile în care nu bea erau cele cu alergări; făcea parte din gaşca „vişiniilor”. Aşa erau porecliţi jocheii necinstiţi care trucau cursele.

Am învăţat atunci că dacă dai cailor să bea vişinată înaintea curselor de trap şi le strângi tare bandajele de la glezne aceştia, după câteva ture, galopează şi sunt descalificaţi. Câştigă alţi cai, mai puţin dotaţi, dar pe care cei din gaşcă au pus pariuri mari.

Animat de o idee care s-a dovedit fericită, am luat de la evidenţa populaţiei fotografiile a trei persoane şi am făcut copii mărite de pe ele. Aceste persoane erau Bebe Voicu, Marian Vinţu şi Pavel Samoilă.

Cu ele în buzunar l-am vizitat pe profesorul Antoniade şi i le-am arătat. I-am cerut să-mi spună care dintre cei trei seamănă cu individul care l-a acostat pe stradă şi care în schimbul banilor i-a înapoiat primele patru plăcuţe ale brăţării.

L-a identificat, fără ezitare, pe Marian Vinţu.

Cum s-ar zice, îmi venise şi mie apa la moară.

Am trecut la interogatorii, începând cu jocheul, pe care l-am sculat din pat la şase dimineaţa. Era mahmur, nedres, după o beţie rea, de bere cu rom.

Ar fi dat orice să-l mai las să doarmă sau

măcar să-i ofer o bere rece.

I-am oferit: întrebări. Precise, la care am pretins răspunsul repede, fără să-i dau răgazul să mă ameţească.

Nu mi-a dat mult de furcă, a recunoscut mai uşor decât mă aşteptam. La propunerea prietenului Bebe, şi în schimbul unui onorariu convenabil, l-a urmărit şi l-a acostat pe profesorul Antoniade, i-a predat un pacheţel şi a luat de la el suma fixată de Bebe Voicu.

— În fond ce am făcut? m-a consultat el. N-am atacat pe nimeni, n-am furat, n-am înşelat. Am făcut un simplu comision...

Aşa vedea el lucrurile. În rest, nu ştia sau nu voia să mărturisească nimic altceva.

Cu ceilalţi doi complici era prea devreme să mă iau de piept. Unul, infractor cu experienţă, trecut de multe ori prin tirul interogatoriilor, al doilea, tot din branşă, a fost substitut de procuror, prin urmare cu state de serviciu în activitatea de urmărire penală.

M-am fixat la Adelina Valerian. Am invitat-o pentru o nouă discuţie şi am insistat asupra relaţiilor ei cu Bebe Voicu. L-a declarat un fel de nepot şi mi-a spus cu ochii în lacrimi că: „*Pauvre Bébé* trece de la o vreme printr-un tunel de... nenoroc.”

Ea. Cu slabele ei puteri, îl mai ajuta, îl mai ţinea pe lângă ea.

Bebe s-a arătat faţă de ea sincer îndurerat că,

biata, trebuie să-şi vândă bijuteriile. Fiecare dintre ele însemna amintirea unei sublime poveşti de dragoste, din viaţa ei de femeie adorată. De un timp, Bebe i-a luat cheia de la caseta cu bijuterii şi o păstrează el, ca s-o împiedice să le mai vândă cu atâta uşurinţă. Revolta lui că ea se desparte de atâtea podoabe preţioase mergea uneori până la adevărate crize de nervi.

Am rugat-o să se gândească atent şi să-mi spună dacă domnul Voicu a ştiut de la ea că a vândut. Brăţara-zodiac profesorului Antoniade.

— Nu ştia, parol... Când am vorbit la telefon cu profesorul despre vânzare, Bebe dormea ca un prunc.

(Sau se făcea că doarme, am gândit eu, mai prozaic.).

S-a interesat, la rândul ei, dacă noi am făcut progrese în căutarea brăţării furate.

Fără să-mi fie prea clar ce urmăresc, i-am adus la cunoştinţă că, în mod cu totul neaşteptat, brăţara a fost pusă pe preşul de la uşa profesorului nu se ştie de cine. După două zile însă, a fost spartă din nou casa lui Antoniade şi iarăşi i s-a furat brăţara.

— Cineva îi face farmece domnului profesor, a conchis femeia.

M-am scuzat pentru timpul pe care i l-am răpit cu discuţia noastră şi am condus-o cu maşina până acasă.

M-a invitat la o ceaşcă de cafea şi eu am acceptat. Trăgeam intenţionat de timp, fiindcă îmi încolţise o bănuială în minte.

La un moment dat s-a întors „acasă” şi „nepoţelul”. Nu arăta rău Bebe Voicu. Înalt, subţirel, cu umeri laţi, coapse lungi, cu păr negru numai inele, ochi mari, verzi, uşor migdalaţi, cu privire blazată.

Gazda a făcut prezentările:

— El e Bebe al meu... Domnul inspector de poliţie, nu i-am reţinut numele, anchetează o enigmă cu o brăţară. Am să-ţi dau eu amănunte mai târziu.

Voicu m-a şters cu o privire somnoroasă:

— Care este scopul vizitei la noi, domnule inspector?

— Nu sunt încă inspector, am făcut eu, zâmbind. Doamna a anticipat puţin. Scopul vizitei mele este să ne convingem împreună că bijuteriile doamnei Valerian n-au dispărut din caseta în care le păstra şi a cărei cheie o ţineţi dumneavoastră.

El a răsucit capul spre femeie.

— Ai reclamat tu aşa ceva, *ma petite*?

— Nu... dar îi putem demonstra foarte uşor domnului că se înşală.

— Da, *bien sur...* Nu ştiu dacă am cheiţa la mine, să n-o fi lăsat acasă, dincolo...

— Nu, dragul meu, l-a contrazis femeia. Tu ai purtat-o întotdeauna legată de acelaşi lănţişor,

cu medalionul de la mine, cu Capricornul... Caut-o, descheie-te la cămaşă, puiule... Mor de curiozitate.

Bărbatul n-a avut încotro, a desfăcut un nasture de la cămaşă şi a tras afară lănţişorul. De el era legată o cheiţă.

— Ai avut dreptate, *mon amour*! Sunt aşa de distrat. Totuşi voiam ca înainte să deschidem caseta să discut ceva cu tine, între patru ochi.

— Nu, nu, s-a opus Adelina. Întâi ne uităm în casetă. Foarte sprintenă pentru vârsta ei, a alergat la un scrin, de unde a scos o casetă de argint. Folosind cheiţa „nepoţelului" a deschis-o cu gesturi febrile.

Pe pluşul roşu, cu care era căptuşită caseta, se afla numai un revolver „Browing", calibrul 6,35.

Femeia şi-a acoperit faţa cu palmele. A strigat isteric:

— Unde sunt bijuteriile mele, Bebe?

— *Calme toi, Adele...* Se întâmplă altceva, mai grav. Întâi să ne întrebăm ce caută acest revolver aici?... Este posibil să fi rămas de la Adrian, acela, fostul tău iubit?...

— Care Adrian? Despre ce vorbeşti?

— Maiorul... Care a murit pe front...

— Aici au fost bijuteriile! Unde sunt?... Şi ce tot îi dai zor cu Adrian?... Numai tu puteai pune revolverul, numai tu aveai cheiţa, singura...

— *Adele, cherie,* nu e elegant să mă acuzi.

Este o enormitate ce susţii tu acum. Gândeşte-te puţin...

— Cred, am intervenit eu, că este mai potrivit să lămurim totul într-un loc mai oficial.

— Cu mine n-aveţi ce lămuri, m-a pus la punct Voicu. Deţinătoarea revolverului o să vă dea explicaţiile trebuincioase...

— Numai tu ai pus revolverul acolo, Bebe! a strigat din nou femeia.

— Vedeţi domnule? l-am mustrat. Doamna vă acuză direct. Va trebui să mergem, în acest trio, până la poliţie.

Mi-a fost cam teamă să ies din casă cu femeia, cu Voicu şi cu caseta în care se afla arma. Teamă ca Voicu să nu încerce să fugă.

Dacă o face, nu mă mai spală toate apele în faţa lui Vasiliu.

Am cerut permisiunea să dau un telefon şi gazda a făcut un gest de acceptare. Am format numărul lui Vasiliu... A răspuns Amza. Am început să bat câmpii:

— Vă salut... Am terminat... şi vin acolo cu doamna Valerian şi cu domnul Voicu... Nu, doamna Valerian nu ştia că brăţara a fost furată din nou... Vă spun eu... Cum să fiu singur?... Am maşina afară şi casa e păzită. Sigur, după ce plecăm se poate ridica paza... Bine, mulţumesc...

Înainte de a închide, am apucat să-l aud pe Amza spunându-mi că m-am scrântit prea de

tânăr.

Adelina s-a pornit pe plâns. Faţa ei era şi mai greu de privit. Întotdeauna plânsul unui om bătrân mi s-a părut un spectacol de un tragism greu de suportat.

Voicu mi s-a adresat maliţios:

— Pot să vă întreb şi eu ce înseamnă toate astea?...

I-am răspuns în gând:

„Înseamnă, rechinaşule, că vreau să te pun în conflict cu Pavel Samoilă, spărgătorul, să te fac să crezi că el a furat încă o dată brăţara şi că pe tine te-a exclus de la parte. Poate aşa mi-l încondeiezi un pic. Eu pe el îl bănuiesc ca autor al furtului, instigat de mătăluţă. Mai înseamnă că mi-e frică să nu faci vreo poznă şi am vrut să te fac să crezi că nu suntem singuri în această seară fermecătoare.”

Cu glas tare m-am exprimat altfel:

— Înseamnă că e timpul să mergem, domnule Voicu. L-am luat de braţ, în cealaltă mână ţineam caseta şi am aşteptat ca Adelina să încuie uşile.

I-am interogat separat pe cei doi şi, cât am luat interogatoriile, Amza m-a asistat, fără să se amestece.

Adelina Valerian mi-a mărturisit că a vândut brăţara-zodiac ca să-l salveze pe iubitul ei, Bebe. Nu-i mai era nepot.

Venise scadenţa pentru plata unor datorii

însemnate pe care el le făcuse în perioada de când nu mai avea serviciu.

S-a bizuit pentru achitarea lor pe banii pe care trebuia să-i obţină din vânzarea unui imobil care a aparţinut părinţilor lui, dar care între timp a fost naţionalizat. A fost foarte zguduit şi a vrut să se sinucidă.

Adelina nu voia să-l ierte însă pentru dispariţia bijuteriilor. Şi pentru că a dat vina pe ea în legătură cu deţinerea ilegală a unei arme de foc. După ce că a lăsat-o muritoare de foame, încearcă s-o bage şi după gratii.

Interogarea lui Bebe Voicu a fost ceva mai complicată. Mi-a făcut unele surprize.

N-a recunoscut povestea cu datoriile ajunse la scadenţă şi nici că el a determinat-o pe doamna Valerian să vândă brăţara-zodiac.

Consultat de ea, şi-a exprimat într-adevăr părerea că nu mai sunt timpurile să etaleze ostentativ bijuterii costisitoare. Ele au devenit nişte zorzoane inutile, inoportune chiar. Transformarea lor în bani peşin reprezenta o soluţie cuminte.

Celelalte bijuterii din casetă nici vorbă să le fi furat. A vrut să facă o glumă, s-o sperie. Bijuteriile se află, toate, până la una, vârâte de el într-un pantof, pe care l-a ascuns după şifonier. Este uşor de verificat.

Deci nu putea fi acuzat de furt.

Recunoştea că-i aparţinea revolverul. Îl avea

demult, de când lucra la Parchet, este un revolver „de salon”, cu cel mai mic calibru şi se poate constata pe loc că n-are în el niciun cartuş. Nu se mai găseau nicăieri cartuşe pentru tipul ăsta de armă.

El ar fi avut nevoie doar de un glonţ, unul singur, pe care să şi-l tragă în tâmplă. Era un om sfârşit, „victima” inocentă a noului regim, un om cu viitorul închis ermetic şi care n-are de făcut altă alegere decât sinuciderea.

Când am stat de vorbă cu Amza despre declaraţiile lui Voicu el a presupus că lucrurile au stat niţel cam altfel.

Prudent, ca şi în cazul şantajării profesorului Antoniade, Voicu a pus mâna pe bijuterii şi le-a ascuns. Dacă ar fi descoperit Adelina dispariţia lor s-ar fi orientat pe moment. Ar fi jucat o dramă mare, datoriile, viaţa ratată etc. Ar fi explicat, de bună seamă, că în locul bijuteriilor, a pus intenţionat revolverul cu care să-şi zboare creierii, în cazul că ea nu-l iartă. De ruşine şi de disperare.

Gândeam şi eu la fel ca Amza. Voicu n-a recunoscut nici complicitatea lui cu spărgătorul şi nici cu jocheul pe care l-a instigat la şantaj.

Mi-a vândut varianta că la o şuetă, cu un pahar de vin în faţă, i-a pomenit lui Marian Vinţu despre vânzarea brăţării, deplângând-o pe doamna Valerian, care fusese silită de lipsurile materiale să renunţe la o podoabă-

unicat, superbă. Este posibil ca jocheu] beţiv, în cârdăşie cu Samoilă, să fi pus la cale mizerabila afacere.

L-am întrebat cum se face că şi-a închiriat locuinţa tocmai lui Samoilă?

Mi-a replicat, sarcastic, că nu poate fi învinuit el pentru un climat social în care hoţii au bani şi oamenii cinstiţi sunt nevoiţi să-şi părăsească, prin compromisuri, propriul lor adăpost.

L-am încontrat şi eu, că în climatul social actual fiecăruia i se dă posibilitatea să se întreţină din muncă, nu din expediente sau din alte practici incalificabile.

Tactica mea, poate naivă, de a-l asmuţi pe Voicu împotriva lui Pavel Samoilă, lăsându-l să creadă că acesta a furat din nou brăţara, ca s-o valorifice singur, a dat totuşi roade.

Fostul substitut de procuror s-a dovedit o fire răzbunătoare. Mi-a sugerat să verific dacă din casa profesorului Antoniade n-a dispărut şi o „boâte à musique”. Una cu o balerină pe un piedestal micuţ de ivoriu, dansând în ritm de gavotă[107], după ce învârteşti o cheiţă.

Pavel are un asemenea obiect, nu s-a îndurat să se despartă de el, având o pasiune bolnăvicioasă pentru jucăriile muzicale.

Chiar în seara aceea, obţinând aprobările legale şi avându-l pe Amza cu mine, am percheziţionat garsoniera în care locuia

[107] Vechi dans în doi timpi, cu mişcare moderată.

Samoilă. Am găsit jucăria muzicală şi i-am arătat spărgătorului declaraţia în care Voicu, „prietenul” său, îl acuza atât de grav.

Samoilă, spumegând de mânie, a aruncat toată vina asupra lui Voicu. Ulterior, la confruntare, s-au împroşcat cu ocări şi cu acuzaţii în fel şi chip.

Important pentru mine a fost că, în cele din urmă, am ajuns la adevăr şi la stabilirea vinovăţiei reale a fiecărui învinuit.

După mai mulţi ani, aveam să aflu despre fostul substitut de procuror că dă la „Mica publicitate” anunţuri: „Domn singur, titrat, serios, caut pensiune completă, timp îndelungat.” Cunoştea astfel văduve, vârstnice şi cu ceva stare, din obolul cărora trăia, impresionându-le că el n-are altă şansă să se întreţină decât vânzându-şi... sângele. Că a fost obligat de vicisitudinile vieţii să se facă donator de sânge permanent, pentru câteva sute de lei lunar.

Mişcate până în străfundurile inimilor, miloasele văduve îl împiedicau, „cu forţa”, să mai facă acest înfiorător sacrificiu, luând pe seama lor întreţinerea acestui om năpăstuit de soartă.

În realitate, Voicu n-a donat niciodată sânge, nici măcar picătura pe care o pierzi când faci o hemogramă.

Regăsindu-şi bijuteriile în pantoful ascuns

după şifonier, Adelina Valerian le-a vândut, pe rând, pentru a ajuta un alt tânăr „sentimental”, care a dăruit-o cu dragostea lui „dezinteresată”. Am aflat că a sfârşit la un azil de bătrâni.

Ştiu că un poliţist nu poate fi impresionabil, ca o domnişoară care suspină o săptămână după ce un fluture şi-a oprit zborul, cu aripile scrumite pe sticla fierbinte a lămpii, dar mărturisesc că plânsul tragic al Adelinei, din seara în care iubitul ei, Bebe Voicu, şi-a dat arama pe faţă, m-a urmărit mult timp, ca un câine schilodit, ce se ţine după tine cu moartea-n priviri.

La încheierea primului meu caz, Vasiliu, Amza şi Paul Aldea m-au obligat să-i tratez cu câte un cornet mare de floricele calde, aduse la birou. Am făcut-o bucuros.

Din acele zile mai ţin minte un fapt mărunt care – de ce să mint? – mi-a făcut plăcere. Gardianul de la intrare a început să mă salute.

Uneori, în profesia noastră, sunt şi cazuri de-a dreptul comice.

Într-o zi, l-am găsit pe Paul Aldea în birou, râzând de unul singur.

Mi-a explicat, fără să-l întreb, că Vasiliu, şeful nostru drag, i-a dat să ancheteze furtul secolului, o tentativă de jaf armat la o agenţie C.E.C.

— Şi ce-i de râs în asta? m-am mirat eu.

— Este! Comedie, comedie... Să-ţi spun ce s-a întâmplat în realitate... Lui Romulus Pufu, un cavaler tomnatic între două vârste, intrat bine într-a doua, i s-au aprins călcâiele după o copilă cu ochi de cicoare, casieriţă la cinematograful „Trianon”. În afară de ambiţie, Pufu nu prea avea alte arme cu care s-o cucerească. Puştoaica, Puica o cheamă, i-a mărturisit că ei îi inspiră pasiuni mortale numai marii aventurieri pe care-i vede în filmele rulate la cinematograful unde vinde bilete. Aceasta se întâmplă pentru că, pe plan local, n-a întâlnit niciun bărbat adevărat, care să-i ia minţile printr-un gest năucitor, ca-n filme. Tomnaticul Romeo, în viaţa de toate zilele vânzător de lozuri, şi-a stors creierii, cu ce s-o uimească el pe Puicuţa cea zglobie. Când a găsit ce căuta, i-a comunicat tinerei cinefile că o să jefuiască o agenţie C.E.C. Cu arma în mână. Cu banii dobândiţi astfel, se vor face cultivatori de fructe exotice în Azore. Ea a optat pentru Canare. S-a trecut la fapte.

Primejdiosul gangster dâmboviţean a cumpărat de la un bazar din Obor un revolver din ipsos şi l-a vopsit cu negru de sobe, „Titan”. L-a înfipt la cingătoare şi s-a înfiinţat la agenţia C.E.C. De pe bulevardul Filantropia, cu câteva minute înainte de ora închiderii. A cerut un formular de restituire şi l-a completat cu mare

dificultate.

Hârtia sugea, peniţa agăţa. De fapt, el a scris pe formularul de restituire următorul text: „În această clipă, un pistol este îndreptat asupra ta. Scoate toţi banii din sertar şi pune-i pe ghişeu. Altfel eşti mort!” S-a dus în faţa unui ghişeu, la care o funcţionară mai în vârstă, cu ochelari pe nas, număra pachete cu bani, îşi făcea casa. Pufu s-a uitat în jur, a constatat că este ultimul client, a întins funcţionarei formularul şi a scos pistolul, îndreptându-l spre ea.

Funcţionara nu l-a învrednicit cu nicio privire. S-a uitat numai la cele scrise pe formular. L-a admonestat sever:

— Nu e bine completat, rubricile sunt foarte clare!

— Citeşte cu atenţie! a grăbit-o omul cu revolverul. Funcţionara şi-a potrivit ochelarii şi a încercat să descifreze textul.

— Ce înseamnă „fistol”? s-a interesat curioasă.

— Nu e „fistol”, e pistol!

— Ba nu, aici scrie „fistol”, l-a contrazis, calmă, femeia.

— Pistol cu *p,* s-a enervat el. De exemplu, ăsta din mâna mea.

Vopseaua de sobe îi lăsase pete negre pe mână şi pe cămaşă.

— Mă rog, să zicem... Dar cum îţi permiţi să

mă tutuieşti? Sunt femeie în etate.

— Scoate banii, a şuierat el.

— Aici scrie „danii”, i-a atras ea atenţia. *Scoate „danii” şi „fune-i” pe ghişeu.*

— Banii, a repetat Pufu, fioros. Pune-i pe ghişeu. Te rog frumos…

— De ce vă enervaţi? a vrut să ştie funcţionara. Aici scrie „fune-i”. Dumneavoastră îl faceţi pe *„p*” ca pe *„f”.*

— Banii! a urlat el.

Un funcţionar, de la un birou alăturat, a ridicat capul. Femeia l-a rugat să vină la ea.

— Vreţi să fiţi bun, să veniţi o clipă, domnule Aristide? Omul s-a conformat şi ea i-a arătat formularul.

— Vreţi să-mi spuneţi şi mie ce scrie aici?

A subliniat cu unghia un anumit cuvânt. Domnul Aristide, a silabisit:

— Fis-tol!

— Ce-am spus eu?! s-a bucurat funcţionara.

Alţi funcţionari au ridicat privirea spre cei care au iscat controversa.

Domnul Aristide a găsit o soluţie de compromis. I-a restituit formularul solicitantului şi i-a propus:

— Nu-i mai bine să ne citiţi dumneavoastră ce-aţi scris aici?

Romulus Pufu i-a smuls hârtia din mână şi a citit răspicat:

— În această clipă, un pistol este îndreptat

asupra ta. Scoate toţi banii din sertar şi pune-i pe ghişeu. Altfel eşti mort!

— Moartă, l-a corectat domnul Aristide, că v-aţi adresat unei doamne.

Ceilalţi, funcţionari s-au ridicat de la locurile lor şi l-au înconjurat liniştiţi pe nefericitul jefuitor. I-au atras atenţia asupra petelor de negreală de pe mâini şi de pe haine, ca şi asupra faptului că pistolul se... albise. L-au invitat să se spele pe mâini, la cabina lor de toaletă. L-au condus politicoşi şi l-au închis acolo, până ce a ajuns la agenţie un gardian de la circa din apropiere, chemat telefonic.

Aflând păţania curajosului Romulus Pufu, casieriţa cu ochii de cicoare s-a îndrăgostit definitiv de... Cary Grant[108].

— Ca să vezi şi tu, a încheiat Aldea, cu ce mare rapt m-a pricopsit comisarul nostru şef...

În agenda mea, cazul povestit de Aldea este notat sub titlul: „Gangsterul cu pistol de ipsos şi scris neciteţ”.

Cam în aceeaşi perioadă, comisarul Dinu Amza a cercetat un caz serios şi mai aparte.

Infractorii implicaţi au acţionat cu multă ingeniozitate.

După ancheta întreprinsă de Amza, odată identificaţi, s-a trecut la arestarea lor, la care a

[108] Cary Grant (născut Archibald Alexander Leach, n. 18 ianuarie 1904, Bristol, Regatul Unit – d. 29 noiembrie 1986, Davenport, SUA) a fost una dintre marile stele americane de film ale Hollywood-ului de altădată, laureat al Premiului Oscar.

participat întreaga noastră echipă, în frunte cu şeful, cu Vasiliu. Dar să nu anticipez.

Muzeul Municipal de pictură pregătise deschiderea unei mici expoziţii Vicent Van Gogh[109]. Existau în ţară câteva tablouri originale ale artistului, deţinute de instituţii artistice sau de colecţionari particulari, mai multe de sene, iar, în rest, expoziţia se completa cu bune reproduceri.

Un mare iubitor al artei lui Van Gogh, cunoscător de o competenţă incontestabilă al lucrărilor maestrului, era arhitectul Gabriel Vieraşu, posesor şi al unui tablou autentic, o compoziţie cu flori.

La acest arhitect a reuşit să ajungă, cu puţin timp înainte de deschiderea expoziţiei, un profesor de desen din Iaşi, care s-a prezentat cu numele de Lucian Argintaru.

Ca să fie primit, l-a sunat la telefon pe arhitect, prevenindu-l că vrea să-i arate un tablou achiziţionat recent şi care poartă semnătura lui Van Gogh. Vrea să ceară părerea competentă a lui. Gabriel Vieraşu asupra acestui tablou cu un subiect floral.

Curios, interesat, pasionat după toate

---

[109] Vincent Willem van Gogh (n. 30 martie 1853, Zundert, Regatul Ţărilor de Jos – d. 29 iulie 1890, Auberge Ravoux, Auvers-sur-Oise, A Treia Republică Franceză) a fost un pictor olandez post-impresionist ale cărui lucrări au avut o influenţă profundă asupra artei secolului al XIX-lea, prin culorile lor vii şi impactul emoţional. A suferit de boli mintale, care la vârsta de 37 ani l-au dus la sinucidere.

lucrările pictorului, arhitectul a fost de acord şi cei doi s-au întâlnit.

Pe biroul arhitectului, Lucian Argintaru a pus un tablou cu flori, aparţinând, după afirmaţia sa, lui Van Gogh.

Când tabloul i-a fost înfăţişat, arhitectul s-a ridicat solemn în picioare, explicându-i musafirului că o lucrare Van Gogh se contemplă în picioare, cu capul descoperit, în semn de respect.

Vieraşu a mângâiat rama tabloului gingaş, ca fruntea unui copil, s-a învârtit în jurul picturii cu flori galbene şi a privit-o avid, din toate unghiurile. A scos apoi dintr-un sertar o lupă puternică şi a cercetat fiecare floare, fiecare petală. I s-a adresat radios vizitatorului:

— Domnule, mi-aţi făcut o bucurie fabuloasă. Într-adevăr, aceste flori au ieşit de sub penelul divin al maestrului. Vă garantez asta cu toată seriozitatea. Iertaţi-mi lipsa de modestie, dar mă consider un specialist în materie, care nu se poate înşela. Vă invidiez şi, în acelaşi timp, vă sunt recunoscător pentru desfătarea de a avea sub ochi această minune. Mă simt obligat la un gest de reciprocitate. Am să vă arăt şi eu florile mele...

Arhitectul a deschis un dulap masiv, „Fichet”, folosind, pe rând, trei chei şi a scos din el un tablou micuţ. L-a lipit de piept, parcă dorind să devină fundal viu, pentru o comoară.

Profesorul a admirat tabloul cu evlavie. A vorbit emoţionat:

— Trăim o seară de neuitat, suntem doi mari privilegiaţi, domnule Vieraşu...

După un timp, arhitectul a închis la loc tabloul.

Profesorul Argintaru a spus că el intenţionează să ofere tabloul pentru expoziţie Muzeului Municipal. Chiar a doua zi va lua legătura cu domnul Medeşan, directorul muzeului. Se simţea dator faţă de semenii săi, a completat Argintaru, să împartă cu ei clipele de extaz pe care ţi le dăruiesc acele flori create de un geniu, care a îndurat atâtea suferinţe, până a ajuns la stele.

— Da, a preluat gânditor arhitectul. Lui Van Gogh îi aparţine celebra frază: „Ca să ajungem la Rouen, luăm trenul. Ca să ajungem la stele... murim!”

Au tăcut amândoi, parcă înţeleşi să păstreze un moment de reculegere în memoria nefericitului artist.

Când, după un timp, a vorbit, arhitectul l-a informat pe profesor că şi el a fost solicitat să participe la expoziţie, dar că a refuzat categoric. Recunoaşte că acest refuz poate fi interpretat ca o dovadă a unui, caracter discutabil, o dovadă de meschinărie sau de egoism.

— S-ar putea să fie câte ceva din toate astea,

a mai spus Vieraşu, dar eu mă consider doar un îndrăgostit, bolnav de o gelozie îngrozitoare. Aş suferi profund să mă despart, fie şi pentru câteva zile, de florile mele. M-am simţit dator să vă spun toate astea, fiindcă ne uneşte aceeaşi pasiune, care la mine se manifestă însă diferit...

— O, dar eu nu vă judec în niciun fel, l-a asigurat Argintaru. Este o deosebire de vederi care nu afectează cu nimic dorinţa mea sinceră, spontană, de a mă număra printre viitorii dumneavoastră prieteni.

— Mă măguliţi şi sunt convins că pasiunea noastră comună ne dictează să vorbim despre prietenie la timpul prezent.

S-au despărţit, strângându-şi mâinile cu efuziune.

Argintaru, profesorul de desen, şi-a luat preţiosul tablou, a plecat şi a doua zi a sunat din nou la telefon.

Înainte de a relata conţinutul acestei convorbiri, trebuie dezvăluită manevra iscusită a lui Argintaru.

A doua zi el a fost primit de directorul Muzeului Municipal, cunoscutul sculptor Medeşan.

A spus cine este şi că vrea să participe la expoziţia Van Gogh cu un tablou, pe care l-a şi arătat directorului.

Văzând tabloul, Medeşan s-a exprimat clar:

— Nu ştiu cine a glumit cu dumneavoastră, dar ce am în faţă acum este un fals grosolan, o imitaţie puerilă.

— Domnule director, a protestat Argintaru, nu vă grăbiţi. Acest tablou l-am cumpărat de la un om cu o reputaţie solidă şi, pe deasupra, un mare cunoscător în materie. Este vorba despre domnul arhitect Gabriel Vieraşu.

— Eu nu mă ating de reputaţia domnului Vieraşu, a precizat directorul. Afirm doar, cu toată răspunderea, că această zmângăleală nu are nicio legătură cu opera pictorului pe care îl omagiem prin expoziţia noastră.

Argintaru a devenit nervos:

— Pot să dau un telefon de aici domnului Vieraşu şi să-i comunic părerea dumneavoastră?

— Dacă ţineţi neapărat, daţi telefon. Eu îmi susţin părerea.

Argintaru l-a sunat pe Vieraşu şi discuţia lor a decurs cam în termenii următori:

— Domnul Vieraşu? Profesorul Argintaru vă deranjează. Am onoarea să vă salut. Vă sun din cabinetul domnului director Medeşan, de la Muzeul Municipal. Domnia-sa a făcut o afirmaţie care, sunt convins, vă va indispune...

— Vă ascult, a replicat sec, arhitectul.

— Domnul director susţine că tabloul dumneavoastră cu florile, ar fi un fals grosolan.

— Nu înţeleg. Despre care tablou vorbiţi? Îl

cunosc pe domnul Medeşan. Am vorbit cu dumnealui în câteva rânduri, dar tabloul meu nu l-a văzut niciodată.

— Şi totuşi dânsul susţine despre tabloul cu florile galbene că nu poate fi atribuit nici în glumă lui Van Gogh. Personal, mi se pare cu neputinţă ca un cunoscător de talia dumneavoastră să se poată înşela atât de grav.

Arhitectul s-a înfuriat:

— N-ar vrea domnul Medeşan să-mi transmită şi mie această opinie?

Argintaru a astupat telefonul cu palma şi s-a adresat directorului:

— Domnule director, întreabă dacă îi puteţi comunica personal această opinie?

— Nu-mi este prea plăcut, dar nu mă dezic.

Directorul a preluat receptorul.

— Bună ziua, domnule arhitect. Medeşan la telefon. Regret că trebuie s-o spun, dar tabloul dumneavoastră este cu certitudine un fals. Dacă aveţi obiecţii, vă invit să-l supunem oricărei expertize. Cred că aşa ar fi cel mai bine şi cel care s-a înşelat să-şi prezinte scuzele de rigoare.

Din receptor nu s-a mai auzit niciun sunet preţ de câteva secunde. Apoi arhitectul a vorbit.

— Sunt indignat, domnule director, şi consider afirmaţia dumneavoastră o insultă. Nu mai doresc nicio explicaţie. Am luat următoarea

hotărâre. Vom prezenta tabloul în expoziţie să-l vadă toată lumea şi am să informez criticii de artă şi presa de specialitate despre afirmaţiile dumneavoastră. Să vedem cine va ieşi compromis? Vă rog să trimiteţi, mâine după prânz, maşina muzeului, cu un delegat, să ridice de la mine tabloul. Va fi într-un pachet sigilat, pe care îl vom deschide în preziua expoziţiei, cu martori. Deşi nu-mi face nicio plăcere să vă revăd. Salut!

Directorul a mai vrut să spună ceva, dar la capătul celălalt al firului nu mai asculta nimeni. Părea foarte contrariat.

— Nu înţeleg, a zis el, ce maşină să trimit, ce tablou să ridice? Doar tabloul este aici.

— Am să vă explic eu, s-a oferit prompt Argintaru. Mi-a spus adineauri, când a vorbit cu mine, să-i duc tabloul înapoi şi-mi restituie banii. În această situaţie, vrea să fie expus pe numele dumnealui. Normal!

— N-are decât, a făcut directorul. Mâine, pe la patru, îi trimit maşina.

Argintaru şi-a cerut iertare, recunoscându-se vinovat pentru incidentul iscat. A plecat, luându-şi tabloul.

Aceasta a fost etapa, hai s-o numim, pregătitoare, preludiul.

În ziua următoare, pe la orele 16 şi 15 minute, la oarecare distanţă de casa arhitectului Vieraşu maşina muzeu lui a fost

oprită de patru bărbaţi, care s-au postat în mijlocul străzii. Unul dintre ei, care părea şeful, s-a legitimat ca fiind comisar de poliţie. L-a acuzat pe şofer că în urmă cu vreun sfert de ceas a accidentat un copil şi a părăsit locul accidentului. Un alt poliţist şi-a făcut de lucru la un cauciuc din faţă al maşinii. Ferindu-se să-l vadă cineva a stropit cu o pompiţă anvelopa. L-a chemat pe şef:

— Vă rog să veniţi aici o clipă, domnule comisar... Am găsit urme de sânge pe cauciuc...

Şoferul de pe maşina muzeului a căzut, subit, într-o stare de prostraţie. Însoţitorii lui au coborât în stradă şi au afirmat că n-au cunoştinţă de niciun accident.

N-au fost luaţi în considerare. Şeful echipei de poliţişti a fost drastic şi a dat, imediat, dispoziţiile pe care le-a crezut de cuviinţă.

— Dumneata şi dumneata – a arătat spre doi colegi de-ai săi – mergeţi cu mine la locul faptei. Luăm maşina care a provocat accidentul, ne aşteaptă acolo martorii oculari.

Celor trei oameni ai muzeului le-a spus că-i consideră implicaţi în comiterea accidentului şi că vor fi transportaţi la locul faptei de maşina poliţiei, condusă de un agent.

În maşina muzeului s-au urcat comisarul şi doi poliţişti, în cealaltă cei trei învinuiţi şi agentul care făcea şi pe şoferul.

Dubiţa muzeului a pornit înainte. Agentul a

avut probleme cu pornirea maşinii lui. Când, în sfârşit, a reuşit să pornească motorul, dubiţa se făcuse nevăzută. A rătăcit mai mult de douăzeci de minute, pe străduţele din jur, înjurând că nu nimereşte la locul unde s-a produs accidentul.

Le-a spus pasagerilor săi că atunci când au trecut pe acolo, pe o străduţă mică, cu tei, au văzut lume multă adunată în jurul unui copil întins pe caldarâm. Copilul era fără cunoştinţă şi plin de sânge. A ieşit în fugă dintr-o curte şi a fost izbit de o dubiţă.

Agentul n-a reuşit totuşi să găsească străduţa unde se comisese accidentul despre care tocmai povestise. Continuând să înjure, s-a întors la locul unde el şi colegii lui opriseră maşina muzeului.

— Să aşteptăm un pic, a hotărât agentul, poate le dă prin cap să se întoarcă aici...

S-a dovedit inspirat. După câteva minute dubita a apărut dinspre capătul străzii. Când a stopat lângă ei, din ea a coborât comisarul şi un singur poliţist. Comisarul s-a răstit la agent:

— Ce-aţi făcut, dragă, de ce n-aţi venit după noi? Agentul i-a explicat:

— Nu mi-a pornit hârbul şi când a pornit vă topiseraţi. M-am învârtit pe toate străzile astea, şi n-am ştiut cum să ajung. M-am întors aici să vă aştept, la noroc...

Comisarul a spus că l-a lăsat pe unul dintre poliţişti, al treilea, să ia măsurile

corespunzătoare la locul accidentului, iar oamenilor de la muzeu le-a comunicat că martorii n-au recunoscut maşina. Cine ştie de unde era sângele de pe cauciuc şi dacă într-adevăr era sânge?...

Fără niciun dubiu, o altă maşină a comis accidentul.

Dumnealor, cei cu dubiţa, sunt liberi, cu scuze.

Oamenii muzeului au răsuflat uşuraţi. S-au urcat imediat în maşina lor şi au pornit spre locuinţa arhitectului Vieraşu.

L-au găsit pe arhitect şi i-au cerut coletul pentru muzeu. Vieraşu a avut un acces de isterie. Ce colet? Cu cinci minute mai înainte a predat coletul, tabloul, unui domn de la muzeu venit cu... aceeaşi maşină. Ce înseamnă farsa asta sinistră?... Lui i s-a lăsat şi chitanţă de primire. Cine sunt ei, noii veniţi?...

După explicaţiile de rigoare, arhitectul a anunţat poliţia, adevărata poliţie.

Nu este greu de înţeles ce s-a întâmplat. Profesorul Argintaru nu era... profesor şi nici nu-l chema aşa. El l-a vizitat pe arhitect, având asupra sa un tablou autentic de Van Gogh. Vieraşu a examinat deci o pictură originală.

În schimb, la muzeu, „profesorul Argintaru” a prezentat un alt tablou, un fals evident, imitând florile pe care le-a văzut la arhitect.

Pe bună dreptate, directorul muzeului i-a

contestat autenticitatea. A avut loc apoi convorbirea telefonică, în care cei doi, Medeşan şi Vieraşu, au stabilit să fie adus tabloul la muzeu, discutând fiecare despre alt tablou.

Pe traseu, maşina muzeului a fost interceptată de o echipă de falşi poliţişti.

„Argintaru” a tras sforile cu multă abilitate. Complicii lui au „împrumutat” maşina muzeului, cu care s-au prezentat la arhitect, obţinând preţiosul colet.

S-au întors numai doi „poliţişti” pentru că al treilea s-a dus să pună la adăpost tabloul furat.

Legitimaţia „comisarului” era falsă, la fel ca şi cele de „funcţionari ai muzeului”, arătate lui Vieraşu, victima întregii combinaţii.

Cazul acesta a fost cercetat, după cum am mai spus, de către Dinu Amza.

În locul unor acţiuni anevoioase de identificare, el s-a gândit să întindă o cursă autorilor acestui furt. În înţelegere cu forurile respective, în ziua când trebuia să aibă loc vernisajul expoziţiei „Van Gogh”, pe poarta muzeului a apărut o înştiinţare, prin care se informa publicul că deschiderea expoziţiei se amână cu trei zile, din motive de organizare. Această înştiinţare a fost publicată şi în presă.

Amza a comis, cu bună ştiinţă, o indiscreţie. A lăsat să-i scape în faţa funcţionarilor muzeului şi chiar a lucrătorilor care amenajau sala, că

amânarea s-a hotărât în ultima clipă, pentru ca poliţia să poată instala un sistem de alarmă.

Singurul care cunoştea adevărul era directorul Medeşan, care, pe timpul amânării, a pus la loc sigur tablourile.

Amza a contat pe faptul că infractorii vor lua cunoştinţă de această amânare şi, ştiind că toate tablourile se află în muzeu, că un sistem eficace de alarmă şi de pază nu există încă, vor fi ispitiţi să încerce marea lovitură.

În următoarele două zile paza muzeului a fost dublată. În loc de un paznic, cel obişnuit, doi, ca să nu fie capcana prea cu ochi şi cu sprâncene.

Amza ştia că în cazul respectiv au acţionat cinci infractori, deci o bandă numeroasă. Chiar dacă vor presupune că se mai află un paznic în interiorul muzeului, tot vor îndrăzni, miza fiind de zile mari.

În prima noapte, o maşină „Adler” a trecut, aproape la pas, prin faţa muzeului. Doi trecători s-au oprit, ca din întâmplare, şi au stat la o tacla pe strada din spatele mu zeului. Puteau fi simple coincidenţe sau o acţiune de cercetare a terenului.

A doua seară, aceeaşi maşină „Adler” a stopat în faţa muzeului. Un bărbat înalt a coborât de lângă şofer şi a cerut să-şi aprindă ţigara de la cea a paznicului, care fuma în stradă, rezemat de poartă.

Cu o lovitură scurtă la carotidă, paznicul a fost îngenuncheat şi târât în maşină. „Adler”-ul a demarat, a ocolit muzeul şi s-a oprit în spate.

Acolo, un alt bărbat l-a târât la maşină pe al doilea paznic, doborât şi el tot printr-o lovitură dată rapid, în ceafă.

O altă maşină, un „Citroën”, aştepta la mică distanţă, cu motorul oprit şi cu farurile stinse. Trei umbre meştereau ceva la uşa din spate a muzeului.

De aici începând, totul s-a desfăşurat cu mare repeziciune.

Eu mi-am părăsit ascunzătoarea şi am reuşit să mă târăsc până în spatele „Citroën”-ului. L-am văzut pe Vasiliu ţâşnind de după un gărduleţ şi aruncându-se asupra celor trei umbre care forţau uşa. Erau trei bărbaţi. Pe unul l-a lovit puternic cu genunchiul în coloana vertebrală şi l-a încovoiat, pe ceilalţi i-a izbit zdravăn cap în cap.

Eu am înaintat pe partea stângă a maşinii lângă care mă aflam, m-am ridicat brusc în picioare şi prin geamul deschis al portierei l-am apucat de gât pe şofer şi i-am răsturnat capul pe spate pe spătarul scaunului.

Din „Adler” a sărit în ajutorul lui Vasiliu, unul dintre „paznicii adormiţi”, Amza. Celălalt „paznic”, Aldea, ridicându-se fulgerător de pe pernele din spate şi-a aruncat braţele ca pe un laţ în jurul gâtului omului de la volan. Eu şi cu

Aldea imobilizasem şoferii celor două maşini.

Vasiliu şi Amza i-au adus la maşină pe ceilalţi trei bărbaţi, cu mâinile prinse în cătuşe. Ei au călătorit spre Prefectură cu „Adler”-ul condus, de data asta, de Vasiliu.

Eu am condus „Citroën”-ul şi Aldea i-a păzit pe cei doi şoferi, participanţi la tentativa de spargere.

Peste o oră aveam să aflăm cu satisfacţie că în noaptea aceea am reuşit să capturăm o bandă specializată în furturi de opere de artă, denumită „Banda Zugravilor”.

Într-o ascunzătoare dintr-o casă aflată în cartierul Cotroceni am găsit mai multe tablouri furate, printre care şi pe cel al lui Gabriel Vieraşu, cât şi al doilea tablou cu flori, de Van Gogh, cu care a fost indus în eroare arhitectul. Tot acolo se afla şi copia înfăţişată directorului muzeului.

În momentul arestării, toţi cei cinci membri ai „Bandei Zugravilor” purtau asupra lor arme de foc. Nici n-au avut timp să le atingă, atât de rapid am acţionat noi.

Când succesul nostru a fost relatat ziariştilor, Vasiliu le-a atras în mod special atenţia că meritul principal în rezolvarea cazului îi revine tânărului comisar Dinu Amza.

Uneori ziariştii îl tămâiau pe şef, era mai cunoscut şi îi atribuiau toate meritele. De fiecare dată însă el punea lucrurile la punct.

Ce simplu poate fi consemnat un asemenea caz pe o agendă! Aşa cum am făcut eu când am scris doar: „Sfârşitul Bandei Zugravilor”.

Am fost un pic supărat pe Amza atunci. Mă dusesem să-i spun o vorbă bună pentru reuşita lui. L-am găsit discutând cu Vasiliu. Înainte de a apuca să-mi materializez frumoasa intenţie, Amza m-a dat legat în mâinile comisarului-şef.

— Am uitat să vă spun, şefu’, că Radu are trei noi pasiuni: „vişinată, biscuiţii de casă şi Viorica Lebădaru. Trei pasiuni care l-au dus la o mare descoperire. Dacă vă povesteşte cum a ajuns el la comoara din răsuflătoarea de la sobă, plângeţi, nu mai sunteţi om toată ziua...

Norocul meu a fost că Vasiliu i-a trântit o replică de m-a umplut de bucurie:

— Lasă, nu te mai arăta aşa moţat, că şi tu ai dat o raită, la timpul tău, pe strada Mecet...

Care a fost tărăşenia? Într-o dimineaţă, trecând pe culoarul de la parter al Prefecturii, m-a acostat o bătrânică sulemenită ca o sorcovă şi cu o pălăriuţă caraghioasă pe cap.

Mi-a îndrugat că este o fiinţă timidă, neajutorată, că a studiat de vreo jumătate de ceas, mai mulţi poliţişti care au trecut prin faţa ei. Şi că figura mea i-a inspirat cea mai mare încredere.

A venit la poliţie fără să ştie cui anume trebuie să i se adreseze, dar hotărâtă să-şi aleagă ea, după instinct, omul căruia să-i

mărturisească un secret important.

S-a mutat, de curând, într-o casă de pe strada Mecet şi când a făcut curăţenie a descoperit întâmplător, într-o răsuflătoare a sobei de teracotă, o legătură cu poli vechi, din aur şi un cuţit. De bună seamă că această legătură ascunde o taină sinistră. Ea a pus totul la loc, aşa cum era, şi vrea să predea aurul poliţiei. Tot ce mă ruga era s-o însoţesc până la ea acasă şi s-o scap de aurul acela blestemat.

N-aveam nimic urgent de făcut şi mi-a surâs ideea să pun în mâna lui Vasiliu o legătură cu monezi de aur.

Am făcut stânga-împrejur şi am pornit cu bătrâna spre staţia tramvaiului 14, care ne lăsa în apropiere de casa ei.

Pe drum, am studiat-o pe furiş. Bătrânica mea avea o faţă ridată tare, cu – nenumărate linii şi cute, parcă era o hartă cu teritorii pe care s-au petrecut cândva întâmplări bizare. Un om răutăcios ar fi putut spune despre faţa ei că seamănă cu un parbriz spart cu pietre.

În tramvai, femeia (care îmi spusese că se numeşte Viorica Lebădaru) a găsit loc pe un scaun dublu, alături de un târgoveţ. Eu am rămas lângă ea, în picioare. După o staţie, vecinul ei s-a ridicat, locul lui a rămas liber şi doamna Viorica s-a tras lângă geam. Am văzut, zbătându-se să ajungă la locul rămas liber, un bărbat în Vârstă. M-am tras într-o parte şi el,

cu un gest de mulţumire, s-a aşezat. Bătrânelul era îmbrăcat cam fistichiu: costum ou de raţă, pantofi din năbuc[110] alb, cămaşă bleumarin în dungi şi cravată galbenă.

Instalat comod pe scaun, a privit-o cu atenţie pe Viorica Lebădaru şi a încercat s-o atragă într-o discuţie, care a demarat cu o frază de o banalitate descurajantă. Fără să vreau, aflându-mă la numai un pas, am înregistrat toată discuţia lor:

— Parcă v-am mai văzut undeva, i-a spus domnul acela. Sunteţi bucureşteancă?

— Da, i-a răspuns femeia, agasată, bucureşteancă get-beget.

— Înseamnă că suntem consăteni. Permiteţi să mă recomand. Numele meu e Demostene.

— Ce nume frumos aveţi. De-mo-ste-ne. Pe mine mă cheamă, mai banal, Viorica.

— Ce nume delicat, ca un polen. Printr-un concurs de împrejurări şi independent de voinţa mea, am iubit mult pe cineva cu acest nume. Şi acum vă întâlnesc pe dumneavoastră în mod cu totul întâmplător în tramvai. Soarta...

— Nu există soartă, nu există destin, fatalitatea hotărăşte totul. Culmea este altceva, poate n-o să mă credeţi... Şi eu am avut un logodnic Demostene...

— Fenomenal!... Aţi fost căsătorită în

[110] Piele de bovine de culoare deschisă, cu aspect mat, catifelat, imitând pielea de antilopă.

decursul timpului, doamnă?

— Nu! Nu! Şi nu regret. Mi-a plăcut să fiu propriul meu stăpân. Să fiu bancherul propriului meu timp, cum spunea Greta Garbo[111].

— Bine zis! Eu două lucruri am respectat în viaţa mea: banii numerar şi pe omul care a ştiut să se ferească de jugul nemilos al căsniciei.

— Dragostea rămâne dragoste şi fără formulare tip... Fantastic ce semănaţi cu fostul meu logodnic Demostene. Era un mare sufletist şi câştiga foarte bine. Şi înainte şi după stabilizare.

— Era frumos, doamnă?

— Brunet, cu părul ondulat. Când se dădea cu ulei de nucă îi lucea părut ca ebonita.

— Intelectual?...

— Lucra în domeniul sportiv. Lanţuri, bărci, tir cu mingi şi viţelul cu două capete. Era asociat cu cineva, dar el era *fac-totum.*

— Curios, foarte curios. De când nu l-aţi mai văzut pe domnul Demostene?

— Ne-am despărţit în timpul viscolului mare. Obligată. El a rămas în casă – avea o cameră cu accese pe Dobroteasa –, şi eu m-am îndrăgostit lulea de un ofiţer care mi-a adus lapte cu tancul.

---

[111] Greta Lovisa Gustafsson, cunoscută ca Greta Garbo (n. 18 septembrie 1905, Stockholm – d. 15 aprilie 1990, New York), a fost o actriţă suedeză.

— Doamnă Viorica, iertaţi-mă, aţi locuit cândva, pe Popa Chiţu, la demisol?

— Demult, tare demult. De unde ştiţi?

— Uite aşa poţi să înnebuneşti subit! Mă, Viorico, mă. Eu sunt Demostene al tău!

— Piei, drace! Iubi, că aşa te alintam eu! Tu eşti, Iubi? Măăă, Demostene... să nu te mai recunosc.

— Viorico, fata lui tăticu! Cuculeţu, cum îţi ziceam eu. Poftim, să nu crezi în minuni. De ce bâzâi, mă?

— Plâng, fiindcă am crezut că a murit, definitiv, iubirea mea pentru tine. Ce proastă sunt!

— Auzi, ia spune-mi, pe ofiţerul cu tancul nu-l chema Miki?

— Ba da. Miki sau Titus, sau aşa ceva. Demostene să nu te superi pe mine, dar...

— Zi-mi Iubi, ca-n tinereţe.

— Iubi, să nu te superi pe mine, dar nu mie îmi ziceai „Cuculeţu”. Lui Noni îi ziceai aşa, casieriţa care ţi-a adus chifle de graham şi lebăr în timpul viscolului. Tu mi-ai povestit... Mă, nebun erai! Ţii minte cum beam noi la „Chat Noir” şampanie cu frapiera. Şi alegeai taxiurile după culoarea pantofilor mei. Nebunule! Ce bine era atunci când era rău.

— Mi-a plăcut viaţa, Cuculeţu...

— Cuculeţu era Noni.

— Nu, Noni era Ţucuraş... Lidia era

Cuculeţu...

— Roşcata?... Pe unde mai umblă aia creanga, dragă?

— S-a realizat excepţional. Are un atelier de restaurat umbrele prin Bavaria. Bine, ea încă de mult era cea mai mare specialistă în spiţe de umbrelă.

— Era ea specialistă şi-n altele, dar nu mai contează!

— Încă n-ai iertat-o...

— S-o ierte popa, ce-am eu cu ea? Ştii ceva, Doruleţ? La mine unu şi cu unu fac doi. Cine nu mă preţuieşte la justa mea valoare, nu mă merită!

— Eu sunt Demostene. Doruleţ era tipul cu procesul...

— Ce mai umbla Doruleţ capiu[112] să mă ia de nevastă. Teribil! Dar nu mai puteam să-l aştept doi ani şi şase luni.

— Ce învârtea el pe atunci?

— Făcea verighete din aur de trâmbiţă şi după o zi se înverzeau pe deget.

— Urât!

— Să-ţi aduc aminte ce făceai tu cu îngheţata aia din iaurt şi coji de lămâie?

— Cu îngheţata se ocupa iubitul dumitale domnul Tilică. Mă confunzi, Lidioara mea dragă...

— Hm! Lidioara e roşcata dumitale,

[112] Năuc, buimac, zăpăcit.

umbrelista.

— Scuze... Hai să ne împăcăm. Ştii la ce m-am gândit eu de zeci de ori? O mai fi la Vama Veche stânca aia pe care ne sărutam noi ca nebunii?

— O mai fi, n-o mai fi, apa de mare nu iartă. Dar pe stânca aia, îmi pare rău că trebuie să-ţi spun, eu mă sărutam cu Tilică.

— Le încurci tu! Era pe vremea când, toată ziua bună ziua, îmi recitai poezia aia cu „Foaie verde, mon amour, inima vreau să ţi-o fur”.

— Pardon! Eu n-am spus poezii în viaţa mea. Pe mine poeziile mă demoralizează.

— Nici eu nu mă omor cu cititul. Am şi dus-o greu de copil. Lui tata, Dumnezeu să-l ierte, îi plăceau altfel de cărţi. Tu ştii cum am învăţat eu să număr?

— Nu, asta nu mi-ai povestit.

— Aşa: unu, doi, trei, patru, cinci, şase, şapte, opt, nouă, zece, valet, damă, popă, as.

— Pezevenghi ai rămas, mă. Cum dracu am putut eu să te las pentru amărâtul ăla de Tilică?

— Nu pentru Tilică, pentru Jean, şoferul de la ambasadă.

— A, ce om distins şi culant. Mi-a. Făcut cadou mastică[113] veritabilă şi două bancnote mari de ’50 de dolari. Arăta superb, tânăr...

— Da! Arăta la fel de tânăr ca ăla care avea poză pe bancnota de 50 de dolari.

---

[113] Băutură alcoolică aromată cu esenţă de mastic.

— Eşti rău!... Eu nu m-am agăţat de Graţiela dumitale.

— Artista?

— Artista lui Irod. Se fâţâia despuiată prin bar şi cânta peltic: „Am o rochisă din frunză de visă”.

— Ce-a mai plâns când am plesnit-o atunci cu mănuşile!

— Pe mine m-ai plesnit cu mănuşile.

— Pe tine sau pe Marcela?

— Mă, ce rău te-ai ramolit. Urâtă bătrâneţe ai, George!

— Nu-mi mai spune George, că nu mă cheamă aşa.

— Ştii ce nu-mi place mie la tine, Mişule? Ai fost bărbat galanton, dar nu respecţi femeia.

— Pe Carmen am respectat-o şi mi-a luat primusul din casă.

— Nu toate sunt naive ca mine, să iubească un singur om toată viaţa.

— De-aia te alerga nevasta lui Cornel cu o călimară în mână pe holul mare al C.E.C.-ului.

— Dacă tăceai filosof rămâneai. Mă, tu nu mai ai pic de memorie. Valentina a avut un diferend cu nevasta lui Cornel, nu eu. Tu eşti gelos pe Cornel că a fost campion la „Zidul morţii”. El m-a învăţat şi o poezie: „Foaie verde, *mon amour,* inima vreau să ţi-o fur”.

— Nu cunosc niciun Cornel.

— Tu, nu, dar Viorica îl spăla pe cap cu

zeamă de urzici, ca pe copilul ei.

— Care Viorica?

— Logodnica lui Demostene, uitucilă.

— Demostene nu era asociat cu Tilică la ghereta cu „ciocu şi norocu?”

— Aha! De Demostene ăsta e vorba. Cum mai trece timpul, Puiule!

— Spune-mi, Puiu Cârjan, inspectorul, n-a făcut un copil vitreg cu Valentina?

— Ramolisment, ramolisment cronic. Carmen n-a avut copil niciodată. Un papagal avea, pe care îl chema Păpuşel. Vezi cum îmi funcţionează memoria? Te rog să mă ierţi, Gelule. Am obosit, am obosit şi sunt niţeluş tristă. Nu trebuia să ne întâlnim, m-ai răscolit. Vraişte ai făcut în sufletul meu!

— Şi mie mi-ai trezit trecutul şi mă doare.

— Te rog să nu mai apari niciodată în calea mea, ca pe Dumnezeu din cer te rog...

— Îţi promit solemn. Şi pe mine m-a întors pe dos întâlnirea asta. Rău de tot m-a întors pe dos. E pentru ultima oară că mai dau ochii cu tine. Mâine, pe la şase, ce faci?

— La şase nu pot că trebuie să-i scriu lui Demostene şi la mine ştii cât durează. Sunt liberă, aşa, pe la opt.

— E bine şi la opt. La opt fix te-aştept la ceas, la Universitate. Da, Tamara?

— Pe mâine, băiatule!

Domnul Demostene s-a ridicat şi a sărutat

ceremonios mâna Vioricăi, care, după ce el a coborât, mi-a făcut semn să mă aşez lângă ea. Mi-a spus, indiferentă:

— Să mă tai, să mă dai prin maşina de tocat nuci, eu nu-mi aduc aminte de unde-l cunosc pe domnul ăsta simpatic şi manierat...

La senzaţia de frig pe care mi-a lăsat-o discuţia lor s-a adăugat şi o uşoară îngrijorare cu privire la punga de galbeni, pe care speram s-o pun pe biroul lui Vasiliu.

Am ajuns acasă la doamna Lebădaru. Casa arăta ca un bazar de mărunţişuri după ce a trecut, drept prin mijlocul lui, o turmă de bizoni în galop. Ea nu s-a grăbit deloc să mă conducă la ascunzătoarea aurului. Şi-a scos pardesiul, pălăriuţa, şi s-a apucat să cotrobăie printr-un bufet. A pus pe masă două păhăruţe minuscule şi o farfurioară cu câţiva pesmeţi cenuşii. M-a invitat să mă servesc. Nu-mi ardea mie de tratаţie, dar n-am avut încotro. Am sorbit un strop de vişinată şi am ronţăit un colţ de pesmet, cu gust de săpun. I-am mulţumit cuviincios gazdei care avea un chef nestăpânit de vorbă.

M-am scuzat că sunt grăbit şi am făcut aluzie la legătura misterioasă. Aluzia nu mi-a ajutat. A trebuit să admir nişte fotografii din tinereţe ale doamnei Viorica şi iar am adus vorba despre aurul suspect.

S-a decis, în sfârşit, să deschidă uşiţa de la

răsuflătoare şi de acolo a scos o legătură de cârpă, plină de funingine. Am dezlegat legătura şi mi s-au înfăţişat vreo sută de monezi de 20 lei, retrase din circulaţie, cu o culoare galben-coclit, şi un cuţit cu lama plină de rugină sau de sânge uscat, mi-am zis eu, perspicace.

Am refăcut legătura, am împachetat-o într-un ziar şi ne-am întors la Prefectură. Bătrâna s-a oferit să mă însoţească... Din echipa noastră nu l-am mai găsit la birou decât pe Amza, căruia i-am raportat descoperirea mea. El a rugat-o pe doamna Lebădaru să aştepte câteva minute pe sală şi, odată rămas cu mine, a început să râdă, ţinându-se cu mâinile de burtă, ca un băcan.

Neştiind ce i se pare atât de comic, am aşteptat să se potolească. A durat un timp bunicel şi, în cele din urmă, m-a lămurit. Doamna Viorica Lebădaru era arhicunoscută în Prefectură. Venea aproape zilnic la noi, acosta câte un poliţist care i se părea mai novice şi îi servea povestea cunoscută. Banii aceia n-aveau nicio valoare, erau monezi scoase din circulaţie şi... atât. Victima ei o însoţea, de obi cei, la domiciliu, unde era servit cu vişinată şi cu biscuiţi de casă. I se făcea capul calendar cu istorii diverse din tinereţea ei zbuciumată şi i se punea în mână cârpa cu „aur”. Mie mi-a făcut o favoare, înseamnă că m-a simpatizat de la prima vedere, fiindcă a revenit imediat la Prefectură. De regulă, poliţistul păcălit trebuia

să-i ducă acasă tinichelele, când iarăşi era servit cu vişinată, cu biscuiţi şi cu amintiri. Femeia inventase acest joc pentru a-şi mai alunga singurătatea, pentru a-i călca pragul cineva, fie şi poliţia. Avea cu cine să mai schimbe o vorbă şi ăsta era principalul.

Am luat legătura cu bani şi am ieşit pe sală, unde i-am înmânat-o femeii. I-am urat noapte-bună, fără niciun comentariu.

Întreaga întâmplare mi s-a părut mai puţin veselă şi nu numai pentru că fusesem păcălit.

În acele zile ale lui ’48, o veste incredibilă a zguduit echipa noastră. Am aflat, mai bine zis Paul Aldea a aflat şi s-a grăbit să ne comunice, că şeful nostru, Sorin Vasiliu, irezistibilul cuceritor, cel mai prezentabil comisar din poliţia bucureşteană, s-a hotărât, pur şi simplu, să se însoare, provocând astfel o panică generală.

Prinzându-l într-o zi mai calmă, când comisarul-şef era mai disponibil pentru o şuetă amicală şi mai puţin predispus la sarcasme, Paul Aldea l-a întrebat, printre altele, ca pe un mare specialist recunoscut în materie, cum trebuie să procedeze un bărbat cu femeia pe care o iubeşte, ca s-o impresioneze puternic, s-o facă să se gândească la el douăzeci şi şase de ore din douăzeci şi patru, în sfârşit, s-o cucerească definitiv, să-şi aparţină unul celuilalt, cu trup şi cu suflet.

Vasiliu i-a răspuns cu bunăvoinţă:

— Există mai multe căi ca să obţii totul de la o femeie. Dar toate aceste căi depind de o singură condiţie: s-o iei de nevastă!

Aldea se pregătea să renunţe la discuţie, crezându-l pus pe glumă. Vasiliu a continuat:

— Un astfel de act de vitejie voi comite şi eu în curând. Mă însor cu prietena mea Emilia Murgu. Am spus intenţionat „prietena mea", gândindu-mă la cuvintele acelui domn Joubert, care ne sugerează să nu alegem de soţie decât femeia pe care am alege-o ca prieten dacă ar fi bărbat. Şi să-ţi mai spun ceva, sunt pus pe confidenţe. Emilia are, pentru mine, un mare avantaj. E cu mine de mai multe ori pe zi, chiar şi atunci când n-am timp s-o văd cu săptămânile. Nu te holba aşa, că nu-i estetic... E suficient să răsucesc un buton şi o aud. Viitoarea doamnă Vasiliu e crainică la Radio. Văd c-ai început să te foieşti pe scaun. Arzi de nerăbdare să duci vorba mai departe, nu-i aşa? Amza şi Cosma abia aşteaptă să le iei minţile cu bomba asta. Du-te, palavragiule...

Vasiliu nu stabilise data căsătoriei, ca tot omul, după calendar, ci la o dată incertă (el o aprecia ca fiind apropiată). Anume după capturarea fraţilor Mangu, un caz mai vechi şi care i-a scos peri albi.

Până atunci, zicea Vasiliu, nu-şi îngăduia nicio zi liberă, nici măcar pe cea în care să se

însoare.

— Parşivi cum sunteţi, ne-a bănuit el, aţi putea gândi că am găsit un tertip cu care să-mi amin însurătoarea până la calendele greceşti. Nix, urâţilor! Frăţiorii ăştia după care umblu eu să-i încolţesc cu dovezi sunt aproape buni de cules. Vreau să-mi închei socotelile cu ei, nu ştiţi de când îşi fac de cap! Şi pe urmă o iau pe soţia mea de braţ şi o lună nu ne mai vedem. M-am săturat de voi ca de mere acre. Urâţilor!

Ştiam cu toţii că fraţii Mangu i-au dat mult de furcă lui Vasiliu.

Ei îşi organizau loviturile fără cusur şi niciodată n-au lăsat vreo urmă care să-i învinovăţească. N-aveau cazier, lucrau toţi trei, erau achizitori la o cooperativă care cumpăra mobilă pentru recondiţionare, nu făceau cheltuieli exagerate şi nu se ştia unde ascund sau cum valorifică lucrurile furate. Percheziţiile efectuate când şi când la domiciliul lor n-au avut niciun rezultat. De câte ori au fost supravegheaţi sau verificaţi nu s-a ivit niciun indiciu despre vreo acţiune ilicită. N-aveai de unde să-i apuci, cum spunea Vasiliu. Şi totuşi prădau.

Au fost bănuiţi ca autori ai mai multor lovituri, însă n-au putut fi dovediţi, cu toate strădaniile înverşunate ale comisarului nostru şef.

Auzisem şi eu că într-o vară s-au furat

numeroase obiecte de valoare din blocuri situate în plin centrul capitalei, printr-un sistem păstrat în evidenţele noastre sub denumirea: „Secretul canapelei florentine”.

Înainte de a acţiona, autorii furturilor se informau asupra unor familii mai înstărite plecate în concediu şi care, aşa cum se întâmplă adesea, lăsau cheile apartamentului la nişte vecini-prieteni, să le ude florile, să le controleze robinetele, să le hrănească păsărelele din colivie etc.

După ce identificau asemenea cazuri, treceau la fapte. În blocul respectiv apăreau doi lucrători cărând o canapea florentină de dimensiuni mai mari, pe care o propteau în uşa familiei plecate în concediu. Sunau, băteau în uşă, făceau zarvă, până ce apărea un vecin.

(Toate acestea se întâmplau după-amiaza, când oamenii se întorseseră de la serviciu, erau acasă.).

Celor care îşi deschideau uşile, lucrătorii le explicau că familia X, pe care o căutau ei, a comandat o canapea, a văzut-o după ce a fost gata, a cerut mici retuşuri, a achitat-o şi, la termenul stabilit de comun acord, iată, a avut-o la uşă. Au cărat-o pe jos, de la sediul cooperativei, că n-au maşină, au urcat-o pe scări, fiindcă nu încăpea în lift, şi acum se pomenesc cu mutu’ la uşă. Ei şi-au făcut datoria, o lasă acolo, pe palier, şi pleacă.

Omul căruia i se plângeau îi informa că se poate găsi totuşi o rezolvare, întrucât cei plecaţi au lăsat cheile la un alt vecin. Era chemat acesta, venea cu cheile şi era rugat să deschidă doar atât cât este necesar să fie vârâtă canapeaua în prima încăpere.

Vecinul săritor aşa făcea, supraveghind operaţiunea. Lucrătorii plecau bombănind că nu şi-au primit bacşişul la care au sperat.

Fine del primo tempo.
Secondo tempo:

După vreo oră apăreau aceiaşi lucrători şi sunau la uşa vecinului care le deschisese apartamentul familiei plecate în concediu. Se scuzau, îşi puneau cenuşă-n cap, îşi blestemau zilele şi, printre lamentări enervante, îşi recunoşteau vina gravă de a fi încurcat borcanele. Canapeaua trebuia dusă tot la o familie (Popescu, să zicem), tot la etajul şase, tot la apartamentul 52, dar în blocul alăturat. Se rugau să li se deschidă uşa, doar o clipă, atât cât să scoată afară canapeaua cu ghinion şi s-o ducă la adevăraţii ei proprietari.

Ce să facă omul? Le deschidea, luau canapeaua şi plecau de unde-au venit.

La întoarcerea din concediu, „familia Popescu” descoperea că i s-au furat din casă toate lucrurile de valoare.

Asemenea lovituri s-au dat timp de trei zile la rând (câte 3–4 pe zi), după care au încetat şi nu s-au repetat nicăieri în altă parte.

Hoţii s-au temut că sistemul poate deveni cunoscut, oamenii se previn între ei şi poliţia îşi bagă nasul.

Vasiliu, care s-a ocupat de acest caz, la timpul respectiv, i-a anchetat întâi pe portarii blocurilor vizitate de infractori.

Puteau fi primii bănuiţi că au furnizat informaţii despre familiile aflate în concediu şi despre vecinii la care au lăsat cheile.

N-a ieşit nimic. Niciun portar de bloc, femeie de serviciu, mecanic-caloriferist etc., n-a putut fi implicat cu probe.

Vasiliu a intuit modul de operare. Cum se făcea că într-un apartament se introducea o canapea, sub supravegherea vecinilor, stătea acolo circa o oră, în deplină singurătate, era scoasă tot cu martori şi lipseau apoi din casă obiecte de valoare. Puteau fi bănuiţi, la prima vedere, vecinii cărora li s-au lăsat cheile în păstrare.

Un om cu experienţa şi cu inteligenţa lui Vasiliu n-avea cum să nu ghicească secretul canapelei florentine.

Canapeaua era trucată. În corpul ei voluminos era ascuns un complice, un individ de talie mică, subţire, care aduna din casă toate obiectele de preţ, în ora aceea care se

scurgea între aducerea şi restituirea mobilei. Lucra liniştit, în tihnă, avea timp să scotocească şi să aleagă. La plecare, o dată cu canapeaua, erau căraţi şi el, şi prada.

De la datele fizice ale individului introdus în canapea a pornit Vasiliu cu gândul spre fraţii Mangu. Aceştia – Sergiu, Ivor şi Toni Mangu erau foarte subţiri şi scunzi, niciunul nu depăşea 1,65 metri. Păreau nişte copii de 15–16 ani.

I-a confruntat cu vecinii care îi văzuseră pe Lucrătorii cu canapeaua. N-au fost recunoscuţi.

Martorii susţineau că respectivii lucrători erau nişte oameni vârstnici, corpolenţi şi neîndoios mai înalţi.

Vasiliu putea pune mâna în foc că ei trei au acţionat. Niciodată nu apelau la vreun complice, n-aveau încredere în nimeni. De aceea, construia ipoteze oarecum fanteziste: că au purtat salopete vătuite ca să pară mai solizi. Încălţăminte confecţionată anume, ca să pară mai înalţi, peruci, mustăţi, machiaj. Dar cum să acuzi trei oameni fără să ai în sprijin măcar declaraţia unui singur martor?

Furturile săvârşite cu ajutorul canapelei florentine au fost începutul.

Au mai rămas cu autori neidentificaţi şi nişte cazuri de jefuire a unor casieri, pe drumul de la bancă spre şantierele de construcţii, unde urma să se facă plata salariilor la muncitori.

Au fost prădate şi nişte depozite de alimente ale unor cantine muncitoreşti nou înfiinţate. Se fura cu un vechi autocamion „Ford”, care, într-o zi, a fost găsit ars, scrum, prin Ciurel.

Infractorii acţionau cu vădită ură. Alimentele rămase în depozit (nu puteau fura întreaga cantitate) erau stropite cu gaz, ca să nu mai poată fi consumate.

Asemenea lovituri – cele cu casierii şi cele de la depozite – s-au dat tot în perioade scurte de timp, apoi nu s-au mai repetat. Autorii lor n-au întins prea mult coarda.

Şi pentru aceste fapte Vasiliu i-a avut în vedere pe fraţii Mangu. Iar confruntări: cu casierii, cu martorii întâmplători, cu speculanţii care au achiziţionat alimente pentru revânzare. Niciunul nu i-a recunoscut.

Comisarul nostru şef se încăpăţâna să-i bănuiască pe cei trei Mangu, să se ţină de capul lor.

Furia lui a crescut la cote maxime când a. Aflat că unuia dintre fraţi, lui Sergiu, i s-a aprobat plecarea definitivă din ţară, în vederea căsătoriei cu o cetăţeană străină.

S-a mai calmat în urma unei întâmplări neaşteptate.

Pe Emilia Murgu, viitoarea soţie a lui Vasiliu, a sunat-o la Radio – de unde până unde? – o femeie care nu şi-a dezvăluit identitatea. Cunoştea legăturile Emiliei cu vestitul comisar

şi a explicat de ce nu l-a căutat direct pe acesta sau pe altcineva de la poliţie. Ca să nu aibă complexul unei delatoare. Ea vrea doar să ajute la împlinirea unui act de dreptate. Cineva care i-a făcut mult rău ei şi altora, răul acesta îmbrăcând grave aspecte penale, este pe punctul de a pleca definitiv din ţară, nepedepsit. Persoana în cauză se numeşte Sergiu Mangu. El va scoate peste graniţă o avere considerabilă. Şi-a confecţionat o pereche de pantofi speciali, la un cizmar particular, Petrică Roiban, din strada Murelor. Cu aceşti pantofi o să fie încălţat în ziua plecării. Pantofii au tălpi groase şi tocuri înalte, masive. Între fâşiile de talpă au fost insertate folii de platină, iar în interiorul tocurilor au fost ascunse diamante şi briliante, toate cu o valoare deosebită.

După furnizarea acestor informaţii, necunoscuta a închis telefonul.

Emilia s-a crezut întâi victima unei farse de prost gust, dar a socotit de datoria ei să-l pună în temă, imediat, pe Sorin Vasiliu.

În dorinţa lui, poate insuficient controlată, de a dovedi, cu orice preţ, activitatea infracţională a acestor trei suspecţi, a făcut o greşeală. L-a anchetat îndată pe cizmar. Petrică Roiban, strâns cu uşa şi explicându-i-se la ce se expune, a sfârşit prin a recunoaşte că a confecţionat o pereche de pantofi în care s-au ascuns bucăţi

de platină laminată şi pietre preţioase.

A primit pentru asta câteva mii de lei. Prin comparaţie, Vasiliu i-a subliniat valoarea pietrelor şi a platinei ascunse.

Cizmarul a făcut precizarea că nu Sergiu Mangu i-a comandat pantofii, ci fratele acestuia, Toni. Pantofii erau din piele maron, numărul 38.

Vasiliu, regretând că s-a cam pripit cu anchetarea cizmarului, a fost nevoit să-l reţină, atât pentru vinovăţia lui, cât mai ales pentru a nu avea posibilitatea să-i prevină pe fraţi.

În ziua plecării din ţară a lui Sergiu Mangu, au fost prezenţi pe aeroport şi Vasiliu, cu Amza.

Vasiliu a apreciat că ajungeau doi oameni pentru un control care urma să se facă împreună cu vameşii şi pentru arestarea unui... pitic.

La aeroport, Sergiu Mangu a fost condus de fraţii săi. Ivor ţinea de braţ o blondă oxigenată, foc de drăguţă.

Marea clipă sosise. După formalităţile obişnuite, Sergiu Mangu a trecut la control. Au fost verificate întâi bagajele destul de sumare, apoi îmbrăcămintea şi, în sfârşit, pantofii cu care era încălţat. O pereche de pantofi maron, numărul 38. Pantofii aceştia, ca şi alte trei perechi aflate în valiză, au fost făcuţi bucăţele. Inutil. S-au dovedit a fi nişte pantofi obişnuiţi. S-au controlat minuţios toate bagajele. Nasturii

fiecărei cămăşi, capacele geamantanelor, fiecare tiv al hainelor, cureaua de la pantaloni, tot. S-a verificat dacă nu cumva închizătorile metalice ale valizelor sau catarama curelei nu sunt confecţionate din metale preţioase. Nimic! Sergiu Mangu era curat ca roua dimineţii.

Mai rămăseseră puţine minute până la decolarea avionului, omul trebuia lăsat să plece. Se confirma o dată în plus şubrezenia denunţurilor anonime.

Vasiliu numai că nu plângea, Amza nu-l mai văzuse niciodată atât de dezorientat, de descurajat.

I-a şoptit lui Amza:

— A avut dreptate cine a zis că de căruţă trebuie să te fereşti din partea stângă, de cal din spate şi de prost... din toate părţile. Eu sunt prostul. Am procedat ca Gâgă. Nu trebuia să mă ating de cizmar. Arestarea şi dispariţia lui i-au alarmat pe fraţi şi au schimbat jocul.

Amza îl prevenise pe comisarul-şef că anchetarea cizmarului e inutilă, oricum se făcea controlul la aeroport, dar n-avea rost să-l mai amărască, acum, cu nişte reproşuri.

— Îi punem sare pe coadă, a mai zis Vasiliu şi eu mă închid trei zile-n casă şi-mi dau zece mii de pumni în cap.

Sergiu Mangu tocmai explica vameşilor că nu poate pleca în ciorapi. Să i se dea o pereche de pantofi.

Avea dreptate, dar de unde să-i găsească cei de la aeroport pantofi numărul 38?

S-a auzit o voce, într-un difuzor, care invita la avion ultimii pasageri.

Sergiu a dat o idee. În holul aeroportului se aflau fraţii săi, care l-au condus. Unul dintre ei, Ivor poartă acelaşi număr la pantofi. Să-i dea pantofii lui Sergiu, şi Ivor o să ia un taxi, o să se descurce el, oricum, e acasă, nu ia avionul să plece peste mări şi ţări.

Ideea a fost însuşită. Domnul Ivor Mangu a fost chemat la uşa vămii şi invitat să se... descalţe. A fost mirat, dar a primit, rapid, explicaţiile necesare.

Vasiliu se uita cu o privire sleită după Sergiu Mangu, care păşea spre uşa prin care se ieşea la scara avionului, însoţit de o funcţionară a aeroportului care-i prezenta scuze, cu un aer aferat.

Ajuns lângă uşă, Sergiu s-a întors şi i-a făcut un semn de rămas bun lui Vasiliu. În batjocură. Nu trebuia, a greşit, gestul acesta l-a scos din minţi pe comisarul-şef.

S-a repezit la Mangu, l-a luat de-un braţ şi l-a târât înapoi în vamă. Cei de faţă îl priveau cu dezaprobare şi se pregăteau să intervină. Vasiliu a declarat că-şi asumă întreaga răspundere. A cerut un răgaz de încă un minut, asigurându-i că avionul va pleca la timp.

L-a apucat îndârjit de un picior pe Sergiu şi i

l-a ridicat, cum ridici la cal copita. I-a smuls un pantof şi a tras de toc, cu toată forţa, până ce l-a rupt. Din toc au curs, pe pardoseala de mozaic, mai multe pietricele sclipitoare.

Vasiliu s-a calmat, ca prin minune, şi le-a comunicat, politicos, celor de la aeroport că avionul poate pleca. Bineînţeles cu un pasager minus la bord.

Aceştia erau pantofii-ascunzătoare. În ambele tocuri au fost găsite pietre preţioase şi, printre straturile de talpă, folii de platină.

Necunoscuta de la telefon şi cizmarul n-au minţit totuşi.

Cizmarul a încurcat doar, culoarea pantofilor. Cei care ascundeau micuţa comoară erau de culoare neagră, nu maro. La anchetă va trebui lămurit şi acest amănunt.

Amza n-a stat să asiste la întocmirea actelor legale. A ieşit în goană, să pună mâna pe ceilalţi doi fraţi, complici la operaţiunea de contrabandă. Toni a comandant pantofii şi a ascuns pietrele în ei, Ivor i-a purtat la aeroport şi i-a predat lui Sergiu.

În sfârşit, apăruseră primele dovezi pe care şi le dorise, cu atâta ardoare, Vasiliu.

Dintre cei întrebaţi, o femeie de serviciu, care ştergea geamurile, a declarat că a văzut doi omuleţi, luând-o la fugă şi trăgând după ei o fată blondă. I-a văzut în geam, ca într-o oglindă. Au ieşit din curtea aeroportului şi i-a pierdut

din ochi.

Amza s-a întors la Vasiliu şi l-au transportat împreună, la Prefectură, pe Sergiu Mangu.

Am fost convocaţi eu şi Aldea, puşi în temă, după care Vasiliu a schiţat planul pentru găsirea celorlalţi doi fraţi.

Planul nostru a fost modificat însă de un nou mesaj al necunoscutei de la telefon. Tot pe Emilia Murgu a sunat-o, ca şi prima oară, vocea părea „tratată”, preciza Emilia. Fie că femeia acoperea microfonul telefonului cu ceva, fie că vorbea cu dinţii strânşi sau cu nările astupate.

I s-a reproşat Emiliei, fără ca ea s-o merite, arestarea neinspirată a cizmarului, în urma căreia fraţii Mangu au modificat procedeul de scoatere din ţară a pietrelor preţioase.

Emilia Murgu primea aceste imputări în necunoştinţă de cauză, habar n-avea de felul în care am acţionat noi.

Femeia de la telefon a mai afirmat că, la acea oră, ea şi poliţia aveau un interes comun: prinderea fraţilor Mangu, rămaşi în libertate. Altfel viaţa ei era ameninţată. Cei doi fac pregătiri febrile să dispară şi exista o singură şansă de capturare a lor. În dimineaţa zilei de miercuri spre joi, în chiar săptămâna aceea, între orele două şi trei, cei doi fraţi se vor afla la locuinţa lui Ivor, din strada Luterană să-şi ia nişte lucruri strict necesare şi să şteargă eventualele urme care ar putea interesa poliţia.

Dacă se va scăpa acest moment, greu de spus când s-ar mai putea pune mâna pe ei.

Telefonul a fost închis fără alte detalii.

Vasiliu a aflat imediat de la Emilia conţinutul acestui mesaj.

Avem o singură zi la dispoziţie pentru a pregăti capcana.

Discutând cu noi, cu întreaga echipă, organizarea dispozitivului, ca niciodată, Vasiliu n-a mai glumit. Probabil i se părea de o importanţă maximă ceea ce urma să facem.

Blocul în care locuia Ivor Mangu avea o singură intrare, din stradă, greu de ţinut sub supraveghere fără ca, la rândul tău, să nu fii observat.

Vasiliu a hotărât să lăsăm maşina pe o străduţă, lângă Calea Victoriei şi noi să ne ascundem: Amza – în holul unui bloc de peste drum, iar eu cu Aldea – în holurile blocurilor din stânga şi, respectiv, din dreapta celui în care se afla apartamentul lui Ivor.

Vasiliu a spus că el va fi flotant şi... invizibil. A fost de părere să-i arestăm pe cei doi după ce ies din bloc.

— Nu există decât o singură uşă de acces. N-au pe unde să iasă, decât dacă se înalţă la cer. Mangu stă la etajul zece, ultimul. Nu pot dispărea pe acoperiş, am verificat. De ce zic să-i luăm la ieşire? Ei ştiu că sunt căutaţi, îşi imaginează că locuinţele le-ar putea fi

supravegheate. Dacă totuşi riscă să meargă acasă la Ivor, înseamnă că trebuie scos de acolo ceva foarte valoros, extrem de important. Dacă necunoscuta de la telefon nu minte... De ce-ar face-o? Datorită ei am pus mâna pe Sergiu. Când m-am repezit la el, în ultimul minut, am făcut-o mai mult orbit de ură decât conştient de posibilitatea jocului cu pantofii. Ceva-ceva am mirosit eu, dar mi s-a părut că am o fantezie bolnăvicioasă. Să vorbim însă despre ce va fi. Îi lăsăm să iasă din bloc şi atunci ne părăsim ascunzătorile. Să fiţi înarmaţi toţi! Am, aşa, o presimţire că mâine dimineaţă vom avea în arest... de trei ori Mangu! Mă frământă un singur lucru, băieţi. Soarta femeii de la telefon. Nu cumva ticăloşii ăştia să-i facă de petrecanie înainte de-a dispărea. S-ar putea ca ea să fie blonda oxigenată de la aeroport. Mă tem să nu-i aflăm identitatea odată cu medicul legist. Noroc că ea se ştie în pericol şi sper c-o să reuşească să se pună la adăpost. Cum să protejăm pe cineva pe care nu-l cunoaştem şi nu ştim de unde să-l luăm? Cum se lasă seara, ne instalăm în dispozitiv. Nu putem şti dacă vin spre ziuă sau mai devreme. Până diseară, fiecare să-şi recunoască locul de supraveghere. Discret! La ora şapte ne întâlnim aici, în biroul meu, şi batem gongul pentru ultima repriză. Pe cai!...

Ne-am luat posturile în primire la timpul

stabilit.

De pe terasa ultimului etaj al unei clădiri învecinate, Vasiliu supraveghea, cu un binoclu puternic, ferestrele apartamentului lui Ivor Mangu.

Am pândit până pe la ora patru dimineaţa. La ora douăsprezece intraseră în bloc ultimii locatari, un bărbat şi o femeie. De ieşit n-a ieşit nimeni.

La patru, o umbră s-a prelins pe lângă colţul blocului în care pândeam eu. Era Vasiliu. I-a făcut un semn lui Amza, acesta a ieşit din ascunzătoare şi amândoi au intrat în blocul care ne interesa.

După vreun sfert de oră, Amza a năvălit pe uşă, foarte agitat şi ne-a chemat la el. Gâfâia şi înţelegeam cu greu ce spune.

— Repe... Şefu' s-a prăbuş... cu liftul. Să-l scoatem de acolo... Repede...

Am pornit în goană şi, năuci, am vrut să ne năpustim în sus, pe scări. Amza a şuierat un fel de „nu".

Ne-am luat după el pe scara care ducea la subsol.

Acolo, uşa liftului era blocată. Amza a spart fâşia de geam a uşii, cu tocul pistolului, a băgat mâna şi a tras de o manetă, de sus, care a permis deschiderea uşii. Amza a cerut lumină şi Aldea a aprins o lanternă. Ne-am aşezat toţi trei în genunchi şi am privit în puţul liftului. Jos

de tot se zărea o grămadă de carne însângerată, acoperită cu hainele lui Vasiliu.

A coborât Amza, ţinându-se de cabluri şi l-a ridicat pe Vasiliu, până ce l-am putut apuca noi de braţe. L-am tras afară şi l-am culcat, uşurel, la picioarele noastre. Apoi l-am scos pe Amza.

L-am cărat pe şef cât am putut de repede la maşină. Respira. Toate membrele i se bălăbăneau, ca ale unei păpuşi de cauciuc. Ajunşi la maşină, i-am făcut loc, cum s-a putut, pe pernele din spate.

— Radule, mi s-a adresat Amza, cu un glas pe care nu i-l recunoşteam. Îl duci, ca vântul, la Spitalul de Urgenţă. Îi chemi pe toţi medicii disponibili să-l vadă. Îl suni imediat şi pe directorul spitalului, doctorul Enescu, prieten bun cu şefu'. Îi spui ce s-a întâmplat. Rămâi acolo şi, vezi, să se facă tot ce e omeneşte posibil, să nu...

Amza s-a oprit, eu am demarat şi nu ştiu dacă a mai spus şi altceva.

La spital, la o examinare sumară, medicul de gardă a constatat numeroase fracturi ale picioarelor şi fracturarea vertebrelor lombare, prin tasare.

L-am sunat acasă pe doctorul Enescu şi m-am dus cu maşina să-l aduc.

Deşi am ajuns în câteva minute, l-am găsit aşteptându-mă pe trotuar.

I-am povestit pe drum tot ce ştiam.

Când am oprit în faţa spitalului, doctorul a intrat pe uşă val-vârtej şi s-a dus direct la sala de reanimare, unde fusese transportat Vasiliu. A ieşit după câteva minute şi mi-a spus că pot să mă duc la treburile mele, comisarul-şef e pe mâini bune.

Am încercat să-l întreb dacă viaţa lui Vasiliu este în pericol. Mi-a răspuns după ce s-a întors să reintre în sală:

— Nu ştiu!

Uşa s-a închis în urma lui. Am rămas dezorientat. Nu ştiam unde să mă duc. Am trecut pe Luterană. Pe stradă începuse forfota obişnuită. Oamenii plecau la lucru.

Pe Amza şi pe Aldea nu i-am zărit. Am urcat cele zece etaje, până la apartamentul lui Mangu. L-am recunoscut după nişte sigilii aplicate pe canatul uşii şi după faptul că uşa arăta aproape distrusă.

M-am grăbit spre Prefectură.

În biroul lui Vasiliu era Aldea, singur. M-a întrebat imediat ce e cu şefu'? I-am spus tot ce ştiam şi eu.

De la Aldea am aflat toate amănuntele accidentului, căci Amza se dusese la chestor, să pună în mişcare toate forţele pentru ajutarea comisarului nostru şef.

Cei doi fraţi Mangu fuseseră arestaţi şi depuşi la arest, într-o clipită, Aldea temându-se de urmările furiei lui Amza.

Cum s-au petrecut lucrurile?... Când Vasiliu l-a chemat pe Amza să iasă din ascunzătoare, a făcut-o pentru ca împreună să inspecteze apartamentul cu pricina, măcar din exterior. Se părea că cei doi fraţi n-au venit în noaptea aceea şi că nu vor mai veni. Se lumina de ziuă.

Au urcat pe scări. Liftul nu funcţiona.

Pe uşa lui Ivor Mangu era un cartonaş înfipt în rama vizorului. S-au apropiat şi au citit:

„Nu te-am mai putut aştepta. Vino imediat unde ştii tu. I.”

Vasiliu nu s-a atins de bilet, l-a tras pe Amza mai departe de uşă şi i-a spus:

— Când o fi fost aici, naiba ştie? Probabil, frate-său. Toni, n-a ajuns încă, altfel nu mai lăsa biletul. Dacă vor să fugă din Bucureşti, cel mai uşor ar fi cu trenul: îmbulzeală, lume multă... Iau maşina şi mă reped până la gară. Fac o încercare. O să mă ajut cu poliţia gării. Să se supravegheze toate casele de bilete, toate trenurile, peroanele, poate îl dibuim pe Ivor. Dacă stă în picioare bănuiala mea că acolo îl aşteaptă pe frate-său! Tu rămâi aici, stai ascuns în nişa aia. Pe băieţi am să-i previn eu că s-ar putea să mai avem un singur client sau... niciunul!

Vasiliu s-a depărtat de Amza şi a vrut să coboare pe scări, dar a zărit uşa liftului întredeschisă. Deci aici rămăsese blocat liftul, cineva uitase să închidă uşa. Lumina era

aprinsă în cabină. Vasiliu s-a urcat în lift, s-a auzit imediat un zgomot ca de scânduri rupte şi, ceva mai târziu, o bufnitură. Amza s-a repezit şi a deschis uşa. Cabina rămăsese acolo, dar nu mai avea podea, Vasiliu se prăbuşise în gol.

Cineva înlocuise podeaua solidă a liftului cu o foaie din placaj, prinsă anume să nu reziste la greutate.

Noi, poliţiştii, am fost atraşi într-o cursă.

După ce eu am fost expediat cu Vasiliu la spital, Amza i-a spus lui Paul că-i vine să se aşeze pe bordura trotuarului şi să plângă. Minţea, aceste vorbe le-a spus chiar plângând. Dintr-o dată i-a trecut ceva prin minte, care l-a făcut să strige:

— Paule, ăştia, bandiţii, sunt sus în apartament. Prin vizorul uşii păndeau să nu se urce în lift, din greşeală, altcineva. Ei urmăreau să ne prăbuşim noi, nu altcineva. Biletul acela a fost pus tocmai ca să ne gonească de la uşă, să plecăm de acolo, să coborâm. Pe Toni n-avea rost să-l arestăm imediat. Trebuia urmărit să ne conducă la Ivor, să prindem doi peşti în aceeaşi plasă. Au mizat pe faptul că învârtindu-ne pe acolo vom observa, mai mult ca sigur, uşa deschisă *a* liftului. Liftul era exact în faţa intrării apartamentului lui Ivor. Nu-i normal să fim tentaţi să coborâm cu el?... Din nefericire, şefu' s-a lăsat păcălit. Sus, Paule, peste ei!

Ajunşi la uşa apartamentului, colegii mei s-au izbit cu umerii de ea, cu o forţă nebună, şi uşa a cedat.

La prima vedere, în apartament nu se afla nimeni. Amza a căutat peste tot şi Aldea îi asigura spatele cu arma în mână. În cele din urmă, cei doi au fost găsiţi ascunşi în lada unui divan-studio, acoperiţi cu cearceafuri şi perne.

Amza s-a dat un pas înapoi şi a urlat:

— Aruncaţi armele şi ieşiţi afară. Nicio mişcare de prisos, că vă împuşcăm pe loc!...

Unul după altul, două revolvere s-au rostogolit pe salteaua studioului. Apoi a apărut un braţ subţire, care s-a agăţat de marginea lăzii. Amza a sărit ca o fiară, a prins braţul şi a tras afară un omuleţ, pe care l-a imobilizat!

Aldea s-a apropiat de ladă şi a ieşit la lumină al doilea omuleţ. Li s-au pus cătuşe şi au fost legaţi de picioare cu şnururile de la perdele.

Doi avortoni, doi estropiaţi[114].

Existând telefon în apartament, Amza a sunat la Prefectură şi li s-a trimis o maşină, cu care infractorii au fost transportaţi în locul pe care-l meritau.

Cercetările ulterioare au dovedit că cei trei Mangu erau autorii furturilor comise cu ajutorul canapelei, ei au jefuit pe casierii şantierelor de construcţii şi tot ei au prădat depozitele de alimente ale cantinelor

[114] Schilodit.

muncitoreşti.

Vasiliu nu s-a înşelat.

Infractorii dispuneau de un întreg arsenal de obiecte pentru deghizare şi în afară de asta au profitat de o anume stare psihologică a victimelor, a martorilor.

Mai întotdeauna, cei care au venit în contact cu bandiţii, când îi descriau, le exagerau datele fizice. Îi zugrăveau ca pe nişte brute uriaşe, cu care nu te puteai lupta, fiind evidentă forţa lor ieşită din comun.

În toată cariera mea n-am auzit martor descriind un tâlhar ca pe o stârpitură pe care o poţi pune jos cu primul bobârnac, chiar dacă respectivul arăta exact aşa.

În ceea ce priveşte cursa care a avut drept rezultat accidentarea comisarului-şef, s-a descoperit că femeia de la telefon – identificată ca fiind concubina lui Ivor –, ca şi cizmarul au acţionat sub conducerea fraţilor Mangu.

Şi Vasiliu, care era îngrijorat de soarta femeii!...

Cizmarul nu risca nimic fiind demascat din prima clipă. La percheziţionarea lui Sergiu nu se găsea nimic şi deci învinuirea de complicitate se elimina. Complicitate la ce? Pietrele preţioase erau în ceilalţi pantofi, cu care Sergiu a fost sigur că va trece graniţa.

Bineînţeles că şi manevra cu schimbarea pantofilor a fost regizată, a făcut parte de la

început din planul infractorilor.

Amza, Aldea şi cu mine am fost la Vasiliu la spital în fiecare zi.

Abia după două săptămâni, doctorul Enescu ne-a permis să-l vedem. Era pus în ghips şi prins în tot felul de aparate.

Văzându-ne, a zâmbit. Ne-a întrebat cu voce stinsă:

— Ce faceţi, urâţilor?

— Ce faceţi, dumneavoastră? a vorbit Amza.

— I-aţi luat pe toţi fraţii? nu s-a putut stăpâni Vasiliu.

— Pe toţi! a confirmat Amza.

— E bine! a exclamat, obosit, şeful nostru.

— Doctorii n-au vrut să ne spună nimic, a reluat Amza. Cum vă simţiţi?

— Sunt în viaţă şi cred că rămân pe glob. Probabil am să mă fac... triciclist.

— Cum adică? am scăpat eu.

— O să pilotez un cărucior cu trei roţi de bicicletă. În rest, prietenul meu Enescu mi-a spus că am avut noroc. Dacă-mi tăia picioarele, nu găseam clienţi pentru pantofii mei. Port 46!

Lui Aldea i-a venit să-şi acopere faţa cu palmele. Eu şi Amza ne-am crispat.

— E macabră gluma, nu? s-a stropşit Vasiliu la noi. Prefer duritatea doctorului decât mutrele voastre de văduve leşinate. Nu vă e ruşine, mă?... N-am murit, asta e principalul. Cât rămâi în viaţă ai buzunarele pline cu...

speranţe... O să vedem ce-o să fie. Nu mă retrag la conac, nici n-am. M-am gândit şi eu în toate felurile. Poate am să cobor la arhivă, am să fiu... comisarul din arhivă. Eu de acolo şi cu voi pe teren tot prindem nişte hoţi. Nu?... Mi-a intrat în sânge meseria asta şi n-am să renunţ. Vedem noi... Ce vă uitaţi, mă, aşa amărâţi? Ce-i aici, parastas sau ce-i? Ieşiţi dracului afară că mă enervaţi şi n-am voie...

A întors capul de la noi. Am ieşit din rezervă în vârful picioarelor.

Pe sală, o femeie aşezată pe o bancă, plângea cu umerii încovoiaţi. Era Emilia Murgu. Ne-am oprit lângă ea, ne-a reperat şi, cu un glas abia perceput, ne-a spus că Vasiliu nu vrea s-o primească să nu-l vadă schilodit. I-a transmis că nu se vor mai vedea niciodată, ea să-şi lege viaţa de alt om, de un om întreg, nu de-un olog.

— Eu am fost piaza rea, s-a tânguit femeia, de mine s-au folosit criminalii. De ce de mine? De ce?... Oameni buni, el e bărbatul meu...

Am vrut, dar niciunul dintre noi n-a găsit cuvintele cu care s-o încurajeze. Am încercat s-o luăm cu noi, A clătinat din cap.

Am plecat cu o senzaţie de neputinţă şi alta, confuză, de laşitate.

Ne-am despărţit în faţa spitalului, fără o vorbă. Am plecat fiecare în altă direcţie, pierduţi în câte-un hăţiş de gânduri.

La scurt timp de la aceste întâmplări a luat

fiinţă miliţia populară.

Eu şi Aldea aveam să devenim şcolari, pregătiţi pentru funcţii şi pentru grade. De ofiţeri de miliţie.

Amza a fost trimis la o altă şcoală, pentru cadre de conducere.

Comisarul-şef Sorin Vasiliu rămânea undeva, în urmă. Unde şi cât de în urmă, nimenea nu putea spune. Din inima mea nu l-am scos niciodată.

În ziua plecării la şcoală, când Amza, Aldea şi cu mine ne-am luat rămas bun de la el, Sorin Vasiliu şi-a plimbat îndelung privirile de la unul la altul. A poposit cu o privire stinsă pe chipul fiecăruia dintre noi. Mie mi s-a părut, în clipa în care mă privea, că mi-a pus pe frunte o coroniţă de... durere.

Capitolul 5
„Trecut-au anii…”

În anul acela, primăvara a fost întârziată la vama iernii şi primele zile cu soare au venit abia pe la jumătatea lui mai.

Într-o asemenea zi mă soream pe terasa apartamentului nostru. Prin uşa deschisă a terasei zăream încăperile, obiectele din ele, imagini familiare.

În fund, se ghicea vestibulul, în care trona, impozantă, perechea de coarne de cerb şi în

care se afla, pe un întreg perete, colecţia de cuţite de vânătoare.

În living, mobile simple, elegante, rafinat puse în relaţie. Totul cald, cu o simetrie lină a obiectelor. Covoarele şi perdelele în culori pastelate, parcă se dizolvau în alb. Vase albe, înalte, tablouri cu peisaje hibernale alb-albăstrui. Flori – multe flori – puse în vase răspândite pe mobile, sau pe jos, mici explozii vegetale, marcând, colorat divers, toate punctele cardinale.

Soţia mea privea strada, muşcând dintr-un capăt de creion. Chemaţi de soare, trecătorii lepădaseră veştmintele groase şi aveau în mişcări ceva vesel, poznaş, parcă se copilăreau.

Femeia mea şi-a aplecat capul asupra unui caiet aflat pe măsuţa dintre noi. Părul ei avea un luciu stins, mi s-a părut că poartă o cască din argint vechi, patinat.

— Vrei să stăm de vorbă despre paginile astea, Radule? m-a întrebat ea.

— Eu vreau tot ce vrei tu, am răspuns. Sunt un soţ care nu scoate capul de sub papucelul nevesti-sii.

— Într-o zi o să vorbim numai despre asta, despre ce fel de soţ eşti tu.

— Spune-mi măcar dacă e de rău sau de bine?

— Şi una şi alta... Chiar nu vrei să cunoşti părerea mea despre ce-ai scris tu aici?

— Ba vreau, dar mi-e frică!

— Am să te învăţ eu, odată, nişte exerciţii antitrac... Băiete, am câteva observaţii. Tu îţi începi cartea...

— O posibilă carte...

— Ai răbdare. Începi cu dispariţia străzii pe care-ai copilărit şi continui cu anchetarea cauzelor morţii bietei Simina... Erai ofiţer de miliţie şi se-ntâmpla prin ’64... Nu?

— Ba da. Eram căpitanul Radu Cosma din miliţia judiciară. Doar aşa m-ai cunoscut...

— Apropo de cunoştinţa noastră! La descrierea mea ai supralicitat, ştiind că are să-mi cadă sub ochi manuscrisul. Aşa e?

— Dacă aş fi fost sigur aş fi înflorit descrierea ta, de te-ar fi confundat lumea cu Brigitte Bardot[115] în vremurile ei de glorie.

— Ticălos bătrân!

— Te rog să-ţi retragi cuvintele. Adică numai ultimul...

— Să mergem mai departe...

— Exact aşa mi-am zis şi eu când am plecat de pe strada Fortuna, cu taşca de scrisori. Una dintre ele m-a dus mai departe. Am avut două motive să-mi încep scrierea cu acest capitol. Pentru că profesia mea de-o viaţă a fost de ofiţer de miliţie, până la vârsta când tot omul are dreptul la odihnă, mi-am propus să încep cu

[115] Brigitte Anne-Marie Bardot (n. 28 septembrie 1934, Paris, Franţa) este o actriţă de cinematograf, fostă sex simbol al anilor '60. A reuşit să-şi transforme iniţialele B.B. într-o legendă, care va evoca întotdeauna frumuseţea, plăcerea de a trăi şi libertatea.

povestea unui caz din activitatea unui ofiţer de miliţie. Iată primul motiv! Al doilea, cercetând cazul acela, te-am cunoscut pe tine şi...

— Şi?...

— Pe afişele teatrelor, la numele Luminiţei Stoian s-a adăugat şi Cosma!

— Dacă nu minţi, acesta ar fi un motiv subiectiv, nu literar... Pot să continui?

— Te rog...

— Există un loc în capitolul al doilea unde, după părerea mea, tu zăboveşti prea mult.

— Unde?

— La episodul cu garderobiera Cornelia Bindea.

— N-am simţit. E totuşi posibil. Ea semăna, prin felul de a gândi, cu cineva urât din viaţa mea.

— Cu cine?

— Cine mă întreabă? Nevastă-mea sau cititoarea?...

— Amândouă!

— Cu Aura.

— Despre Aura voiam să te-ntreb mai târziu. Ea a dispărut fără explicaţie. Cum au evoluat relaţiile voastre?

— Faptele sunt prescrise...

— Te întreb dintr-o curiozitate normală, de lector.

— Să zicem că te cred. Pe Aura am smuls-o intenţionat dintre amintirile mele. Am

îndepărtat-o.

— Atunci de ce ai mai povestit revelionul din pădure?

— A fost o sărbătoare frumoasă. A mea. Am considerat că merita povestită. Până acolo, mai departe nu!...

— Când Scrii despre cineva, îl poţi înfăţişa cu bune şi cu rele...

— Dacă te ţin puterile... Am fost şi eu ispitit să explic undeva, pe scurt, cum s-a deteriorat legătura noastră, dar situaţia a fost mai complexă şi analiza psihologică nu e partea mea cea mai tare. Sigur că după revelionul acela ne-am mai văzut. Eu mă ambalasem. Credeam că şi ea. Am plecat la şcoala de ofiţeri. Pe timpul şcolii am continuat să ne vedem. Fie că venea ea la mine, fie că obţineam eu permisie. A reuşit să intre la Medicină şi era în al nouălea cer. Am ajutat-o, adică Amza ne-a ajutat pe amândoi, să obţină repartiţie pentru o cămăruţă, să nu mai stea în comun, în hotelul acela sordid. Am mobilat cămăruţa împreună. Acceptabil. Eu am pus în lampă, în tocul uşii şi la îmbinările pereţilor câte o speranţă.

— Şi iubire...

— Cred că da. Şi-un strop de iubire. Speram, nu m-ascund, că această cămăruţă va fi, pentru început, căminul nostru, că acolo ni se va naşte primul copil.

— Acum eşti tu! Spune...

— Am terminat şcoala de ofiţeri, cu gradul de locotenent, şi am fost repartizat la Miliţia Capitalei.

— Vorbeam despre Aura.

— Da! După terminarea şcolii, într-o zi de iarnă, am luat-o pe Aura cu mine la un oficiu de stare civilă. În trecere, ca o plimbare printr-un loc pe care eu l-am asemuit întotdeauna cu un pod pe care n-au voie să păşească decât oamenii fericiţi. Pe mine spectacolul dintr-un asemenea loc mă fermeca. Emoţia, stânjeneala mirilor, lacrima înduioşătoare a mamelor, morga naşilor, nerăbdarea sau timiditatea martorilor, indiferenţa studiată a taţilor, speranţa din ochii celorlalte fete, gravitatea aparentă a ofiţerului stării civile, zâmbetul exemplificator al fotografului, culorile florilor şi... Opreşte-mă!

— Opreşte-te! Cunosc toate astea. Şi pe mine m-ai dus la un oficiu de stare civilă.

— Da! Numai că tu ai intrat Stoian şi ai ieşit... Cosma.

— Luminiţa Stoian-Cosma.

— Da, doamna mea. Cu Aura m-am dus într-o scurtă vizită, martori la bucuria altora. După ce s-a retras ultima pereche care a zis „da”, am rămas cu Aura, singuri în holul înalt şi spaţios al clădirii. Acolo i-am vorbit despre planurile mele, care o cuprindeau şi pe ea, despre copiii noştri nenăscuţi. Cum o să-i cheme, ce au să

devină, pe care am să-l bat eu, pe care ea... Puştisme!

— N-aş zice că povesteşti prea detaşat.

— Nu cunosc nevastă care să se bucure când bărbatul ei îşi povesteşte trecutul sentimental. În afară de a mea...

— Bine, să ne prefacem că m-ai cumpărat.

— Aura m-a luat de mână şi m-a scos în stradă. Ne-am aşezat la o masă, pe trotuar, la o cofetărie din Piaţa Amzei. Ne-a apucat seara acolo, cu nişte suc şi cu nişte savarine, neatinse, în faţă. Mi s-a părut Aura mult mai bătrână ca mine când mi-a propus să ne gândim serios, profund, sub toate aspectele, să ne cunoaştem punctele de vedere asupra a ceea ce se cheamă o căsnicie. Şi le-a exprimat pe ale ei. N-avea nimic împotrivă să se asocieze cu mine. Auzi, să se asocieze! Parcă i-am propus să deschidem în tovărăşie un chioşc de gogoşi calde. Am aflat şi ce nu-i convenea la mine. Profesia mea. Dar, a punctat ea, lucrurile erau reparabile. Mi-a sugerat ca la terminarea facultăţii să trec în avocatură. Ea se pregătea să devină medic şi, vezi bine, nu-i şedea frumos unei doctoriţe, lângă un miliţian. Lângă un avocat mai treacă-meargă. Mai era şi-un alt aspect, m-a luminat ea. Dacă tot se vorbeşte despre bunăstarea omului, cine ne obligă să ducem o existenţă modestă, să ne drămuim salariile pe listuţe de datorii şi cheltuieli?

Trebuie să ne alegem profesii în care câştigul nu este condiţionat de cele două chenzine. De ce să ne sufocăm într-o cămăruţă ceva mai mare ca o carceră, când putem avea o casă încăpătoare, în care eu să am biroul meu, să pot primi clienţii şi ea să-şi amenajeze un cabinet de consultaţii particular? Trăim o singură dată. De ce să nu ne bucurăm de toate darurile pe care, este ştiut, viaţa nu ţi le dă de bună voie? Trebuiau smulse aceste daruri şi aduse acasă la noi. Mi-a citat pe nu ştiu cine care a spus că virtutea vine după bani. M-a prelucrat mai multe ceasuri, gospodăreşte, argumentat. Vorbea despre înavuţire cu un zâmbet umil, supus, ca despre un şef temut, de care depinde soarta ta. Acelaşi zâmbet l-am surprins de câte ori i-am oferit vreun cadou mai de preţ. Când îi dăruiam ceva mai acătării se făcea... preş. La timpul respectiv am pus asta pe seama frustrărilor dintr-o copilărie nefericită. Dar să ne întoarcem la ziua aceea frumoasă de iunie, cu un amurg poetic. Aura continua să-mi toace nervii, să-mi pună la grea încercare răbdarea cu proiectele ei, înfăţişate insolent şi cu o lăcomie exaltată. Am suprapus peste imaginea domnişoarei din faţa mea, pe cea a fetiţei desculţe, în zdrenţe, speriată, cu ochii de căţelandru izgonit prin spărturi de garduri şi adusă într-o dimineaţă, în garajul nostru mizer, de un şofer milos. Efectul

suprapunerii – imaginea uneia, cea din trecut, şi vorbele alteia, ale celei de-acum – era grotesc. Aveam de la Vasiliu un ac de cravată, subţire, dar din aur, cu o piatră semipreţioasă montată pe el. Mi l-a dat când am terminat şcoala de ofiţeri, ca şef de promoţie. L-am scos de la cravată şi i l-am întins Aurei. Am subliniat că e din aur. M-am ridicat şi pe-aci ţi-e drumul. De atunci n-am mai vrut s-aud de ea. Am zis bogdaproste c-am scăpat de o asemenea creatură. Fericit am fost!

— Încă te zgândăre, Radule...

— Ce spun eu şi ce înţelegi tu?!

— Bine, spune mai departe, încerc să te înţeleg!

— Asta a fost! Nu e destul?...

— Uşurel, că ţi se zbate vina de pe tâmplă... Mai am şi alte observaţii. Tu povesteşti deci un caz rezolvat de căpitanul de miliţie Radu Cosma. Urmează după asta două lungi capitole dedicate debutului tău în profesie, activitatea din anii care au precedat înfiinţarea miliţiei. Tu, autorul...

— Povestitorul...

— Un povestitor prezent în tot ce se întâmplă, care nu este neutru. Tu, ziceam, treci pe planul al doilea şi Vasiliu devine personajul central.

— Asta am şi vrut. Adică la scris, amintirile despre el m-au inundat, m-au copleşit şi m-au obligat să le acord un număr mai mare de

pagini. Acolo, în anii aceia din viaţa mea, existau şi Amza, şi Aldea, şi mulţi alţi oameni. Am scris despre fiecare. Vezi tu, când eşti cu pagina albă în faţă şi trebuie să aşterni pe ea întâmplări trăite de tine, nu ştiu dacă te poţi obiectiviza destul. Afinităţile cu un om sau cu altul, admiraţia ori repulsia pentru o situaţie sau pentru alta, dimensiunile afective, o anume interpretare din unghi strict personal îşi spun cuvântul.

— Nu te contrazic. Am vrut numai să ştiu cum ai gândit. Dar eu, primul tău cititor, aşteptam să te întorci la marginea de timp la care ai rămas după ce i-ai descoperit pe ucigaşii Siminei. După ce ţi-ai depănat celelalte amintiri, să mă aduci cu povestirile tale la anii mai dincoace, să-ţi urmăresc evoluţia, maturizarea, împlinirile. Ori condeiul tău a încremenit înainte de toate astea.

— Nimeni n-a spus totul într-o singură carte.

— Precizează te rog: niciun scriitor! Tu eşti pe punctul de a deveni unul dintre ei...

— După ce ţi-ai dat seama?

— După consecvenţa cu care-mi respingi observaţiile.

— Să facem pace! Este adevărat, probabil asta ai simţit şi tu, că mai am nişte lucruri de spus. Ai să-mi cumperi un caiet gros şi în zilele cu amintiri, am să-i înnegresc filele, cu episoade din călătoria mea prin timp,

corespunzând distanţei dintre gradul de locotenent şi cel de colonel... în rezervă. Nu-mi place cuvântul „fost” şi nici cel de „pensionar”. Este o ispită, o speranţă, o muncă ce mă aşteaptă şi la care mă gândesc cu o fervoare intimă.

— Până atunci poate ar mai trebui să spui ceva despre oamenii cu care m-ai împrietenit pe mine, cititor. Despre Vasiliu, despre Amza, despre Aldea.

— S-a întipărit în memoria mea o frază pe care nu mai ştiu unde am citit-o.

— Ce frază?

— „În numele celor absenţi, vă cerem scuze. Ei au murit!”

— Fii mai explicit, Radule...

— Să-i luăm pe rând.

— După terminarea şcolii, Amza a fost numit comandantul unui organ de miliţie din ţară. A fost adus în Capitală după un timp şi ani în şir a fost şeful meu. Ştii! A trecut în rezervă cu gradul de general. E bunic, e sănătos în anumite perioade, când nu muşcă din el câinii biologici, vorba lui Marin Preda. Ştii că ne vedem uneori, vorbim la telefon, tăifăsuim, ne purtăm aceeaşi stimă, aceeaşi preţuire, aceeaşi prietenie, aceeaşi dragoste, ca întotdeauna. Aldea a purtat şi el, un timp, uniforma albastră a miliţiei, până în ziua când a participat la acţiunea de capturare a unor bandiţi înarmaţi.

Undeva, printr-o comună, de la poalele Ceahlăului. Postul lui de pândă se afla într-un pod cu fân, pe care l-a incendiat o grenadă aruncată de bandiţi. A ars de viu. După ce a golit tot încărcătorul automatului. Înaintarea lui în grad s-a făcut post-mortem. I-am regăsit numele pe placa de onoare a eroilor miliţiei. E mult, e puţin? Tot ce ştiu e că aş fi vrut să trăiască. Nu sunt exact astea cuvintele de care aveam acum nevoie, dar... Vasiliu a murit şi el. Mai târziu. L-a doborât o boală modernă: infarctul. I-a cedat inima la al treilea. Am fost lângă el cât am putut. Ajungeam mai des la el şi mai rar la mine acasă. De câteva ori ne-am certat la cuţite. Pentru Emilia. Femeia asta l-a vrut de bărbat până în ultima lui clipă de viaţă. Cinci îi spuneam, parcă-l apuca strechea. Îi dădea zor că n-are dreptul să condamne o femeie tânără, frumoasă, deşteaptă, la condiţia de infirmieră a unui olog, ursuz şi antipatic. Îmi repeta întruna: „Ai să vezi, o să se mărite, o să mă uite, o să fie fericită, e dreptul ei.” Cu câteva zile înainte de atacul fatal, ştiind că nu suportă gândul că n-a avut dreptate, că din vina lui această femeie îşi va trăi toată viaţa într-o singurătate neliniştită, îndurerată, l-am minţit pe Vasiliu. Am spus că am aflat despre o iminentă căsătorie a Emiliei. A zâmbit încântat. N-a scăpat prilejul să se îmbăţoşeze: „Ai văzut, urâtule? Nu mi-a rezistat mie inima, dar la

femei m-am priceput.” Am dat din cap, l-am aprobat. Dorul de meseria lui nu l-a părăsit nicio zi. Îmi cerea mereu să-i dau „buletine de ştiri” despre cazurile mai deosebite, se interesa de mijloacele moderne de depistare a urmelor, de tot ce ştiinţa a adus nou în criminalistică. Era un copil mare şi curios, care se minuna de fiecare „jucărie” nou apărută. Deşi am refuzat să discut pe această temă, mi-a spus că după moarte vrea să fie incinerat. Un pumn din cenuşa lui să-l presar pe o apă curgătoare. Pe Amza l-a rugat, socotindu-l mai sigur decât pe mine: „Să nu laşi pe nimeni, Dinule, să lălăie vreun discurs la căpătâiul meu. Vreau să ies pe coş în linişte. Ne-am înţeles?” I s-a respectat voinţa. În ziua când ne-am despărţit de el, vorbele de rămas-bun le-am păstrat în noi. Acolo, în capela crematoriului, am înţeles ce înseamnă o privire care a strâns în ea toată tristeţea lumii. Era privirea Emiliei Murgu. Vasiliu a murit supărat pe Aldea, care, de la o vreme, n-a mai trecut să-l vadă. Nici eu, nici Amza n-am avut inima să-i spunem că Aldea n-o să mai vină niciodată, că a plecat de pe pământ. Fostul nostru comisar-şef n-a lăsat nimănui niciun obiect de-al lui, i-a spus lui Amza că nu vrea să-şi împovăreze prietenii cu triste aduceri-aminte... Despre cine vrei să-ţi mai spun?...

— Eşti tulburat, Radule. Eu am încercat să-ţi

atrag atenţia asupra unor semne de întrebare care se nasc la lectura acestor pagini...

I-am răspuns, posomorât, soţiei, la capătul discuţiei, că am să reflectez dacă lămuririle cerute de ea sunt necesare.

Dacă sunt, atunci, poate convorbirea noastră va deveni ultimul capitol al povestirilor mele. Un fel de epilog.

Odată cu înserarea, strada s-a tras în penumbră. Larma oraşului şi-a pus papuci de pluş.

Luminiţa s-a dus în bucătărie, să pregătească ceaiul. Am intrat şi eu în casă, căutând o carte. Am găsit-o. Sublimasem, pe o pagină, un pasaj întreg.

În *Personajul combatant,* Vauthier spune într-un loc: „Oamenii şi-au înălţat operele şi s-au strecurat sub ele ca să moară; ca să moară victorioşi sau deznădăjduiţi, dar a trebuit ca ei să moară, a trebuit ca ei să dăruiască, a trebuit ca ei să consimtă...”

-= sfârşit =-

Lei 10,50

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA S

COLECȚIA SFINX COLECȚIA SFINX COLECȚIA S

Eram acasă într-o duminică „civilă". Așa le spun eu zilelor în care mă pot preface că uit profesia mea, lipsită de... timp liber. Doream să fac atîtea lucruri în ziua aceea care îmi aparținea în întregime, încît nu știam de ce să mă apuc mai întîi. M-a scos din încurcătură soneria telefonului...